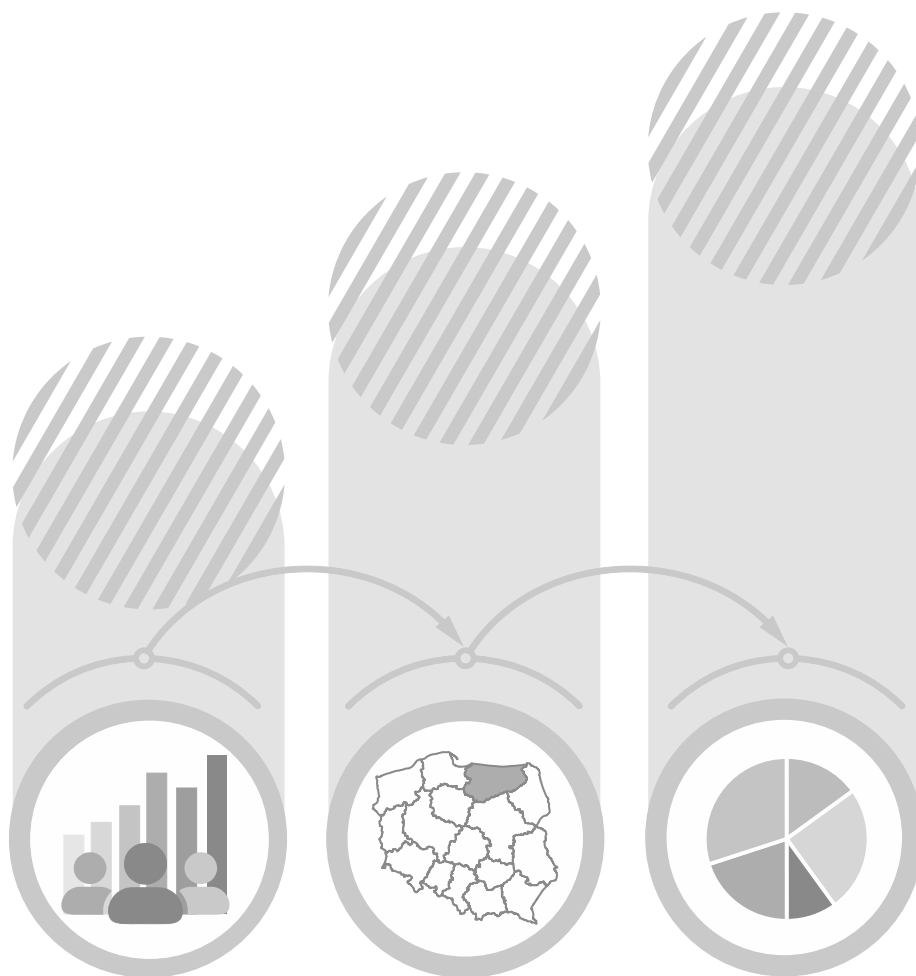

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego 2022

Report on the socio-economic situation
of Warmińsko-Mazurskie Voivodship 2022

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego 2022

Report on the socio-economic situation
of Warmińsko-Mazurskie Voivodship 2022

Urząd Statystyczny w Olsztynie Statistical Office in Olsztyn

Olsztyn 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Joanny Balcerzak

Zespół autorski

Editorial team

Mariola Kardasińska, Beata Olszewska, Magda Stankiewicz, Alicja Żebiałowicz

Tłumaczenie

Translation

Joanna Abramowicz

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Bożena Jarząbek, Wioletta Wasilewska

ISSN 2084-7084

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82

Przedmowa

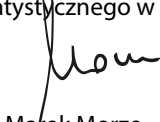
Urząd Statystyczny w Olsztynie przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego 2022”. Publikacja zawiera obszerny zestaw najbardziej aktualnych informacji statystycznych charakteryzujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego naszego województwa.

Zakres tematyczny opracowania obejmuje problematykę z zakresu środowiska, społeczeństwa, gospodarki oraz finansów jednostek samorządu terytorialnego. Prezentowane zagadnienia zostały przedstawione w retrospekcji od 2010 r., co umożliwia analizę i ocenę zmian zachodzących w ostatnich latach. Dodatkowo istnieje możliwość porównania zjawisk społeczno-ekonomicznych występujących w województwie warmińsko-mazurskim z procesami zachodzącymi w kraju i innych województwach.

Przedstawiona w publikacji problematyka została zaprezentowana na wykresach, mapach, kartogramach i kartodiagramach, umożliwiając poznanie zmian w czasie oraz rozmieszczenia przestrzennego zjawisk i procesów społeczno-ekonomicznych. Część analityczną opracowania uzupełniają tablice przeglądowe.

Wyrażam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie cennym źródłem informacji o województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie proszę o wszelkie sugestie dotyczące zawartości publikacji oraz zakresu prezentowanych w niej danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, maj 2022 r.

Preface

Statistical Office in Olsztyn presents the next edition of „Report on the socio-economic situation of Warmińsko-Mazurskie Voivodship 2022“. This publication includes a comprehensive set of the most current statistical data describing the level of socio-economic development of our voivodship.

The thematic scope of the study includes issues relating to the environment, society, economy and finances of local government units. Described issues were presented in the retrospection since 2010 that enables analysis and assessment of changes taking place in the last years. Additionally it is possible to compare socio-economic phenomena occurring in Warmińsko-Mazurskie Voivodship with processes taking place in the country and also in other voivodships.

Issues described in the publication were presented in the form of graphs, maps, cartograms and cartodiagrams. It allows to learn about changes in time and spatial distribution of socio-economic phenomena and processes. The analytical part of the elaboration is supplemented with review tables.

I believe that this study will be a valuable source of information about Warmińsko-Mazurskie Voivodship. At the same time I ask for any suggestions regarding the content of the publication and the scope of presented statistical data.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Mafek Morze

Olsztyn, May 2022

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	
Objaśnienia znaków umownych	8
Symbols	
Ważniejsze skróty	8
Major abbreviations	
Synteza	10
Executive summary	
Rozdział 1 Województwo na tle kraju	18
Chapter 1 Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw	21
Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa	29
Chapter 3 Area and territorial division of the Voivodship	
Rozdział 4 Środowisko	30
Chapter 4 Environment	
4.1. Warunki meteorologiczne	30
Meteorological conditions	
4.2. Powierzchnia	32
Area	
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	34
Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	38
Pollution and protection of air	
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	40
Nature protection. Forests	
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	44
Industrial and municipal waste	
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	49
Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5 Społeczeństwo	52
Chapter 5 Society	
5.1. Kapitał ludzki	52
Human capital	
Demografia	52
Demography	
Edukacja	61
Education	
Zasoby pracy	68
Labour resources	

	5.2. Jakość życia	75
	Quality of life	
	Zamożność mieszkańców	75
	Inhabitant's wealth	
	Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	83
	Social assistance and family support	
	Warunki mieszkaniowe	88
	Housing conditions	
	Ochrona zdrowia	96
	Health care	
	Kultura	101
	Culture	
	Bezpieczeństwo publiczne	105
	Public safety	
	Społeczeństwo informacyjne	107
	Information society	
	Aktywność społeczna	109
	Social activity	
Rozdział 6	Gospodarka	111
Chapter 6	Economy	
	6.1. Produkt krajowy brutto	111
	Gross domestic product	
	6.2. Koniunktura gospodarcza	116
	Business tendency	
	6.3. Przedsiębiorczość	120
	Entrepreneurship	
	Podmioty gospodarki narodowej	120
	Entities of the national economy	
	Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	124
	Research and development as well as innovation activity	
	Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	130
	Use of information and communication technologies in enterprises	
	Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	135
	Financial results of non-financial enterprises	
	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	138
	Investment outlays of enterprises	
	6.4. Produkcja i usługi	142
	Production and services	
	Rolnictwo	142
	Agriculture	
	Przemysł	148
	Industry	
	Budownictwo	154
	Construction	

	Rynek wewnętrzny	161
	Internal market	
	Transport	164
	Transport	
	Energia	172
	Energy	
Rozdział 7 Chapter 7	Finanse jednostek samorządu terytorialnego	176
	Finances of local government units	
	7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	176
	Revenue of local government units	
	7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	179
	Expenditure of local government units	
	7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	182
	Result of budgets of local government units	
	7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	185
	Projects co-financed by the European funds	
Rozdział 8 Chapter 8	Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim	190
	Selected data on Warmińsko-Mazurskie Voivodship	
Rozdział 9 Chapter 9	Wybrane dane o Olsztynie	194
	Selected data on Olsztyn	
Rozdział 10 Chapter 10	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	196
	Selected data on cities with powiat status	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy not all elements of the sum are given
Znak (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych data revised
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być publikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

zł	– złoty
PLN	złoty
tys.	– tysiąc
mln	– milion
g	– gram gram
kg	– kilogram kilogram
dt	– decytona deciton
l	– litr litre
ha	– hektar hectare

m ²	– metr kwadratowy square metre
m ³	– metr sześcienny cubic metre
km ²	– kilometr kwadratowy square kilometre
t km tkm	– tonokilometr tonne-kilometre
kpl.	– komplet
szt.	– sztuka pieces
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
p. proc.	– punkt procentowy percentage point

Synteza

- W województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. zużyto mniej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w porównaniu do poprzedniego roku. Zwiększyła się liczba oczyszczalni ścieków, a także zwiększył się udział ludności korzystającej z nich w ludności ogółem. Zmniejszyła się zarówno emisja zanieczyszczeń gazowych, jak i pyłowych. Wzrosła ilość odpadów przemysłowych wytworzonych w ciągu roku. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska były wyższe niż rok wcześniej, natomiast nakłady służące gospodarce wodnej były niższe.
- W 2020 r. w województwie wytworzono mniej odpadów komunalnych niż w 2019 r. W skali roku spadła ilość odebranych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wzrósł udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych. Najwięcej odpadów komunalnych zebranych selektywnie pochodziło z gospodarstw domowych. Na terenie województwa funkcjonowało 10 kontrolowanych składowisk odpadów komunalnych oraz istniało 20 nielegalnych wysypisk śmieci.
- Liczba ludności województwa warmińsko-mazurskiego systematycznie zmniejszała się w latach 2010–2021. Obserwowany spadek liczby mieszkańców był spowodowany ubytkiem migracyjnym ludności województwa, a w latach 2013, 2015, 2016, 2018–2021 również ujemnym przyrostem naturalnym.
- W województwie następował proces starzenia się ludności, jednak w porównaniu do innych województw warmińsko-mazurskie charakteryzowało się w 2021 r. wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz jednym z niższych w kraju udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.
- W okresie 2010–2020 liczba placówek przedszkolnych zwiększyła się, jednocześnie wzrosła liczba miejsc i korzystających z nich dzieci, poprawiły się również warunki nauczania.
- Liczba studentów i absolwentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszała się systematycznie od 2010 r.
- Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2021 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrosła liczba pracujących, co wpłynęło na wzrost wskaźnika zatrudnienia. Wzrosła również liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.
- W 2020 r. spadła w porównaniu do ubiegłego roku liczba pracujących w gospodarce narodowej.
- W województwie w 2021 r. w porównaniu do ubiegłego roku zmniejszyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych; stopa bezrobocia, podobnie jak w latach ubiegłych, była najwyższa w kraju.
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w województwie w 2020 r. było wyższe niż przed rokiem.
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r. ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej.
- W 2021 r. liczba emerytów i rencistów była niższa niż rok wcześniej, wzrosła natomiast przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto. Wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż świadczenia wypłacane przez KRUS.
- W 2020 r. nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych.
- Na każde 10 tys. mieszkańców województwa aż 491 osób otrzymało świadczenie z pomocy społecznej – był to najwyższy wskaźnik w kraju.

- W okresie 2010–2020 liczba beneficjentów świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w województwie w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszyła się, jednak nadal był to najwyższy wskaźnik w kraju.
- W województwie w latach 2010–2020 w zasobach mieszkaniowych przybyło ponad 48 tys. lokali. Przeważały mieszkania zlokalizowane w miastach, a ich udział w 2020 r. wyniósł 64,6%. Od 2010 r. warunki mieszkaniowe uległy nieznacznej poprawie. Wzrosła przeciętna wielkość mieszkania oraz przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę. Mieszkania na wsi były o 21,3 m² większe niż w miastach, lecz pozostały bardziej zaludnione. Zmalała przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i 1 izbę. Wzrósł udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne, lecz gaz sieciowy był nadal dostępny w zaledwie co drugim mieszkaniu.
- Od 2010 r. w województwie przybyło 2,8 tys. km rozdzielczej sieci wodociągowej. Wzrosła liczba przyłączy do budynków mieszkalnych. Na koniec 2020 r. na obszarach wiejskich zlokalizowane było 85,4% długości sieci wodociągowej oraz 64,5% przyłączy. Mimo systematycznego wzrostu, gęstość sieci wodociągowej w województwie należała do najniższych w kraju. Wzrósł odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w stosunku do roku poprzedniego. W 2020 r. w miastach, zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło w stosunku do 2019 r. i spadło na obszarach wiejskich.
- Od 2010 r. w województwie przybyło 2,8 tys. km sieci kanalizacyjnej. Na koniec 2020 r. na terenach wiejskich znajdowało się 68,1% całej sieci kanalizacyjnej województwa i 47,7% przyłączy do budynków mieszkalnych. W stosunku do 2019 r. zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wzrosło. Było ono, podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, jednym z najniższych w kraju. W 2020 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało więcej mieszkańców województwa niż rok wcześniej. W 2020 r. w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono mniej ścieków niż w roku poprzednim.
- Od 2010 r. przybyło w województwie 884,5 km sieci gazowej. Wzrosła gęstość sieci gazowej rozdzielczej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej. W 2020 r. liczba osób korzystających z sieci gazowej w województwie była wyższa niż w roku poprzednim. W porównaniu z 2019 r. zużycie gazu przez gospodarstwa domowe wzrosło przy jednoczesnym wzroście liczby odbiorców.
- W latach 2012–2020 w przeliczeniu na 10 tys. ludności wzrosła liczba lekarzy, natomiast liczba pielęgniarek i położnych zmniejszyła się. Liczba placówek ambulatoryjnej służby zdrowia zmniejszyła się zarówno w porównaniu do 2019 r. jak i do 2012 r. co wpłynęło na zwiększenie obciążenia placówek, taką samą tendencją odnotowano w liczbie porad lekarskich przeliczanych na 1 mieszkańca. Na koniec 2020 r. zarówno liczba szpitali ogólnych jak i łóżek do dyspozycji pacjentów była większa niż rok wcześniej, ale mniejsza niż w 2012 r.
- W latach 2010–2020 zmniejszyło się zainteresowanie ofertą kulturalną teatrów, muzeów, galerii, a także kin, odnotowano malejącą liczbę widzów i słuchaczy oraz zwiedzających. Zmniejszyła się także liczba placówek bibliotecznych, co miało wpływ na wzrost liczby ludności na 1 obiekt, liczba wypożyczeń na 1 czytelnika również była mniejsza.
- Zagrożenie przestępczością mierzone liczbą stwierdzonych przestępstw na 1000 ludności w okresie 2010–2021 r. zmniejszyło się, wzrósł jednocześnie wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw, który w całym analizowanym okresie był wyższy od przeciętnego w kraju.
- Udział gospodarstw domowych posiadających w domu łącze internetowe wynosił ponad 90%, wzrosła popularność szerokopasmowych łączy mobilnych, a także odsetek osób regularnie korzystających z Internetu.
- Produkt krajowy brutto w 2020 r. był wyższy niż rok wcześniej. W województwie dynamika wzrostu w porównaniu do poprzedniego roku była wyższa niż w kraju.
- W kwietniu 2022 r. tylko w przetwórstwie przemysłowym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury ukształtował się na plusie, ale mimo to był mniej korzystny niż w kwietniu 2021 r. W sekcji Informacja i komunikacja utrzymał się on na poziomie kwietnia ub.r. W pozostałych prezentowanych obszarach gospodarki wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury uzyskał wartość ujemną.

- W województwie w końcu grudnia 2021 r. w rejestrze REGON wpisanych było więcej podmiotów niż rok wcześniej. Dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
- Wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2010–2020 wzrosła trzykrotnie, plasując województwo w 2020 r. na 12 pozycji w kraju.
- Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących w pracy komputery mające szerokopasmowy dostęp do Internetu w styczniu 2021 r. był najwyższy w kraju. Zwiększył się także odsetek przedsiębiorstw wyposażających pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu, jak i posiadających własną stronę internetową.
- W 2021 r. w porównaniu do poprzedniego roku odnotowano poprawę wyników finansowych uzyskanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe, w których liczba pracujących przekraczała 49 osób. Poprawie uległy też podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.
- Od 2021 r. w porównaniu do poprzedniego roku notowano wzrost nakładów inwestycyjnych realizowanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe, w których liczba pracujących przekraczała 49 osób.
- W 2021 r. w odniesieniu do roku poprzedniego lepiej plonowały ziemniaki i buraki cukrowe, natomiast gorzej zboża oraz rzepak i rzepik. Zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej i drobiu, natomiast zmniejszyło się pogłowie bydła i owiec. Odnotowano wzrost skupu ziemniaków, natomiast spadek skupu ziarna zbóż, żywca rzeźnego i mleka. W porównaniu do 2020 r. wzrosły ceny skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego i drobiowego oraz mleka. Natomiast niższe były ceny skupu ziemniaków i żywca rzeźnego wieprzowego.
- W 2020 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zdecydowała zarówno wyższa wartość produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej.
- W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) oraz wzrosło przeciętne zatrudnienie. Wzrosła również wydajność pracy (mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego).
- W odniesieniu do 2020 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (w cenach bieżących). Wartość produkcji sprzedanej była jedną z najniższych w kraju. Mniejsza niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Wystąpił spadek przeciętnego zatrudnienia, przy jednoczesnym wzroście wydajności pracy.
- W województwie w 2021 r. spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Wzrosła natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz budów rozpoczętych. W miastach, podobnie jak w 2020 r. przybyło więcej nowych mieszkań niż na wsi. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2021 r. była większa niż przed rokiem. Wskaźnik wielkości mieszkań, wyrażony liczbą izb w 1 mieszkaniu był wyższy niż w 2020 r. W 2021 r. wskaźniki mierzone liczbą mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności i na 1000 nowo zawartych małżeństw, były niższe od ubiegłorocznych. Wszystkie nowo oddane mieszkania były wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, tj. wodociąg, kanalizację oraz centralne ogrzewanie.
- W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim, w odniesieniu do roku poprzedniego, wzrosła zarówno sprzedaż detaliczna jak i hurtowa.
- Od 2010 r. do 2020 r. przybyło w województwie 1,7 tys. km dróg publicznych o twardej nawierzchni. Drogi o nawierzchni ulepszonej stanowiły 91,4% długości dróg o nawierzchni twardej. W 2020 r. gęstość dróg o nawierzchni twardej na 100 km² powierzchni województwa była najniższą wartością w kraju. Wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej, jak i gruntowej, wykazywał duże zróżnicowanie terytorialne.

- W 2020 r. na ogólną liczbę międzymiastowych połączeń autobusowych składało się 277 linii krajowych. Wśród połączeń krajowych dominowały linie podmiejskie.
- Długość linii komunikacji miejskiej wzrosła w porównaniu z 2019 r. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono więcej pasażerów niż w roku poprzednim.
- W stosunku do 2019 r. długość linii kolejowych nie uległa zmianie.
- W 2020 r. przewóz ładunków żegluga śródlądową był większy niż w 2019 r. Spadła natomiast liczba przewiezionych pasażerów.
- Na koniec 2020 r. moc zainstalowana i osiągalna w elektrowniach była w województwie wyższa niż w 2019 r. Odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej. W województwie 87,1% wytworzonej energii elektrycznej pochodziło z odnawialnych nośników energii.
- W 2020 r. gospodarstwa domowe zużyły więcej prądu niż rok wcześniej. Zarejestrowanych było mniej odbiorców energii elektrycznej niż w 2019 r. Średnie zużycie prądu przez 1 mieszkańca województwa wzrosło w porównaniu z 2019 r.
- Jednostki samorządu terytorialnego województwa 2020 r. zamknęły nadwyżką finansową. W porównaniu do roku poprzedniego wzrosły dotacje inwestycyjne.

Executive summary

- In 2020, in the Warmińsko-Mazurskie Voivodship, less water was used for the needs of the national economy and population compared to the previous year. The number of wastewater treatment plants increased, as well as the share of the population using them in the total population. Both the emission of gases and particulates pollutants decreased. The amount of industrial waste generated during the year has increased. Outlays on fixed assets for environmental protection were higher than in the previous year, while outlays on water management were lower.
- In 2020, less municipal waste was generated in the voivodship than in 2019. The amount of municipal waste collected per capita decreased annually. The share of waste collected separately in total amount of municipal waste collected increased. The largest amount of municipal waste collected separately came from households. There were 10 controlled municipal landfill sites and 20 illegal landfills in the voivodship.
- The population of Warmińsko-Mazurskie Voivodship decreased systematically in the years 2010–2021. The observed decrease in the number of inhabitants was caused by the migration outflow of the voivodship's population and in 2013, 2015, 2016, 2018–2021 also by negative natural increase.
- The population ageing process was observed in the voivodship. However, compared to other voivodships, Warmińsko-Mazurskie Voivodship was characterised in 2021 by a high share of the pre-working and working age population and one of the lower share of post-working age population in the country.
- In the 2010–2020 period, the number of pre-primary establishments increased, at the same time, the number of places and children in pre-primary establishments increased, and teaching conditions also improved.
- Number of students and graduates per 10 thousand population has decreased systematically since 2010.
- The results of the Labour Force Survey (LFS) conducted in the 4th quarter of 2021 show that the number of employed persons increased as compared to the previous year, which influenced the increase in the employment rate. The number of unemployed persons and the unemployment rate also increased.
- In 2020, the number of employed persons in the national economy decreased compared to the previous year.
- In 2021, compared to the previous year, the number of registered unemployed persons decreased in the voivodship; the unemployment rate, as in previous years, was the highest in the country.
- In 2020, the average monthly gross wages and salaries in the national economy in Warmińsko-Mazurskie Voivodship was higher than in the previous year.
- In 2021, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector reached a higher level than a year before.
- In 2021, number of retirees and pensioners was lower than a year before, while the average monthly gross retirement and other pension increased. Benefits paid by ZUS were characterised by a higher dynamics than those paid by KRUS.
- In 2020, there was an increase in the average monthly available income and average monthly expenditures per capita in households.
- For every 10 thousand population of the voivodship, up to 491 persons received social assistance benefits – it was the highest rate in the country.

- In the 2010–2020 period, the number of social assistance beneficiaries in the voivodship per 10 thousand population decreased, but it was still the highest rate in the country.
- In 2010–2020, the voivodship's dwelling stocks increased by over 48 thousand premises. Dwellings located in towns dominated, with a share of 64.6% in 2020. Housing conditions have slightly improved since 2010. The average size of dwelling and the average useful floor area per person increased. Dwellings in rural areas were 21.3 m² larger than in urban areas, but also were more populated. The average number of persons per dwelling and per room decreased. The share of dwellings equipped with technical and sanitary installations increased, but gas from gas supply system was still available in only every second flat.
- Since 2010, 2.8 thousand km of water supply distribution network has increased in the voivodship. Number of connections leading to residential buildings has increased. At the end of 2020, 85.4% of the length of the water supply network and 64.5% of connections were located in rural areas. Despite the systematic increase, the density of the water supply network in the voivodship was one of the lowest in the country. The percentage of the population connected to the water supply system increased compared to the previous year. In 2020, as compared with 2019, water consumption per capita increased in urban areas and decreased in rural areas.
- Since 2010, 2.8 thousand km of sewage network has increased in the voivodship. At the end of 2020, 68,1% of the entire sewage network of the voivodship and 47.7% connections leading to residential buildings were located in rural areas. Compared to 2019, the density of the sewage network has increased. It was, as in the case of water supply system, one of the lowest in the country. In 2020, more inhabitants of the voivodship were using the sewage network than a year before. In 2020 less sewage was discharged by sewage network in the voivodship than in the previous year.
- Since 2010, 884.5 km of gas supply system has increased in the voivodship. The density of the gas supply distribution network per 100 km² of total area increased. In 2020, the number of people using the gas supply system in the voivodship was higher than a year before. Compared with 2019, consumption of gas by households increased with a increase in the number of consumers.
- In the years 2012–2020 the number of doctors per 10 thousand population increased , while the number of nurses and midwives decreased. The number of out-patient health care facilities decreased both compared to 2019 and 2012, which resulted in an increase in the burden on facilities, the same trend was noted in the number of doctors consultations per capita. At the end of 2020, both the number of general hospitals and beds in hospitals was higher than in the previous year, but lower than in 2012.
- In the years 2010–2020, interest in the cultural offer of theaters, museums, galleries and cinemas decreased, a decreasing number of viewers, listeners and visitors was noted. The number of library facilities also decreased, which had an impact on the increase in the number of population per facility. The number of loans per borrower was also lower.
- In the period 2010–2021, the threat of crime measured by the number of detected crimes per 1000 population decreased, the rate of detectability of delinquents in ascertained crimes increased, and this rate was higher than the national average over the entire analysed period.
- The share of households with an Internet connection at home was over 90%, the popularity of mobile broadband increased, as well as the percentage of people who regularly use the Internet.
- Gross domestic product in 2020 was higher than a year before. In the voivodship the growth rate compared to the previous year was higher than in the country.
- In April 2022, general business climate indicator was positive only in manufacturing, but still less favorable than in April 2021. In the information and communication section indicator remained at the level of April 2021. In the other presented areas of the economy, general business climate indicator of the economic situation was negative.

- At the end of December 2021, more entities were entered in the REGON register in the voivodship than a year before. Natural persons conducting economic activity dominated.
- In the 2010-2020 period, the value of intramural R&D expenditure per capita has tripled, placing the voivodship in the 12th position in the country in 2020.
- In January 2021 the percentage of enterprises using computers with broadband Internet access at work was the highest in the country. The percentage of enterprises equipping employees with mobile devices allowing a mobile connection to the Internet and having a website also increased.
- In 2021, compared to the previous year, there was an improvement in the financial results of non-financial corporations employing more than 49 persons. The basic economic and financial indicators also improved.
- From 2021, compared to the previous year, an increase in investment outlays of non-financial corporations employing more than 49 persons was noted.
- In 2021, compared to the previous year, potatoes and sugar beets gave higher yields, while cereals, rape and turnip rape gave lower yields. Pigs livestock and poultry increased, while cattle livestock and sheep decreased. There was an increase in the procurement of potatoes, while a decrease in the procurement of cereal grains, livestock and milk. Compared to 2020, procurement prices of cereals, beef and poultry for slaughter and milk increased. The procurement prices of potatoes and pigs for slaughter were lower.
- In 2020, compared to the previous year, there was an increase in gross agricultural output (at constant prices), which was due to the higher value of crop output and animal output.
- In 2021, compared to the previous year, sold production of industry (at constant prices) and average paid employment increased. Labour productivity (measured by the value of sold production per employee) also increased.
- In relation to 2020 an increase in sold production of construction was recorded (in current prices). The value of sold production was one of the lowest in the country. The value of sales of construction and assembly production was lower than a year before. There was a decrease in average paid employment with an increase in labour productivity.
- In 2021, the number of dwellings completed decreased in the voivodship. The number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project and the number of dwellings in which construction has begun increased. In urban areas, as in 2020, more new dwellings were added than in rural areas. Average useful floor area per dwelling completed in 2021 was greater than in the previous year. The indicator of the size of dwelling expressed in the number of rooms in one dwelling was higher than in 2020. In 2021, the indicators measured by the number of dwellings completed per 1000 population and per 1,000 newly contracted marriages, were lower than a year before. All newly completed dwellings were equipped with basic technical and sanitary installations, i.e. water supply, sewage system and central heating.
- In 2021, compared to the previous year, both retail and wholesale sales increased in the Warmińsko-Mazurskie Voivodship.
- From 2010 to 2020, 1.7 thousand km of hard surface public roads increased in the voivodship. Roads with improved surface constituted 91.4% of the length of hard surfaces roads. In 2020, the density of hard surface roads per 100 km² of the voivodship's area was the lowest in the country. The density indicator of hard surface communal and district roads, as well as unsurfaced, displayed a considerable regional differentiation.
- In 2020, the total number of interurban bus connections consisted of 277 national lines. Suburban lines dominated among national connections.

- The length of urban transport lines increased compared to 2019. More passengers were transported by urban transport stock than in the previous year.
- Compared to 2019, the length of railway lines has not changed.
- In 2020, transport of goods by inland waterway was bigger than in 2019. However, the number of passengers transported decreased.
- At the end of 2020, the installed and maximum capacity of power plants in the voivodship was higher than in 2019. There was a decrease in production of electricity. In the voivodship, 87.1% of the electricity generated came from renewable energy sources.
- In 2020, households consumed more electricity than a year ago. There were fewer electricity consumers registered than in 2019. The average consumption of electricity by inhabitant of the voivodship increased compared to 2019.
- Local government units of the voivodship closed the 2020 with financial surplus. Investment grants increased compared to the previous year.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Warmińsko- -mazurskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2020 r. (%) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2020 (%)	0,2	0,2
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2020 r. (hm ³) Consumption of water for the needs of the national economy and population during the year in 2020 (hm ³)	8 367,4	102,1
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2020 r. (hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2020 (hm ³)	7 347,0	66,8
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2020 r. (dam ³) Total municipal wastewater treated in 2020 (dam ³)	1 333 859	46 643
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2020 (tonnes/year):		
gazowych gases	186 155 755	1 531 405
pyłowych particulates	22 588	519
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2020 r. (%) Total area under legal protection in total area in 2020 (%)	32,3	46,7
Lesistość w 2020 r. (%) Forest cover in 2020 (%)	29,6	31,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2019 (as of 31 December)	122,7	58,9
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r. Natural increase per 1000 population in 2019	-0,91	-1,39
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2019	0,16	-2,63
Przeciętne trwanie życia w 2018 r. (w latach): Life expectancy in 2018 (in years):		
mężczyźni males	73,8	72,5
kobiety females	81,7	81,6
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2018/2019 Children aged 3–6 in pre-primary establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2018/2019 school years	895	817

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Warmińsko- -mazurskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	55,8	53,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	57,8	55,2
Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	3,4	3,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. Registered unemployed persons per job offer in 2021	15	22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries ^a in the enterprise sector in 2021 (in PLN)	5 889,84	4 863,90
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2021 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2021 (in PLN)	2 554,59	2 337,06
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2020 (in PLN)	1 919,21	1 884,05
Wskaźniki zasięgu ubóstwa po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^b w 2020 r. (%) At-risk-of-poverty rate after social transfers ^b in 2020 (%)	14,8	20,1
Współczynnik Giniego w 2020 r. (%) Gini coefficient in 2020 (%)	27,2	27,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. (w %) Social assistance beneficiaries in total population in 2018 (in %)	5,1	8,7
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2018 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2018 (in thousand PLN)	3 485 665	208 056
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^c na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2018 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^c per 1000 children up to the age of 3 in 2018	105,3	69,2
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r. Population per out-patient health care unit in 2018	1 439	1 236
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personnel per 10 thousand population in 2018 (as of 31 December):		
lekarze doctors	23,3	19,7
pielęgniarki nurses	50,2	45,2
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in hospitals per 10 thousand population in 2018 (as of 31 December)	47,3	44,9
Produkt krajowy brutto ^d (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2020 r. (zł) Gross domestic product ^d (current prices) per capita in 2020 (PLN)	60 663	42 566
Podmioty gospodarki narodowej ^e na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) (as of 31 December)	1 270	1 002

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. d Wstępny szacunek. e Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Based on data of the European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). c Including nursery wards and workplace nurseries. d Preliminary estimate. e Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected data for Poland and voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Warmińsko- -mazurskie
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^a na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation ^a per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)	22	6
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2018 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^b in 2018	7,7	3,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2021 r. (%) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2021 (%)	84,5	85,6
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2021 r. (%) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2021 (%)	93,3	93,9
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2021 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2021 (previous year=100; current prices)	111,5	130,4
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2021 (heads)	42,8	45,2
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (szt.) Pigs density ^d per 100 ha of agricultural land in 2021 (heads)	73,8	54,2
Produkcja sprzedana przemysłu ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2021 r. (w zł) Sold production of industry ^e (current prices) per 1 average employed person in industry in 2021 (in PLN)	684 066	494 942
Produkcja sprzedana budownictwa ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2021 r. (w zł) Sold production of construction ^e (current prices) per 1 average employed person in construction in 2021 (in PLN)	715 628	464 974
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r. Dwellings completed per 1000 population in 2021	6,1	4,2
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2020 (as of 31 December)	100,3	59,3
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2020 (as of 31 December)	6,2	4,7
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2020 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2020 (in %)	17,9	87,1

a Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Economically active persons (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

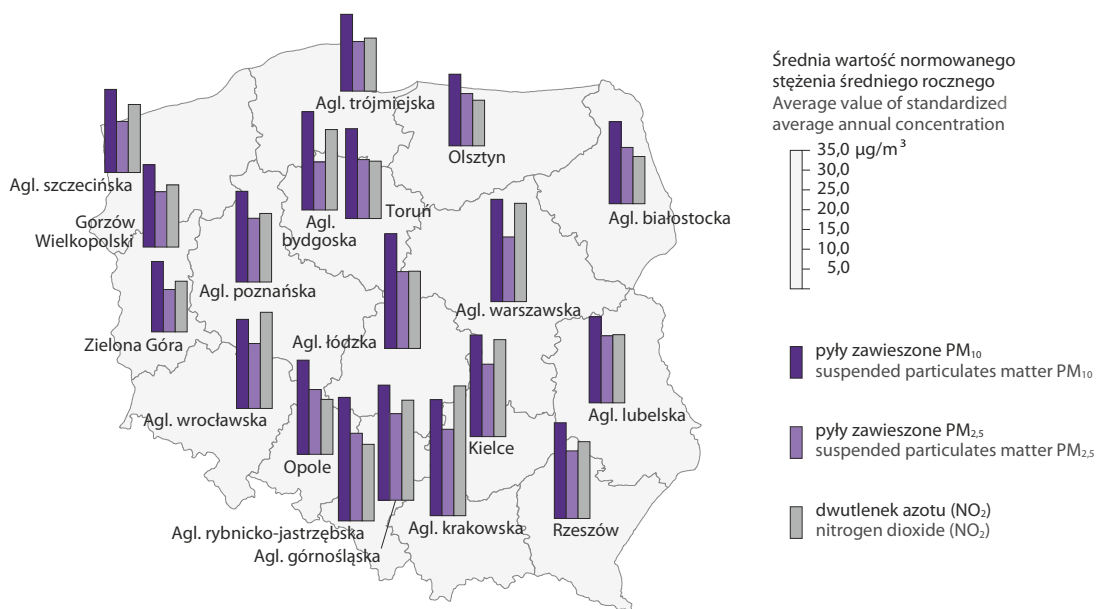
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

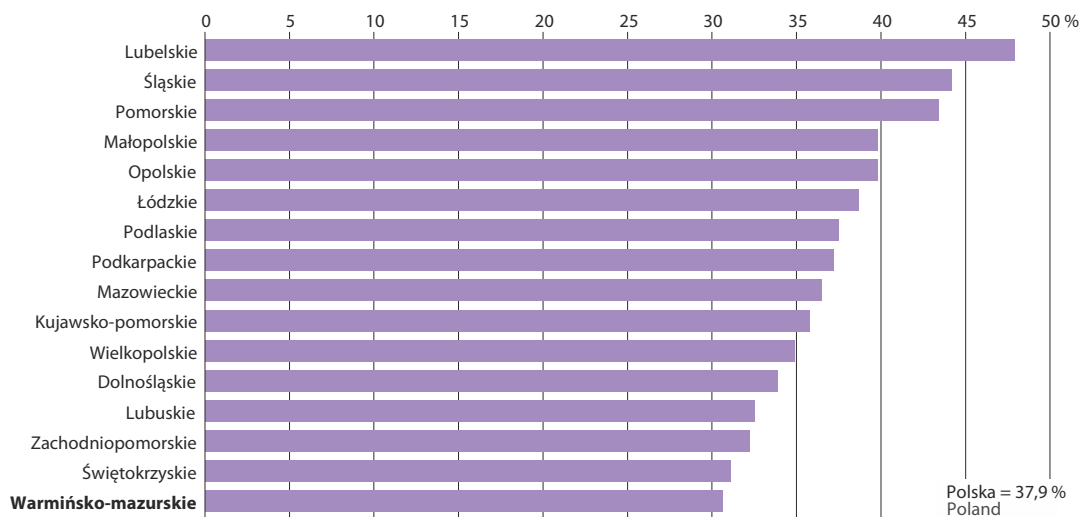
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2020 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2020

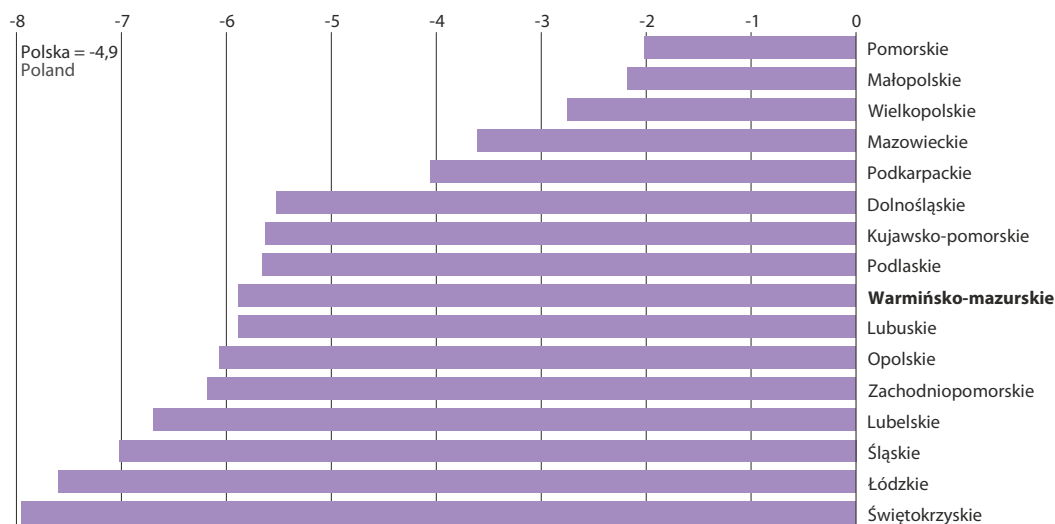

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2020 r.

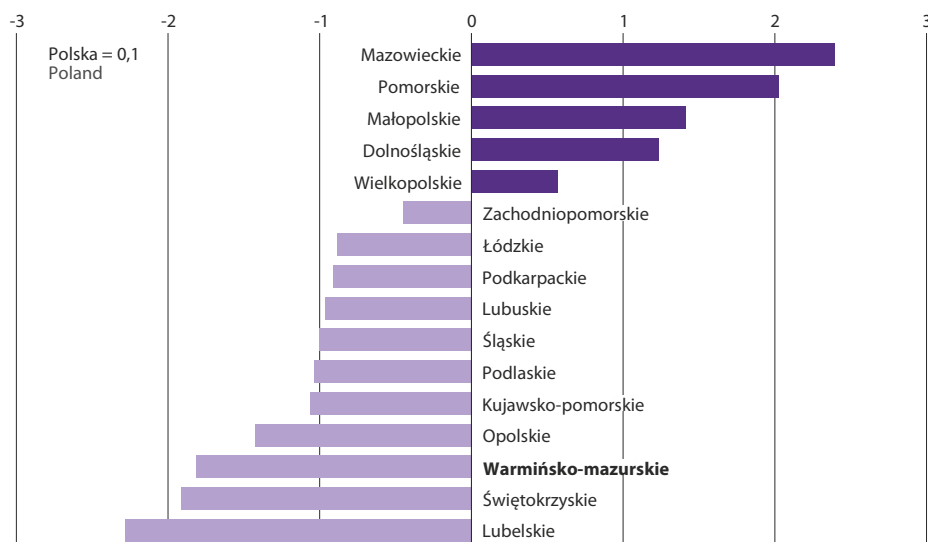
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2020

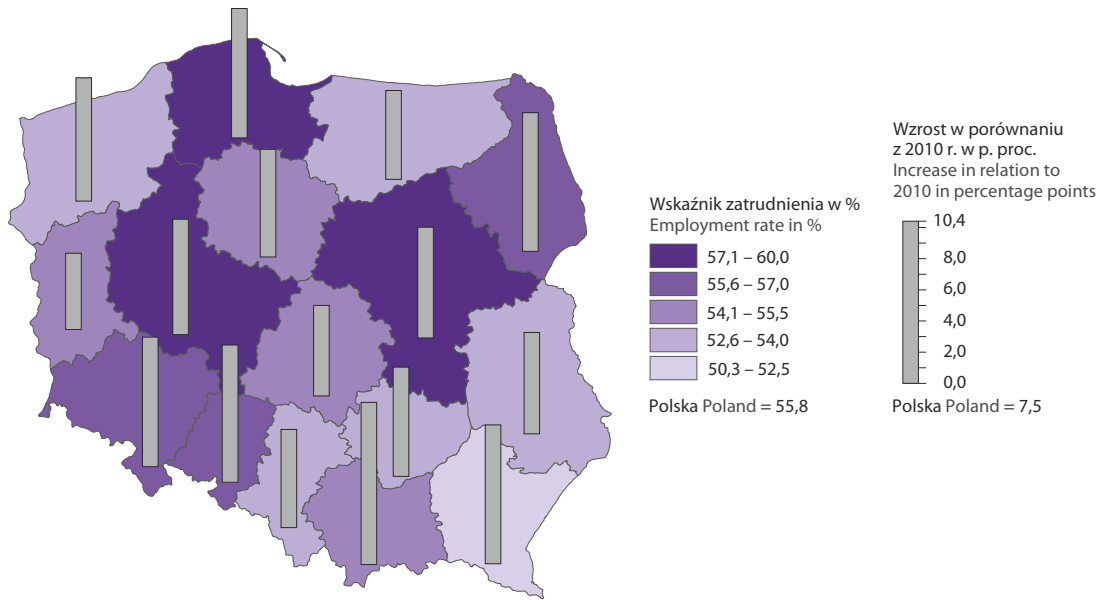
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2021

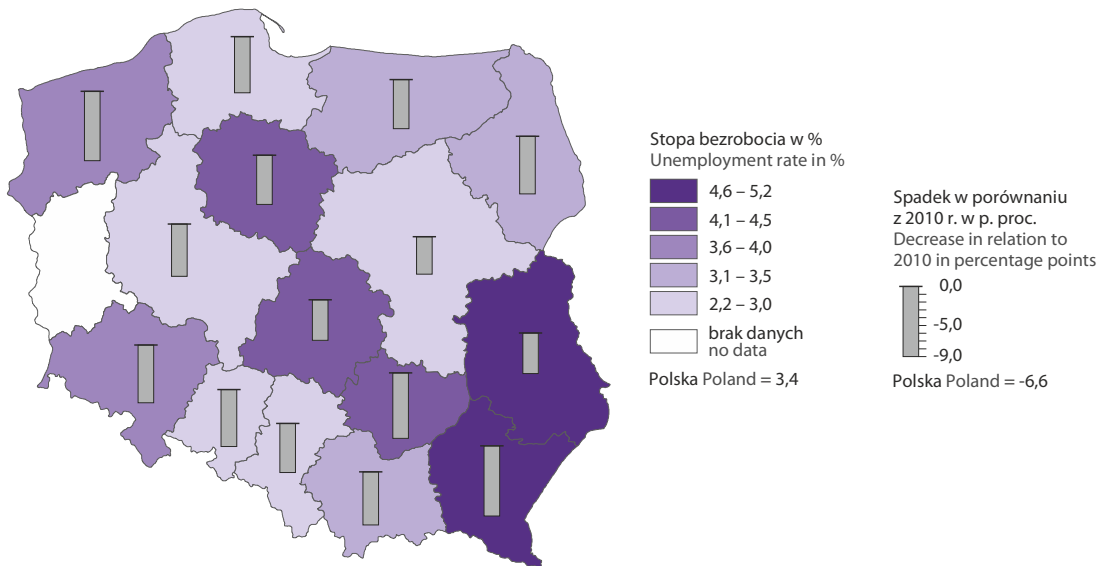
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.
 Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1000 population in 2021

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2021 (annual average)

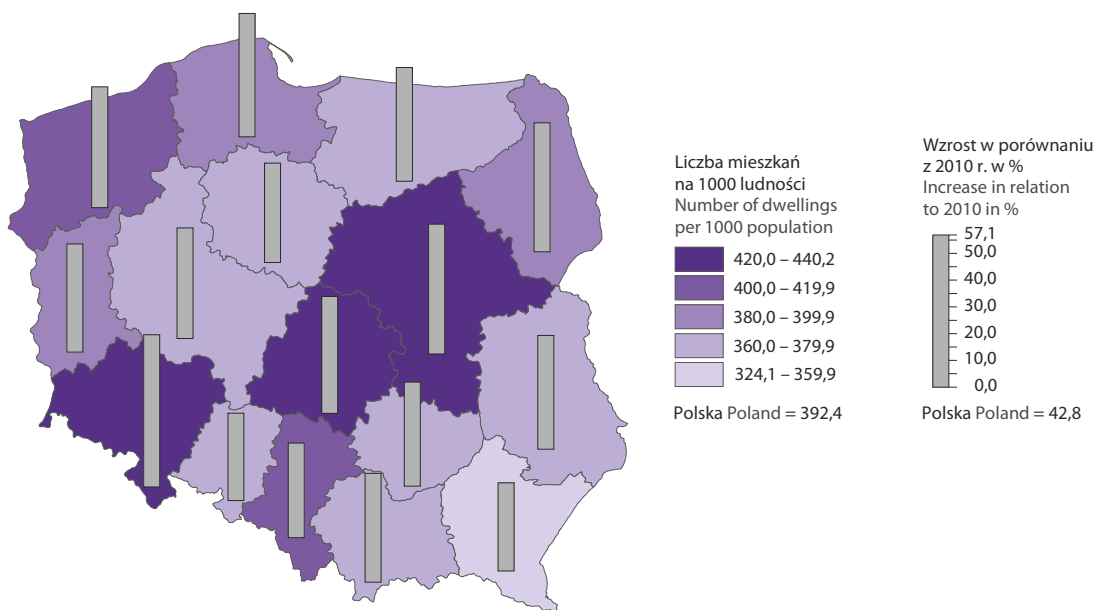

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)

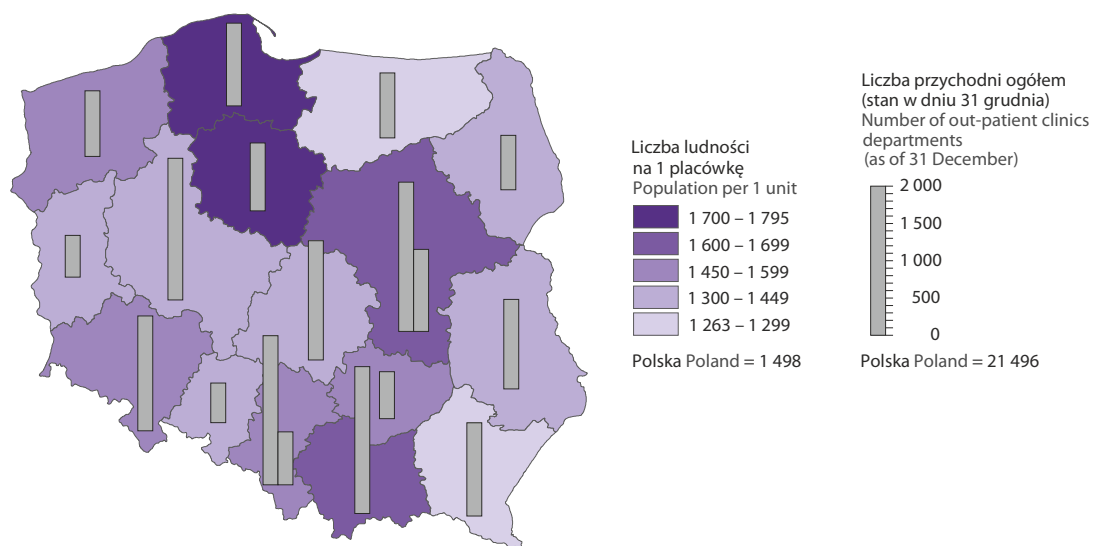
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia
Dwellings stocks per 1000 population in 2020
As of 31 December

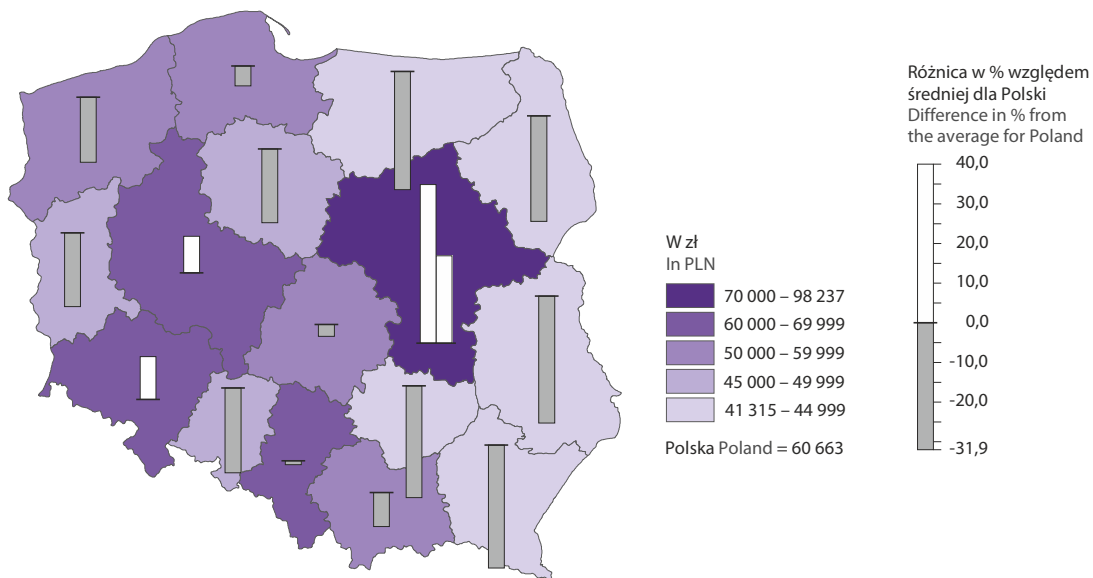

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.

Map 7.
Out-patient health care units in 2020

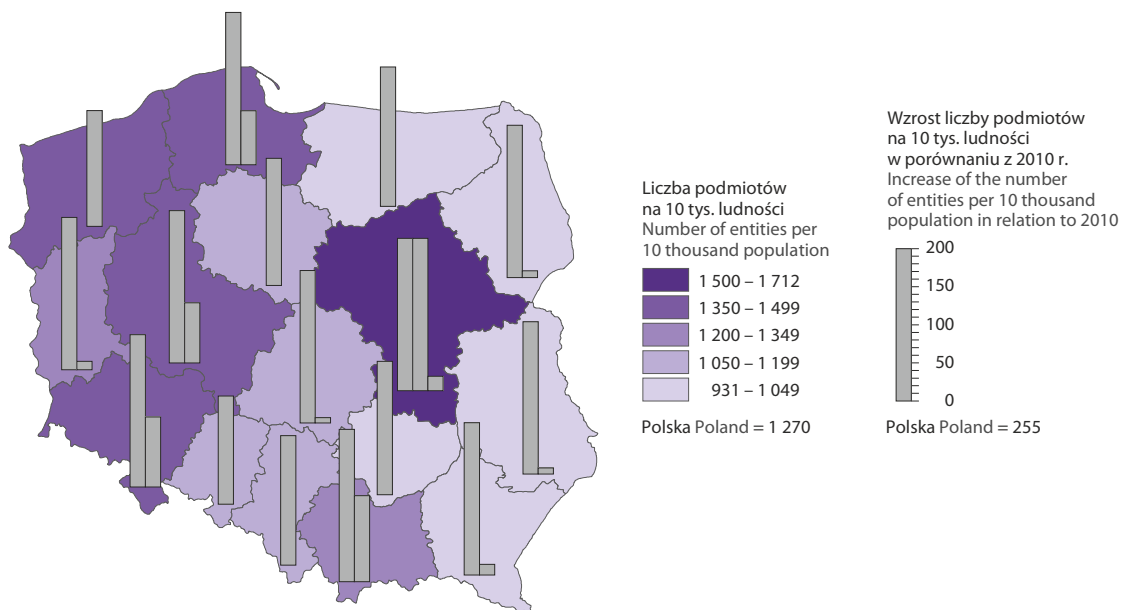

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2020 (current prices)

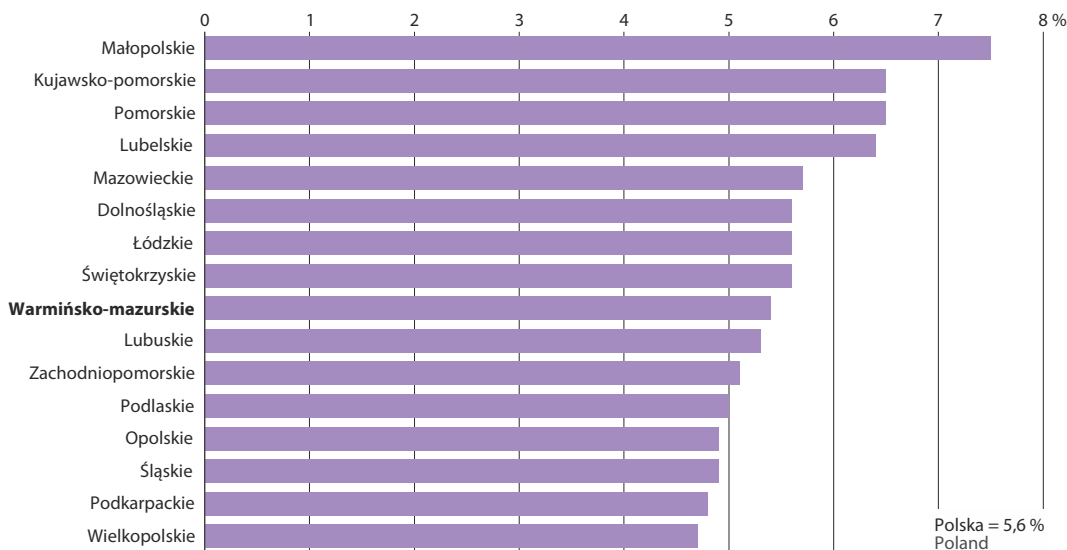

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; preliminary estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021
 As of 31 December

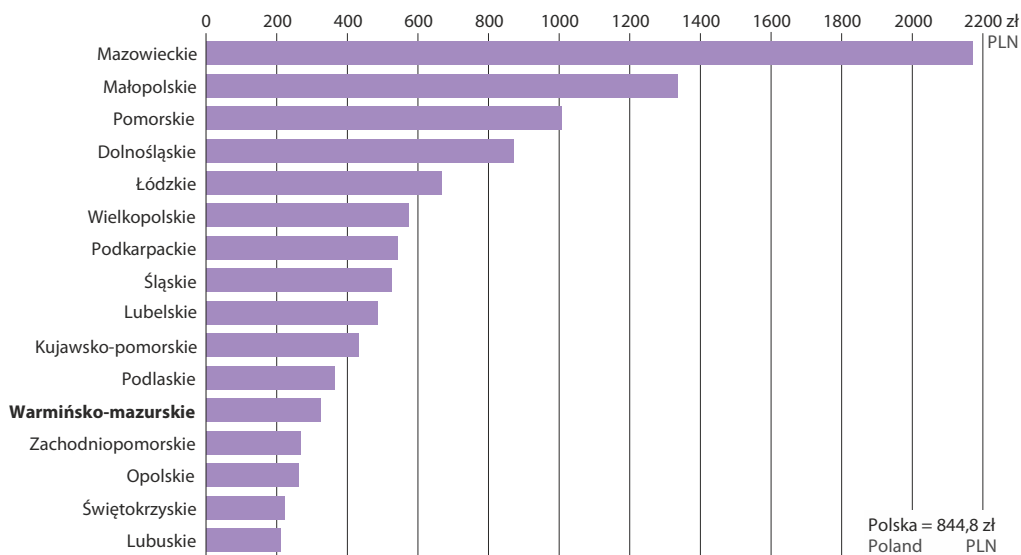

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021

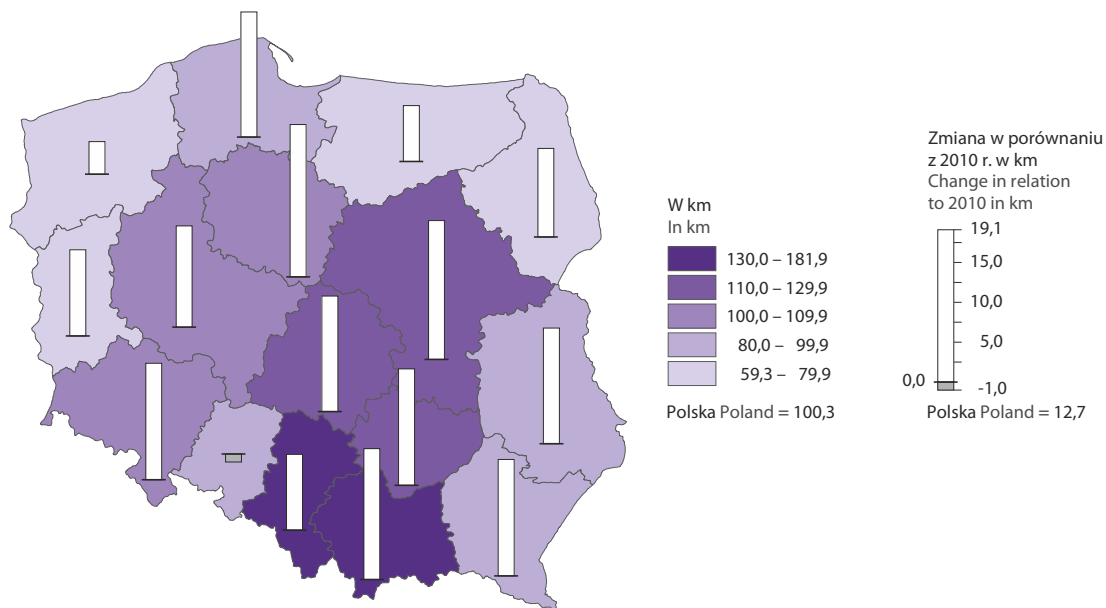

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)

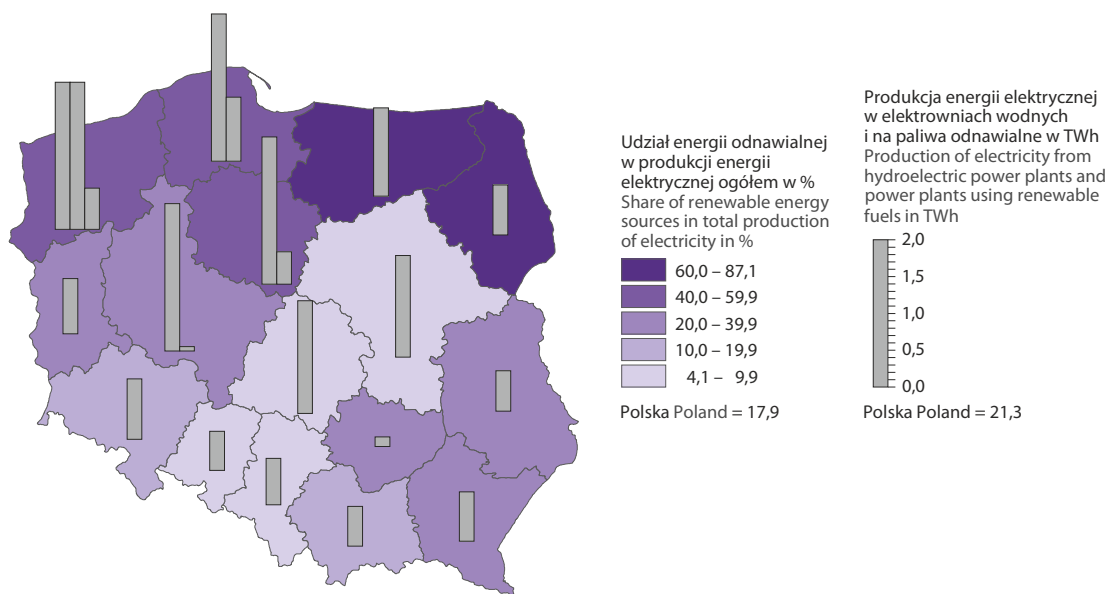
Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2020 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2020 r.
 Map 10. Communal and district roads with hard surface per 100 km² of total area in 2020

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2020

Rozdział 3

Chapter 3

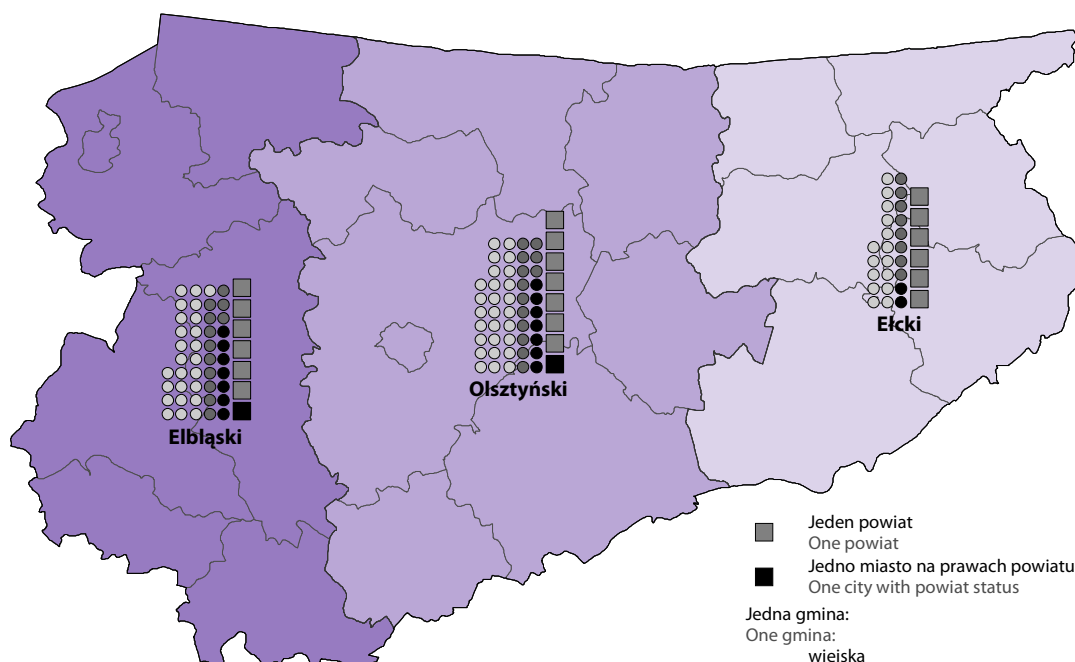
Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział województwa warmińsko-mazurskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Warmińsko-Mazurskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021
As of 31 December

Podregiony województwa
Subregions of the Voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Warmińsko-mazurskie	2 417 347	1 405,4
Elbląski	749 642	516,6
Elcki	634 599	284,1
Olsztyński	1 033 106	604,7

- Jeden powiat
One powiat
- Jedno miasto na prawach powiatu
One city with powiat status
- Jedna gmina:
One gmina:
 - wiejska
rural
 - miejsko-wiejska
urban-rural
 - miejska
urban
- Granice:
Boundaries:
 - podregion NUTS 3
NUTS 3 subregion
 - powiat
powiat

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. województwo warmińsko-mazurskie zajmowało powierzchnię 24 173 km², co stanowi 7,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r.) mieszkało 1 405,4 tys. ludności, tj. 3,7% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła około 59 osób (przedostatnia lokata w kraju). W miastach mieszkało 58,9% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Klimat województwa, podobnie jak w kraju i na świecie, zmienia się. Temperatury powietrza są coraz wyższe. Skutkami ocieplania się klimatu jest wzrost występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych. Najwyższe sumy opadów przypadają na miesiące letnie i w tym okresie są nawet kilkukrotnie wyższe niż zimą.

Średnie roczne temperatury powietrza w 2021 r. w stacji pomiarowej w Olsztynie były wyższe niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Amplituda temperatur skrajnych dla okresu wieloletniego 1971–2021 wyniosła 66,4°C (maksimum 36,2°C, minimum -30,2°C), wobec najwyższej w Białymstoku (70,9°C), a najniższej na Helu (51,9°C). Najwyższą średnią miesięczną temperaturę powietrza, która wyniosła 21,2°C, odnotowano w lipcu 2021 r., najniższą natomiast (-3,2°C) w lutym 2021 r. Średnia miesięczna temperatura powietrza odnotowana w lutym 2021 r. była dwukrotnie niższa, niż wartości za poprzedni okres pomiarowy, tj. za grudzień w latach 2001–2010. Chłodniejszy był także marzec 2021 r. W całym okresie zimowym przeciętne temperatury miesięczne były ujemne. W II połowie 2021 r. w ciągu trzech miesięcy (sierpień, wrzesień i grudzień) średnia miesięczna temperatura była niższa niż wartości za poprzedni okres pomiarowy w latach 2001–2010.

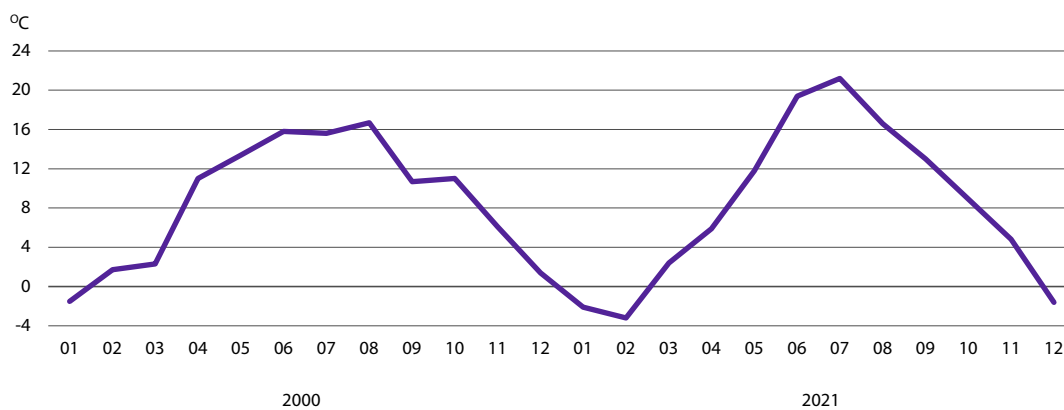
W 2021 r. stacja meteorologiczna w Olsztynie należała do 15 placówek pomiarowych w kraju (ogółem 32 placówki), w których odnotowano wzrost rocznej sumy opadów atmosferycznych w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich. Najwyższe roczne sumy opadów atmosferycznych zanotowano na Śnieżce (1 234 mm), najniższe natomiast – w Chojnicach (484 mm), wobec 677 mm w Olsztynie. Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych był sierpień (183 mm), a o najmniejszej grudzień (14 mm).

Tablica 2. Warunki meteorologiczne
Table 2. Meteorological conditions

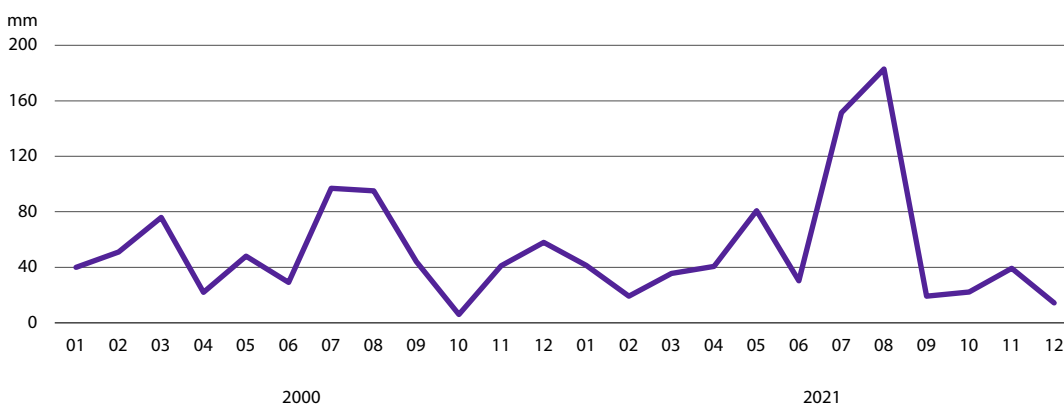
Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2021
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Olsztyn	7,3	7,6	7,8	7,9	8,1
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Olsztyn	625	623	609	646	677

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Wykres 6. Temperatury powietrza w stacji meteorologicznej w Olsztynie
Chart 6. Air temperatures in meteorological station in Olsztyn

Wykres 7. Opady atmosferyczne w stacji meteorologicznej w Olsztynie
Chart 7. Atmospheric precipitation in meteorological station in Olsztyn

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

Największy udział w powierzchni województwa miały użytki rolne, a także grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Na przestrzeni lat 2010–2020 grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania utrzymały się na poziomie powyżej 4,3 tys. ha. Na przestrzeni dziesięciu ostatnich lat największy udział gruntów zrekultywowanych w gruntach zdegradowanych i zdewastowanych zanotowano w 2019 r.

Województwo warmińsko-mazurskie leży w północno-wschodniej części kraju. Graniczy od północy z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej, od wschodu z województwem podlaskim, od południa z mazowieckim i kujawsko-pomorskim, a od zachodu z pomorskim.

Powierzchnia geodezyjna województwa według stanu w dniu 1 stycznia 2021 r. wynosiła 2 417,3 tys. ha i stanowiła 7,7% powierzchni kraju. Użytki rolne zajmowały 1 313,0 tys. ha (54,3% ogólnej powierzchni województwa), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 795,9 tys. ha (32,9%), grunty pod wodami 138,9 tys. ha (5,7%), grunty zabudowane i zurbanizowane 96,1 tys. ha (4,0%), nieużytki 66,3 tys. ha (2,7%), tereny różne 3,6 tys. ha (0,2%), a użytki ekologiczne 3,4 tys. ha (0,1%). Największy udział w powierzchni kraju miały grunty pod wodami. Stanowiły one 21,0%. Warmińsko-mazurskie było jednym z trzech województw posiadających grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi. Powierzchnia ich wyniosła w województwie 17,3 tys. ha. W 2021 r. w porównaniu do 2010 r. najbardziej powiększyła się powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 17,6 tys. ha), a także gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 9,3 tys. ha). Natomiast najbardziej zmalała powierzchnia użytków rolnych (o 14,7 tys. ha) i nieużytków (o 10,2 tys. ha).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodesic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	2 417 347	2 417 347	2 417 347	2 417 347	7,7
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	1 327 753	1 306 731	1 314 318	1 313 039	7,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land well as woody and bushy land	778 262	796 091	794 844	795 898	8,3
Grunty pod wodami Lands under waters	138 401	136 757	137 345	138 918	21,0
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	86 788	92 679	95 131	96 083	5,4
Użytki ekologiczne Ecological areas	2 489	3 236	3 317	3 445	8,5
Nieużytki Wasteland	76 561	74 688	66 985	66 333	14,5
Tereny różne Miscellaneous land	7 093	7 165	5 407	3 631	4,6

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including wood and bushy land on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as wood and bushy land" until 2016. Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W końcu 2020 r. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wynosiła 4,6 tys. ha i stanowiła 0,2% powierzchni województwa. W kraju tych gruntów było 62,5 tys. ha, co stanowiło także 0,2% powierzchni ogółem. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wzrosła o 216 ha w porównaniu do poprzedniego roku, natomiast zmalała o 153 ha w porównaniu do 2010 r.

W ciągu 2020 r. zrehabilitowano 121 ha (tj. mniej o 91 ha niż w 2019 r. i o 58 ha niż w 2010 r.), w tym 107 ha na cele rolnicze. Stanowiło to 2,7% gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. W tym samym okresie wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 194 ha gruntów (w tym 99,0% stanowiły grunty rolne). Przeznaczono je przede wszystkim na tereny osiedlowe (87 ha) i przemysłowe (50 ha).

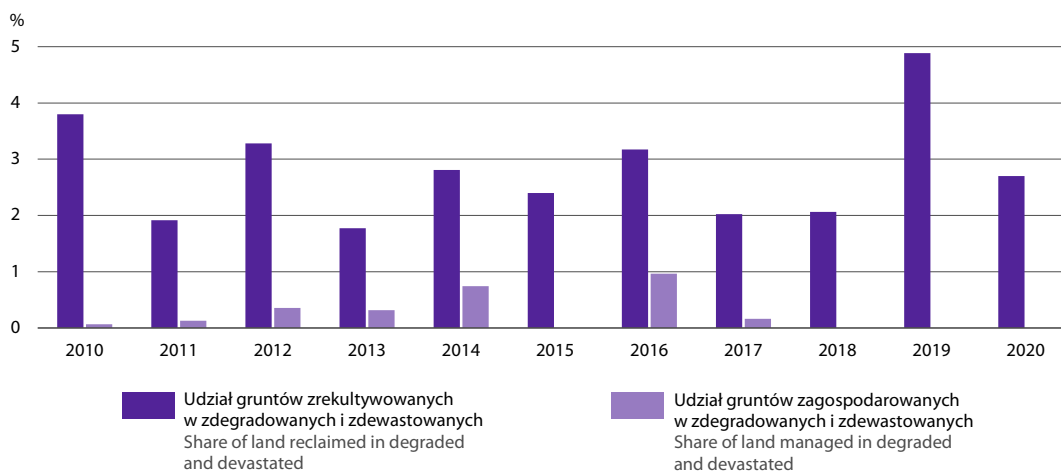
Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w końcu 2020 r. w krajowej powierzchni tych gruntów wyniósł 7,3%. Udział województwa w powierzchni gruntów zrehabilitowanych w ciągu 2020 r. wyniósł 8,2%. W warmińsko-mazurskim w ciągu roku nie zagospodarowano żadnej powierzchni, a w tym czasie w Polsce 511 ha.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności było niższe zarówno w skali roku, jak i w porównaniu do 2010 r. W skali roku zmniejszyło się zużycie wody w przemyśle, natomiast wzrosło w gospodarstwach domowych. Zwiększyła się liczba oczyszczalni ścieków, a także udział ludności korzystającej z oczyszczalni w ludności ogółem.

W 2020 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło 102,1 hm³ i było niższe o 16,0% niż rok wcześniej. Udział województwa w zużyciu krajowym wyniósł 1,2%. Najwięcej wody w warmińsko-mazurskim zużyły gospodarstwa domowe (45,2% ogólnego zużycia wody) i przemysł (26,4%). W Polsce najwięcej wody zużyto w przemyśle (70,9% ogólnego zużycia wody).

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 4. Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	128,8	123,9	121,6	102,1	1,2
w tym: of which:					
Przemysł Industry	26,4	34,6	41,6	27,0	0,5
Gospodarstwa domowe Households	44,8	45,4	45,7	46,2	3,6

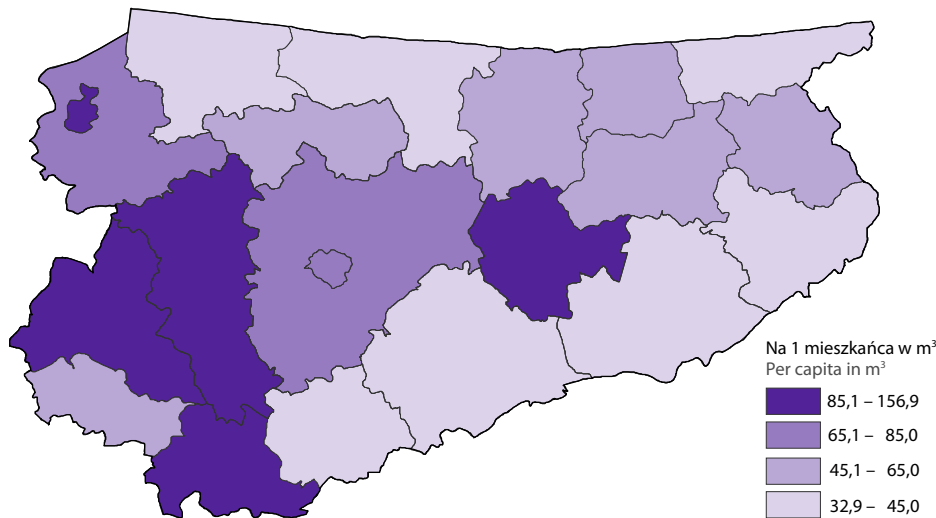
a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry.

W warmińsko-mazurskim w 2020 r. były 82 zakłady przemysłowe zużywające wodę do produkcji. Zużyły one 27,0 hm³ wody, w tym do produkcji 12,7 hm³. Przychód wody w przemyśle wyniósł 27,3 hm³, w tym 1,3 hm³ pochodziło z zakupu od innych jednostek.

Na potrzeby gospodarstw domowych w ciągu roku zużyto 46,2 hm³ wody. Było to o 1,0% więcej w relacji do roku poprzedniego i o 3,0% więcej w relacji do 2010 r.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużyto 71,9 m³ wody (w kraju średnio 218,2 m³). W porównaniu do 2019 r. ilość ta zmniejszyła się o 15,6%, tj. o 13,3 m³ (w kraju spadek o 5,0%, tj. o 11,5 m³). Największe zużycie wody na 1 mieszkańca w 2020 r. przekraczające 100,0 m³ odnotowano w Elblągu (156,9 m³) i w powiecie mrągowskim (103,9 m³). Natomiast najmniejsze zużycie było w powiecie gołdapskim (32,9 m³) i nidzickim (33,6 m³).

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.
Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2020

Do wód lub do ziemi odprowadzono 66,8 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, tj. o 15,5 hm³ mniej niż w 2019 r., natomiast o 1,0 hm³ więcej niż w 2010 r. Siecią kanalizacyjną odprowadzono 69,8%. Ścieki wymagające oczyszczenia osiągnęły poziom 53,4 hm³, tj. o 1,2 hm³ mniej niż w poprzednim roku, natomiast o 3,4 hm³ więcej niż 10 lat temu. Stanowiły one 2,4% ścieków w kraju. Większość z nich (87,3%) to ścieki komunalne. Ich wielkość zmalała w ciągu roku o 0,8% i w porównaniu do 2010 r. o 1,1%. Ścieków przemysłowych było mniej o 11,0% niż w roku poprzednim, natomiast ponad dwukrotnie więcej niż 10 lat wcześniej. Oczyszczaniu poddano 53,4 hm³, czyli prawie wszystkie ścieki wymagające oczyszczenia (w 2019 r. 51,2 hm³, tj. 93,6%, a w 2010 r. 49,8 hm³, tj. 99,4%).

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Municipal and industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

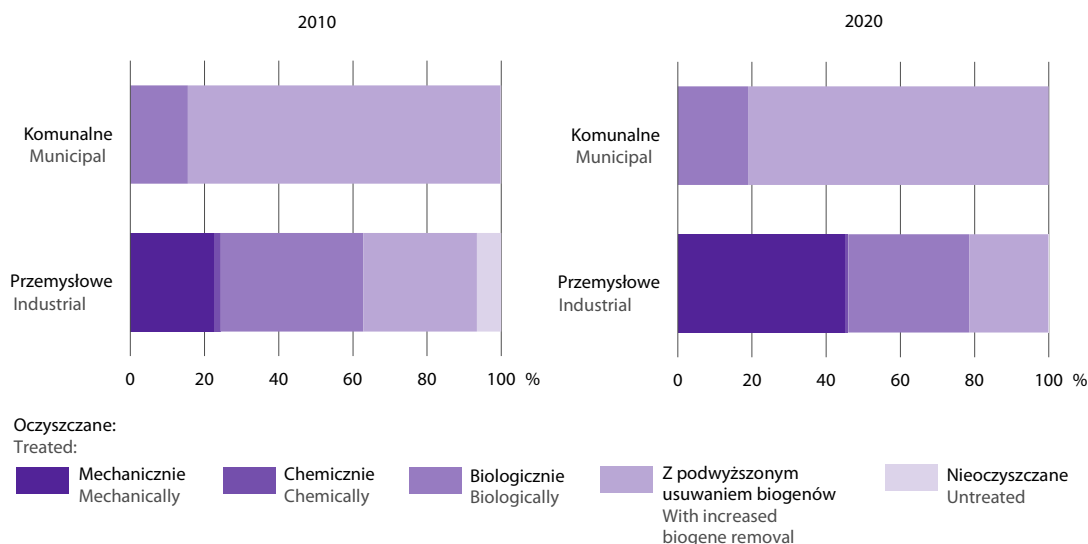
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	236	255	269	271
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	47 139	44 797	47 007	46 643
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	2 927	3 582	7 650	6 806
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	70,8	75,9	77,1	77,4

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W omawianym okresie wzrastała liczba oczyszczalni ścieków. W 2020 r. w województwie działało 271 oczyszczalni ścieków. Wśród nich 251 to oczyszczalnie ścieków komunalnych (z tego 74,9% typu biologicznego, a 25,1% z podwyższonym usuwaniem biogenów), natomiast 20 to oczyszczalnie ścieków przemysłowych (z tego 13 typu biologicznego, 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów, 3 mechaniczne i 1 chemiczna). Udział liczby oczyszczalni ścieków komunalnych w porównaniu do kraju wyniósł 7,7%, a przemysłowych 2,3%. Przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych wyniosła 324,7 dam³ na dobę, a przemysłowych 13,1 dam³ na dobę.

Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

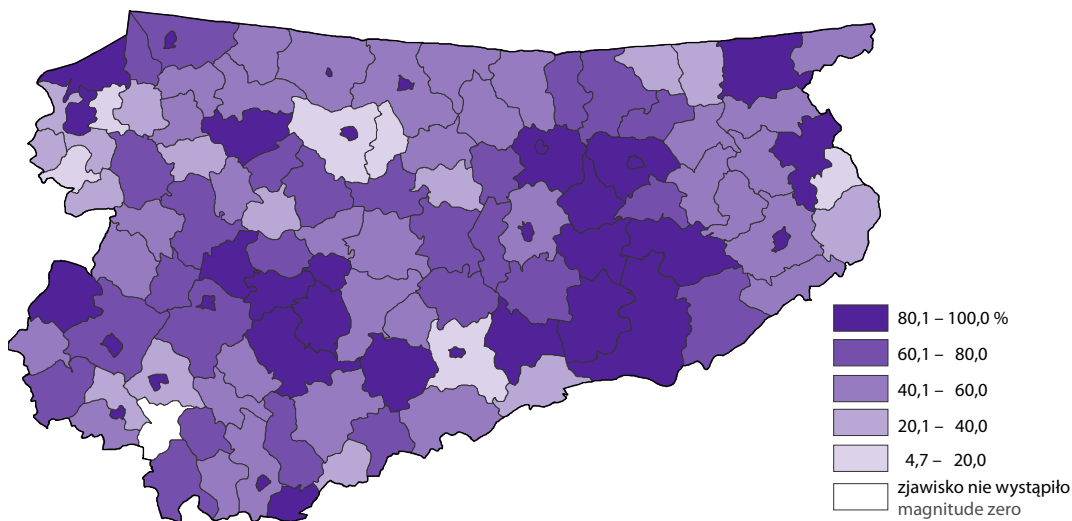
Ścieki komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi były przede wszystkim oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów: w 2010 r. 84,3% i w 2020 r. 81,1%. Drugim ze sposobów oczyszczania było oczyszczanie biologiczne: odpowiednio: 15,5% i 18,9%. W 2010 r. nieznaczna część ścieków (0,2%) nie została oczyszczona.

Inaczej wyglądała struktura ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi. W 2010 r. przeważały ścieki oczyszczane biologicznie (38,6%) i z podwyższonym usuwaniem biogenów (30,6%), natomiast w 2020 r. ścieki oczyszczane mechanicznie (45,2%) i biologicznie (32,6%). Wpływ na to miał wielokrotny spadek ścieków nieoczyszczanych w 2020 r.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obsługiwały 77,4% mieszkańców województwa (w 2019 r. 77,1%, a w 2010 r. 70,8%). Było to więcej o 2,6 p. proc. niż średnio w kraju. Z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów korzystało 58,7% ludności (w Polsce 60,5%), a z oczyszczalni biologicznych 18,8% (w Polsce 14,3%). Wszyscy mieszkańcy miast: Bartoszyce, Górowo Iławeckie i Nowe Miasto Lubawskie korzystali z oczyszczalni ścieków, natomiast nikt nie korzystał na terenie gminy Grodziczno.

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2020

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu do 2010 r. W tym samym czasie także emisja zanieczyszczeń pyłowych zmniejszyła się.

W województwie w 2020 r. badaniami statystycznymi objęto 79 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Stanowiło to 4,3% takich zakładów w kraju. Wśród nich 55 posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 8 gazowych.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Ilość wyemitowanych w ciągu 2020 r. zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła 1 531,4 tys. t i stanowiła 0,8% emisji krajowej. Emisja uległa zmniejszeniu zarówno w porównaniu do 2010 r. (o 0,1%), jak i do 2019 r. (o 11,1%). W przeliczeniu na 1 km² emisja zanieczyszczeń gazowych łącznie z dwutlenkiem węgla w 2020 r. wyniosła 63,4 t, a w kraju 595,3 t, natomiast bez dwutlenku węgla odpowiednio 0,4 t i 3,6 t. Zdecydowana większość zanieczyszczeń gazowych to dwutlenek węgla. W 2020 r. wyemitowano 1 522,6 tys. t dwutlenku węgla, co stanowiło 99,4% wszystkich wyemitowanych zanieczyszczeń gazowych w województwie. Najwięcej zanieczyszczeń pochodziło z zakładów należących do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. W urządzeniach do redukcji gazów zatrzymano 3,7% wytworzonych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), natomiast w kraju 70,4%.

Ilość wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. wyniosła 0,5 tys. t, stanowiąc 2,3% emisji krajowej. Było to o 55,4% mniej w porównaniu do 2010 r. i o 17,7% w porównaniu do 2019 r. W przeliczeniu na 1 km² emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2020 r. wyniosła 0,02 t, a w kraju 0,07 t. Dominujący udział ilościowy, podobnie jak w poprzednich latach, miały pyły ze spalania paliw (78,4%). W województwie zatrzymano w urządzeniach do redukcji 98,8% zanieczyszczeń pyłowych, natomiast w kraju 99,9%.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 6. Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w tys. ton/rok in thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	1 532,7	1 450,0	1 723,3	1 531,4	0,8
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	4,1	4,1	3,6	3,1	1,7
Tlenki azotu Nitrogen oxides	2,6	2,3	3,5	2,2	1,3
Tlenek węgla Carbon monoxide	2,7	2,4	2,8	2,5	1,0
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1 523,0	1 440,6	1 712,4	1 522,6	0,8
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	1,2	1,0	0,6	0,5	2,3
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	1,1	0,8	0,5	0,4	3,3

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła w porównaniu do w 2010 r. i w porównaniu do 2019 r. Jej udział w powierzchni ogółem województwa utrzymał się na tym samym poziomie, co w roku poprzednim, natomiast był nieznacznie wyższy niż 10 lat wcześniej. Systematycznie zmniejszała się liczba pomników przyrody. Powierzchnia gruntów leśnych i wskaźnik lesistości wykazały tendencję wzrastającą na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w województwie na koniec 2020 r. wynosiła 1 128,2 tys. ha. Było to o 92 ha więcej niż w roku poprzednim i o 2,1 tys. ha więcej niż 10 lat wcześniej. W 2020 r. stanowiło to 11,2% powierzchni prawnie chronionej w kraju. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni geograficznej województwa wyniósł 46,6% w 2010 r., a od 2011 r. 46,7%. W kraju wskaźnik ten wyniósł w 2020 r. 32,3%. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 7 965 m² obszarów prawnie chronionych, natomiast w Polsce 2 641 m².

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1 000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

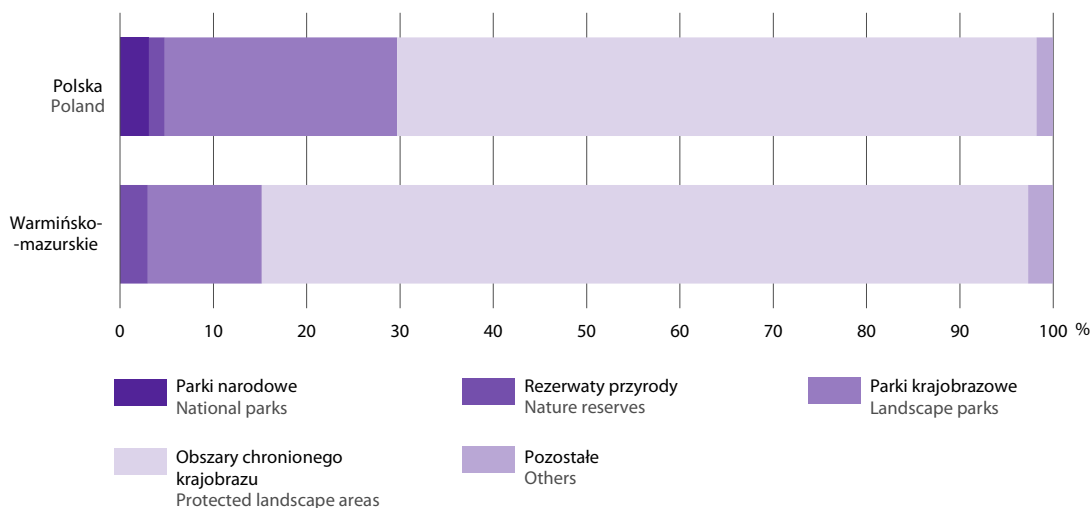
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Największą powierzchnię o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w 2020 r. zajmowały zarówno w województwie, jak i w kraju obszary chronionego krajobrazu (odpowiednio 82,1% i 68,5%). Drugie pod względem wielkości były parki krajobrazowe (odpowiednio 12,2% i 24,9%). Na terenie warmińsko-mazurskiego nie było parku narodowego.

Liczba pomników przyrody wynosiła 2 304, w tym najwięcej było pojedynczych drzew (1 701). W województwie było coraz mniej pomników przyrody. Ich liczba zmalała w porównaniu do 2019 r. o 1,1% i w porównaniu do 2010 r. o 10,6%. W warmińsko-mazurskim znajdowało się 6,6% wszystkich pomników przyrody w Polsce.

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

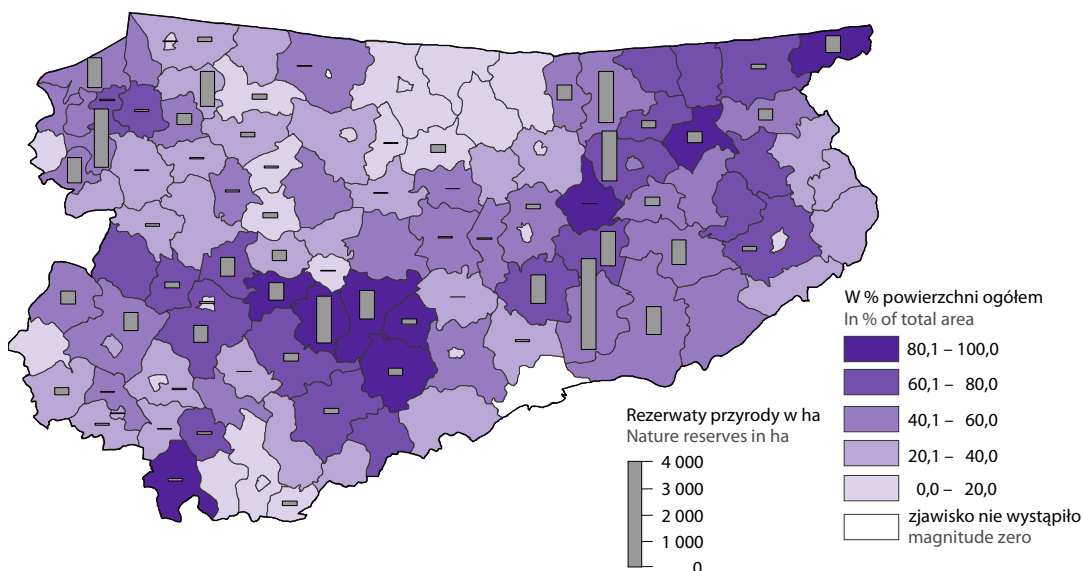
Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2020
As of 31 December

W 2020 r. wśród gmin największy udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem odnotowano w gminie wiejskiej Jedwabno (100,0%) i gminie miejsko-wiejskiej Ryn (99,1%), a najmniejszy w gminach miejskich: Lubawa (0,0%) i Szczytno (0,2%). W gminie wiejskiej Rozogi i gminie miejskiej Górowo Iławckie nie było powierzchni o szczególnych walorach prawnie chronionej. Największa powierzchnia rezerwatów znajdowała się na terenie gminy miejsko-wiejskiej Ruciane-Nida (3,7 tys. ha) i gminy wiejskiej Elbląg (2,4 tys. ha). Najwięcej pomników przyrody było na terenie gminy miejsko-wiejskiej Tolkmicko (282) i gminy wiejskiej Rychliki (80).

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2020
As of 31 December

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) wchodzące w skład Obszarów Natura 2000 zajmowały w 2020 r. 575,8 tys. ha. Stanowiło to 23,8% powierzchni ogólnej województwa, a w Polsce wskaźnik ten wyniósł 15,7%. Od 2013 r. powierzchnia ta nie zmieniła się, a w 2010 r. była większa o 1,6 tys. ha.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) wchodzące także w skład Obszarów Natura 2000 zajmowały w 2020 r. 258,3 tys. ha. Stanowiło to 10,7% powierzchni ogólnej województwa, a w Polsce wskaźnik ten wyniósł 11,2%. W 2020 r. powierzchnia ta wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 20 ha, a w porównaniu do 2010 r. była większa o 94 ha.

W 2020 r. w warmińsko-mazurskim parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zajmowały powierzchnię 1 924 ha, w tym 83,4% było w miastach. Od 2016 r. powierzchnia ta wzrastała. W porównaniu do 2019 r. była wyższa o 0,1%, natomiast w porównaniu do 2010 r. niższa o 22,6%. Tereny zieleni osiedlowej zajmowały 1 000 ha, parków spacerowo-wypoczynkowych 508 ha, a zieleńców 416 ha. Na 1 mieszkańca przypadało 13,6 m² zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (w Polsce 16,2 m²).

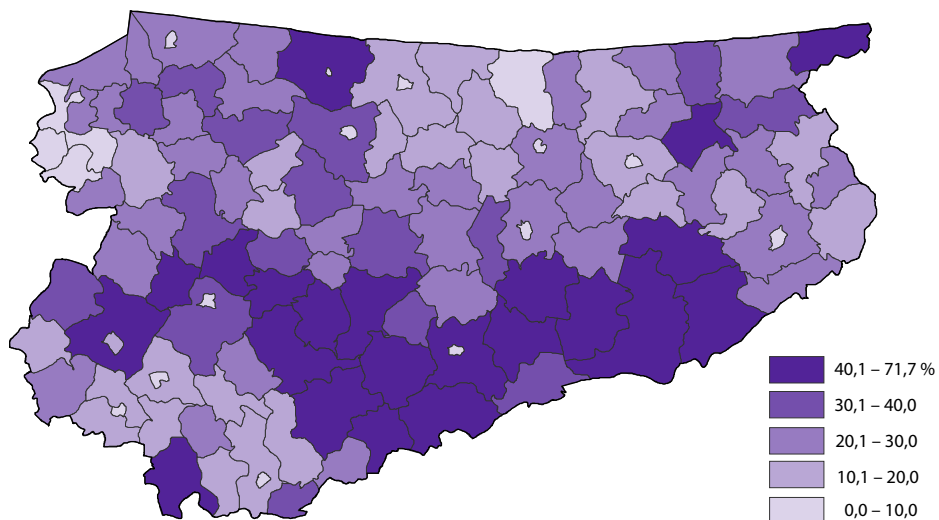
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (dane jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Grunty leśne (w dniu 31 grudnia 2020 r.) zajmowały 787,1 tys. ha i stanowiły 8,3% gruntów leśnych w kraju. W powierzchni województwa stanowiły one 32,6%. Powierzchnia gruntów leśnych w latach 2010–2020 ciągle się powiększała. W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. zwiększyła się o 1,1 tys. ha (o 0,1%), a w porównaniu do 2010 r. o 25,7 tys. ha (o 3,4%). Lasy zajmowały powierzchnię 766,9 tys. ha, co stanowiło 97,4% powierzchni gruntów leśnych. Grunty przeznaczone do zalesienia (w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) zajmowały 85 ha.

Wskaźnik lesistości, czyli stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej, w omawianych latach wzrastał i w 2020 r. wyniósł 31,7% (w 2019 r. 31,7%, w 2018 r. 31,6%, a w 2010 r. 30,6%). W kraju lesistość wyniosła 29,6%. W województwie najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Ruciane-Nida (71,7%) i gminie wiejskiej Jedwabno (68,4%), a najniższy w gminie wiejskiej Gronowo Elbląskie (0,0%) oraz gminie miejskiej Lubawa i Braniewo (po 0,3%).

Większość powierzchni lasów stanowiły lasy publiczne (91,7%). Na przestrzeni omawianych lat powierzchnia ta wykazała tendencję wzrostową. W końcu 2020 r. było to 703,3 tys. ha. W porównaniu do 2019 r. powierzchnia lasów publicznych zwiększyła się o 1,0 tys. ha i w porównaniu do 2010 r. o 12,0 tys. ha.

Mapa 16. Lesistość w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 16. Forest cover in 2020
As of 31 December

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zwiększyła się zarówno w porównaniu do 2019 r., jak i do 2010 r. Najwięcej odpadów wytwórca poddał odzyskowi we własnym zakresie. Ilość odpadów składowanych na składowiskach własnych nie zmieniła się od 2018 r.

W 2020 r. wytworzono mniej odpadów komunalnych niż w roku 2019 i więcej niż w 2010. W województwie odnotowano spadek odebranych odpadów komunalnych od 1 mieszkańca.

Wystąpił wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie na terenie województwa wzrosła w stosunku do 2019 r. i do 2010 r.

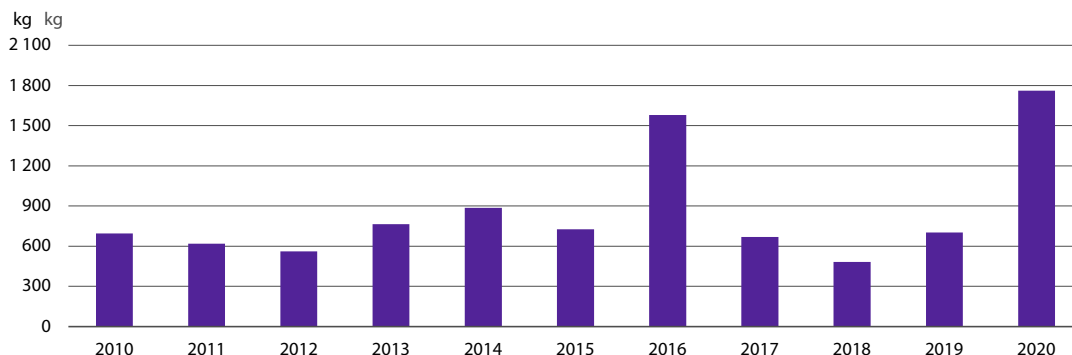
Na koniec 2020 r. na terenie województwa funkcjonowało 10 czynnych kontrolowanych składowisk odpadów komunalnych.

W 2020 r. badaniu poddano 77 zakładów przemysłowych (tj. mniej o dwa niż w 2019 r., natomiast więcej o trzy niż w 2010 r.), w których ubocznym skutkiem produkcji były odpady uciążliwe dla środowiska. W ciągu roku w tych jednostkach wytworzono 2 500,4 tys. t (tj. o 149,7% więcej niż w 2019 r. i o 147,4% więcej niż 2010 r.) odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych). Stanowiło to 103,4 t na 1 km², a w przeliczeniu na 1 mieszkańca 1 760 kg. Na przestrzeni ostatnich lat największej odpadów powstało właśnie w 2020 r. Powodem znaczącego wzrostu były inwestycje prowadzone w województwie warmińsko-mazurskim i powstałe tam odpady. Udział województwa w ilości wytworzonych odpadów przemysłowych wyniósł w 2020 r. 2,3%. Spośród wytworzonych odpadów 77,8% wytwórca poddał odzyskowi we własnym zakresie, 19,7% przekazano innym odbiorcom, 2,0% wytwórca unieszkodliwił we własnym zakresie, a 0,5% czasowo zmagazynowano. Na składowiskach własnych (hałdach, stawach osadowych) na koniec 2020 r. składowano 552,3 tys. t odpadów. W porównaniu do kraju była to tak bardzo znikoma ilość, że stanowiła jedynie 0,03%.

Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2020	
	w tys. ton in thousand of tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	1 010,8	2 500,4	2,3
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by waste producer on its own	.	50,5	0,2
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	492,9	0,8
magazynowane czasowo temporarily stored	83,6	11,8	0,5
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled up to now (as of the end of the year) – total	1 227,4	552,3	0,0

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2020 r. w województwie zostało wytworzonych 432,3 tys. ton odpadów komunalnych, tj. o 0,8% mniej niż w roku ubiegłym (w kraju wzrost o 2,9%) i o 31,7% więcej w porównaniu z 2010 r. (w kraju wzrost o 30,6%). Na 1 mieszkańca województwa przypadało średnio 304 kg zebranych odpadów komunalnych (w kraju 342 kg). Był to spadek o 0,8% w porównaniu z rokiem poprzednim (306 kg na 1 mieszkańca) i wzrost o 34,5% w stosunku do 2010 r. (226 kg). W kraju odnotowano wzrost odebranych odpadów komunalnych od 1 mieszkańca, odpowiednio o 3,0% i o 31,0%. W 2020 r. najwięcej odpadów komunalnych odebranych przypadało na 1 mieszkańca Elbląga (372 kg), Olsztyna (371 kg), powiatów mrągowskiego (359 kg) i piskiego (355 kg). Najmniej odpadów komunalnych wytworzyli mieszkańcy powiatów: szczycieńskiego (243 kg), kętrzyńskiego (258 kg) oraz nidzickiego (260 kg). Podobnie jak w latach ubiegłych, większość (81,4%) odpadów komunalnych pochodziło od gospodarstw domowych (w kraju 86,1%). W 2020 r. od gospodarstw domowych odebrano o 3,5% odpadów komunalnych więcej niż w roku poprzednim i o 47,1% więcej niż w 2010 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 4,7% i o 63,8%).

Opadów komunalnych zmieszanych zebrano w województwie 300,2 tys. t i w stosunku do 2019 r. było to mniej o 11,6% (w stosunku do 2010 r. spadek o 2,1%). Blisko 78% odpadów zmieszanych pochodziło od gospodarstw domowych (w kraju ponad 82%).

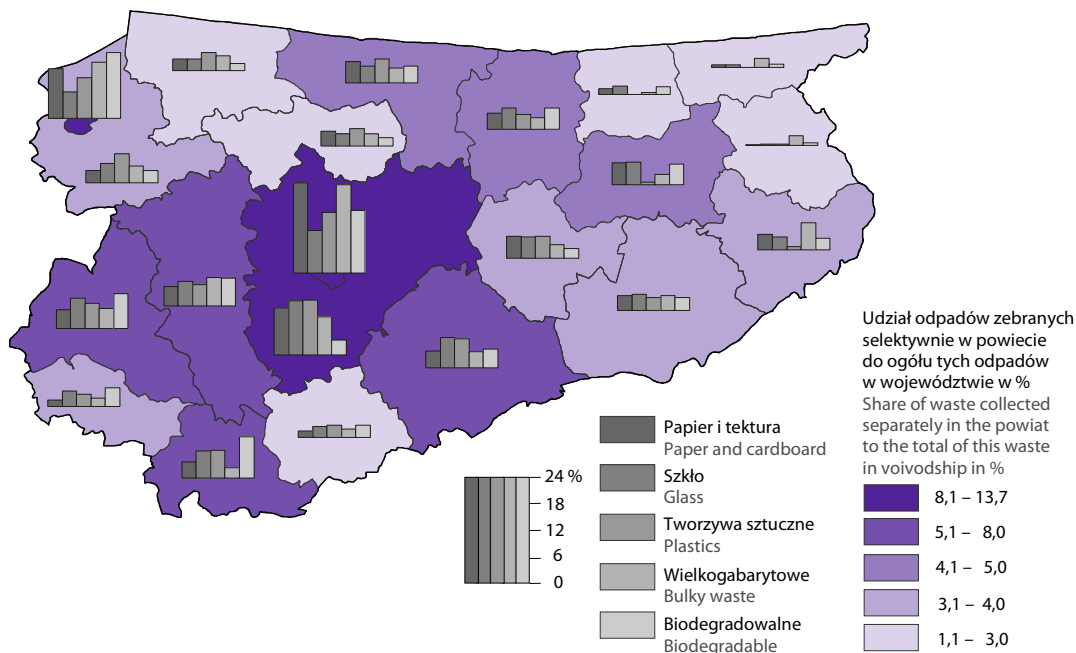
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2020			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total	21 440	17 994	132 096	2,7	118 624	2,6
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and paperboard	5 708	4 075	15 868	3,2	13 574	3,1
Szkło Glass	6 394	5 739	21 568	2,9	19 566	2,8
Tworzywa sztuczne Plastics	4 720	4 132	20 316	4,1	17 703	4,0
Metale Metals	888	836	110	1,5	91	1,5
Tekstylia Textiles	1 074	1 060	96	2,5	96	2,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	100	73	1 783	4,1	1 737	4,1

W 2020 r. odnotowano wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych, z 6,5% w 2010 r. i 22,1% w 2019 r. do 30,6%. Selektywnie zebrano na terenie województwa 132,1 tys. t odpadów komunalnych i w stosunku do roku ubiegłego ich ilość wzrosła o 37,3% (w stosunku do 2010 r. ponad 6-krotny wzrost).

Najwięcej (89,8%) odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2020 r. pochodziło od gospodarstw domowych i w stosunku do roku ubiegłego ich ilość wzrosła o 39,9%, a do 2010 ponad 6,5-krotnie. W porównaniu z 2019 r. więcej zebrano m.in.: odpadów biodegradowalnych (wzrost o 52,1%), papieru i tektury (o 47,3%), szkła (o 43,7%), tworzyw sztucznych (o 38,9%), odpadów wielkogabarytowych (o 20,4%). Mniej niż w roku ubiegłym zebrano baterii i akumulatorów (o 60,6%).

Mapa 17. Odpady zebrane selektywnie w 2020 r.
Map 17. Waste collected separately in 2020

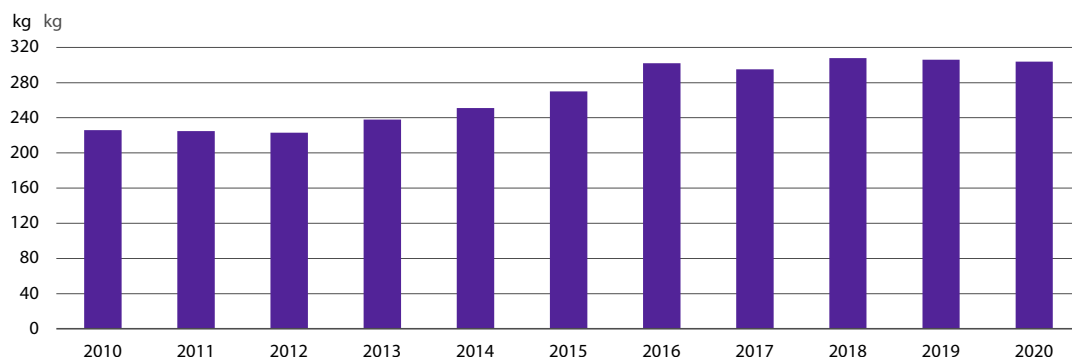

W 2020 r. na jednego mieszkańca województwa przypadało średnio 93,0 kg zebranych selektywnie odpadów komunalnych (w kraju 130 kg) i był to wzrost o 37,3% w stosunku do roku poprzedniego. Ilość odebranych lub zebranych selektywnie odpadów szklanych wyniosła 15,2 kg na jednego mieszkańca województwa i był to wzrost o 44,8% w porównaniu z 2019 r. Na jednego mieszkańca przypadało około 14,3 kg odpadów tworzyw sztucznych (wzrost o 38,8%) i około 11,2 kg odpadów papieru i tektury (wzrost o 47,4%). Wzrosła również ilość odebranych lub zebranych odpadów biodegradowalnych przypadających na jednego mieszkańca – 26,0 kg (o 52,9%) oraz odpadów wielkogabarytowych – 13,1 kg (o 20,2%).

Ilość zebranych selektywnie odpadów była zróżnicowana w poszczególnych powiatach. Najwięcej odpadów zebranych selektywnie pochodziło z Olsztyna (13,7% odpadów zebranych selektywnie ogółem), Elbląga (10,1%) i powiatu olsztyńskiego (8,3%). Najmniej tych odpadów zebrano w powiatach gołdapskim (1,1%) i węgorzewskim (1,5%).

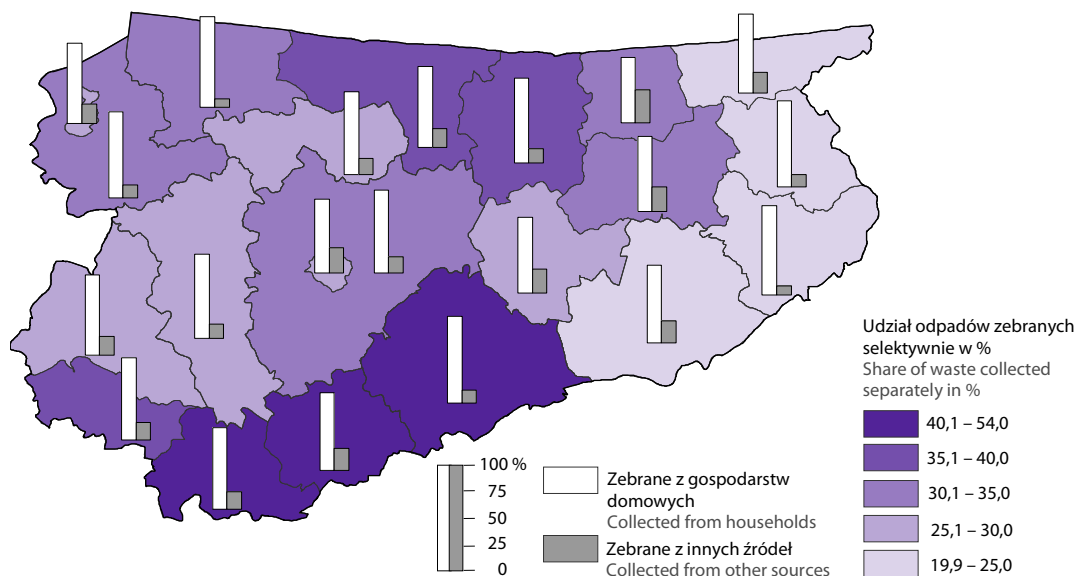
Najwięcej odpadów zebranych selektywnie przypadało na 1 mieszkańca powiatu działdowskiego (149,9 kg). W 2020 r. średnio ponad 100 kg odpadów selektywnych zebrał również mieszkańców powiatu nidzickiego (117,6 kg), Elbląga (111,7 kg), Olsztyna (105,5 kg), powiatu nowomiejskiego (101,0 kg) oraz giżyckiego (100,1 kg). Najmniej odpadów zebranych selektywnie przypadało na 1 mieszkańca powiatu ełckiego (54,1 kg), gołdapskiego (56,8 kg) i oleckiego (62,8 kg).

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

Podobnie jak w roku poprzednim, na koniec 2020 r. na terenie województwa funkcjonowało 10 czynnych kontrolowanych składowisk odpadów komunalnych (2010 r. – 30), o łącznej powierzchni 47,1 ha (2019 r. – 47,1 ha, 2010 r. – 127,9 ha) oraz 86 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (miasta – 37, wieś – po 49).

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2020 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2020

Według danych urzędów gminnych na koniec 2020 r. na terenie województwa istniało 20 nielegalnych wysypisk śmieci (2019 r. – 18, 2010 r. – 37). Większość, tj. 17 (85,0 %) istniejących dzikich wysypisk zlokalizowana była na obszarach wiejskich, a pozostałe 3 (15,0%) w miastach. W ciągu roku zlikwidowano w województwie 99 takich składowisk, tj. o 16,8% mniej niż w roku poprzednim i o 41,4% więcej w porównaniu z 2010 r. W 2020 r. podczas likwidacji dzikich wysypisk zebrano 188 t odpadów komunalnych z powierzchni 9,0 tys. m², z czego 91,8% odpadów z obszarów wiejskich i 8,2% w miastach (w 2019 r. zebrano 149 t, z obszarów wiejskich – 65,2%, w miastach – 34,8%, w 2010 r. odpowiednio 324 t, 61,4%, 38,6%). W stosunku do roku poprzedniego powierzchnia nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych zwiększyła się o 3,1%, a w stosunku do 2010 r. zmniejszyła o 48,7% (w kraju odpowiednio spadek o 2,8% i o 61,6%). Powierzchnia dzikich wysypisk w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogółem województwa wyniosła w 2020 r. – 37 m², 2019 r – 36 m², 2010 r. – 73 m² (w kraju odpowiednio 613 m², 631 m², 1 595 m²).

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

Średnioroczne nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w latach 2010–2020 (w cenach bieżących) w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż średnie w kraju. Podobna sytuacja dotyczyła nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej. Udział nakładów na środki trwałe służących ochronie środowiska ponoszonych w województwie wyniósł 2,5% nakładów ogólnokrajowych, a służących gospodarce wodnej 2,6%.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w latach 2010–2020 wyniosły średnio w roku (w cenach bieżących) 273,0 mln zł. Stanowiło to 2,5% średnich rocznych nakładów krajowych. Ponad połowę (54,0%) przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 21,1%, a na gospodarkę odpadami 17,7%. Największy udział w nakładach krajowych miały nakłady poniesione na gospodarkę odpadami (4,1%) oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód (2,7%). Średnie nakłady na 1 mieszkańca w województwie w latach 2010–2020 wyniosły 190 zł i były niższe od średnich w kraju o 33,8%. Jedynie nakłady na 1 mieszkańca poniesione na gospodarkę odpadami były wyższe niż średnio w kraju (o 8,6%).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w latach 2010–2020 wyniosły średnio w roku (w cenach bieżących) 75,1 mln zł i stanowiły 2,6% średnich rocznych nakładów krajowych. Wśród nich największy udział miały nakłady poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody (46,5%) oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody (18,3%). Największy udział w nakładach krajowych miały nakłady poniesione na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych (13,7%) oraz na regulację i zabudowę rzek i potoków (4,4%). Średnie nakłady na 1 mieszkańca w województwie w latach 2010–2020 wyniosły 52 zł i były niższe od średnich w kraju o 30,6%. Wyższe niż średnio w kraju były nakłady na 1 mieszkańca poniesione na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych (ponad trzyipółkrotnie) oraz na regulację i zabudowę rzek i potoków (o 17,8%).

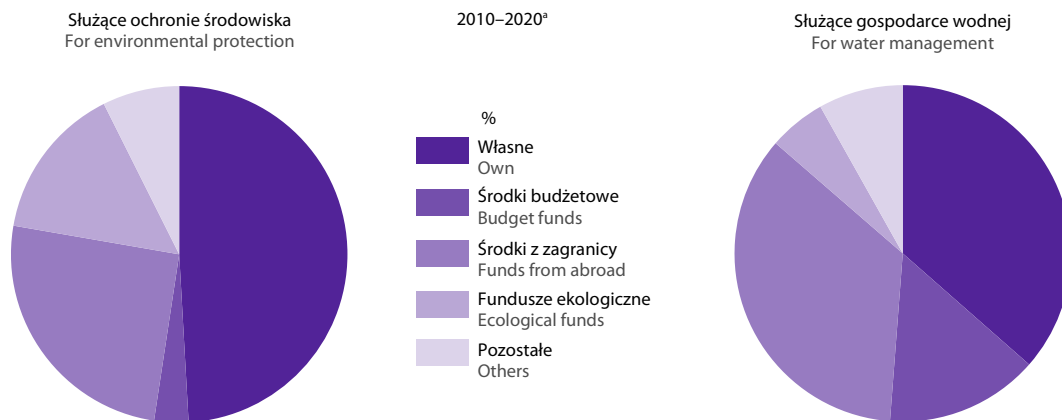
Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a
 Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a

Wyszczególnienie Specification	2010–2020 ^b		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	273 017,1	190	2,5
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	57 612,3	40	1,8
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	147 529,3	102	2,7
gospodarka odpadami waste management	48 237,8	33	4,1
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	1 878,4	1	1,3
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	14 554,9	10	2,2
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	75 089,7	52	2,6
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	34 921,0	24	2,9
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	13 754,3	10	3,2

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
 a By site location of investment. b Average value from the given period.

Głównym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w latach 2010–2020 były środki własne, które wyniosły 134,1 mln zł i stanowiły 49,1% nakładów ogółem. Drugim źródłem pod względem wielkości były środki z zagranicy 69,2 mln zł (25,3%). W nakładach na środki trwałe służące gospodarce wodnej również te dwa źródła były decydujące. Przeważały środki własne 27,4 mln zł, które stanowiły 36,5% nakładów ogółem, a drugie pod względem wielkości były środki z zagranicy 26,4 mln zł (35,2%).

Wykres 13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania
 Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing

^a Średnia wartość z danego okresu.
^a Average value from the given period.

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania w 2020 r. do użytku inwestycji dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej to m.in.:

- sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki o długości 59,3 km,
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe o długości 18,5 km,
- oczyszczalnie ścieków o przepustowości 1 493 m³ na dobę,
- indywidualne (przydomowe) oczyszczalnie ścieków o przepustowości 169 m³ na dobę,
- sieć wodociągowa o długości 78,3 km,
- ujęcia wody o wydajności 978 m³ na dobę,
- stacje uzdatniania wody o wydajności 6 365 m³ na dobę.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

Rok 2021 był jedenastym z kolei, w którym odnotowano zmniejszenie liczby mieszkańców województwa, szczególnie w miastach i wśród mężczyzn. Obserwowany spadek liczby mieszkańców był spowodowany ubytkiem migracyjnym ludności województwa, a w latach 2013, 2015, 2016, 2018–2021 również ujemnym przyrostem naturalnym. Udział ludności województwa w ogólnej liczbie ludności Polski od roku 2015 wynosił 3,7% i uplasował województwo na 12 pozycji w kraju.

Od 2010 r. współczynnik gęstości zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim zmniejszył się. W 2021 r. przeciętnie na 1 km² mieszkało 58,1 osób, było to podobnie jak w podlaskim najmniej w kraju.

W województwie następował proces starzenia się ludności, jednak w porównaniu do innych województw warmińsko-mazurskie charakteryzowało się w 2021 r. wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym (18,1%) i produkcyjnym (60,3%) oraz jednym z niższych w kraju udziałem osób w wieku poprodukcyjnym (21,6%). Wartość środkowa wieku ludności (mediana) stale wzrasta, w 2021 r. wskaźnik ten wynosił 41,6 lat, wobec 42,0 lat w Polsce. Wydłużanie życia miało wpływ na wartość współczynnika obciążenia demograficznego, który wzrósł z 53 osób w 2010 r. do 66 osób w 2021 r.

Województwo warmińsko-mazurskie w końcu 2021 r. zamieszkiwało 1 405,4 tys. mieszkańców. Udział ludności województwa w ogólnej liczbie ludności Polski wynosił 3,7%, województwo pod względem liczby mieszkańców wśród 16 województw lokuje się na 12 miejscu. Liczba ludności województwa zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i z 2010 r., odpowiednio o 11,1 tys. i o 48,4 tys. (o 0,8% i 3,3%). W ogólnej liczbie ludności systematycznie wzrasta udział mieszkańców wsi – w 2021 r. wyniósł 41,1% wobec 40,5% w 2010 r.

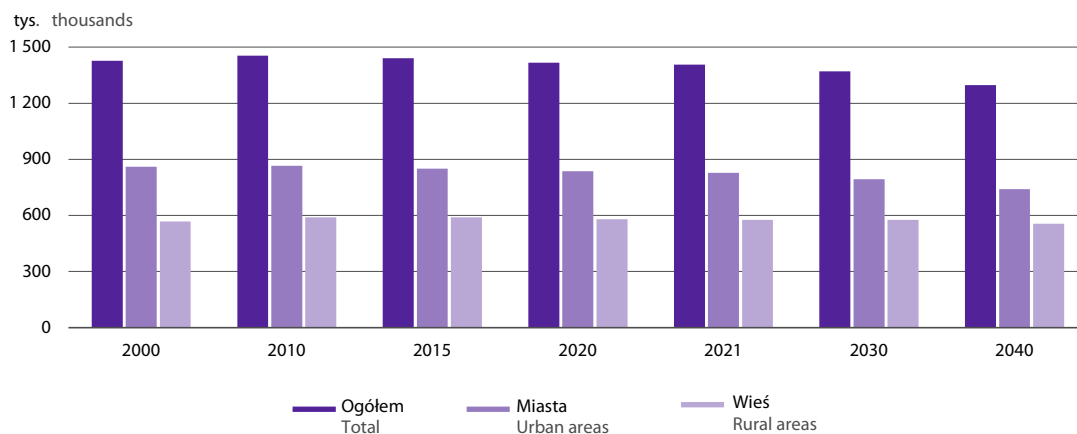
Tablica 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. in thousands	1 453,8	1 439,7	1 416,5	1 405,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,8	3,7	3,7	3,7
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	104,1	104,2	104,5	104,7
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	59,5	59,1	59,0	58,9
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	40,5	40,9	41,0	41,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	60,1	59,6	58,6	58,1

Gęstość zaludnienia w 2021 r. wynosiła 58,1 osób na 1 km² i była ponad dwukrotnie niższa niż średnia krajowa (121,8 osób/km²), województwo warmińsko-mazurskie po województwie podlaskim jest województwem o najniższej gęstości zaludnienia. W miastach przeciętnie mieszkało 1 344 osoby/km², a na wsi 24 osoby/km².

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2000–2021 oraz prognoza dla 2030 i 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia
Chart 14. Population in 2000–2021 and projection for 2030 and 2040
As of 31 December

Na koniec 2021 r. w miastach mieszkało 828,3 tys. osób (o 8,1 tys. mniej niż w 2020 r. i o 36,4 tys. mniej niż w 2010 r.). Liczba mieszkańców wsi wyniosła 577,0 tys. i była o 3,0 tys. osób mniejsza niż rok wcześniej i o 12,1 tys. mniejsza niż 10 lat temu. W ujęciu procentowym w latach 2010–2021 liczba mieszkańców miast województwa warmińsko-mazurskiego zmniejszyła się o 4,2%, a odsetek ludności miejskiej (wskaźnik urbanizacji) obniżył się z 59,5% do 58,9%. W Polsce w końcu 2021 r. ludność miejska stanowiła 59,7% ogólnej liczby ludności wobec 60,8% w 2010 r.

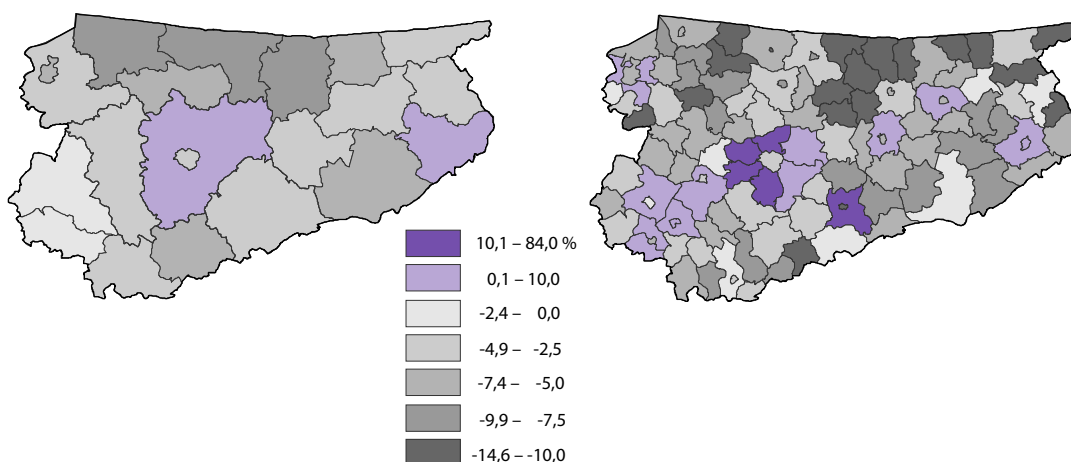
Podstawową miarą pozwalającą badać strukturę ludności według płci jest współczynnik feminizacji wyrażający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. Wskaźnik ten w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. osiągnął poziom 104,7 (w 2010 r. 104,1) i był jednym z najniższych w kraju, gdzie przeciętnie wyniósł 106,9. Analiza współczynnika feminizacji według podziału na miasta i wieś wykazuje, że wśród mieszkańców miast utrzymywała się przewaga kobiet (110,3 kobiet na 100 mężczyzn), a wśród mieszkańców wsi występowała przewaga mężczyzn (na 100 mężczyzn przypadało 97,1 kobiet). W okresie dziesięciu lat proporcje te pozostały na zbliżonym poziomie.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2021

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2010–2021

As of 31 December

W analizowanym okresie 2010–2021 r. zmniejszyła się zarówno liczba kobiet (o 22,9 tys., tj. o 3,1%), jak i liczba mężczyzn (o 25,8 tys., tj. o 3,6%), jednak struktura ludności według płci nie uległa większym zmianom. W województwie, podobnie jak w kraju, na koniec 2021 r. liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn, a ich udział w ogólnej liczbie ludności wynosił odpowiednio: 51,1%, wobec 51,7%.

Analiza struktury ludności według biologicznych grup wieku, dzieląca mieszkańców na trzy grupy wiekowe: dzieci (0–14 lat), ludność dorosłą (15–64 lata) i osoby starsze (65 lat i więcej) pokazuje zmiany, jakie miały miejsce w badanych latach. Odsetek dzieci zmniejszył się z 16,1% w 2010 r. do 15,0% w 2021 r., a udział osób starszych w tym okresie wzrósł z 11,7% do 17,8%. W okresie 11 lat największe zmiany zaszły w miastach wśród ludności w wieku 65 lat i więcej, gdzie w 2021 r. jej udział wyniósł 19,9%, wobec 12,2% w 2010 r. Na wsi odsetek tej grupy ludności w analizowanych latach zwiększył się o 3,9 p. proc. i w końcu 2021 r. wyniósł 14,7%. Jednocześnie odsetek dzieci w miastach w badanych latach pozostał na zbliżonym poziomie (14,5% wobec 14,6%), a na terenach wiejskich zmniejszył się o 2,4 p. proc. i w 2021 r. wyniósł 15,8%.

Struktura ludności według wieku na koniec 2021 r. wykazała, że najmniej liczne roczniki (pomijając osoby w wieku 70 lat i więcej) reprezentowane są przez osoby w wieku 0–4 lata, 5–9 lat oraz 15–19 lat. Najliczniejsze roczniki obejmują osoby w wieku 35–39 lat, 30–34 lata oraz 60–64 lata.

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2021 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2021 and 2030

As of 31 December

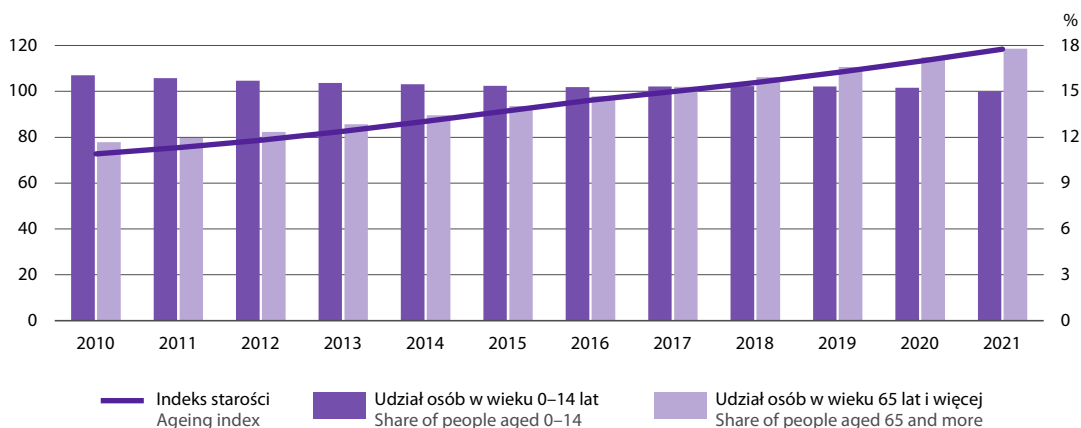
W województwie od kilku lat utrzymuje się niekorzystna tendencja związana m.in. z niskim poziomem urodzeń oraz zwiększającą się liczbą zgonów, która spowodowała zmiany w strukturze ludności według wieku, określane w demografii jako proces starzenia się społeczeństwa. Natężenie zgonów w województwie wykazywało tendencję rosnącą. Przyczyną obserwowanych zmian był wzrost liczebności populacji ludzi starszych, a także wpływ pandemii Covid-19.

W 2021 r., w porównaniu do 2010 r., zmniejszyła się zarówno liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 12,4%), jak i produkcyjnym (o 10,8%). Udział ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. w ogólnej liczbie mieszkańców regionu wynosił 60,3% i zmniejszył się o 5,1 p. proc. w stosunku do 2010 r. Odsetek ludności zarówno w wieku produkcyjnym mobilnym, jak i niemobilnym w tym okresie zmniejszył się (odpowiednio o 3,4 p. proc. i 1,6 p. proc), natomiast odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem w tym okresie obniżył się o 1,9 p. proc. i wyniósł 18,1%. W dalszym ciągu zwiększała się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (w porównaniu do 2010 r. o 42,3%). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji województwa, zwiększył się z 14,7% w 2010 r. do 21,6% w 2021 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim mieszkało 250,1 tys. osób w wieku 65 lat i więcej, tj. 3,5% ogółu ludności kraju w tej grupie wiekowej. Niższy wskaźnik zanotowano tylko w trzech województwach (lubuskie, opolskie, podlaskie), a w jednym (świętokrzyskie) był na zbliżonym poziomie, co potwierdza fakt, że należymy do grupy województw „najmłodszych”.

Ważną kategorią z punktu widzenia przemian demograficznych również związaną ze starzeniem się społeczeństwa jest kształtowanie się współczynnika obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym). W warmińsko-mazurskim omawiany współczynnik w analizowanych latach wzrósł z 52,9 w 2010 r. do 65,7 w 2021 r. W Polsce był wyższy i w 2021 r. wyniósł 69,0. Wskaźnik ten w województwie był różny w przypadku mężczyzn i kobiet (50,7 i 83,1) oraz wśród mieszkańców miast i wsi (70,9 i 58,9).

Wykres 16. Indeks starości
Chart 16. Ageing index

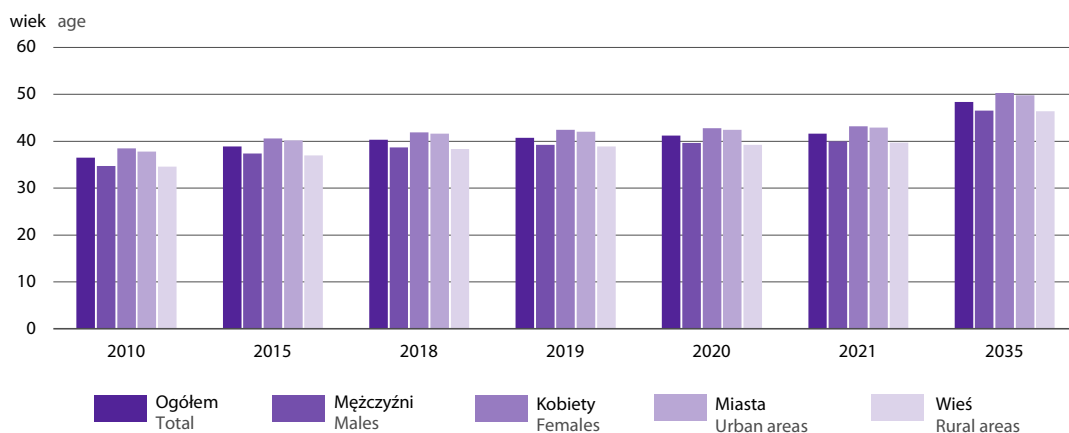

Stopień zaawansowania demograficznej starości mierzony jako relacja liczby ludności w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat w okresie 2010-2021 nasilił się. Relację osób najstarszych do najmłodszych można przedstawić jako stosunek liczby dziadków do liczby wnuków. Posługując się takim porównaniem można stwierdzić, że w końcu 2010 r. na 100 wnuków przypadało 73 dziadków, a w 2021 r. ich liczba wzrosła do 118. Związane jest to ze zmniejszaniem się liczby dzieci, a tym samym z niekorzystnym kierunkiem zmian w strukturze ludności według wieku. W miastach tempo zmian tego wskaźnika było większe niż na obszarach wiejskich (w 2021 r. odpowiednio 138 i 93, a w 2010 r. 84 i 60). W kraju relacja seniorów do dzieci była wyższa niż w warmińsko-mazurskim, w 2021 r. na 100 dzieci przypadało 124 seniorów.

Do zilustrowania relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi, a ich dziećmi służy współczynnik wsparcia międzypokoleniowego wskazujący, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50-64 lata. Z reguły obowiązek opieki nad najstarszymi osobami spada na najbliższych, a więc na ich dzieci czy młodszych krewnych, stąd ważne znaczenie ma określenie relacji między tymi dwoma pokoleniami. W województwie wartość tego wskaźnika wzrosła z 5,4 w 2010 r. do 9,5 w 2021 r., na wsi była mniej korzystna (7,8) niż w mieście (10,7). W województwie wartość współczynnika wsparcia międzypokoleniowego była poniżej średniej krajowej, gdzie w końcu 2021 r. na 100 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało 11,4 osób w wieku 50-64 lata.

O pogłębieniu procesu starzenia ludności w województwie świadczy także rosnąca wartość mediany wieku. Na koniec 2021 r. wiek środkowy mieszkańca województwa wyniósł 41,6 lat i w porównaniu z 2010 r. wzrósł o nieco ponad 5 lat. Mężczyźni byli młodszy (40,0 lat), natomiast kobiety starsze (43,2 lata). W miejscowościach wiejskich ludność była młodsza niż w miastach (wiek środkowy na wsi wyniósł 39,7 lat, a w miastach 42,9 lat).

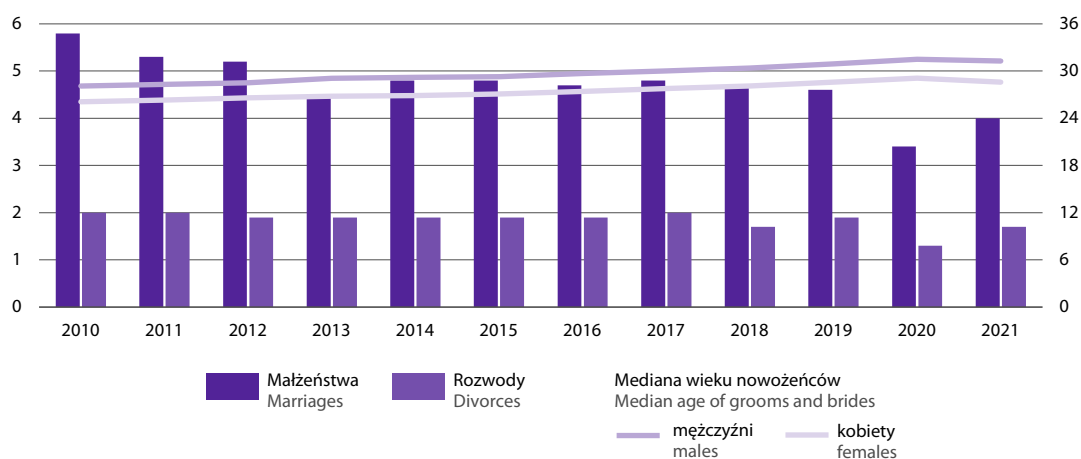
Wykres 17. Mediana wieku ludności
Chart 17. Median age of population

W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. zawarto 5 605 małżeństw, tj. o 838 więcej niż rok wcześniej, a o 2 765 mniej niż w 2010 r. Współczynnik małżeństw kształtował się na poziomie 3,97‰ w 2021 r., wobec 5,76‰ w 2010 r. Liczba nowo zawartych małżeństw (na 1000 ludności) była zarówno w 2021 r. jak i w 2010 r. niższa w województwie niż w kraju. W ciągu ostatnich lat zmienił się wiek nowożeńców. W 2021 r. wśród kobiet wiek środkowy zawierania małżeństwa wyniósł 28,9 lat, wśród mężczyzn – 31,3 lata, wobec odpowiednio 26,1 lat i 28,1 lat w 2010 r.

W latach 2010–2021 zmniejszyła się liczba rozwodów. W 2021 r. sądy orzekły o 523 rozwody mniej niż w 2010 r., również liczba separacji zmniejszyła się (o 85). W 2021 r. na każde 10 tysięcy nowo zawartych małżeństw orzeczeniem sądu rozwiązano 4 239 małżeństwa, a w 2010 r. 3 464. Intensywność rozwodów w miastach była wyższa niż na wsi (5 089 wobec 2 956). Wskaźnik intensywności orzeczonych separacji, wyrażony jako ich liczba w przeliczeniu na 10 tysięcy zawartych małżeństw, w 2010 r. wyniósł 137 wobec 54 w 2021 r.

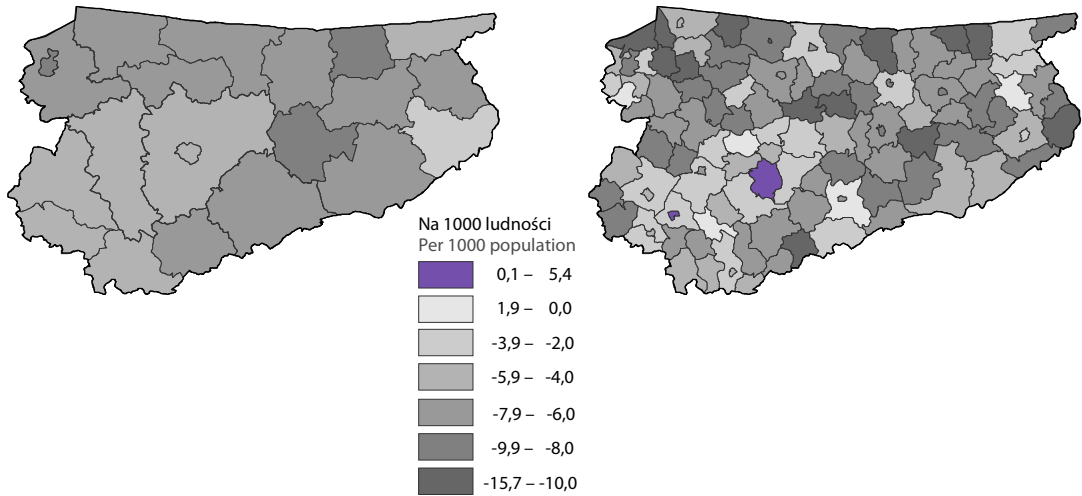
Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody na 1000 ludności oraz mediana wieku nowożeńców
Chart 18. Marriages contracted and divorces per 1000 population and median age of grooms and brides

W warmińsko-mazurskim w 2021 r. zarejestrowano 10 539 urodzeń żywych, tj. o 5 232 mniej niż w 2010 r., a współczynnik urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności obniżył się z 10,85‰ do 7,47‰. W 2021 r. zmarło 18 839 osób, tj. o 5 897 więcej niż w 2010 r. Współczynnik zgonów wyniósł 13,35‰ i był wyższy niż notowany w 2010 r., kiedy wyniósł 8,90‰.

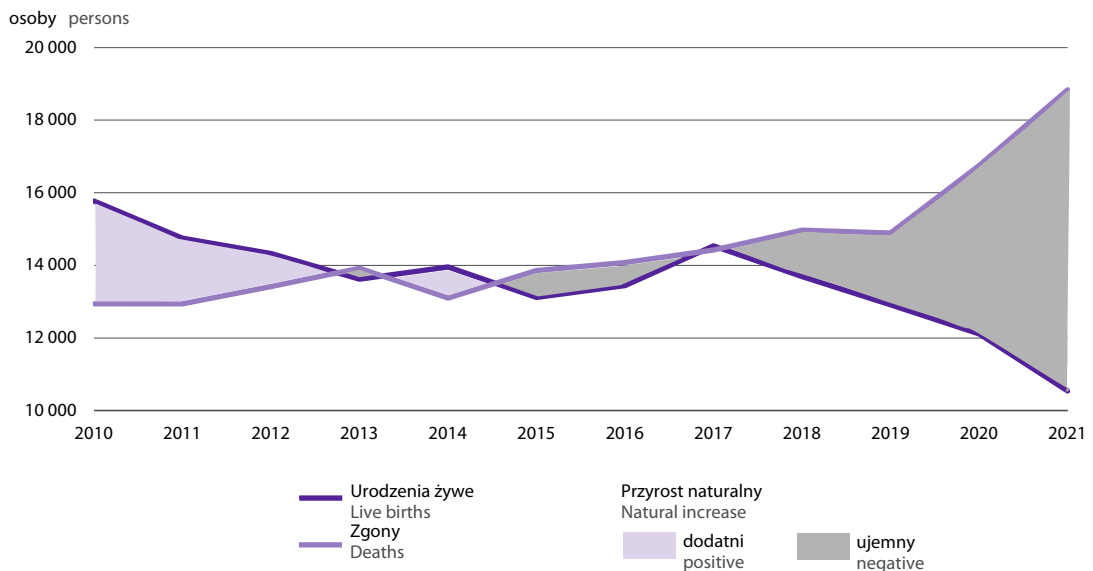
W województwie w 2021 r. notowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ukształtowała się na poziomie -8 300. Przed jedenastoma laty przyrost naturalny był dodatni i wyniósł 2 829 osób. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2021 r. wyniósł -5,88‰, wobec 1,95‰ w 2010 r. Współczynnik ten był w 2021 r. niższy w województwie niż w kraju, natomiast w 2010 r. wyższy.

Mapa 20. Przyrost naturalny w 2021 r.
Map 20. Natural increase in 2021

W 2021 r. w województwie we wszystkich 21 powiatach zanotowano ujemny przyrost naturalny (przed rokiem tak samo, a jednaście lat wcześniej w dwóch). Współczynnik przyrostu naturalnego najniższe wartości osiągnął w Elblągu, powiecie mrągowskim i węgorzewskim, a najwyższe w powiecie ełckim, Olsztynie oraz powiatach: olsztyńskim, iławskim i gołdapskim.

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics of population

Liczba i struktura kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) jest ważnym czynnikiem wpływającym na liczbę urodzeń. Od 2010 r. odsetek kobiet w wieku rozrodczym zmniejszył się z 49,1% do 45,2% w 2021 r. Współczynnik dzietności wyrażający średnią liczbę dzieci urodzonych przez kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego, tj. w wieku 15–49 lat, zmniejszył się z 1,387 w 2010 r. do 1,141 w 2021 r. Na obszarach miejskich omawiany wskaźnik był wyższy od przeciętnego w województwie, w stosunku do stanu sprzed 11 lat obserwuje się spadek dzietności na wsi, a wzrost w miastach. W okresie 2010–2021 mediana wieku kobiet rodzących zwiększyła się z 27,9 lat do 30,0 lat. W 2021 r. najwyższy wskaźnik zanotowano wśród kobiet mających wyższe i policealne wykształcenie (odpowiednio 31,6 lat i 30,1 lat) oraz wśród mieszkanek miast (30,3 lata).

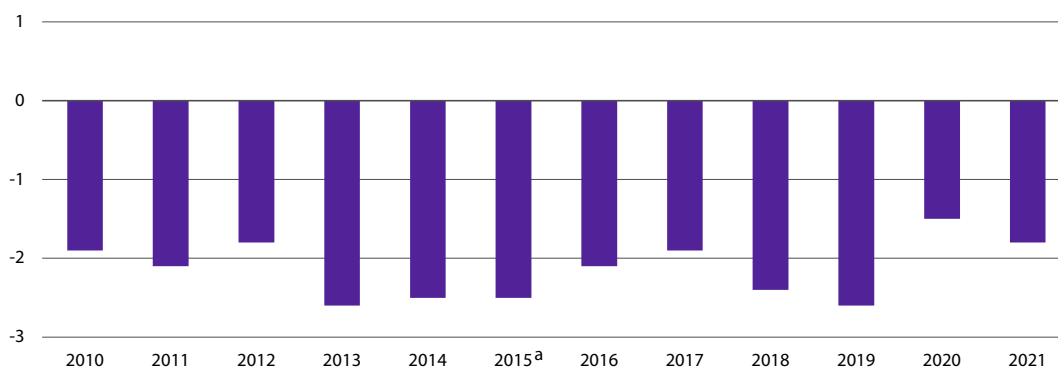
W 2020 r. najczęstszymi przyczynami zgonów, zarówno w województwie jak i w kraju, były choroby układu krążenia – 31,7% ogólnej liczby zgonów w województwie i nowotwory – 23,6% (w 2010 r. odpowiednio 41,2% i 27,5%). W kraju udział osób zmarłych z powodu chorób układu krążenia był wyższy niż w województwie o 4,8 p. proc. i wyniósł 36,6%, a z powodu nowotworów nieco niższy (o 0,8 p. proc.) i wyniósł 22,8%. Zgony z powodu COVID-19 w 2020 r. stanowiły 8,8% zgonów ogółem (w kraju 8,7%).

Śmiertelność niemowląt (dzieci do 1 roku życia) w województwie w analizowanym okresie zmniejszyła się z 75 do 51 dzieci – o 32,0% (w Polsce o 36,5%). Pomimo mniejszej liczby zgonów niemowląt współczynnik zgonów mierzony liczbą zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych zwiększył się z 4,76‰ w 2010 r. do 4,84‰ w 2021 r. W Polsce w 2010 r. wskaźnik kształtował się na poziomie 4,98‰, natomiast w 2021 r. był niższy i wyniósł 3,94‰. W 2020 r. najczęstszymi przyczynami zgonów niemowląt były niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym, tzn. powstające w trakcie trwania ciąży i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka (44,4% ogólnej liczby zgonów niemowląt) oraz wady rozwojowe wrodzone (37,7%).

W latach 2010–2021 w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano ujemne saldo migracji stałej. Oznacza to, że w omawianym okresie liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego przewyższała liczbę osób zameldowanych na stałe. Wpływ na ujemne saldo migracji w województwie w 2021 r. miały zarówno migracje wewnętrzne jak i zagraniczne, natomiast w 2010 r. migracje wewnętrzne, ponieważ w migracjach zagranicznych odnotowano niewielkie, jednak dodatnie saldo migracji. Zjawisko to potwierdzają wskaźniki natężenia przeliczone na 1000 ludności. I tak saldo migracji stałej ogółem w 2021 r. wyniosło: -1,82‰, w ruchu wewnętrznym -1,70‰, natomiast migracji zagranicznych -0,12‰.

W 2021 r. w wyniku migracji wewnętrznych liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się o 18,4 tys. ludności (z tego o 9,7 tys. kobiet i 8,7 tys. mężczyzn). Wśród osób wymeldowanych w ruchu wewnętrznym 66,8% stanowiła ludność przenosząca się w ramach warmińsko-mazurskiego, pozostałe 33,2% to osoby, które wyjechały do innych województw. Mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego najczęściej przynosili się do województwa pomorskiego oraz mazowieckiego. W 2021 r. do tych dwóch województw wyjechało 3,8 tys. osób. Osoby wyjeżdżające z województwa w 64,6% to osoby w wieku 20–44 lata.

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

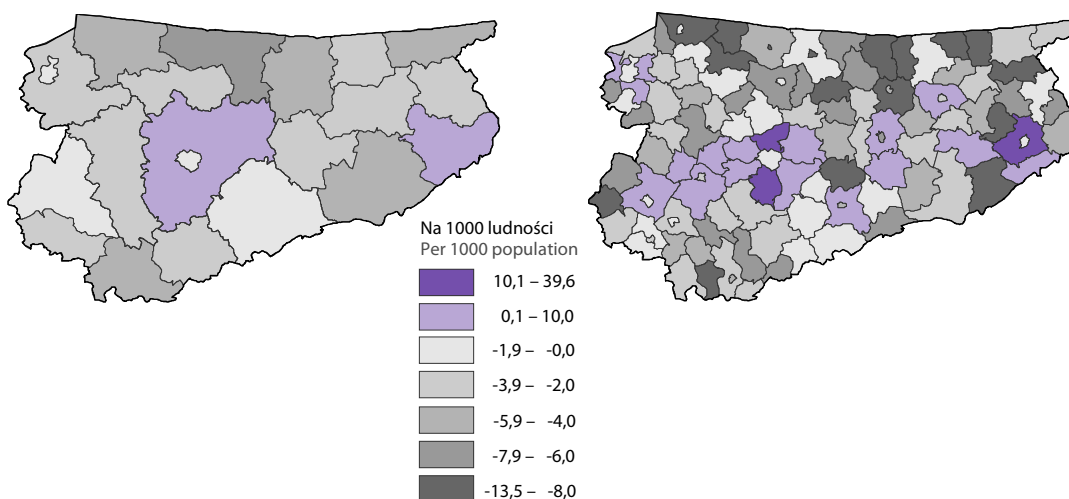

a W 2015 r. saldo migracji z 2014 r.
a In 2015 net migration from 2014.

Badanie migracji zagranicznych województwa wykazało, że w 2021 r. liczba emigrantów była wyższa niż imigrantów (o 172 osoby), w miastach w wyniku migracji zagranicznych ubyły 154 osoby, a na wsi 18 osób. W kraju liczba imigrantów przewyższała liczbę emigrantów, co oznaczało, że w wyniku migracji zagranicznych liczba ludności zwiększyła się (o 3 404 osoby). Saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności w Polsce, w przeciwieństwie do województwa, było dodatnie i wyniosło 0,09‰.

W 2021 r. emigrowano przede wszystkim do Wielkiej Brytanii (28,9%) i Niemiec (24,6%). Emigrowała przede wszystkim ludność młoda – rodziny z dziećmi. W 2021 r. wśród wyjeżdżających na stałe za granicę 65,3% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata), a 11,7% dzieci w wieku 0–14 lat. Częściej emigrowali mężczyźni (51,6%) i mieszkańcy miast (68,1%). Wśród imigrantów również licznie przeważali mężczyźni (54,5%). Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym stanowiły 20,3% imigrantów, a osoby w wieku 60 lat i więcej 8,4%, natomiast odsetek powracających dzieci w wieku 0–14 lat wyniósł 62,3%. Najwięcej osób przybyło z Wielkiej Brytanii (31,0%) i z Niemiec (18,0%).

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2021 r.
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2021

W 2021 r. 19 powiatów województwa odnotowało spadek ludności w wyniku ruchów migracyjnych. Największe wyludnienie zaobserwowano w powiecie kętrzyńskim, braniewskim, działdowskim, piskim i gołdapskim (saldo migracji ogółem na 1000 ludności wyniosło odpowiednio -5,74‰, -5,01‰, -4,21‰, -4,18‰ i -4,17‰). W obrębie województwa dodatnim saldem migracji wyróżniały się dwa powiaty olsztyński (+6,94‰) i ełcki (+0,20‰).

Edukacja

Education

W okresie 2010–2020 liczba placówek przedszkolnych zwiększyła się, w tym najwięcej przybyło przedszkoli. Jednocześnie wzrosła liczba korzystających z nich dzieci, poprawiły się również warunki nauczania – na 1 przedszkole w 2020 r. przypadało 92 dzieci, wobec 102 w 2010 r.

W wyniku wprowadzonej reformy edukacji, której głównym celem była likwidacja gimnazjów i powrót do 8-letniej szkoły podstawowej, zwiększyła się liczba szkół podstawowych i uczących się w nich dzieci.

W końcu czerwca 2020 r. w porównaniu do poprzedniego okresu zwiększył się udział absolwentów branżowych szkół I stopnia, techników oraz specjalnych szkół przysposabiających do pracy w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych, a zmniejszył się liceów ogólnokształcących i artystycznych ogólnokształcących.

Liczba absolwentów szkół policealnych z roku szkolnego 2019/20 zmniejszyła się o 5,6% w stosunku do roku szkolnego 2018/19.

Wskaźnik natężenia studiujących (liczba studentów na 10 tys. ludności) obniżył się ze 182 w roku akademickim 2019/20 do 173 w 2020/21. Liczba absolwentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszyła się z 54 osób w roku akademickim 2018/19 do 53 w 2019/20.

Odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w ogólnej liczbie ludności w wieku 25–64 lata w 2020 r. wyniósł 2,2% wobec 3,2% w poprzednim roku.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Liczba placówek przedszkolnych według stanu z 30 września 2020 r. wyniosła 784, było to o 5 więcej niż rok wcześniej i o 92 więcej (13,3%) niż w roku 2010. W roku szkolnym 2020/21 wychowaniem przedszkolnym objęto 47,5 tys. dzieci, tj. o 1,8% więcej niż w poprzednim roku i o 29,0% więcej niż w 2010 r. Liczba dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w skali roku również zwiększyła się (o 6,7%), natomiast w porównaniu do roku szkolnego 2010/11 był to wzrost o 11,1%. Wskaźnik upowszechniania edukacji przedszkolnej wśród dzieci w wieku 3–6 lat w województwie wyniósł 83,8% (w Polsce 90,1%). Wskaźnik ten zwiększył się o 0,2 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku szkolnego i był to kolejny rok, w którym odnotowano wzrost liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym.

W roku szkolnym 2020/21 działało 18 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego (wszystkie to przedszkola), do których uczęszczało 403 dzieci. Większość przedszkoli specjalnych (16 placówek) funkcjonowała w miastach.

Wśród placówek wychowania przedszkolnego najliczniejszą grupę stanowiły przedszkola – 404 i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych – 328. Większość przedszkoli (75,7%) zlokalizowana była w mieście, natomiast na wsi przeważały oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (77,7%).

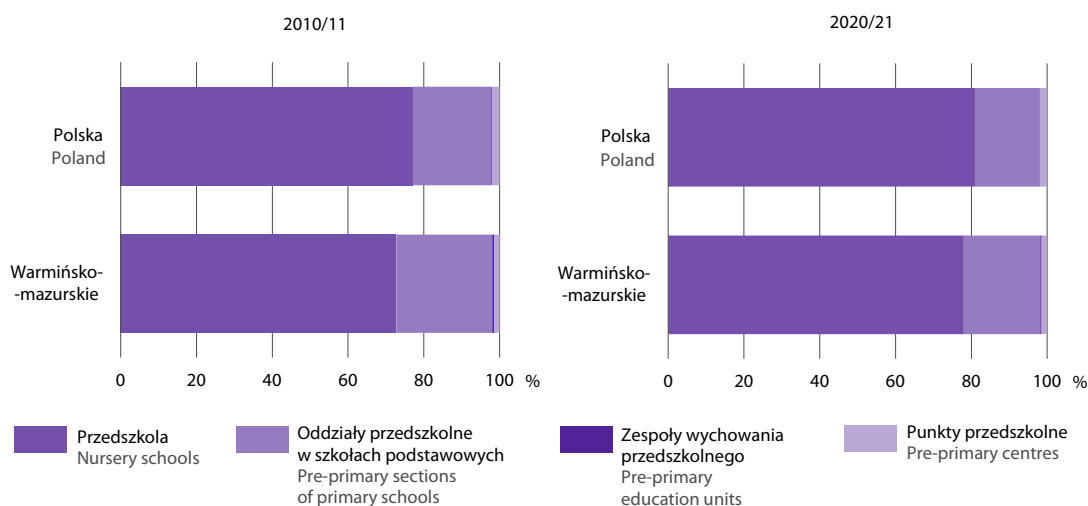
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2019/20	2020/21
Placówki Establishments	692	765	779	784
miasta urban areas	293	350	385	391
wieś rural areas	399	415	394	393
w tym przedszkola of which nursery schools	262	349	394	404
w tym specjalne of which special	4	14	18	18
Dzieci Children	36 849	37 870	46 703	47 536
miasta urban areas	26 747	27 215	33 809	34 578
wieś rural areas	10 102	10 655	12 894	12 958
w tym w wieku: 6 lat of which aged: 6	11 834	2 731	12 324	13 152
5 lat 5	10 169	14 429	12 463	11 969

a W latach szkolnych 2015/16–2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a In the 2015/16–2018/19 school years, including children staying in the units performing health care activity.

Formą wychowania przedszkolnego zrzeszającą głównie dzieci 6-letnie są oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, do których w województwie warmińsko-mazurskim w roku szkolnym 2020/21 uczęszczało 20,2% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, wobec 20,4% rok wcześniej i 25,5% przed jedenastoma laty.

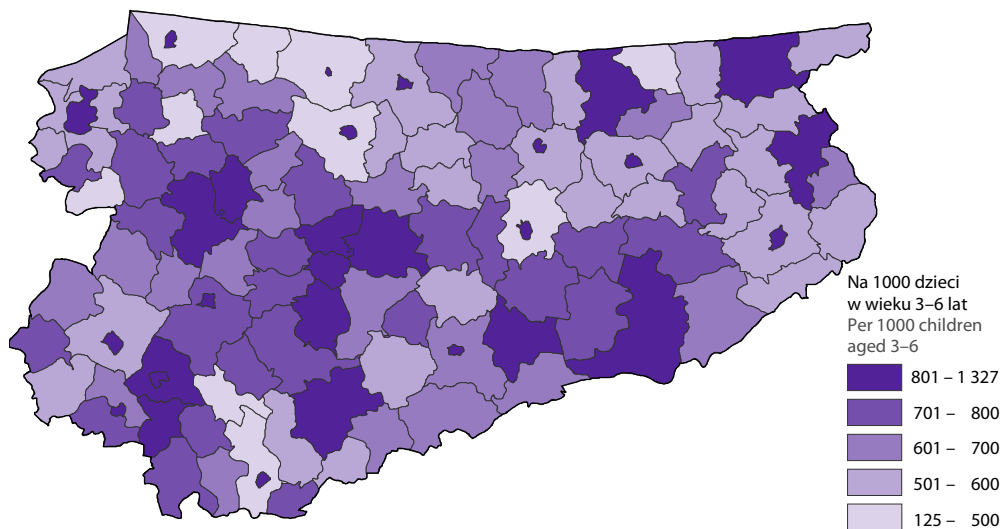
Wykres 21. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
Chart 21. Children in pre-primary establishments

Spośród gmin województwa liczba dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w tej grupie wieku największa była w mieście Górowo Iławeckie (1 327), Szczytno (1 142),

Mrągowo (1 110) i Lidzbark Warmiński (1 106), najmniejsza natomiast w gminie wiejskiej Braniewo (125), Górowo Iławeckie (297) i Mrągowo (356)

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21
Map 22. Pre-primary education in the 2020/21 school year

Rok szkolny 2020/21 był czwartym z kolei, w którym obowiązywała reforma edukacji, a jej główny cel to likwidacja gimnazjów i powrót do 8-letniej szkoły podstawowej, a także modyfikacja szkolnictwa zawodowego poprzez zastąpienie zasadniczych szkół zawodowych przez branżowe szkoły I i II stopnia. Celem reformy jest także wydłużenie cyklu kształcenia o rok w liceach ogólnokształcących i w technikach.

Wykres 22. Ludność według poziomu wykształcenia^a
Chart 22. Population by education level^a

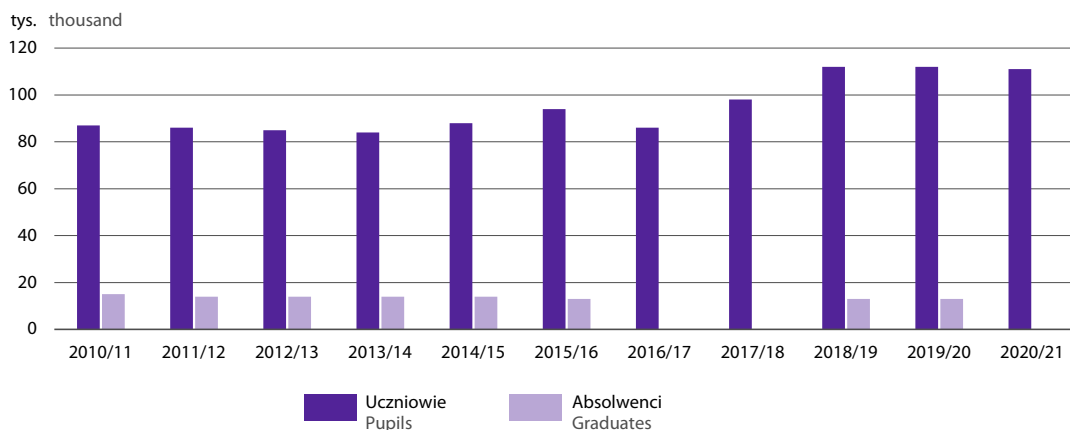

^a Według BAEL.
^a By LFS.

Według stanu z 30 września 2020 r. w 557 szkołach dla dzieci i młodzieży łącznie ze szkołami specjalnymi uczyło się 111,2 tys. dzieci (w 2019 r. i w 2010 r. odpowiednio 561 i 111,8 tys. oraz 548 i 87,3 tys.). W porównaniu z rokiem szkolnym 2019/20 zarówno liczba szkół, jak i uczących się dzieci nieznacznie obniżyła się (o cztery placówki i o 540 dzieci). W związku z reformą systemu edukacji rok szkolny 2019/20 był drugim od 2015/16, w którym wykazano absolwentów. Po dwóch latach przerwy ich liczba wyniosła 13,1 tys. (łącznie ze specjalnymi) i była mniejsza o 2,9% niż przed rokiem i o 1,4% niż w roku szkolnym 2015/16. W ogólnej liczbie szkół podstawowych 7,4% stanowiły szkoły specjalne, do których uczęszczało 2,0% ogółu uczniów, a udział absolwentów wyniósł 2,2%.

Wykres 23. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży

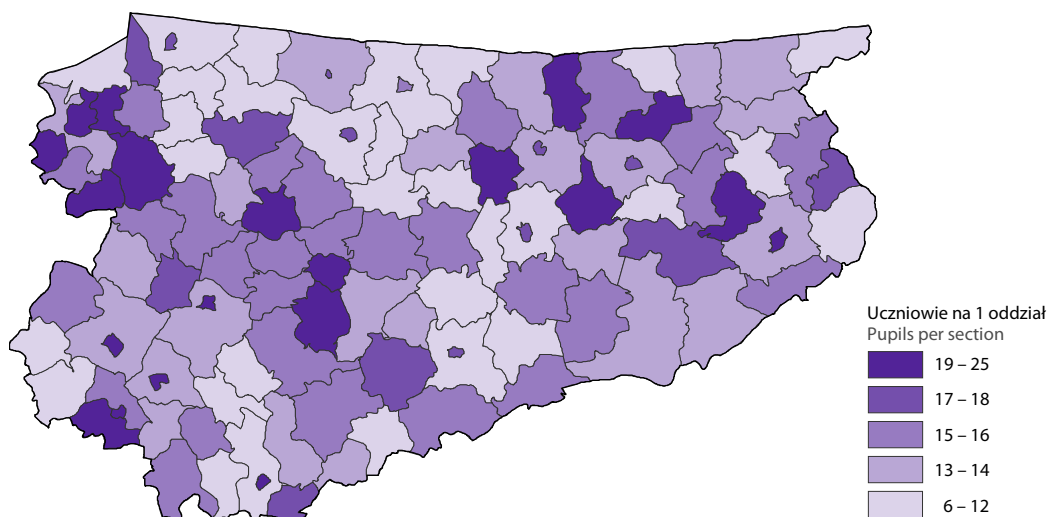
Chart 23. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

Liczba uczniów szkół podstawowych przypadająca na 1 oddział (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 16 uczniów, oddział szkoły miejskiej liczył przeciętnie 19 uczniów, a na wsi 12 uczniów. W 46 gminach liczba uczniów przypadająca na 1 oddział była na poziomie średniej wojewódzkiej i wyższa (najwięcej, bo 25 uczniów na oddział było w gminie miejskiej Działdowo i 23 w gminie miejsko-wiejskiej Reszel), a w 70 gminach poniżej przeciętnej (najmniej w gminie wiejskiej Kolno i Świętajno w powiecie oleckim – odpowiednio po 6 uczniów na oddział).

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21

Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2020/21 school year

Najbardziej popularne wśród młodzieży (wyłączając szkoły specjalne), podobnie jak przed rokiem, były technika, dające możliwość nabycia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia zawodu, szkoły te skupiły 24,3 tys. uczniów (44,4%). Niewiele mniejszym zainteresowaniem – 21,3 tys. uczniów (38,9%) cieszyły się licea ogólnokształcące. Łącznie do szkół dających możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach uczęszczało 83,3% uczniów szkół ponadpodstawowych (przed rokiem 83,2%). Zdawalność egzaminów maturalnych zmniejszyła się z 80,0% w końcu czerwca 2010 r. do 69,1 % w tym samym okresie 2020 r. i w stosunku do średniej krajowej wyniosła odpowiednio 98,8% oraz 93,4%.

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny

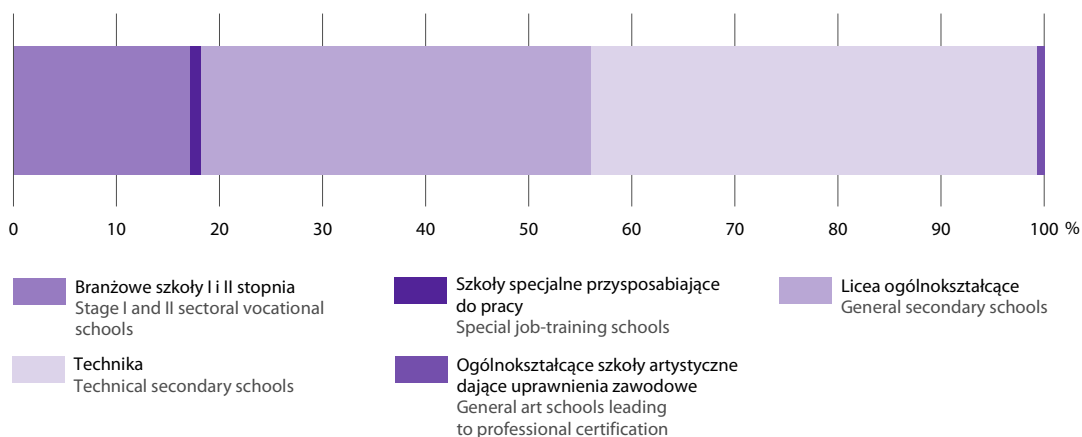
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Kobiety Females				
przystąpiło took	7490	5790	5149	4877
zdało passed	5955	4429	4000	4057
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	5529	4394	4123	3918
zdało passed	4901	3590	3492	3337

Ponadto funkcjonowały 3 szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe z 0,4 tys. uczniami (w tym 81,3% stanowiły kobiety).

Wykres 24. Uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2020/21

Chart 24. Students of post-primary schools for youth by types of schools in the 2020/21 school year

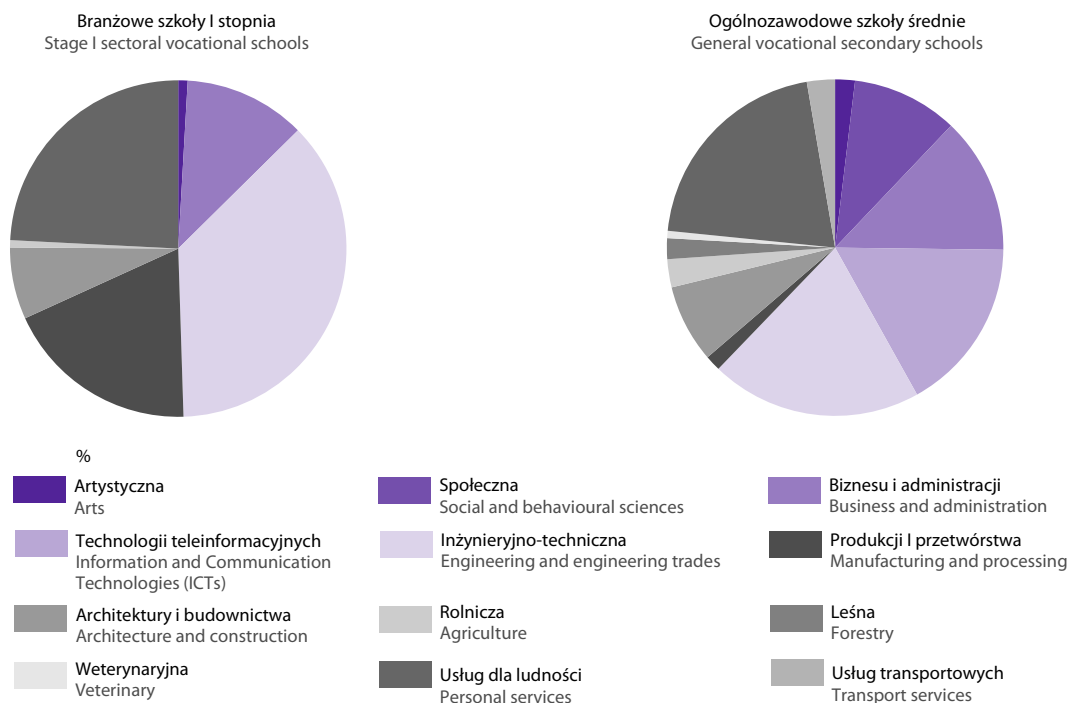

Absolwenci szkół ogólnozawodowych w roku szkolnym 2019/20 najczęściej kończyli naukę w zakresie kierunków usługi dla ludności, inżynierjno-technicznych oraz technologii teleinformatycznych (odpowiednio 20,7%, 20,3% oraz 16,7% ogółu absolwentów tego typu szkół).

Liczba szkół branżowych I stopnia, których głównym celem jest przygotowanie uczniów do uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych wyniosła 56 (tak samo jak przed rokiem) i kształciło się w nich 9,1 tys. uczniów tj. o 3,9% więcej niż rok wcześniej. Od września 2020 r. pierwsi absolwenci branżowych szkół I stopnia mogli kontynuować naukę w nowo utworzonej branżowej szkole II stopnia, z czego skorzystało 9 uczniów. Najwięcej absolwentów tych szkół kształciło się w zakresie kierunków z podgrupy inżynierjno-technicznej (36,9%), usługi dla ludności (24,2%) oraz produkcji i przetwórstwa (18,7%).

Wykres 25. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2019/20

Chart 25. Graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2019/20 school year

Młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zapewniono możliwość edukacji w 52 ponadpodstawowych szkołach specjalnych, w tym w 29 przysposabiających do pracy. Ogółem do szkół specjalnych uczęszczało 1,2 tys. (2,2%) ogółu uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży.

Szkoły ponadpodstawowe w czerwcu 2019 r. opuściło 10,9 tys. absolwentów, w tym 0,2 tys. to absolwenci szkół specjalnych.

Szkoły policealne swoją ofertę edukacyjną kierują do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, szczególnie liceów ogólnokształcących, umożliwiając osobom mającym wykształcenie średnie ogólne zdobycie kwalifikacji zawodowych. W roku szkolnym 2020/21 w 56 placówkach uczyło się 7,8 tys. uczniów (o 14,1% więcej niż w poprzednim roku).

Uczniowie szkół policealnych najczęściej wybierali zawody zaliczane do podgrupy medycznej (29,9% uczniów) oraz zawody z podgrupy biznesu i administracji (19,7%). W dalszej kolejności popularnością cieszyły się także zawody z podgrupy usługi dla ludności – 15,8% ogólnej liczby uczniów oraz higieny i bezpieczeństwa pracy – 12,0%.

Liczba absolwentów szkół policealnych w końcu czerwca 2020 r. wyniosła 1,5 tys. wobec 1,6 tys. rok wcześniej.

W roku akademickim 2020/21 w 14 szkołach wyższych (łącznie z filiami i wydziałami zamiejscowymi) działających w województwie studiowało 24,6 tys. studentów, w tym 18,0 tys. (73,3%) w systemie stacjonarnym. W porównaniu z końcem grudnia 2019 r. liczba studentów zmniejszyła się o 4,8%. Wśród studiujących przeważali studenci uczelni publicznych – 24,3 tys. osób, tj. 83,4%. Większość słuchaczy uczelni publicznych (81,0%) uczyła się na studiach stacjonarnych. Studenci uczelni niepublicznych częściej studiowali w systemie niestacjonarnym – z tej formy korzystało 64,2% studiujących.

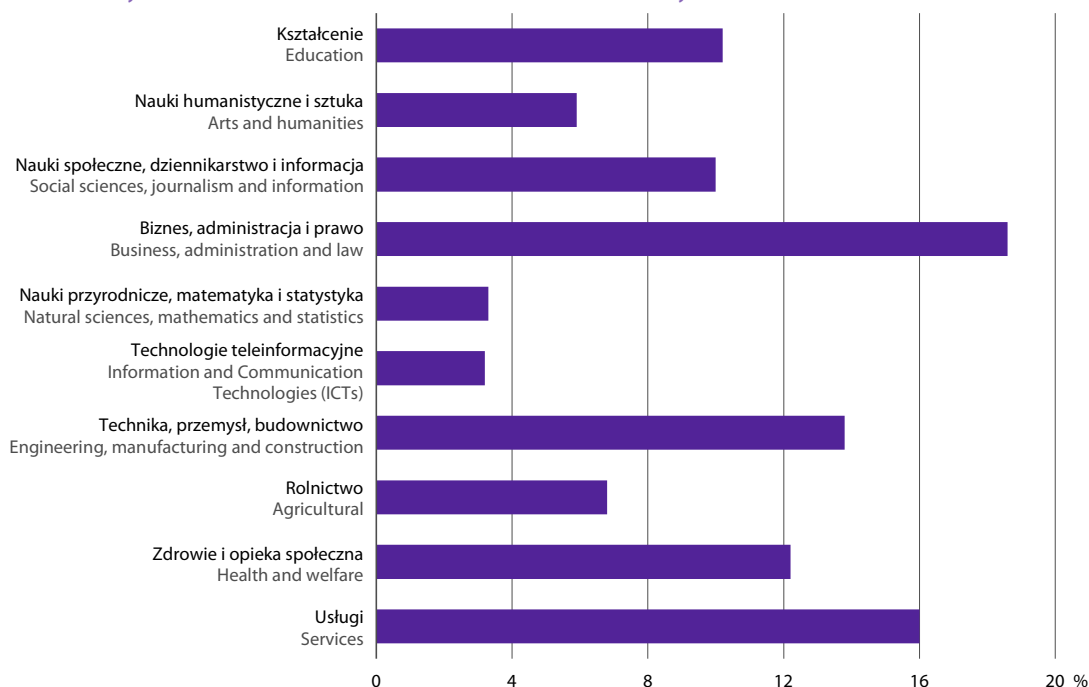
Wskaźnik natężenia studiujących (liczba studentów na 10 tys. ludności) w 2020 r. wyniósł 173, wobec 318 w kraju, w województwie był niższy niż rok wcześniej, natomiast w kraju wyższy. W porównaniu z innymi województwami, warmińsko-mazurskie tak samo jak przed rokiem plasowało się na 14 miejscu pod względem liczby studiujących w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Mniejszą liczbę studentów zanotowano jedynie w województwie świętokrzyskim i lubuskim.

W 2020 r. w województwie szkoły wyższe ukończyło ogółem 7,6 tys. absolwentów, tj. o 2,4% mniej niż w roku poprzednim. Uczelnie publiczne ukończyło 6,0 tys. studentów, wśród ogółu absolwentów przeważały kobiety (4,6 tys., tj. 60,8%), a także osoby, które studiowały w trybie stacjonarnym (5,2 tys., tj. 68,9%). Najwięcej osób ukończyło studia na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie (łącznie z filią w Ełku) w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz w Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej – odpowiednio 65,5%, 11,0% oraz 8,2% ogółu absolwentów z roku akademickiego 2019/20.

Najwięcej absolwentów uzyskało dyplom na kierunkach studiów z grup biznes, administracja i prawo (18,6% ogółu studentów), usługi (16,0%) oraz technika, przemysł, budownictwo (13,8%).

Wykres 26. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20

Chart 26. Graduates by broad fields of education in the 2019/20 academic year

Edukacja w szkołach dla dorosłych umożliwia kontynuację przerwanego z różnych względów cyklu kształcenia. W roku szkolnym 2020/21 w 60 szkołach dla dorosłych (w tym 7 szkół podstawowych i 53 licea ogólnokształcące) kształciło się 4,8 tys. osób. W szkołach dla dorosłych przeważali mężczyźni (53,5% wszystkich uczniów). W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego liczba szkół zmniejszyła się o 6 placówek, a liczba uczniów o 10,4%. Osoby decydujące się na dokończenie edukacji w szkołach podstawowych mogły uzyskać ten poziom wykształcenia uczęszczając do klasy VII i VIII szkoły podstawowej dla dorosłych, liczba uczniów w tych placówkach według stanu z dnia 30 września 2020 r. była o 28,0% niższa niż w tym samym okresie poprzedniego roku. Zdecydowaną większość (96,4%) uczniów tych szkół stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących. W roku szkolnym 2019/20 szkoły dla dorosłych ukończyło 1,4 tys. absolwentów (o 19,2% mniej w porównaniu do roku poprzedniego), w tym najliczniejszą grupę – 95,3% stanowiły osoby kończące licea ogólnokształcące.

W 2020 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie warmińsko-mazurskim w dziale „Oświata i wychowanie” wyniosły łącznie 2 909,3 mln zł i były o 5,3% wyższe niż w 2019 r. Wydatki te wzrosły prawie we wszystkich rodzajach jednostek, z wyjątkiem budżetu województwa, w którym zanotowano spadek. Najwięcej, bo 57,9% wydatków, pochodziło z budżetów gmin, 23,9% z miast na prawach powiatu, 17,1% z powiatów, a najmniej z budżetu województwa (1,2%). Udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach ogółem wyniósł 26,9% (w 2019 r. 27,2%). Wśród gmin i miast na prawach powiatu dwie przekroczyły próg 2 000 zł wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r.: Olsztyn (2 696 zł) i gmina miejska Braniewo (2 208 zł), natomiast trzy nie przekroczyły progu 1 000 zł: gmina wiejska Braniewo (724 zł), gmina wiejska Górowo Iławeckie (961 zł) i gmina wiejska Świętajno (w powiecie oleckim 991 zł). W województwie ze wszystkich rodzajów jednostek wydano na oświatę i wychowanie 2 048 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. w dziale „Edukacyjna opieka wychowawcza” wyniosły łącznie 261,0 mln zł i były o 1,5% niższe niż w 2019 r. Wydatki te zmalały w gminach (o 4,8%), miastach na prawach powiatu (o 1,3%) i powiatach (o 0,3%), natomiast wzrosły w budżecie województwa (o 8,3%). Udział wydatków na edukacyjną opiekę wychowawczą w wydatkach ogółem wyniósł w 2020 r. 2,4% (w 2019 r. 2,6%). W województwie ze wszystkich rodzajów jednostek wydano na ten dział 184 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku nastąpił wzrost wskaźnika zatrudnienia, zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi, wydłużył się przeciętny czas poszukiwania pracy.

W 2020 r. w porównaniu do ubiegłego roku w województwie spadła liczba pracujących.

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych, wzrosła jednocześnie liczba zgłoszonych ofert zatrudnienia. Zmniejszyła się stopa bezrobocia, jednak, podobnie jak w latach ubiegłych, nadal była najwyższa w kraju.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4 kwartale 2021 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie liczyła 597 tys. osób, a biernych zawodowo – 478 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (575 tys. osób) i bezrobotni (22 tys. osób).

Struktura ludności w wieku 15–89 lat według statusu na rynku pracy uległa zmianie w stosunku do notowanej w 4 kwartale roku poprzedniego. W odniesieniu do analogicznego okresu 2020 r. zmniejszył się (o 2,0 p. proc.) udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat. Zwiększył się natomiast udział osób pracujących (o 1,3 p. proc.) oraz bezrobotnych (o 0,7 p. proc.).

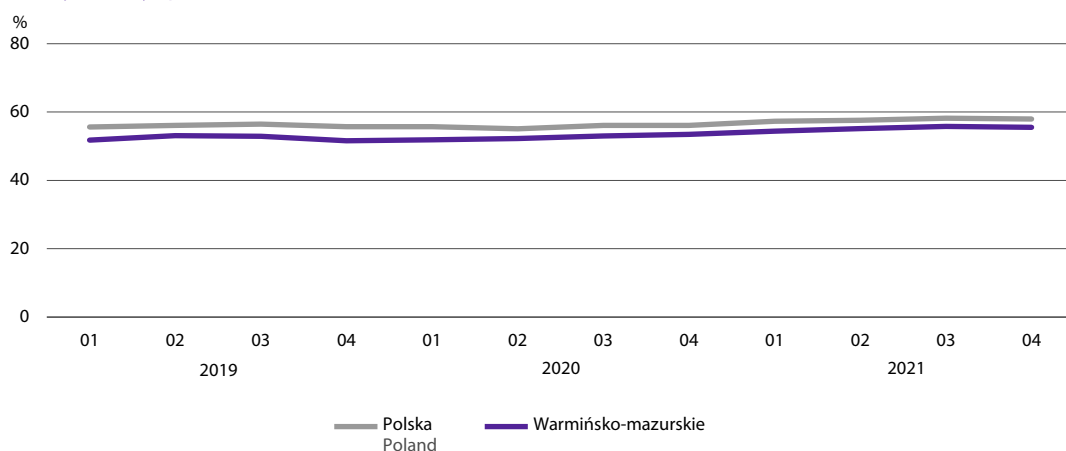
Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL
 Table 13. Economic activity of the population aged 15–89 in 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	606	648	579	597	17 278
pracujący employed persons	545	596	565	575	16 780
bezrobotni unemployed persons	61	52	14	22	497
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	533	580	504	478	12 529
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	53,2	52,8	53,5	55,5	58,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	47,8	48,5	52,2	53,5	56,3
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	10,1	8,0	2,4	3,7	2,9

Liczba aktywnych zawodowo (w wieku 15–89 lat) w 4 kwartale 2021 r. zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 3,1%. Wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym zaobserwowano wśród mężczyzn (o 3,7%), jak i kobiet (2,8%).

W ostatnim kwartale 2021 r. w województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 55,5% (jego wartość dla kraju wyniosła 58,0%). W ujęciu rocznym współczynnik aktywności zawodowej wzrósł o 2,0 p. proc., a w porównaniu z 4 kwartałem 2010 r. o 2,3 p. proc. Wyższa wartość współczynnika aktywności zawodowej wystąpiła wśród mężczyzn niż wśród kobiet (64,7%, wobec 47,1%).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
 Chart 27. Activity rate by quarters

Zbiorowość pracujących w 4 kwartale 2021 r. liczyła 575 tys. i była wyższa od zanotowanego rok wcześniej o 10 tys. osób (tj. 1,8%). W porównaniu z analogicznym kwartałem 2010 r. liczba pracujących również zwiększyła się o 30 tys. osób (tj. o 5,5%). Uwzględniając podział według płci dominowali mężczyźni, stanowiąc 56,3% pracujących.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w 4 kwartale 2021 r. największy udział miały osoby w wieku 35–44 lata (29,4%), najmniejszy zaś udział w omawianej zbiorowości miały osoby z grupy wiekowej 15–24 lata (5,4%). Pod względem wykształcenia wśród pracujących dominowały osoby z wykształceniem wyższym (27,7%) oraz policealnym i średnim zawodowym (26,6%).

Wskaźnik zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 53,5% i był o 2,8 p. proc. niższy od średniego w kraju. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2020 r. zwiększył się on o 1,3 p. proc., a w stosunku do 4 kwartału 2010 r. wzrósł o 5,7 p. proc. Wskaźnik zatrudnienia był wyższy dla mężczyzn (62,2%), niż dla kobiet (45,3%).

W 4 kwartale 2021 r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 22 tys. osób i w odniesieniu do analogicznego kwartału 2020 r. wzrosła (o 57,1%). W porównaniu z 4 kwartałem 2010 r. liczba osób bezrobotnych była niższa (o 63,9%). W 4 kwartale 2021 r. wśród ogółu osób bezrobotnych w województwie było więcej mężczyzn niż kobiet, a ich liczba w porównaniu do analogicznego okresu 2020 r. zwiększyła się.

Analiza bezrobotnych pod względem wieku w województwie warmińsko-mazurskim w 4 kwartale 2021 r. wykazała, że najwięcej bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata. Najmniejsze zbiorowości stanowiły osoby w wieku 15–24 lata oraz 55 lat i więcej.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w 4 kwartale 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wyniósł 10 miesięcy (w kraju 8 miesięcy). W porównaniu z ubiegłym rokiem okres ten uległ wydłużeniu, natomiast w kraju był taki sam.

Stopa bezrobocia w 4 kwartale 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim ukształtowała się na poziomie 3,7% i była o 0,8 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 1,3 p. proc. (w kraju zmalała o 0,3 p. proc.), natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia o 6,4 p. proc. (w kraju spadek o 6,7 p. proc.). W 4 kwartale 2021 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn był niższy, niż w przypadku kobiet (odpowiednio 3,6% i 3,8%).

W 4 kwartale 2021 r. zbiorowość biernych zawodowo (w wieku 15–89 lat) liczyła 478 tys. osób i stanowiła 44,5% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15–89 lat (w kraju 42,0%). W porównaniu z poprzednim rokiem liczba osób nieaktywnych zawodowo w województwie zmalała o 5,2% (w Polsce spadła o 5,1%), a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. była niższa o 10,3% (w Polsce spadła o 12,4%). W 4 kwartale 2021 r. 61,3% populacji osób nieaktywnych zawodowo w regionie stanowiły kobiety (w kraju 61,4%), a osoby w wieku produkcyjnym to 33,9% biernych zawodowo.

Główną przyczyną braku aktywności na rynku pracy podawaną przez badanych w 4 kwartale 2021 r. było pozostawanie na emeryturze – 50,6% ogółu biernych zawodowo. Drugą istotną przyczyną bierności była nauka i uzupełnianie kwalifikacji – 21,7%. Liczną była także grupa osób, które nie szukały pracy z powodu choroby i niesprawności – 10,4%. Obowiązki rodzinne i osobiste były powodem niepodejmowania pracy dla 7,9% biernych, z czego większość to kobiety.

W 4 kwartale 2021 r. na 1000 pracujących przypadało 870 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 917 osób. W 4 kwartale 2021 r. w województwie na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju (776).

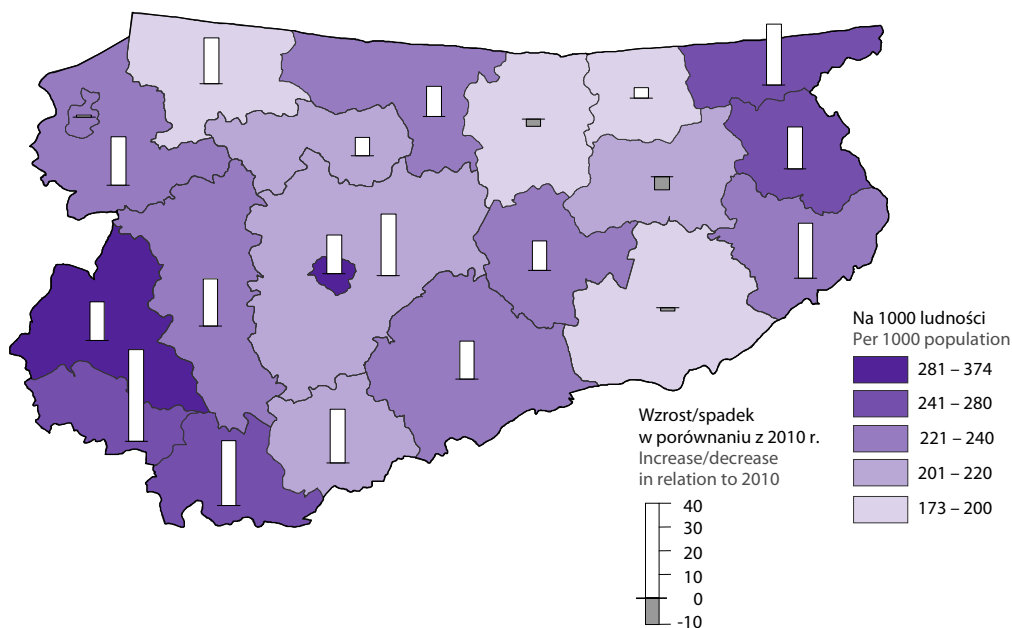
W końcu grudnia 2020 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej (według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności) w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 452,3 tys. osób, co oznacza spadek o 1,4% w stosunku do 2019 r. Pracujący stanowili 31,9% mieszkańców województwa i 2,9% ogólnej liczby pracujących w kraju. Liczba pracujących przypadająca na 1000 ludności w województwie wyniosła 319 osób. Wskaźnik ten był najniższy w kraju (w Polsce 410 pracujących).

W województwie (podobnie jak w kraju) więcej osób pracowało w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym znalazło zatrudnienie 22,5% osób. Struktura pracujących w województwie według płci w 2020 r. była podobna do struktury w Polsce. Mężczyźni stanowili prawie 53% pracujących. W podmiotach sektora prywatnego, zarówno w województwie, jak i w Polsce, pracowało więcej

mężczyzn. Z kolei w podmiotach sektora publicznego znajdowało zatrudnienie więcej kobiet. Struktura pracujących w województwie według grup sekcji wskazuje, że najwięcej osób pracowało w usługach tj. 54,1%. W przemyśle i budownictwie pracowało 30,4%, zaś w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 15,5%.

Wzrost liczby pracujących w porównaniu do 2019 r. wystąpił m.in. w informacji i komunikacji (o 6,2%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 3,7%) oraz budownictwie (o 2,6%). Spadek wystąpił m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 14,7%), obsłudze rynku nieruchomości (o 4,6%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 4,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 3,5%) oraz edukacji (o 2,0%).

Mapa 24. Pracujący^a w 2020 r.
Map 24. Employed persons^a in 2020

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a Excluding economic entities employing up to 9 person, including employed persons on private farms in agriculture.

Wśród podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności) na koniec 2020 r. było 282,4 tys. osób pracujących, tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem.

Na koniec 2020 r. w województwie najwyższą liczbę pracujących zanotowano w Olsztynie, zaraz za nim znalazł się Elbląg oraz powiaty: olsztyński, iławski i ostródzki. W porównaniu z 2019 r. liczba pracujących zmalała w większości powiatów. Najwyższy spadek odnotowano w powiecie kętrzyńskim (o 7,3%), następnie w mrągowskim (o 5,8%) i powiecie oleckim (o 4,8%). W dwóch powiatach nastąpił wzrost tj. w elbląskim i olsztyńskim. W powiecie gołdapskim liczba pracujących nie zmieniła się.

W końcu grudnia 2021 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 42,6 tys. osób i była niższa od zanotowanej przed rokiem (o 8,9 tys. osób, tj. o 17,3%) i niższa niż w 2010 r. (o 63,4 tys. osób, tj. o 59,8%). Podobne zmiany obserwowano w skali kraju – na koniec 2021 r. liczba bezrobotnych była o 14,5% niższa niż rok wcześniej, a w stosunku do 2010 r. nastąpił spadek o 54,2%.

W województwie warmińsko-mazurskim w końcu 2021 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, liczba bezrobotnych zmniejszyła się w większości powiatów. Najwyższy spadek wystąpił w Olsztynie (o 36,2%).

Spadek wystąpił również m.in. w powiecie olsztyńskim (o 26,9%), giżyckim (o 25,0%) i iławskim (o 22,0%). Liczba bezrobotnych wzrosła jedynie w powiecie nowomiejskim (o 6,3%).

W końcu 2021 r. 88,5% ogółu bezrobotnych w województwie stanowiły osoby wcześniej pracujące (w poprzednim roku – 88,4%). Bezrobotni bez prawa do zasiłku stanowili 81,9% (rok temu – 80,7%). Mieszkańcy wsi pozostający bez pracy to 52,6% (przed rokiem – 51,3%) ogólnej liczby bezrobotnych.

W końcu grudnia 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wśród bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 56,4% osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 15,5% niższa niż rok wcześniej. Wyższy udział kobiet niż mężczyzn (w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym powiecie) zanotowano w większości powiatów, jedynie w powiatach węgorzewskim i mrągowskim było więcej mężczyzn niż kobiet. Populacja bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się (o 19,5%), a ich odsetek zmniejszył się w ciągu roku o 1,2 p. proc., do poziomu 43,6%.

Wśród młodych ludzi nadal występował wysoki odsetek bezrobotnych. W końcu grudnia 2021 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (11,1 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się (o 0,7 p. proc. do 26,0%). Najbardziej zwiększył się udział bezrobotnych osób w wieku 60 lat i więcej (o 0,5 p. proc. do 7,4%).

Ponad 58% bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 32,4% i 25,8% ogółu bezrobotnych). Zbiorowość osób z wyższym wykształceniem w ciągu ostatniego roku zmniejszyła się o 19,1%, a ich odsetek zmalał w porównaniu do ubiegłego roku (o 0,2 p. proc. do 10,2%). Populacja bezrobotnych kobiet charakteryzowała się odmienną strukturą wykształcenia niż populacja mężczyzn. Wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe posiadało 50,0% kobiet bezrobotnych, podczas gdy odsetek mężczyzn z takim wykształceniem wyniósł 68,6%.

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych zarejestrowanych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy najwyższy wzrost udziału (o 4,2 p. proc. do 23,2%) w ujęciu rocznym w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. Najbardziej zmniejszył się natomiast udział osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy (o 5,1 p. proc. do 15,3%).

Największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia miały osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat, które stanowiły 27,3% ogólnej liczby bezrobotnych, a ich odsetek w porównaniu do ubiegłego roku wzrósł (o 0,1 p. proc.). W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej zmalał odsetek osób ze stażem pracy 20–30 lat (o 0,4 p. proc. do 7,4%). Osoby bez stażu pracy stanowiły 11,5% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia 2021 r. stanowili 84,1% ogółu bezrobotnych (przed rokiem 82,2%). Do bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczane są m.in. osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych ogółem zwiększył się w skali roku (o 3,9 p. proc. odpowiednio do 53,4%). Zwiększył się również udział osób niepełnosprawnych (o 2,3 p. proc. do 8,2%), osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia (o 0,9 p. proc. do 20,0%) oraz osób powyżej 50 roku życia (o 0,7 p. proc. do 28,2%). Zmniejszył się natomiast udział osób do 25 roku życia (o 0,6 p. proc. do 12,2%).

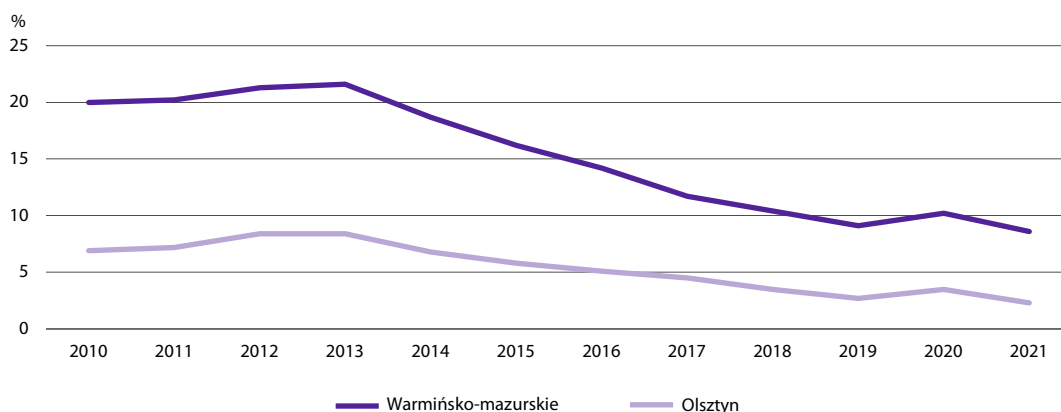
W porównaniu do grudnia ub.r. zmalała liczba osób do 25 roku życia (o 21,1%), osób po 50 roku życia (o 15,3%) i osób długotrwale bezrobotnych (o 10,8%), wzrosła natomiast liczba osób niepełnosprawnych (o 15,2%).

Wykres 28. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 28. Registered unemployment rate

As of 31 December

W województwie w końcu 2021 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 8,6% i była wyższa (o 1,6 p. proc.) niż rok wcześniej i niższa w stosunku do 2010 r. (o 11,4 p. proc.). Stopa bezrobocia w województwie, podobnie jak w latach ubiegłych, była najwyższa w kraju. Wskaźnik ogólnokrajowy w końcu grudnia 2021 r. wyniósł 5,4% (przed rokiem 6,3%) i był niższy o 7,0 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

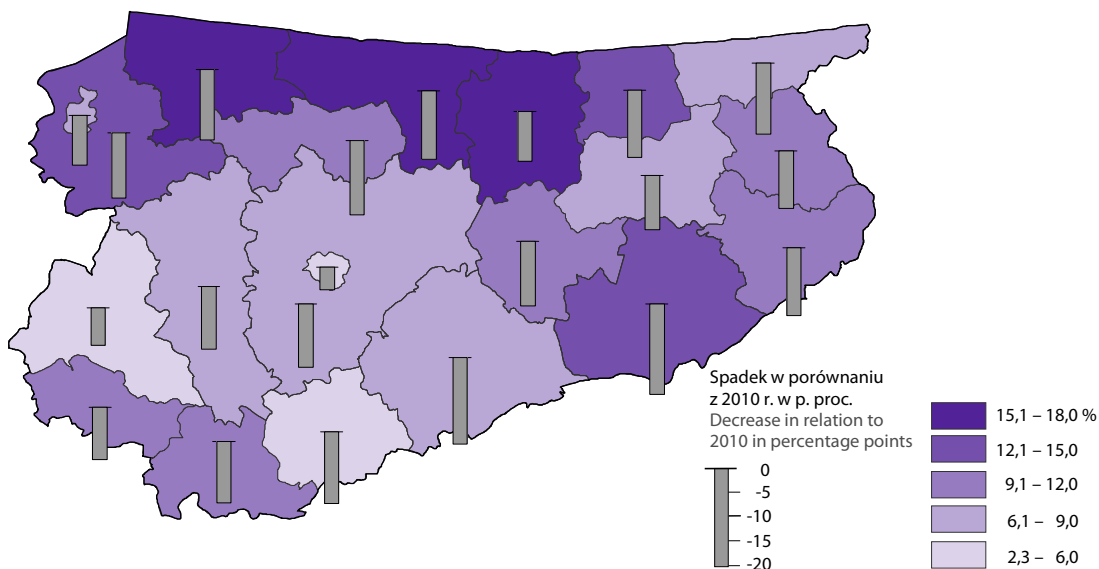
W skali roku spadek stopy bezrobocia odnotowano w większości powiatów i wyniósł on od 1,0 p. proc. w powiecie iławskim do 2,6 p. proc. w powiecie węgorzewskim. Wzrost omawianego wskaźnika wystąpił w powiecie nowomiejskim (o 0,5 p. proc.). Nadal występowało dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach na koniec 2021 r. wyniosła 15,7 p. proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,5 p. proc. Wysoką stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: kętrzyńskim (18,0%), braniewskim (16,8%) oraz bartoszyckim (16,4%), najniższą zaś – w Olsztynie (2,3%).

Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Registered unemployment rate in 2021

As of 31 December

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 66,0 tys. osób i była niższa niż przed rokiem (o 6,9 tys., tj. o 9,5%) oraz niższa w porównaniu z zanotowaną w 2010 r. (o 98,2 tys., tj. o 59,8%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się w stosunku do 2020 r. i wyniósł 83,4%. Wzrósł odsetek m.in. osób niepełnosprawnych (do 6,5%, tj. o 0,5 p. proc.) oraz absolwentów (do 7,6%, tj. o 0,5 p. proc.) W skali roku zmalał natomiast odsetek m.in. osób pracujących przed zarejestrowaniem (do 89,1%, tj. o 0,6 p. proc.).

Z ewidencji bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w ciągu 2021 r. wykreślono 74,9 tys. osób, tj. o 11,6% więcej niż przed rokiem oraz o 55,3% mniej niż w 2010 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 40,9 tys. osób (wobec 39,0 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmniejszył się w ujęciu rocznym o 3,5 p. proc. do 54,6%. W strukturze osób wykreślonych z ewidencji wzrost odnotowano w przypadku osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (wzrost udziału do 15,7%, tj. o 3,0 p. proc.), osób, które rozpoczęły staż lub szkolenia u pracodawców (wzrost do 7,6%, tj. o 1,3 p. proc.) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu osoby bezrobotnej (wzrost do 6,2%, tj. o 0,3 p. proc.).

Bilans bezrobotnych w 2021 r. kształtował się korzystnie. W ciągu roku wyrejestrowano o 8,9 tys. osób więcej niż zarejestrowano w ewidencji. Relacja napływu do odpływu ukształtowała się na poziomie 88,1%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 88,7%.

Powiatowe urzędy pracy w województwie warmińsko-mazurskim w ciągu 2021 r. dysponowały 50,0 tys. ofert pracy (tj. o 18,8% więcej niż rok wcześniej), w tym 3,3% to oferty odbycia stażu u pracodawców i 2,3% ofert dla osób niepełnosprawnych. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 22 bezrobotnych (wobec 23 osób przed rokiem i 230 w 2010 r.) i wskaźnik ten był wyższy niż w kraju (15). W powiecie iławskim na jedną ofertę pracy przypadała najmniejsza liczba bezrobotnych (3 osoby), największa zaś w powiecie bartoszyckim (621). W Olsztynie na jedną ofertę pracy przypadało 14 osób bezrobotnych, a w Elblągu 47 osób.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2020 r. ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej.

W 2021 r. zmniejszyła się liczba emerytów i rencistów w porównaniu z rokiem poprzednim. Nastąpił wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacone przez ZUS.

W budżetach gospodarstw domowych w 2020 r., w porównaniu z rokiem ubiegłym, nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych.

Najsilniejsze oddziaływanie na jakość życia ludności mają dochody, jakimi dysponują gospodarstwa domowe. Wpływają one na status materialny, stabilizację i bezpieczeństwo ekonomiczne ludności. Miernikami poziomu zamożności są wynagrodzenia z tytułu pracy, wysokość emerytur i rent, dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, jak również wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto za październik 2020 r. w województwie wyniosło 4 933,40 zł, tj. o 14,9% więcej niż w analogicznym okresie 2018 r. (o 43,1% więcej niż w październiku 2014 r.). Pracownicy otrzymujący wynagrodzenie brutto mniejsze lub równe przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu w województwie stanowili 71,2% ogólnej liczby zatrudnionych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto za październik 2020 r. w województwie stanowiło 85,8% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto za październik dla kraju.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Biorąc pod uwagę płeć zatrudnionych widoczne są różnice w wynagrodzeniu mężczyzn i kobiet. W 2020 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto kobiet stanowiło 95,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto mężczyzn, w kraju odsetek ten wyniósł 87,2%. W 2020 r. zarówno przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto kobiet, jak i mężczyzn było wyższe w odniesieniu do 2018 r. (odpowiednio o 20,3% i 10,4%), a także w porównaniu do analogicznego okresu 2014 r. (odpowiednio o 45,2% i 41,8%).

Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w porównaniu z 2018 r. odnotowano w przypadku sektora publicznego i prywatnego, odpowiednio o 23,2% i 9,0% (w porównaniu do 2014 r. wzrost odpowiednio o 38,9% i 43,6%). Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym było wyższe niż w sektorze prywatnym o 1113 zł.

Czynnikiem istotnie wpływającym na wysokość wynagrodzeń jest poziom wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym w październiku 2020 r. uzyskały przeciętne wynagrodzenie w wysokości 6 494 zł (o 31,6% wyższe niż przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie), osoby z wykształceniem średnim zawodowym zarabiały 4 545 zł, natomiast z podstawowym i niższym 3 677 zł. Kobiety posiadające taki sam poziom wykształcenia jak mężczyźni zarabiały mniej. Największe różnice w poziomie

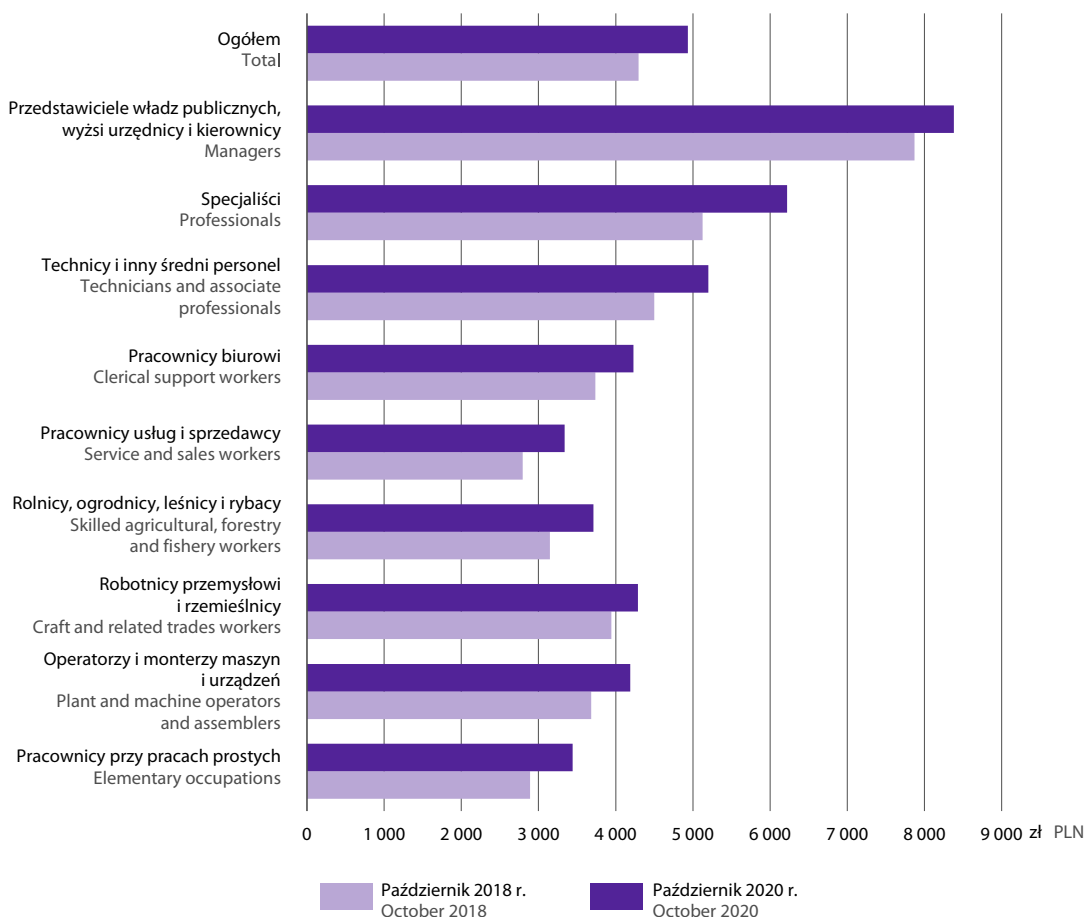
wynagrodzeń miały miejsce wśród osób z wysokim wykształceniem. Kobiety z wykształceniem wyższym (z tytułem inżyniera, licencjata lub równorzędnym) zarabiały o ponad 23% mniej niż mężczyźni legitymujący się takim samym wykształceniem. Najmniejsze różnice w zarobkach wystąpiły w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz podstawowym i niższym.

Powiązanie wynagrodzeń ze stażem pracy pracowników wykazuje, że poziom zarobków rósł wraz z rosnącym stażem i doświadczeniem zawodowym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto za październik 2020 r. przekraczające średnią wojewódzką odnotowano wśród osób ze stażem pracy powyżej 15 lat. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto odnotowano wśród osób ze stażem pracy 20 lat i więcej – 5 508 zł, tj. o 11,6% więcej niż przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie.

Porównanie wysokości płac w różnych grupach zawodów wskazuje, iż najwyższe wynagrodzenia wypłacano w grupie reprezentowanej przez osoby pełniące funkcje parlamentarzystów, wyższych urzędników i kierowników (8 382 zł), niższe otrzymywali pracownicy sklasyfikowani jako specjaliści (6 220 zł) oraz jako technicy i inny średni personel (5 199 zł). W tych grupach wynagrodzenia były wyższe od średniego dla województwa. Wynagrodzenia pracowników z pozostałych grup nie przekroczyły średniej w województwie. Najniższe zarobki otrzymywali pracownicy usług i sprzedawcy (3 340 zł) oraz pracownicy przy pracach prostych (3 440 zł). W większości grup zarobki mężczyzn przewyższały zarobki kobiet.

Wykres 29. Wynagrodzenia według zawodów^a

Chart 29. Wages and salaries by occupations^a

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych; obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern full and part-time paid employees, include entities employing more than 9 persons.

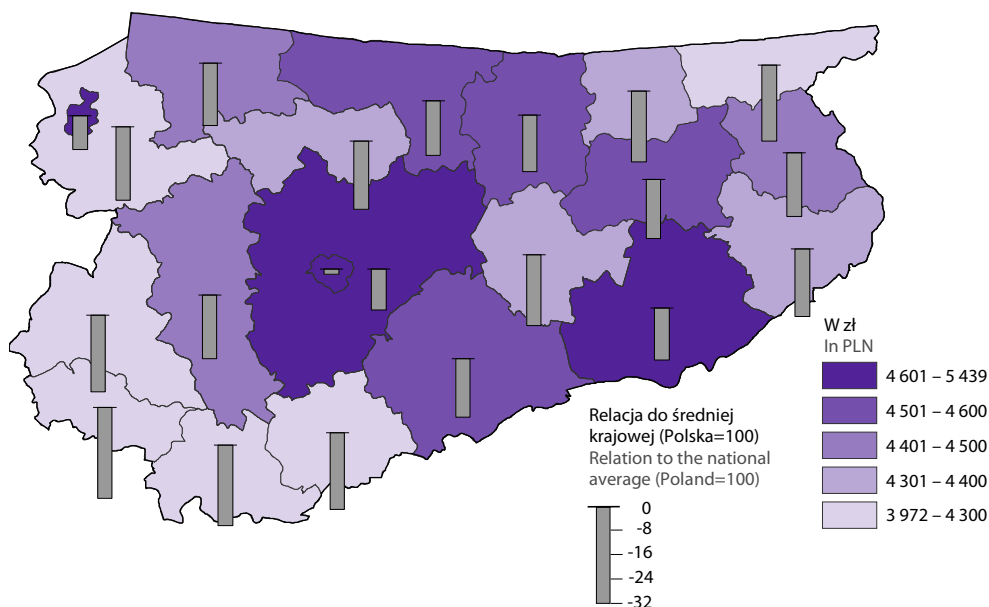
Analizując poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto za październik 2020 r. według sekcji w województwie zaobserwowano jego wyższą wartość od średniej dla województwa w 8 sekcjach. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto wystąpiło w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 6 377 zł, o 29,3% wyższe od średniej wojewódzkiej. Natomiast najniższe przeciętne wynagrodzenie brutto otrzymywali pracownicy zatrudnieni w sekcji pozostała działalność usługowa – 2 964 zł, o 39,9% niższe niż przeciętne wynagrodzenie brutto dla województwa.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej (tj. we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej, także w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób) w województwie w 2020 r. ukształtowało się na poziomie 4 471,69 zł i było o 8,1% wyższe niż w 2019 r. i o 64,3% wyższe niż w 2010 r. Średnie wynagrodzenie w województwie było niższe o 14,4% od przeciętnego w Polsce, co uplasowało warmińsko-mazurskie na ostatnim miejscu w kraju.

Analiza wynagrodzeń wskazuje na zróżnicowanie ich poziomu. Wynagrodzenia wypłacane w sektorze publicznym były wyższe niż w sektorze prywatnym. W 2020 r. pracodawcy publiczni płacili swoim pracownikom przeciętnie 5 437 zł, było to o 1 451 zł więcej niż w sektorze prywatnym. Rozpiętość wynagrodzeń między sekcjami PKD była jeszcze większa. Najwyższe wynagrodzenie otrzymywali zatrudnieni w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (6 076 zł), a najniższe w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (3 048 zł).

W jednostkach o liczbie pracujących przekraczającej 9 osób (tj. w jednostkach średnich i dużych) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnęło poziom 4 709 zł i od 2019 r. wzrosło o 9,0%, a w porównaniu z 2010 r. o 63,5%.

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2020 r.
Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a in 2020

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie przeciętnego poziomu wynagrodzenia brutto w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w 2020 r. najwyższą średnią płacę otrzymywali zatrudnieni w Olsztynie, wynosiła ona 5 439 zł i była wyższa o 15,5% od średniej w województwie. W Elblągu przeciętne zarobki wynosiły 4 953 zł i również były wyższe (o 5,2%) od średniej w województwie. Powiatem z wyższym od przeciętnego w województwie poziomem wynagrodzeń był również powiat

olsztyński. Natomiast w pozostałych powiatach płace kształtowały się poniżej średniej wojewódzkiej. Najniższe przeciętne wynagrodzenie, tj. 3 972 zł odnotowano w powiecie nowomiejskim.

Przeciętne wynagrodzenie wzrosło we wszystkich powiatach zarówno w porównaniu do 2019 r., jak i 2010 r. W stosunku do 2019 r. najwyższy wzrost wynagrodzeń wystąpił w powiecie bartoszyckim (o 14,3%), a najniższy w powiecie nowomiejskim (o 6,4%), natomiast w porównaniu do 2010 r. najwyższy wzrost nastąpił w powiecie kętrzyńskim (o 82,3%), zaraz za nim znalazł się powiat olecki (o 70,8%), najniższy zaś wzrost dotyczył powiatu mrągowskiego (o 52,7%).

W 2021 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4 863,90 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 10,5%. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 5 889,84 zł, co oznacza wzrost o 8,8% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem.

Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 14. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2 739,09	3 345,93	4 400,23	4 863,90
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	79,9	81,2	81,3	82,6

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W stosunku do poprzedniego roku wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw m.in. w: handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 15,5%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 14,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 10,3%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 10,1%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 9,8%).

W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie warmińsko-mazurskim zanotowano m.in. w sekcji informacja i komunikacja (o 22,7%) wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 19,6%), obsługa rynku nieruchomości (o 6,4%) oraz budownictwo (o 4,0%). Niższe wynagrodzenia zanotowano m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 32,1%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 18,8%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 17,2%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,9%).

W 2021 r. w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowano łącznie 241,4 mln godzin, tj. o 0,1 mniej niż przed rokiem. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 129,3 mln (53,5% ogółu) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 35,3 mln (14,6% ogółu), najmniej m.in. w górnictwie i wydobywaniu – 0,9 mln (0,4% ogółu) oraz informacji i komunikacji – 1,9 mln (0,8% ogółu). Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r., wyniósł 178 godzin (2020 r. - 175, 2010 r. - 177).

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto w tym okresie ukształtowało się na poziomie 32,94 zł. W porównaniu z 2020 r. zaobserwowano wzrost wynagrodzenia za godzinę pracy o 9,2%, a w porównaniu

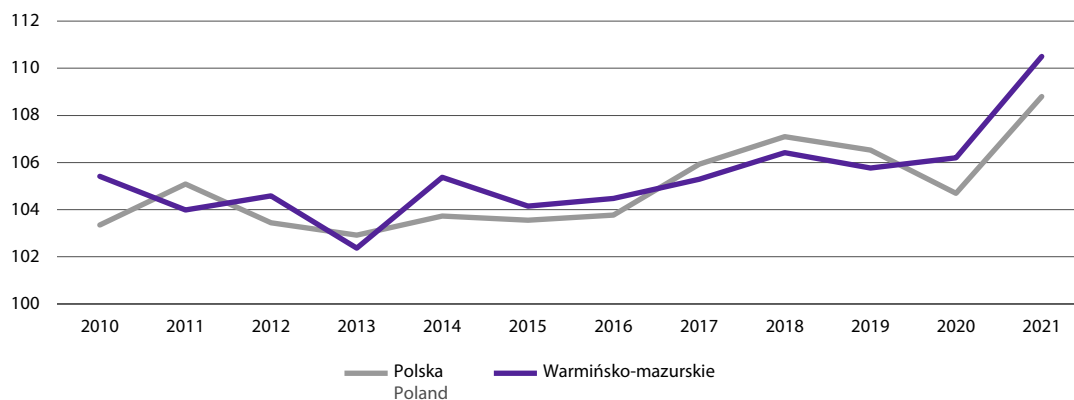
do 2010 r. o 77,9%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni m. in. w sekcji: informacja i komunikacja, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, obsługa rynku nieruchomości, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, najniższe natomiast zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej.

Wykres 30. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 30. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Previous year=100

W 2021 r. w województwie liczba emerytów i rencistów wyniosła 308,8 tys. osób i była niższa od notowanej przed rokiem (o 0,3 tys. osób, tj. o 0,1%). W porównaniu do 2010 r. wzrosła o 9,1 tys. osób, tj. 3,0%. Zmiany w tym zakresie zaszły również w skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacano 8 878,1 tys. osób, czyli o 0,5% mniej niż w roku poprzednim i o 0,1% więcej niż w 2010 r.

W 2021 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 3,5%. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa warmińsko-mazurskiego stanowili 3,5% populacji w kraju, a świadczeniobiorcy KRUS 3,7%.

Tablica 15. Świadczenia społeczne

Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	299,7	291,7	309,1	308,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1 428,63	1 789,53	2 182,02	2 337,06
w tym emerytura of which retirement pension	1 557,82	1 922,42	2 275,67	2 437,06
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	955,05	1 189,75	1 404,38	1 448,39
w tym emerytura of which retirement pension	1 000,80	1 223,12	1 403,40	1 454,78

W 2021 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 270,8 tys. osób, tj. więcej niż przed rokiem (o 0,5%) i więcej niż w 2010 r. (o 8,5%). W stosunku do 2020 r. wzrosła liczba emerytów (o 1,7%), którzy stanowili najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS (75,7% całej zbiorowości).

Inaczej kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – zanotowano zmniejszenie ich zbiorowości w porównaniu z 2020 r. Emerytury i renty rolnicze w 2021 r. pobierało 37,9 tys. osób (o 3,9% mniej niż przed rokiem i o 24,3% mniej w stosunku do 2010 r.). W ciągu ostatniego roku zaobserwowano spadek liczby wszystkich świadczeniobiorców KRUS – osoby otrzymujące emerytury (o 5,0%), osoby pobierające renty rodzinne (o 0,4%) oraz renty z tytułu niezdolności do pracy (o 0,2%).

Podobnie jak w przypadku ZUS, wśród pobierających świadczenia z KRUS dominowali emeryci, a ich odsetek wyniósł 75,7%, najniższy zaś udział miały osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 5,0% ogółu beneficjentów świadczeń KRUS.

W województwie w 2021 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2 337,06 zł i była wyższa o 7,1% (w kraju o 6,9%) niż przed rokiem. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1 448,39 zł i zwiększyło się w ciągu roku o 3,1%, a w kraju o 3,8%. W porównaniu do 2010 r. wzrosły zarówno emerytury z ZUS, jak i KRUS (odpowiednio o 63,6% i 51,7%).

Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. Największy wzrost w ciągu ostatniego roku w województwie odnotowano w przypadku emerytur z ZUS o 7,1%, w kraju natomiast były to renty rodzinne z ZUS (wzrost o 7,0%).

W 2021 r. wysokość świadczeń z ZUS w województwie ukształtowała się poniżej średniej krajowej (o 8,5%), natomiast z KRUS świadczenia były wyższe (o 1,4%). Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS województwo plasowało się na dwunastym miejscu w kraju, a w przypadku analogicznego świadczenia pobieranego przez rolników indywidualnych na szóstym miejscu.

Wpłaty realizowane przez KRUS w poszczególnych kategoriach świadczeń były wyższe od krajowych (renty rodzinne o 3,5%, emerytury o 1,3%) lub na tym samym poziomie (renty z tytułu niezdolności do pracy), natomiast wypłaty z ZUS były niższe od krajowych (renty rodzinne o 10,8%, renty z tytułu niezdolności do pracy o 8,6%, emerytury o 7,9%).

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych dostarczają informacji o warunkach życia gospodarstw domowych, a więc o ich przychodach, rozchodach czy wyposażeniu w dobra trwałe użytkowania. W 2020 r. przeciętne gospodarstwo domowe w warmińsko-mazurskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym średnio 1 884,05 zł na osobę. W porównaniu do średnich dochodów w kraju było to o 1,8% mniej, co uplasowało województwo na 7 miejscu.

Dochody, którymi mogły rozporządzać gospodarstwa domowe w województwie pochodziły głównie z wynagrodzeń z pracy najemnej (51,0%) oraz ze świadczeń i pomocy społecznej (33,1%), w mniejszym stopniu z pracy na własny rachunek poza rolnictwem (7,9%) i w rolnictwie (5,2%). Porównanie struktury dochodów budżetów gospodarstw domowych w warmińsko-mazurskim z budżetami gospodarstw w kraju wykazuje, iż gospodarstwa domowe w województwie, podobnie jak w kraju, w dużej mierze zasilane są dochodami ze źródeł niezarobkowych pochodzącymi z ubezpieczeń społecznych i z pomocy społecznej. Udział tych źródeł w kraju wynosił przeciętnie 32,2%.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1 108,44	1 280,51	1 597,18	1 884,05	1 919,21
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1 074,99	1 240,51	1 561,11	1 849,02	1 874,24

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Dochody pozostające w dyspozycji gospodarstw domowych umożliwiają zaspokajanie potrzeb, a ich wysokość decyduje o rozmiarach i rodzaju wydatków. W 2020 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym w województwie wyniosły 1 073,42 zł i były o 136 zł (11,3%) niższe niż w kraju. W porównaniu do 2019 r. wydatki gospodarstw domowych w województwie wzrosły o 6,6%, a w porównaniu do 2010 r. o 22,9% (w kraju odpowiednio spadek o 3,4%, wzrost o 22,0%).

W strukturze wydatków gospodarstw domowych w województwie w 2020 r. najważniejszą pozycję zajmowały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – 30,5% oraz wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii – 19,3%. Na transport przeznaczano 9,7%, a na rekreację i kulturę 5,1%.

Gospodarstwa domowe w województwie są coraz lepiej wyposażone w dobra trwałego użytku. Przedmioty trwałego użytkowania, które posiadały niemal wszystkie gospodarstwa domowe z terenu województwa to: telefon komórkowy, odbiornik telewizyjny i pralka automatyczna. Ponad 80% gospodarstw dysponowało urządzeniem z dostępem do Internetu (np. laptop, tablet, smartfon itp.), a ponad 70% posiadało samochód osobowy. Kuchenkę mikrofalową, urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej miało ponad 60% gospodarstw.

Najbardziej negatywnym i dotkliwym przejawem zróżnicowania poziomu życia jest pozostawanie części społeczeństwa w ubóstwie. W województwie warmińsko-mazurskim występuje wysokie zagrożenie ubóstwem. W 2020 r. w województwie w oparciu o badanie EU-SILC 2020 wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych wyniósł 20,1% i był wyższy od wskaźnika ogólnopolskiego (15,4%), osiągając jeden z wyższych poziomów w kraju. Najniższy odsetek w kraju wystąpił w województwie śląskim (9,5%). W województwie, w porównaniu do 2019 r., wskaźnik wzrósł o 0,2 p. proc., a w porównaniu do 2010 wzrósł o 5,0 p. proc.

Do zbadania poziomu nierówności dochodowych najczęściej wykorzystywaną miarą jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów. W województwie wartość wskaźnika w 2020 r. wyniosła 27,0%, w porównaniu do 2019 r. zmalała, co oznacza spadek nierówności dochodów.

Tablica 17. Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o badanie EU-SILC
 Table 17. Selected social cohesion indicators based on EU-SILC

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	2020	2020 Polska Poland
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych At-risk-of-poverty rate after social transfers	15,1	19,9	20,1	14,8
Współczynnik Giniego Gini coefficient	.	28,0	27,0	27,2

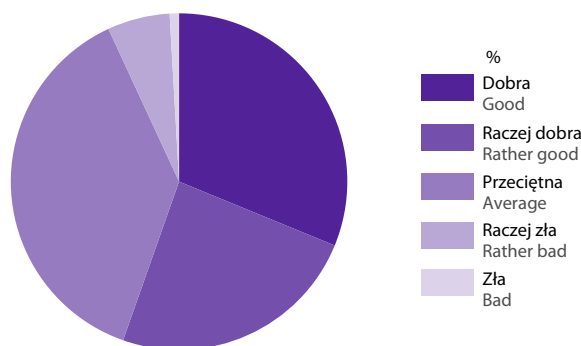
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Obserwowana w 2020 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych miała wpływ na ocenę ich sytuacji finansowej. W 2020 r. ponad 37% gospodarstw domowych województwa uznało swoją sytuację materialną za przeciętną (w kraju ponad 42%), a ich odsetek zmalał w porównaniu do 2019 r. o 3,4 p. proc. Więcej badanych niż przed rokiem, podobnie jak w kraju, określiło swoją sytuację jako dobrą (31,2%) lub raczej dobrą (24,2%). Natomiast sytuację materialną jako raczej złą i złą oceniło 6,9% gospodarstw w województwie (o 0,4 p. proc. mniej niż w 2019 r.), a przeciętnie w Polsce 5,8%.

Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.
 Chart 31. Subjective evaluation of the material situation of households in 2020

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Natężenie wypłat świadczenia wychowawczego w ciągu 2020 r. na 1 mieszkańca uplasowało warmińsko-mazurskie na 7 pozycji z kwotą 1 010 zł, wobec przeciętnej w kraju, która wyniosła 1 154 zł. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie wyniosła 491 osób i był to najwyższy wskaźnik w kraju (dla Polski 287 osób). Wskaźnik liczby miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych w przeliczeniu na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3, świadczący o dostępności opieki nad małymi dziećmi, plasował warmińsko-mazurskie w 2020 r. na przedostatniej pozycji w kraju i wyniósł 93 (Polska – 128).

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze
Table 18. Childraising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2019	2020
Wydatki na świadczenie wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	693 777,7	1 144 774,0	1 434 952,1
Przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving a child-raising benefit	99 310	91157 ^b	.
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average monthly number of children for whom families received a child-raising benefit	154 806	141 907 ^c 222 819	233 609

a W okresie kwiecień-grudzień. bc Dane dotyczą okresu: b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a In the period April-December. bc Data concern the period: b – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019, information on the number of families receiving the child-raising benefit has not been collected, c – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Program „Rodzina 500+” to świadczenia przyznawane od 1 kwietnia 2016 r. na dzieci do 18 lat w rodzinach naturalnych, rodzinnej pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w programie, od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągniany w rodzinie.

Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie, w 2020 r. objęto przeciętnie miesięcznie 233,6 tys. dzieci do 18 lat. W 2020 r. wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 1 435,0 mln zł, wobec 1 144,8 mln zł w 2019 r. i 694 mln zł w pierwszym roku funkcjonowania.

Wsparcie Programu w postaci dodatku wychowawczego w ciągu 2020 r. średnio miesięcznie trafiało do 2,3 tys. dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, natomiast jako dodatek do zryczałtowanej kwoty przeciętnie miesięcznie wypłacany był dla 23 dzieci, które przebywały w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Wydatki na te świadczenia wyniosły odpowiednio 14 057,8 tys. zł i 118,3 tys. zł. Nowym świadczeniem obowiązującym od 1 lipca 2019 r. w formie dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego średnio miesięcznie objęto 0,7 tys. dzieci przebywających w pozostałych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej, na które w ciągu 2020 r. przeznaczono 4,1 mln. zł.

Osobom spełniającym określone kryteria oferowana jest pomoc społeczna, która polega na udzielaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. W 2020 r. rzeczywista liczba mieszkańców, którzy skorzystali ze świadczeń tego typu to 69,7 tys. osób (w 2019 r. 77,4 tys., a w 2010 r. 130,8 tys.). Liczba korzystających w okresie 2010–2020 w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszyła się z 900 do 491. Nadal był to najwyższy wskaźnik w kraju.

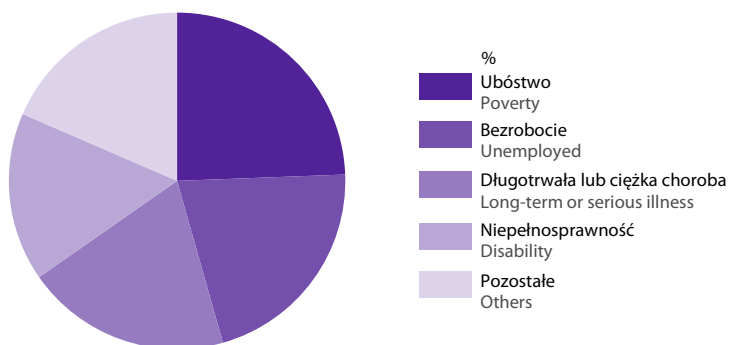
Tablica 19. Świadczenia pomocy społecznej
Table 19. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	130 844	112 840	77 377	69 674
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	224 138,6	233 802,5	206 111,4	204 099,9
pomoc pieniężna monetary assistance	169 552,5	174 255,3	139 569,7	139 637,3
pomoc niepieniężna non-monetary assistance	54 586,0	59 547,2	66 541,7	64 462,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance benefits per 10 thousand population	899,8	782,4	542,6	490,5

Wartość udzielonych w 2020 r. świadczeń społecznych wyniosła 204,1 mln zł (o 1,0% mniej niż w 2019 r. i o 8,9% mniej niż w 2010, r.). Z zasiłków celowych skorzystało 35,3 tys. osób, a zasiłki okresowe otrzymało 21,4 tys. osób. Pomoc niepieniężna w postaci posiłku trafiła do 24,6 tys. osób (76,9%). Usługami opiekuńczymi objęto 5,9 tys. osób (18,5%), natomiast schronienie zapewniono dla 0,8 tys. osób (2,4%).

Pomoc pieniężna świadczona w 2020 r. stanowiła 68,4% wypłaconej kwoty ogółem. W strukturze wydatków w ramach pomocy pieniężnej zasiłki stałe stanowiły 37,2%, a zasiłki okresowe 35,0%. Wśród niepieniężnych form pomocy społecznej większość środków (68,5%) przeznaczono na usługi opiekuńcze.

Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2020 r.^a
Chart 32. Reasons for granting social assistance to a family in 2020^a

^a Na podstawie decyzji.
^a By virtue of an administrative decision.

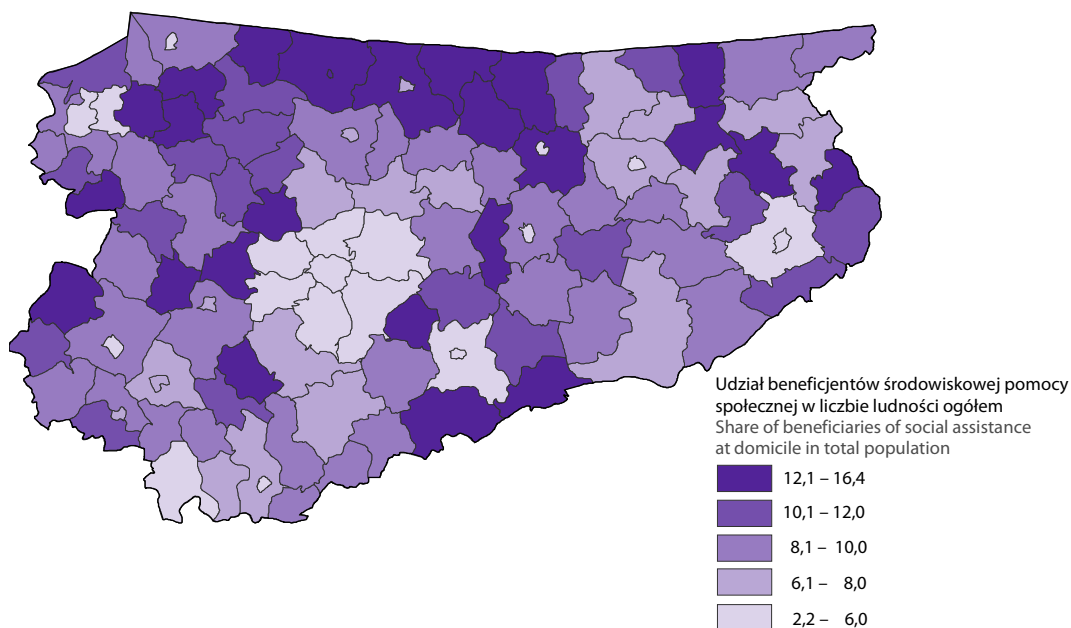
Karta Dużej Rodziny oferuje rodzinom wielodzietnym, tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty handlowej, kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej na terenie całego kraju. W 2020 r. w województwie 41,5 tys. rodzin posiadało tę kartę tj. prawie trzykrotnie więcej niż w pierwszym roku funkcjonowania programu i o 16,3% więcej niż w roku poprzednim, co świadczy o rosnącej popularności tego produktu. Największy udział rodzin posiadających KDR wśród wszystkich rodzin z Kartą w województwie odnotowano w powiecie olsztyńskim (8,5%), ławskim i w Olsztynie (po 8,0% ogółu wydanych Kart), a najniższy w powiecie węgorzewskim (1,5%), oleckim (2,4%) i lidzbarskim (2,6%).

Tablica 20. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 20. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	74 241	68 973	51 407	47 369
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	207 319	171 269	113 594	102 502
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	1 426	1188	797	722

W 2020 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 102,5 tys. osób, co stanowiło 7,2% ogółu ludności w województwie (w kraju 4,1%). W porównaniu z 2019 r. i 2010 r. wskaźnik ten zmniejszył się odpowiednio o 0,7 p. proc. i o 6,0 p. proc. W 2020 r. udział beneficjentów poniżej kryterium dochodowego w ogólnej liczbie beneficjentów wynosił 64,6% wobec 68,9% w 2010 r. W kraju odsetek ubogich beneficjentów był niższy i wyniósł 57,4%.

Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r.
Map 27. Scope of use of social assistance at domicile in 2020

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66).

Od 2011 r. do 2020 r. łączna liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 wzrosła z 17 do 108 (w tym 19 klubów dziecięcych, nie działała żadna placówka w formie oddziałów żłobkowych). Żłobki i kluby dziecięce dysponowały 3 926 miejscami i było to o 152 miejsc więcej niż w końcu 2019 r. i aż o 3 027 (4-krotnie) więcej niż w 2011 r. W końcu 2020 r. w placówkach dla najmłodszych dzieci przebywało 3,5 tys. dzieci, tyle samo co w 2019 r. i prawie 3,5-krotnie więcej niż w 2011 r. Na każde 1000 dzieci w wieku do 3 lat w 2020 r. do placówek tych uczęszczało 92 maluchów, wobec 86 w 2019 r. i 19 w 2011 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tablica 21. Żłobki i kluby dziecięce

Stan w dniu 31 grudnia

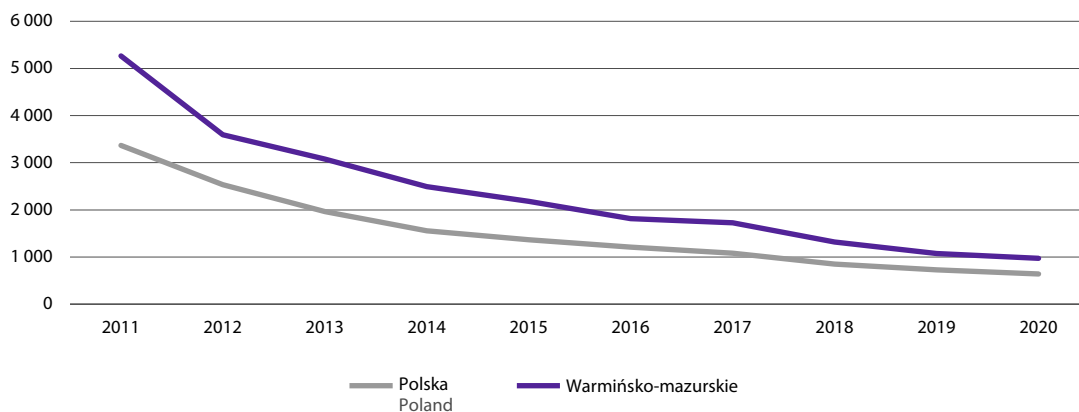
Table 21. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2019	2020
Żłobki Nurseries	8	48	92	89
w tym publiczne of which public	7	18	31	32
Oddziały żłobkowe Nursery wards	9	1	-	-
Kluby dziecięce Children's clubs	-	9	18	19
w tym publiczne of which public	-	-	-	-
Miejsca w tys.: Places in thousands:	899	1 847	3 774	3 926
w żłobkach ^a in nurseries ^a	899	1 684	3 468	3 585
w klubach dziecięcych in children's clubs	-	163	306	341
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:	1 655	2 752	5 363	5 201
w żłobkach ^a in nurseries ^a	1 655	2 557	4 928	4 733
w klubach dziecięcych in children's clubs	-	195	435	468

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

W strukturze placówek opieki nad małymi dziećmi w 2011 r. dominowały oddziały żłobkowe (52,9%), które od 2018 r. w województwie już nie funkcjonowały. W 2020 r. żłobki stanowiły 82,4%, natomiast pozostałe 17,6% to kluby dziecięce, które w regionie rozpoczęły swoją działalność w 2012 r. W strukturze miejsc i przebywających w nich w ciągu roku dzieci również dominowały żłobki, a ich udział w 2020 r. wyniósł w odpowiednio 91,3% oraz 93,0%.

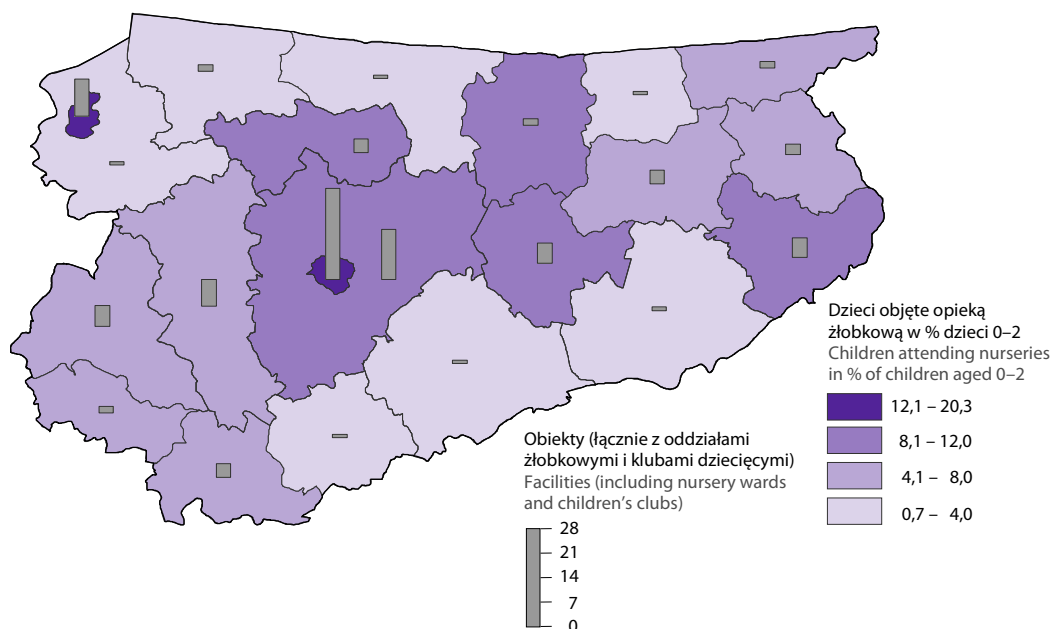
Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Dostępność opieki nad małymi dziećmi w powiatach była zróżnicowana, jednak w porównaniu do poprzednich okresów poprawiła się. W końcu 2020 r. już we wszystkich powiatach funkcjonowały instytucjonalne placówki tego typu (w 2011 r. w 10 powiatach, a w 2019 r. w jednym). Największą liczbę miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat posiadał Olsztyn (203) i Elbląg (195) oraz powiat olsztyński (109). Średnia ta w województwie wynosiła 92, wobec 128 w kraju i plasowała województwo na przedostatniej pozycji w kraju.

W 2020 r. w kraju funkcjonowało łącznie 4 574 placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (wobec 581 placówek w 2011 r.), w tym 3 831 żłobków, 726 klubów dziecięcych i 17 oddziałów żłobkowych. Najwięcej placówek zanotowano w województwie mazowieckim – 788 i małopolskim – 513, najmniej natomiast w świętokrzyskim – 83.

Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.
Map 28. Nurseries and children's clubs in 2020

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W latach 2010–2020 zasoby mieszkaniowe w województwie powiększyły się o ponad 48 tys. lokali. Przeważały mieszkania zlokalizowane w miastach. W porównaniu z 2010 r. warunki mieszkaniowe uległy nieznacznej poprawie. Wzrosła przeciętna wielkość mieszkania oraz przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę. Mieszkania na wsi były większe niż w miastach, lecz pozostały bardziej zaludnione. Zmalała przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i 1 izbę. Wzrósł udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne, lecz gaz sieciowy był nadal dostępny w zaledwie co drugim mieszkaniu.

Od 2010 r. do 2020 r. długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 2,8 tys. km. Na obszarach wiejskich zlokalizowane było 85,4% długości sieci wodociągowej oraz 64,5% przyłączy do budynków mieszkalnych.

W województwie przybyło 2,8 tys. km sieci kanalizacyjnej. Na obszarach wiejskich usytuowane było 68,1% sieci kanalizacyjnej oraz 47,7% liczby przyłączy do budynków mieszkalnych.

Sieci gazowej ogółem przybyło 884,6 km (w tym rozdzielczej 777,0 km). W 2020 r. 32,2% długości sieci gazowej rozdzielczej oraz 16,6% przyłączy do budynków znajdowała się na terenach wiejskich.

Zasoby mieszkaniowe województwa warmińsko-mazurskiego na koniec grudnia 2020 r. liczyły 531,4 tys. mieszkań i stanowiły 3,5% ogółu mieszkań w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim, w województwie przybyło 6,3 tys. mieszkań (wzrost o 1,2%), a w stosunku do 2010 r. 48,2 tys. (wzrost o 10,0%). W mieszkaniach tych znajdowało się 2 008,0 tys. izb o łącznej powierzchni użytkowej 36 685,7 tys. m². Liczba izb wzrosła w stosunku do 2019 r. o 23,8 tys., tj. 1,2% (do 2010 r. wzrost o 189,2 tys., tj. o 10,4%). Powierzchnia użytkowa wzrosła do ubiegłego roku o 531,6 tys. m² (o 1,5%), a do 2010 r. o 4 363,2 tys. m² (o 13,5%).

Tablica 22. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22. Dwelling stocks

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Mieszkania Dwellings	483 187	505 217	525 036	531 351
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	332,4	350,9	369,0	375,1
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,76	3,78	3,78	3,78
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	66,9	68,2	68,9	69,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	3,01	2,85	2,71	2,67

W strukturze zasobów mieszkalnych według lokalizacji 64,6% lokali mieszkalnych znajdowało się na terenach miast (w kraju 67,6%). Na koniec grudnia 2020 r. w miastach zlokalizowanych było 343,5 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 21 129,9 tys. m² oraz 1 234,3 tys. izb. W największych miastach województwa skupionych było ponad 37% mieszkań znajdujących się w zasobach miejskich województwa warmińsko-mazurskiego: w Olsztynie – 23,6% i Elblągu – 14,0%. Na terenach wiejskich w omawianym okresie znajdowało się 187,8 tys. mieszkań, o powierzchni użytkowej 15 555,8 tys. m² i 773,7 tys. izb. Mieszkania te stanowiły 35,4% zasobów mieszkaniowych województwa (w kraju 32,4%).

Warunki mieszkaniowe ludności województwa warmińsko-mazurskiego odzwierciedlają wartości wskaźników ilustrujących przeciętną: liczbę mieszkań na 1000 ludności, liczbę izb w 1 mieszkaniu, liczbę osób przypadających na 1 mieszkanie i na 1 izbę oraz przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania i na 1 osobę.

Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności w 2020 r. wyniosła w województwie 375,1 (w kraju 392,4) i była wyższa niż w 2019 r. i 2010 r. (odpowiednio 369,0 i 332,4), przy czym wartość wskaźnika w miastach była większa niż na wsi (odpowiednio 410,7 i 323,8). W kraju w 2020 r. wskaźnik osiągnął wartość dla miast 443,3, a dla wsi 316,5.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w województwie wyniosła w grudniu 2020 r. 69,0 m² (w kraju 74,5 m²) i wzrosła o 2,1 m² w stosunku do 2010 r. (w kraju wzrost o 2,2 m²). Mieszkania na wsi były średnio o 21,3 m² większe niż w miastach (w kraju o 30,0 m²). Mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej znajdowały się w powiatach olsztyńskim (84,4 m²) i nowomiejskim (81,5 m²), a o najmniejszej w Olsztynie (58,3 m²) i Elblągu (58,5 m²).

Wielkość mieszkań wyrażona przeciętną liczbą izb w 1 mieszkaniu w 2020 r. wyniosła w województwie 3,78 (w 2010 r. – 3,76). W miastach, gdzie mieszkania były mniejsze od średniej w województwie, wskaźnik wyniósł 3,59 (w 2010 r. – 3,62), natomiast na wsi 4,12 (w 2010 r. – 4,03). Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie w kraju wyniosła 3,82 (w miastach – 3,55, na wsi – 4,38). Najwyższe wartości tego wskaźnika w województwie wystąpiły w powiatach: nowomiejskim (4,18), olsztyńskim (4,11), szczycieńskim (4,10) i działdowskim (4,03). Najmniej izb miały mieszkania w Olsztynie (3,45) i Elblągu (3,47).

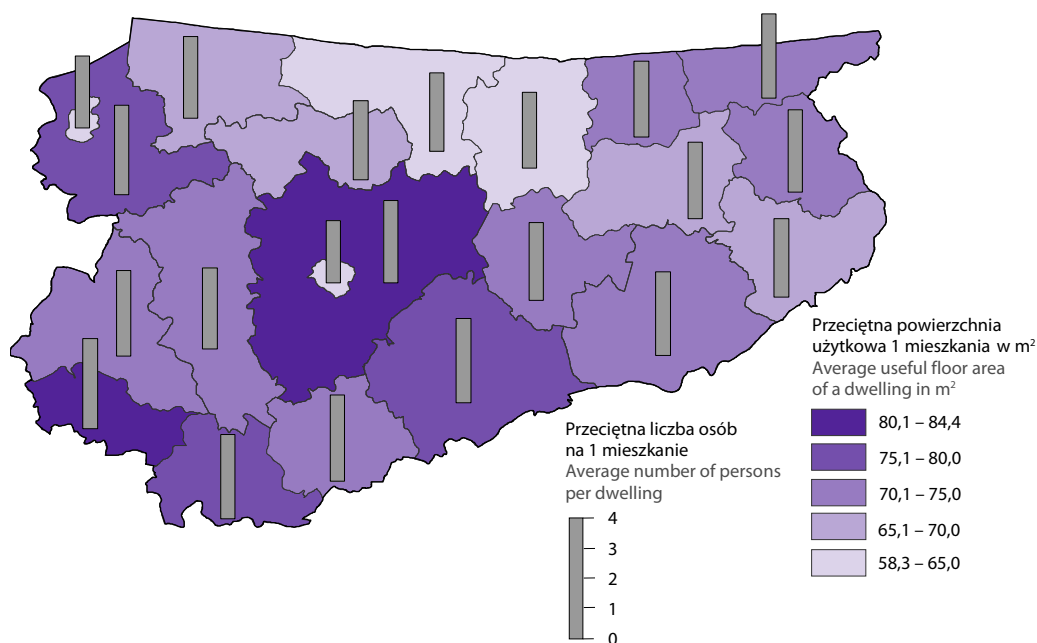
Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 29.

Housing conditions of population in 2020

As of 31 December

Innym wskaźnikiem określającym warunki mieszkaniowe ludności jest przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę. Wyniósł on w województwie 25,9 m² (w kraju 29,2 m²) i wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,5 m², a w stosunku do 2010 r. o 3,7 m². W miastach wyniósł 25,3 m² (w 2019 r. – 24,8 m², 2010 r. – 22,0 m²), a na terenach wiejskich 26,8 m² (w 2019 r. – 26,4 m², 2010 r. – 22,6 m²). Wśród powiatów województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten wahał się od 23,7 m² w Elblągu i powiecie kętrzyńskim do 29,9 m² w powiecie olsztyńskim.

W województwie w latach 2010–2020 przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie systematycznie zmniejszała się i w końcu 2020 r. osiągnęła poziom 2,67 przy przeciętnej krajowej 2,55. Mieszkania wiejskie, podobnie jak w latach poprzednich, były bardziej zaludnione od mieszkań miejskich. Na 1 mieszkanie w miastach przypadało przeciętnie 2,43 osoby, natomiast na wsi 3,09 (w 2019 r. w miastach – 2,48, na wsi – 3,13, w 2010 r. odpowiednio 2,76 i 3,47). W przekroju terytorialnym najbardziej zaludnione mieszkania odnotowano w powiatach nowomiejskim (przeciętnie 3,10 osoby na 1 mieszkanie) i elbląskim (3,06), a najmniej w Olsztynie (2,12).

Dysproporcje występujące między miastem a wsią dotyczyły również przeciętnej liczby osób przypadających na 1 izbę. Na koniec 2020 r. w województwie na 1 izbę przypadało 0,71 osoby (w 2019 r. – 0,72, 2010 r. – 0,80), przy 0,67 w kraju. Na wsi na 1 izbę przypadało więcej osób niż w mieście – 0,75, wobec 0,68 (w kraju – 0,72, wobec 0,64). Najwięcej osób na 1 izbę odnotowano w powiatach: elbląskim (0,77), braniewskim i nidzickim (po 0,76), iławskim (0,75), a najmniej w Olsztynie (0,61).

O jakości zasobów mieszkaniowych świadczy ich wyposażenie w podstawowe instalacje takie jak: wodociąg, ustęp, łazienka, gaz z sieci czy centralne ogrzewanie. W końcu 2020 r. w województwie warmińsko-mazurskim 97,2% mieszkań posiadało wodociąg, 94,7% ustęp i 92,3% łazienkę. W centralne ogrzewanie wyposażonych było 83,9% mieszkań. Instalacja gazowa podłączona była do 46,3% mieszkań. W zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje nadal występowały znaczne dysproporcje pomiędzy miastem a wsią. W miastach w wodociąg wyposażonych było 99,8% mieszkań, w ustęp – 99,1%, a w łazienkę – 97,3%. Centralne ogrzewanie doprowadzone było do 90,8% mieszkań, natomiast sieć

gazowa do 67,7%. Na wsi do wodociągu podłączonych było 92,4% mieszkań, ustęp posiadało 86,7%, a łazienkę 83,0%. Centralnego ogrzewania nie posiadało prawie 29% mieszkań zlokalizowanych na wsi i w dalszym ciągu rzadką instalacją była instalacja gazowa, do której nie było podłączonych blisko 93% mieszkań.

W 2020 r. długość rozdzielczej sieci wodociągowej w województwie wyniosła 16,7 tys. km i zwiększyła się od 2010 r. o 2,8 tys. km, tj. o 19,9% (w kraju wzrost o 14,8%). W stosunku do roku poprzedniego przybyło 109,9 km sieci, tj. o 0,7% (w kraju wzrost o 0,8%). Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wyniosła 183,7 tys. szt. i wzrosła w stosunku do 2010 r. o 17,1% (w kraju wzrost o 19,4%). Na obszarach wiejskich zlokalizowane było 85,4% długości sieci wodociągowej oraz 64,5% przyłączy do budynków mieszkalnych. W porównaniu z rokiem poprzednim w miastach przybyło 21,5 km sieci wodociągowej (wzrost o 0,9%), natomiast na terenach wiejskich 88,4 km (wzrost o 0,6%).

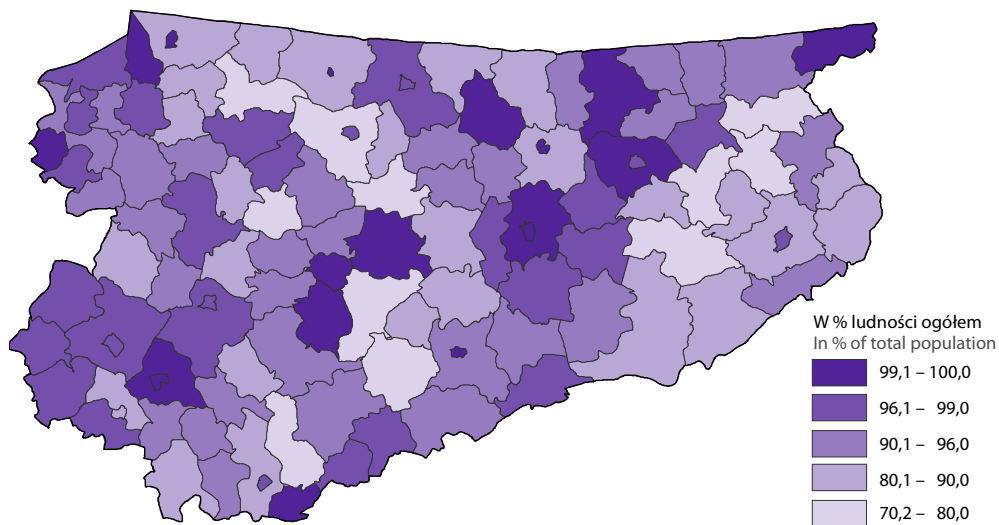
Tablica 23. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	13 951,7	15 872,2	16 621,9	16 731,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	156 906	174 776	180 943	183 729
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	44,8	45,4	45,7	46,2

Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej wzrasta systematycznie w województwie zagęszczenie sieci wodociągowej. W 2020 r. wyniosło ono 69,2 km (w kraju 100,2 km) na 100 km² powierzchni ogólnej. Mimo, iż w porównaniu z 2010 r. zagęszczenie sieci zwiększyło się (o 11,5 km na 100 km², w kraju wzrost o 12,9 km), to nadal było jednym z najniższych w kraju. Zagęszczenie sieci w miastach wyniosło 395,7 km (w kraju 324,1 km), natomiast na wsi 60,7 km (w kraju 83,1 km). Największe zagęszczenie sieci wśród powiatów ziemskich było w powiatach nowomiejskim (144,3 km) i iławskim (96,1 km). W Olsztynie wyniosło 321,4 km, a w Elblągu 283,6 km. Najmniejsze zagęszczenie sieci wodociągowej wystąpiło natomiast w powiatach piskim (29,3 km) i nidzickim (30,8 km).

W 2020 r. z sieci wodociągowej korzystało 95,1% ogółu mieszkańców województwa (w kraju 92,2%). Przyrost odsetka ludności korzystającej z sieci w stosunku do roku poprzedniego wyniósł, w województwie 0,1 p. proc. (w kraju na poziomie roku poprzedniego) W stosunku do 2010 r. odsetek korzystających z sieci wodociągowej wzrósł w województwie o 6,2 p. proc. (w kraju 4,8 p. proc.). W miastach udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej kształtował się na poziomie 98,9% (w 2019 r. – 98,9%, 2010 r. – 97,5%). Na obszarach wiejskich dostęp do wodociągu miało 89,6% ogółu ludności (w 2019 r. – 89,3%, w 2010 r. – 76,3%). W 2020 r. w kraju z wodociągu korzystało 96,7% mieszkańców miast oraz 85,6% mieszkańców wsi.

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2020 r.
Map 30. Population connected to the water supply system in 2020

Gospodarstwa domowe na cele komunalno-bytowe zużyły 46,2 hm³ wody z wodociągów, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniosło 32,5 m³ (w kraju 33,9 m³) i zwiększyło się o 0,4 m³ w stosunku do 2019 r. oraz się o 1,7 m³ w porównaniu z 2010 r. (w kraju wzrost odpowiednio o 0,2 m³ i o 2,8 m³). Wskaźnik zużycia wody na 1 mieszkańca miasta wyniósł 33,1 m³ (w kraju 35,6 m³). Na terenach wiejskich był on niższy i osiągnął wartość 31,7 m³ (w kraju 31,3 m³). W miastach zużycie wody na 1 mieszkańca wzrosło w stosunku do roku poprzedniego o 0,9 m³, a na obszarach wiejskich spadło o 0,2 m³ (w porównaniu z 2010 r. odpowiednio spadek o 1,1 m³ i wzrost o 5,8 m³).

Największe zużycie wody przez 1 mieszkańca w 2020 r. odnotowano w Olsztynie (36,7 m³), następnie w powiatach nowomiejskim (35,6 m³) i iławskim (35,1 m³), najniższe zaś w powiecie gołdapskim (25,0 m³).

Od 2010 r. w województwie przybyło 2,8 tys. km sieci kanalizacyjnej, tj. wzrost o 58,6% (w kraju wzrost o 57,8%). Na obszarach wiejskich przyrost sieci był znacznie większy i wyniósł blisko 2,5 tys. km (wzrost o 91,1%). W miastach przybyło w tym czasie 342,3 km sieci kanalizacyjnej (wzrost o 16,4%). W ciągu roku w województwie przybyło 137,5 km sieci kanalizacyjnej i na koniec 2020 r. osiągnęła ona długość 7,6 tys. km. W stosunku do 2019 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,8% (w kraju wzrost o 2,7%). W badanym okresie liczba połączeń kanalizacyjnych wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 2,3%, a do roku 2010 o 48,6% (w kraju odpowiednio wzrost o 3,1% i o 54,4%) i wyniosła ponad 111 tys. szt. W 2020 r. na terenach wiejskich znajdowało się 68,1% całej sieci kanalizacyjnej województwa i 47,7% przyłączy do budynków mieszkalnych (w kraju odpowiednio 59,6% i 46,3%).

Tablica 24. Kanalizacja
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 24. Sewage system
 As of 31 December

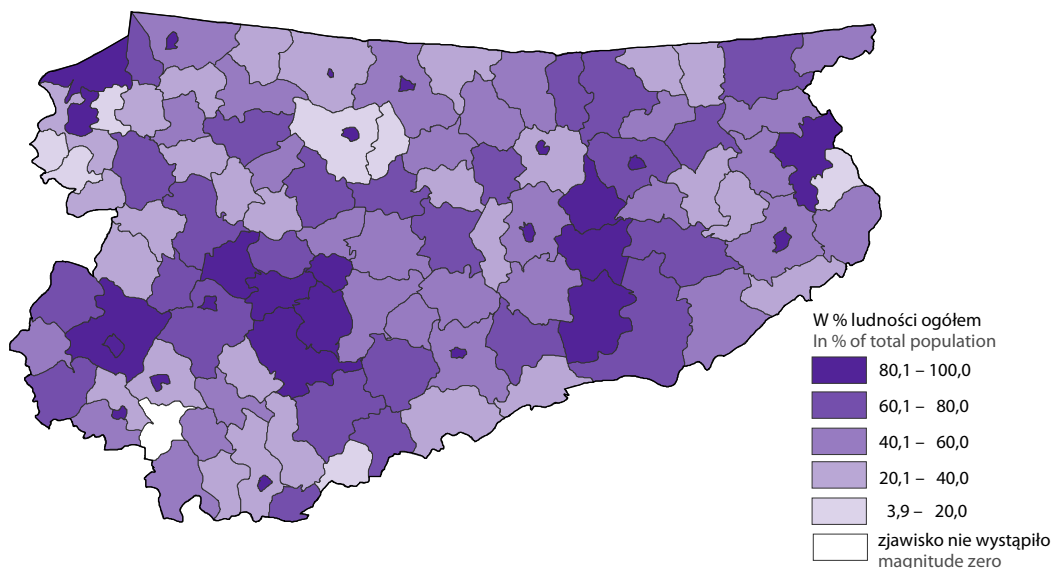
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	4 794,6	6 922,3	7 468,6	7 606,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	74 883	99 338	108 737	111 244
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	47,1	44,8	47,0	46,6
w tym oczyszczane of which treated	47,1	44,8	47,0	46,6

a Łącznie z kolektorami.
 a Including collectors.

W 2020 r. gęstość sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej wyniosła w województwie 31,5 km (w kraju 54,2 km). W stosunku do 2019 r. zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wzrosło o 0,6 km na 100 km² powierzchni województwa (w kraju wzrost o 1,4 km), a w porównaniu z 2010 r. o 11,7 km (w kraju wzrost o 19,8 km). Było ono, podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, jednym z najniższych w kraju. Zagęszczenie sieci w miastach województwa wyniosło 393,8 km (w kraju 308,6 km), natomiast na wsi 22,0 km (w kraju 34,8 km). Największe zagęszczenie sieci, wśród powiatów ziemskich, wystąpiło w powiatach: giżyckim (48,9 km), ostródzkim (48,1 km) i iławskim (42,7 km). W Olsztynie wyniosło 396,5 km, a w Elblągu 276,7 km. Najniższe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej (poniżej 16,0 km) wystąpiło w powiatach: lidzbarskim, bartoszyckim i braniewskim.

W 2020 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 74,9% ogółu mieszkańców województwa (w kraju 71,5%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wyniósł 74,6% (w kraju – 71,2%), a w 2010 r. – 65,8% (w kraju – 62,0%). W 2020 r. w miastach udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtował się na poziomie 95,5% (w 2019 r. – 95,4%, w 2010 r. – 92,5%). Na obszarach wiejskich dostęp do kanalizacji miało 45,1% ogółu ludności (w 2019 r. – 44,5%, w 2010 r. – 26,5%). W kraju z sieci kanalizacyjnej korzystało 90,6% mieszkańców miast oraz 43,1% mieszkańców wsi.

Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.
Map 31. Population connected to the sewage system in 2020

W 2019 r. w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono 46,6 hm³ ścieków, z czego blisko 80% pochodziło z terenów miejskich. W porównaniu z 2019 r. ilość ścieków odprowadzonych spadła o 0,9% (w miastach spadek o 1,3%, a na obszarach wiejskich wzrost o 1,2%). W poszczególnych powiatach ziemskich wystąpiły znaczne różnice w ilości odprowadzonych ścieków od 0,5 hm³ w powiecie węgorzewskim, do 4,0 hm³ w powiecie ostródzkim. W Olsztynie odprowadzono 8,2 hm³ ścieków, a w Elblągu 5,0 hm³.

Nie wszystkie obszary zamieszkane podłączone były do sieci kanalizacyjnej. Część mieszkańców województwa korzystała z przydomowych systemów do odprowadzania ścieków. Były to głównie zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2020 r. w województwie funkcjonowało blisko 60 tys. takich urządzeń, z czego większość (84,7%) to zbiorniki bezodpływowe. Liczba zbiorników bezodpływowych, w których składowe się czasowo nieczystości ciekłe, zmniejszyła się w porównaniu z 2019 r. o 3,0% (w kraju spadek o 0,6%), a z 2010 r. o 3,5% (w kraju spadek o 11,4%). Wzrosła (odpowiednio o 6,2%, ponad 4-krotnie) liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (w kraju odpowiednio wzrost o 5,9%, ponad 3,5-krotnie). Większość przydomowych urządzeń do odprowadzania nieczystości (93,7%) znajdowała się na obszarach wiejskich. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 93,0% zbiorników bezodpływowych oraz 97,5% oczyszczalni przydomowych

Od 2010 r. przybyło w województwie 884,5 km sieci gazowej ogółem. Na koniec 2020 r. wyniosła ona 3,5 tys. km, w tym 2,6 tys. km przypadało na sieć rozdzielczą. W stosunku do 2019 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej ogółem o 3,2% (w kraju o 2,7%), a do 2010 r. o 33,9% (wzrost o 21,8%).

W stosunku do poprzedniego roku odnotowano przyrost sieci gazowej rozdzielczej o 107,3 km, tj. o 4,3% (w kraju o wzrost 2,8%). Na obszarach wiejskich jej długość wzrosła o 55,5 km (o 7,2%), natomiast w miastach o 51,9 km (o 3,1%). Liczba przyłączy wyniosła 56,7 tys., w tym do budynków mieszkalnych 50,1 tys. Było ich więcej niż w 2019 r. odpowiednio: o 4,4% i o 4,3%.

Tablica 25. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan w dniu 31 grudnia

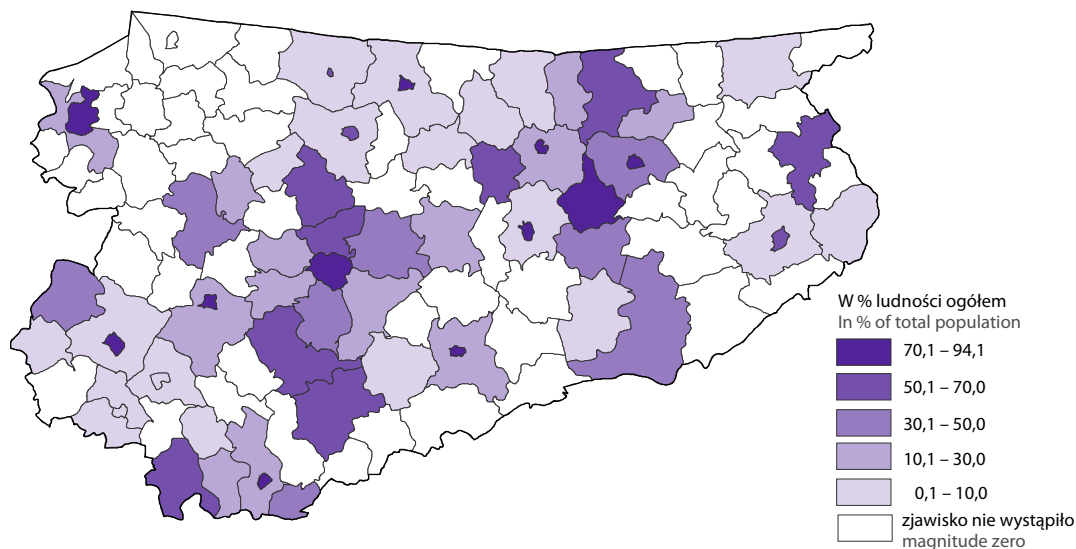
Table 25. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	2 609,8	3 004,5	3 386,2	3 494,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	41 146	48 398	54 281	56 666
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	171,9	195,6	211,3	218,4
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	.	930,4	1 019,1	1 066,6
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	.	645,1	714,7	750,8

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej wzrosła z 7,5 km w 2010 r. do 10,7 km w 2020 r. (w kraju z 36,4 km do 44,9 km). Zagęszczenie sieci rozdzielczej w miastach województwa wyniosło 284,1 km (w kraju 287,8 km) i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie gęstość sieci wyniosła 3,5 km (w kraju 26,3 km). Największym zagęszczeniem sieci, wśród powiatów ziemskich, charakteryzowały się powiaty działowski (19,8 km) i olsztyński (17,9 km), a najniższym gołdapski (0,8 km). W Olsztynie zagęszczenie sieci wyniosło 393,5 km, a w Elblągu 275,5 km.

Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2020 r.
Map 32. Population connected to the gas supply system in 2020

W 2020 r. liczba osób korzystających z sieci gazowej w województwie była wyższa niż w roku poprzednim i wyniosła 42,7% (2019 r. – 42,6%, w kraju 2020 r. – 54,2%, 2019 r. – 52,9%). W 2010 r. odsetek ludności korzystającej z gazu sieciowego w województwie wyniósł 43,5%, a w kraju 52,5%. W miastach z tej sieci w 2020 r. korzystało 67,1% mieszkańców województwa (w kraju 72,2%), podczas gdy na terenach wiejskich tylko 7,5% (w kraju 27,4%).

W ciągu roku w gospodarstwach domowych zużyto 1 066,6 GWh gazu z sieci. W porównaniu z 2019 r. zużycie gazu przez gospodarstwa domowe wzrosło o 4,7% (w kraju wzrost o 5,1%) przy jednoczesnym wzroście liczby odbiorców o 3,4% (w kraju wzrost o 4,8%). Zarówno w miastach jak i na wsi odnotowano większe zużycie gazu niż rok wcześniej (odpowiednio o 3,8% i o 10,3%). W stosunku do 2019 r. zużycie gazu sieciowego w województwie w przeliczeniu na 1 odbiorcę zwiększyło się o 1,2%, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 5,1%. Wśród powiatów ziemskich największe zużycie gazu w przeliczeniu na 1 odbiorcę odnotowano w powiatach gołdapskim (17 826,8 kWh) i nowomiejskim (14 430,6 kWh), najmniejsze w powiecie ełckim (1 224,1 kWh). W Olsztynie odbiorca zużył średnio 5 751,0 kWh gazu z sieci, a w Elblągu 2 960,2 kWh.

Ochrona zdrowia

Health care

Ambulatoryjna opieka zdrowotna obejmuje świadczenia skierowane do osób, które nie wymagają leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej funkcjonowało ogółem 866 przychodni oraz 245 praktyk lekarskich i stomatologicznych. W związku ze zmniejszeniem się liczby placówek ogółem zarówno w porównaniu do roku poprzedniego jak i do 2012 r., w 2020 r. zwiększyła się liczba ludności przypadającej na 1 ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej do 1 275 osób na placówkę (w 2019 r. 1 244 osób, a w 2012 r. – 1 209 osób). W kraju wskaźnik był znacznie wyższy i w 2020 r. wyniósł 1 498 osób na 1 zakład, mniejsze obciążenie placówek podobnie jak przed rokiem było w podkarpackim. Najwięcej ludności na 1 podmiot zanotowano w pomorskim (1 795 osób) i kujawsko-pomorskim (1 790 osób).

W 2020 r. udzielono 9 531,8 tys. porad, było to o 1 625,9 tys. mniej niż w 2019 r. i o 976,1 tys. mniej niż w 2012 r. W ogólnej liczbie porad 92,2% stanowiły porady lekarskie, a 7,8% stomatologiczne. Na 1 mieszkańca województwa w 2020 r., nie uwzględniając porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych, udzielono 6,1 porad lekarskich (6,7 w kraju), wobec 7,0 w 2019 r. i 7,2 w 2012 r.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 26. Placówki opieki zdrowotnej
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 26. Health care facilities
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2019	2020
Przychodnie Out-patient departments	805	831	870	866
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	395	355	274	245
Porady udzielone ^{bcd} w tys.: Consultations provided ^{bcd} in thousands:	10 507,9	10 947,0	11 157,7	9 531,8
lekarskie medical	9 302,8	9 774,0	10 103,2	8 787,6
stomatologiczne dental	1 205,1	1 173,0	1 054,5	744,2
Szpitala ogólne General hospitals	43	43	39	41
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	6 700	6 668	6 241	6381
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	46,2	46,3	43,9	45,1
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	70,2	64,2	66,9	50,3
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,2	5,0	5,0	4,6

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.
 a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

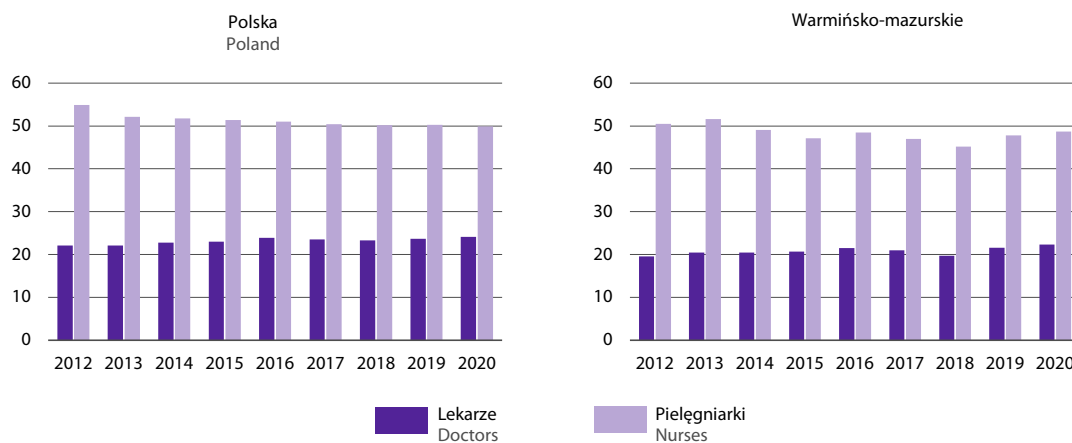
W końcu 2020 roku, w województwie warmińsko-mazurskim bezpośrednio z pacjentem (kadra liczona raz, według głównego miejsca pracy, pracująca w podmiotach leczniczych, aptekach, domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych) pracowało m.in. 3,2 tys. lekarzy (więcej o 2,8% niż rok wcześniej i o 11,0% niż w 2012 r.), 0,6 tys. dentyków (odpowiednio więcej o 4,1% i 29,8%). Wzrost liczby pracujących w porównaniu do 2019 r. dotyczył także pielęgniarek, fizjoterapeutów oraz farmaceutów (odpowiednio więcej o 1,5%, 5,2%, 1,9%). Liczba ratowników medycznych pozostała taka sama. Zmniejszyła się liczba położnych i diagnostów laboratoryjnych (odpowiednio o 4,1% i o 1,6% mniej niż w 2019 r.).

W okresie 2012–2020 w województwie udział pielęgniarek z wyższym wykształceniem pracujących bezpośrednio z pacjentem wzrósł odpowiednio z 7,7% do 19,7%, natomiast położnych z 4,9% do 8,9%. W kraju wskaźnik ten był wyższy w obu przypadkach i w końcu 2020 r. wynosił 23,2% w przypadku pielęgniarek i 26,1% w przypadku położnych.

Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

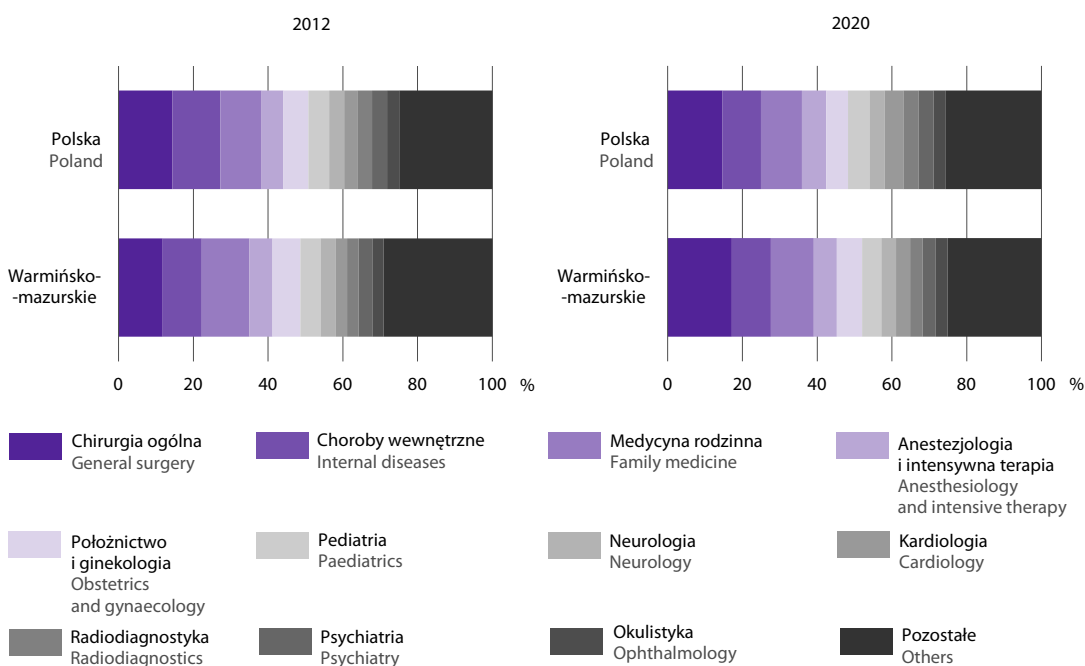

Dostępność do świadczeń medycznych określa m.in. liczba personelu medycznego w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. W województwie na 10 tys. ludności przypadają: 22 lekarzy, 6 fizjoterapeutów, po 5 położnych i farmaceutów oraz 49 pielęgniarek – w tych grupach zawodowych wskaźniki w województwie były niższe niż przeciętnie w kraju. Wskaźnik wojewódzki wyższy niż w kraju odnotowano dla ratowników medycznych (4 wobec 3), a taki sam dla lekarzy dentyistów (w kraju i w województwie po 4).

Wykres 35. Lekarze specjaliści

Stan w dniu 31 grudnia

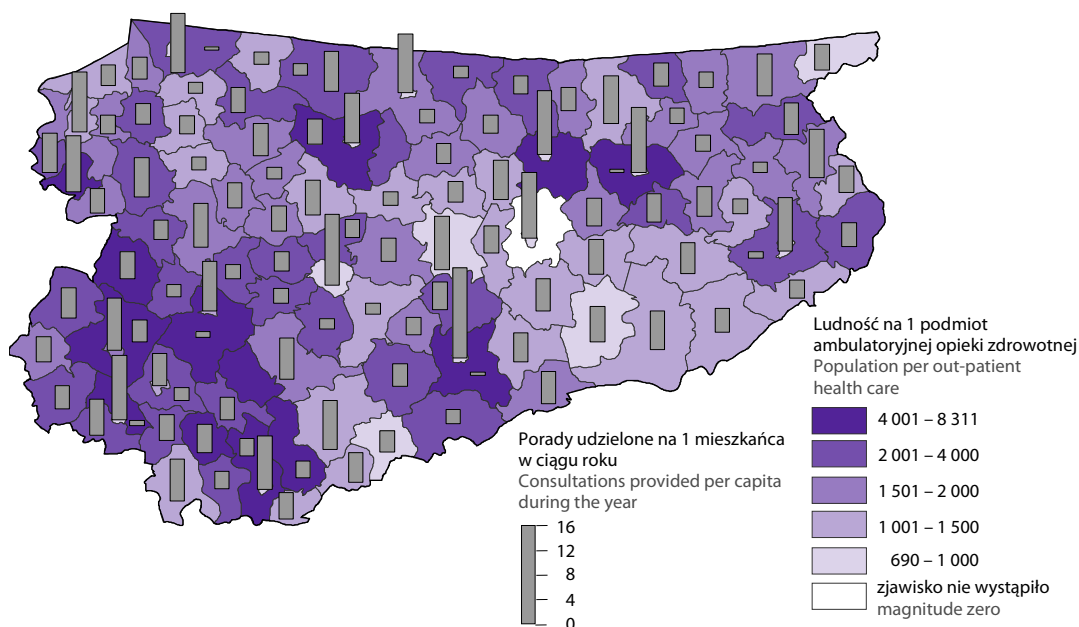
Chart 35. Medical specialists
As of 31 December

Lekarze specjaliści w 2020 r. stanowili 76,1% ogółu pracujących lekarzy (w kraju 67,7) i w porównaniu do roku 2019 ich udział zwiększył się (73,1%). Wśród lekarzy specjalistów zatrudnionych w sektorze opieki zdrowotnej najliczniejszą grupę w 2020 r. stanowili specjaliści chirurgii, medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych, położnictwa i ginekologii oraz anestezjologii i intensywnej terapii, a najmniej liczną specjaliści medycyny pracy i onkologii. Specjalizację wśród lekarzy dentystów miało 24,0% stomatologów (rok wcześniej 24,2%), w kraju natomiast 22,2% i także w porównaniu z poprzednim rokiem był to niewielki spadek (o 0,3 p. proc.).

Dostępność podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie była zróżnicowana. Najwięcej mieszkańców na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało w gminach wiejskich Nowe Miasto Lubawskie (8 311), Kętrzyn (8 27), Rybno (7 160) i Lidzbark Warmiński (6 729), a najmniej w gminach miejskich Giżycko (690), Szczytno (760) oraz w gminie wiejskiej Dubeninki (714).

Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r.
Map 33. Out-patient health care in 2020

Stacjonarna opieka zdrowotna świadczona jest przede wszystkim w szpitalach. Na terenie województwa na koniec 2020 r. łącznie z placówkami MON i MSW funkcjonowało 41 szpitali ogólnych (o 2 mniej w porównaniu z 2012 r. i o 2 więcej w porównaniu z 2019 r.). W placówkach tych w ciągu roku poddano leczeniu 223,6 tys. osób (osoby leczone bez międzyoddziałowego ruchu chorych), było to 4,9% ogółem leczonych w Polsce. Liczba leczonych w porównaniu z rokiem 2019 i 2012 zmniejszyła się odpowiednio o 21,7% i 23,5%. Na 1 łóżko w 2020 r. przypadało 35 leczonych (o dziewięć osób mniej niż przed siedmioma laty i o 11 mniej niż rok wcześniej), wobec 34 w kraju. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 łóżko w szpitalach ogólnych w warmińsko-mazurskim w 2020 r. wyniosła 222 osoby (wobec 228 osób rok wcześniej). Jedynie 5 powiatów (Olsztyn – 102, Elbląg – 113, powiat bartoszycki – 190, olecki – 191 i ełcki – 210) miały wskaźnik poniżej średniej w województwie. Najgorsza sytuacja była w powiecie elbląskim, gdzie na 1 łóżko przypadało 1 425 mieszkańców wobec 1 271 w poprzednim roku. Niski wskaźnik miały także powiaty kętrzyński (710) i gołdapski (602). W kraju przeciętna wielkość wskaźnika była wyższa i wyniosła 228 osób na łóżko, co plasowało województwo na 11 miejscu. Najmniejsze obciążenie łóżek chorymi było w województwie lubelskim (195 osób na łóżko) i śląskim (198), a największe w pomorskim (272) i wielkopolskim (269).

Z ogólnej liczby 6,4 tys. łóżek szpitalnych najczęściej przypadają na oddziały chorób wewnętrznych (21,5%), następnie na oddziały chirurgii ogólnej (11,1%), ginekologiczno-położnicze (9,7%) oraz pediatryczne (7,3%). W poprzednich analizowanych latach sytuacja była podobna.

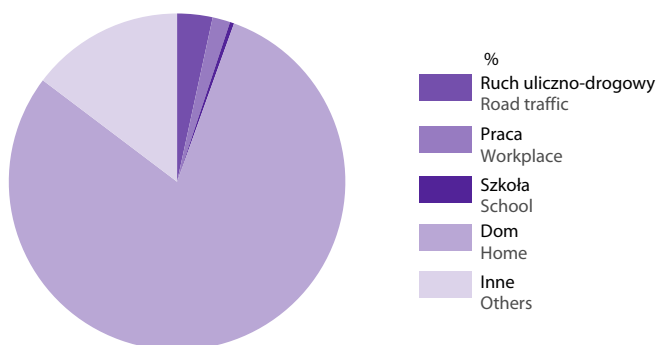
Stacjonarna, całodobowa opieka psychiatryczna w województwie w 2020 r. sprawowana była w 14 zakładach, w tym w 5 zakładach opiekuńczo-leczniczych typu psychiatrycznego, 3 szpitalach psychiatrycznych, 3 ośrodkach leczenia odwykowego i alkoholowego oraz w 3 ośrodkach rehabilitacyjnych dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Łącznie do dyspozycji pacjentów w 2020 r. jak i rok wcześniej pozostawało 1,0 tys. łóżek. Liczba pacjentów objętych opieką w ciągu 2020 r. wyniosła 9,0 tys. osób i była o ponad 20% mniejsza niż w 2019 r.

Stacjonarna opieka zdrowotna poza szpitalami ogólnymi prowadzona była w 2020 r. w 13 zakładach opiekuńczo-leczniczych, 6 pielęgnacyjno-opiekuńczych, 4 hospicjach oraz na 3 oddziałach opieki paliatywnej. Placówki te posiadały łącznie 0,7 tys. łóżek i udzieliły świadczeń 2,2 tys. osób.

Zadania jednostek pomocy doraźnej związane są z podejmowaniem medycznych działań ratowniczych wobec osób znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia. W 2020 r. szybką pomoc medyczną w razie wypadku lub nagłego zachorowania świadczyły 93 jednostki systemu ratownictwa medycznego, w skład których wchodziło 81 zespołów ratownictwa medycznego (w tym 12 zespołów specjalistycznych), 1 lotnicze pogotowie ratunkowe i 11 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Liczba zrealizowanych wyjazdów na miejsce zdarzenia w ciągu 2020 r. wyniosła 111,4 tys. (o 8,6% mniej niż w 2019 r. i o 0,6% więcej niż w 2012 r.). Liczba osób, którym w 2020 r. udzielono świadczenia zdrowotnego wyniosła 111,4 tys. i była zarówno mniejsza niż w poprzednim roku (o 9,0%), a jak i w 2012 r. (o 2,0%). Wśród poszkodowanych większość stanowili mężczyźni. Najczęściej miejscem docelowym wyjazdu był dom pacjenta (79,8% wyjazdów ogółem). Wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 3,4%, a do zdarzeń w pracy lub w szkole – 2,1%.

Wskaźnik określający liczbę zespołów ratownictwa medycznego przypadających na 100 tys. ludności w omawianym okresie wzrósł z 5,2 w 2012 r. do 5,7 w 2020 r. Dostępność do zespołów systemu ratownictwa medycznego w województwie w 2020 r. była najwyższą w kraju, gdzie wskaźnik wyniósł 4,1. Najwięcej pacjentów, którym zespoły ratownictwa medycznego udzieliły pomocy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w województwie zachodniopomorskim (95) i świętokrzyskim (89), a najmniej w wielkopolskim (50), podlaskim (59) i małopolskim (60). Przeciętna wartość tego wskaźnika w kraju była na poziomie 72, a warmińsko-mazurskie uplasowało się na 5 pozycji w kraju.

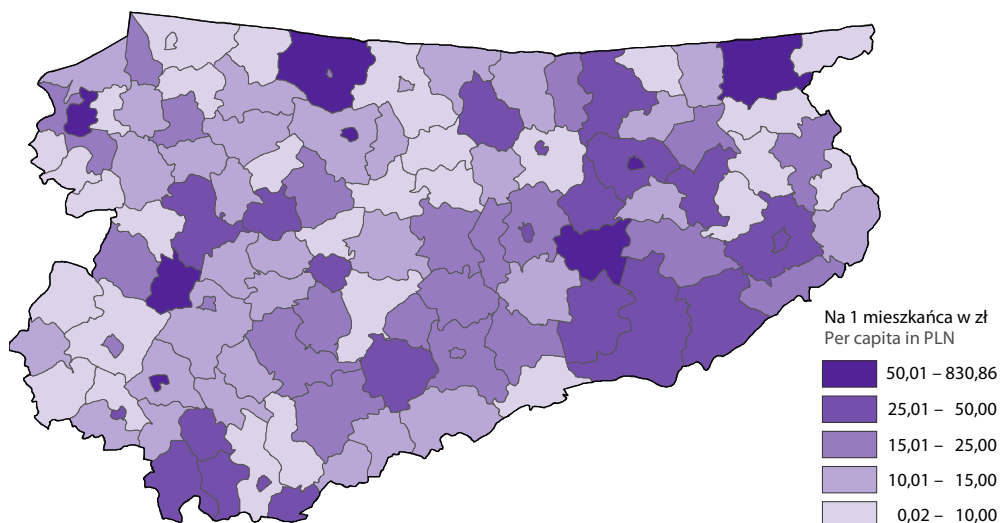
Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.
Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2020

W 2020 r. wydatki na ochronę zdrowia wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego wyniosły 172,0 mln zł i były o 20,6% wyższe niż w 2019 r. Wydatki te wzrosły w budżecie gmin (o 77,9%) i województwa (o 45,7%), natomiast zmalały w budżecie miast na prawach powiatu (o 3,0%) i powiatów (o 2,8%). Najwięcej wydatków pochodziło z budżetu powiatów (42,0%) i gmin (31,0%), a najmniej z budżetu miast na prawach powiatu (11,0%) i województwa (16,0%). Udział

wydatków na ochronę zdrowia w wydatkach ogółem wyniósł 1,6% (w 2019 r. 1,4%). Wśród gmin i miast na prawach powiatu w 2020 r. cztery gminy przekroczyły poziom 100 zł wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Były to: gmina miejska Lidzbark Warmiński (830,86 zł), gmina miejsko-wiejska Gołdap (395,13 zł), gmina miejska Giżycko (284,50 zł) i gmina wiejska Górowo Iławeckie (165,85 zł). Natomiast 30 gmin nie przekroczyło 10 zł wydatków na 1 mieszkańca, w tym najmniej wydała gmina wiejska Dubeninki (0,02 zł) i gmina wiejska Płoskinia (1,98 zł). W województwie ze wszystkich rodzajów jednostek wydano na ochronę zdrowia 121 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.
Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2020

Kultura Culture

Rozwój nowoczesnych form udostępniania informacji oraz powstawanie bibliotek internetowych powoduje spadek zainteresowania czytelnictwem w tradycyjnej formie. W okresie 2010–2020 zmniejszyła się liczba czytelników i wypożyczeni, a po jednorazowym ich wzroście w 2019 r. nastąpiło ponowne obniżenie.

Województwo warmińsko-mazurskie to region bogaty w zabytki, miejsca historyczne i muzea utrwalające przeszłość i kulturę regionu. Liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2020 r. wyniosła 2 598, co plasowało województwo na 6 pozycji w kraju.

Działalność teatrów i instytucji muzycznych jest nieodłącznym elementem życia kulturalnego. Od 2010 r. liczba placówek nie zmieniła się, a liczba widzów i słuchaczy w przeliczeniu na 1000 ludności przesunęła pozycję województwa w kraju z 9 na 10.

Liczba kin pozostała na tym samym poziomie, znacznie wzrosła liczba seansów i widzów filmów produkcji polskiej.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice to instytucje, które prowadzą wielokierunkową działalność kulturalną, a ich oferty skierowane są do ludzi w każdym wieku. W okresie od 2011 r. do 2020 r. zmniejszyła się liczba uczestników na 1 imprezę.

Zdecydowana większość placówek kultury była przystosowana dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Liczba placówek bibliotecznych (łącznie z punktami bibliotecznymi) od 2010 r. do 2020 r. zmniejszała się systematycznie (z 440 do 370), co wpłynęło na zwiększenie się liczby ludności na 1 placówkę z 3 304 osób do 3 828. W końcu 2020 r. placówki biblioteczne dysponowały 3 945,2 tys. woluminów księgozbioru, tj. o 3,5% mniej niż w 2019 r. i o 22,6% mniej niż w końcu 2010 r. Liczba wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców od 2010 r. zmniejszyła się o 903 i wyniosła w 2020 r. 2 000 (w kraju 2 022). W skali kraju województwo zajęło 9 lokatę. W tym okresie obniżył się także wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika z 18,4 woluminów do 17,8. Taki poziom czytelnictwa stawiał województwo na 3 pozycji w Polsce (przed rokiem na 6). Przy zwiększeniu się liczby ludności przypadającej na 1 placówkę w analizowanym okresie zaobserwowano spadek liczby zarejestrowanych czytelników. W 2020 r. liczba osób korzystających z zasobów bibliotecznych wynosiła 159,5 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim obniżyła się o 18,4%, natomiast w porównaniu do roku 2010 była o 30,4% niższa.

Działalność muzealną w województwie w 2020 r. prowadziło 30 placówek (o dwie mniej niż w 2019 r. i o 3 więcej niż w 2010 r.). Liczba zwiedzających muzea w 2020 r. wyniosła 369,0 tys. i od 2010 r. zmniejszyła się o 31,7%. W 2020 r. muzea zorganizowały 84 wystaw czasowych (o 25,7% mniej niż w 2019 r.), wystaw stale trwających było o 3 mniej, a stale otwartych było o ponad połowę mniej (13 w 2020 r. wobec 30 w 2019 r.). Wśród zwiedzających 10,1% stanowili zwiedzający w zorganizowanych grupach, a udział młodzieży szkolnej zmniejszył z 24,4% w 2010 r. do 2,7% w 2020 r. Działalność wystawienniczą na terenie warmińsko-mazurskiego oprócz muzeów prowadziło 6 galerii (tyle samo co w 2019 r. i o 7 mniej niż w 2010 r.). Liczba zwiedzających wyniosła 64,7 tys. i była mniejsza zarówno w porównaniu do roku poprzedniego (o 55,5%) jak i w porównaniu do 2010 r. (o 70,4%).

W końcu 2020 r. w województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak przed rokiem, działało 5 teatrów i instytucji muzycznych, które dysponowały 2,0 tys. miejsc w stałej sali, tj. tyle samo co w 2019 r. i o 8,2% więcej niż w 2010 r. W 2020 r. według miejsca prezentacji odbyło się 0,7 tys. przedstawień, w których uczestniczyło 107,3 tys. widzów. Liczba przedstawień była znacznie mniejsza zarówno w porównaniu do 2019 r. (o 70,5%), jak i do 2010 r. (o 72,7%), taka sama tendencja była wśród widzów – spadek odpowiednio o 73,9% i o 70,5%. Na 1000 ludności w województwie w 2020 r. przypadało 76 widzów wobec 117 w Polsce, to uplasowało warmińsko-mazurskie na 11 pozycji w kraju.

W okresie 2010–2020 liczba kin nie zmieniła się i w końcu 2020 r. działało 21 placówek. Liczba seansów i widzów zmniejszyła się w obu przypadkach odpowiednio o 14,7% i o 39,9%, w tym okresie zaobserwowano zainteresowanie filmami produkcji polskiej – 2-krotny wzrost seansów produkcji krajowej i blisko 80% wzrost ich widzów. W tym okresie wskaźnik pokazujący relację liczby widzów na 1000 ludności obniżył się z 645 osób do 397. W rankingu województw warmińsko-mazurskie podobnie jak przed rokiem zajęło 11 miejsce.

Tablica 27. Placówki kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 27. Cultural institutions
As of 31 December

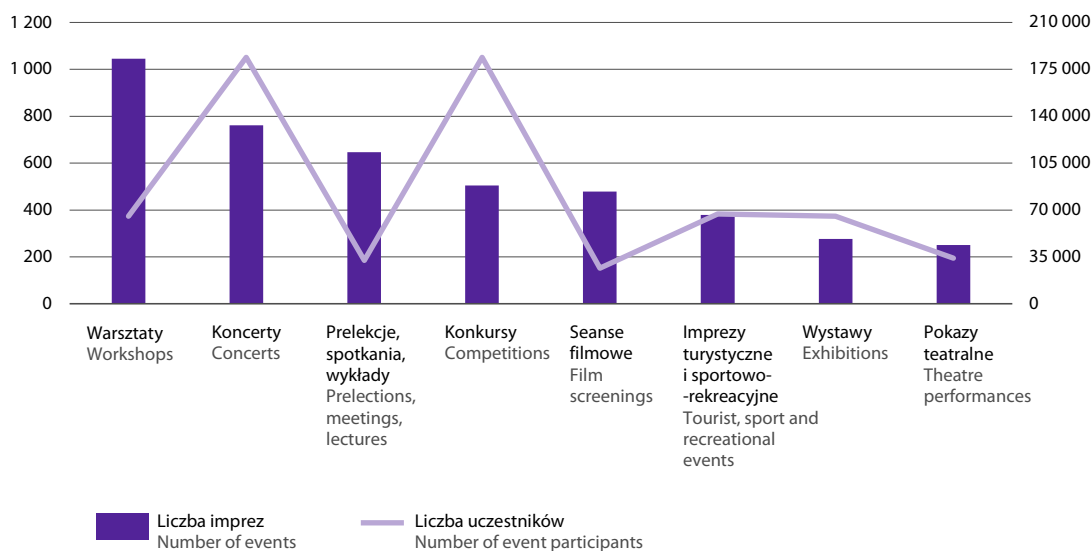
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	440	432	386	370
Placówki kultury Cultural institutions				
kina stałe ^a indor cinemas ^a	21	18	20	21
muzea i oddziały museums and branches	27	33	32	30
galerie art galleries	13	8	6	6
teatry i instytucje muzyczne theatres and music institutions	5	5	5	5
centra, domy i ośrodki kultury centres of culture, cultural centres and establishments	99 ^b	106	106	106
kluby i świetlice clubs and community centres	52 ^b	42	57	52
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	3 304	3 333	3 686	3 828

a Od 2014 r. łącznie z multiplexami. b Dla instytucji kultury – dane za 2011 r.
a Since 2014 including multiplex. b For cultural institutions – data for 2011.

W 2020 r. w województwie funkcjonowało 158 domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic (o 5 mniej niż rok wcześniej i o 7 więcej niż w 2011 r.), wśród nich dominowały ośrodki kultury (36,7% wszystkich placówek), a najmniej było klubów (3 placówki, co stanowiło 1,9%). W 2020 r. w województwie na 1 placówkę przypadało średnio 9,0 tys. ludności, wobec 9,5 tys. w kraju. Najniższy wskaźnik odnotowano w województwie opolskim, w którym na 1 placówkę przypadało blisko dwukrotnie mniej mieszkańców (4,8 tys.) niż przeciętnie w kraju, a najwyższy w mazowieckim (17,7 tys.).

W 2020 r. ponad połowa ogółu działających instytucji posiadała salę widowiskową (53,8%), wśród funkcjonujących pracowni specjalistycznych najpopularniejsze były pracownie plastyczne (25,8% ogółu pracowni), muzyczne (20,9%), sale baletowe i taneczne (19,8%) oraz komputerowe (14,4%). W 2020 r. centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały 4,9 tys. imprez, w których wzięło udział 595,6 tys. uczestników (odpowiednio o 43,1% i o 66,2% mniej niż w 2019 r.). Najczęściej organizowane były warsztaty (21,2%), koncerty (15,4%), oraz prelekcje, spotkania, wykłady (13,1%), a do najliczniejszych (pod względem średniej liczby osób uczestniczących na 1 imprezę) należały festiwale i przeglądy artystyczne (593 osób), koncerty (242) oraz wystawy (236).

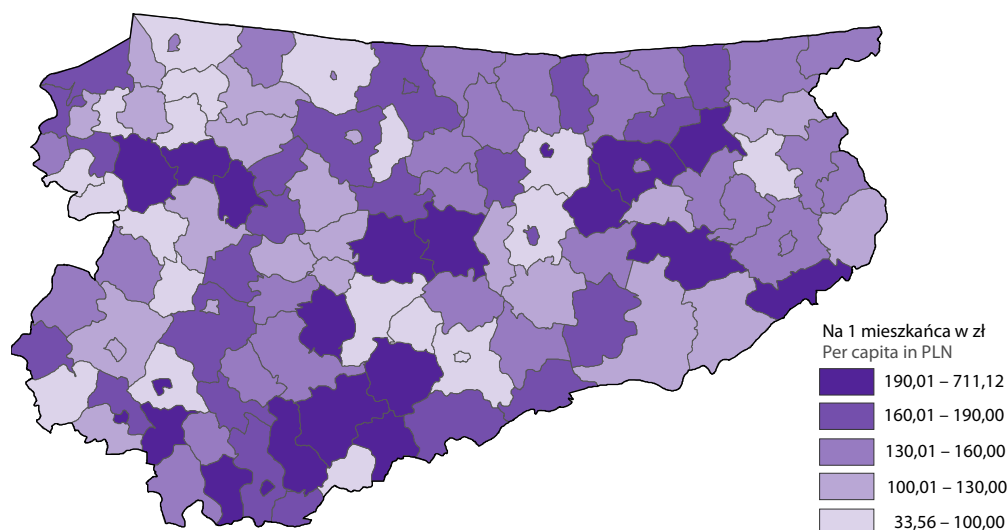
Wykres 37. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2020 r.
Chart 37. Events organised by culture institutions in 2020

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego w 2020 r. wyniosły 302,3 mln zł i były o 7,2% niższe niż w 2019 r. Zmalały one w gminach, miastach na prawach powiatu i powiatach, natomiast wzrosły w budżecie województwa. Najwięcej, bo 63,5% wydatków, pochodziło z budżetów gmin (bez miast na prawach powiatu), a najmniej, tj. 0,9% z budżetów powiatów (bez miast na prawach powiatu). Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem wyniósł 2,8% i było to o 0,4 p. proc. mniej niż w 2019 r. Wśród gmin i miast na prawach powiatu największymi wydatkami w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. charakteryzowała się gmina miejsko-wiejska Ryn (711 zł) i gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie (610 zł), natomiast najmniejszymi gmina wiejska Kętrzyn (34 zł) i gmina wiejska Lubawa (38 zł). W województwie ze wszystkich rodzajów jednostek wydano na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego 213 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.

Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2020

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

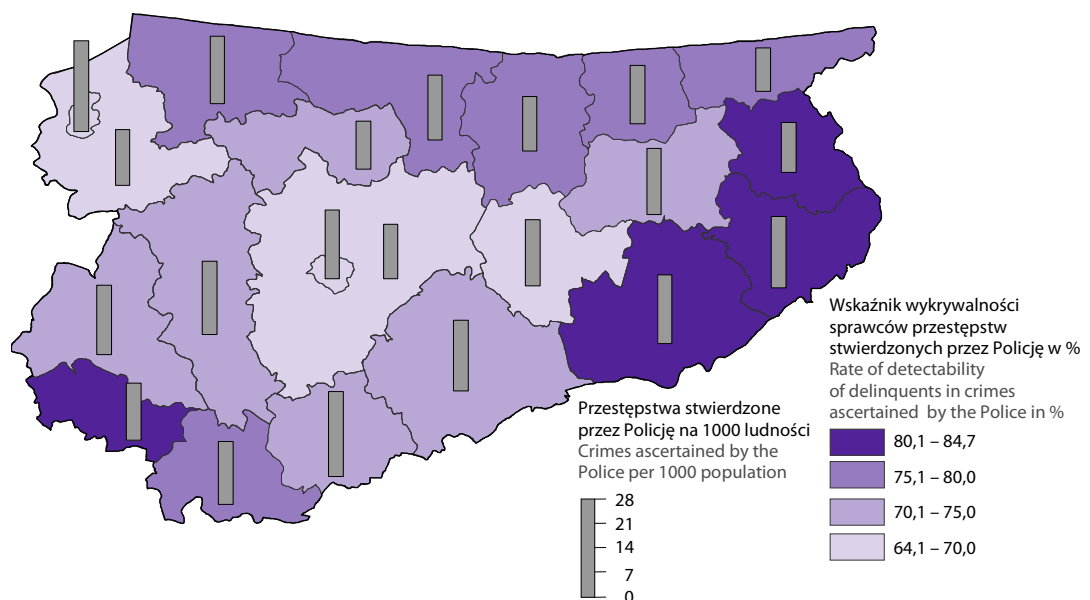
Według danych Komendy Głównej Policji dotyczących przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2021 r. odnotowano 25,4 tys. przestępstw, tj. o 3,4% mniej niż w 2020 r. i o 16,6% mniej niż w 2014 r. (w kraju wzrost do roku 2020 o 7,2%, a w porównaniu do 2014 r. spadek o 5,4%). Wśród zarejestrowanych przestępstw w całym analizowanym okresie największą grupę stanowiły przestępstwa kryminalne i gospodarcze, których udział w 2021 r. wyniósł odpowiednio 62,6% i 20,0%. Liczba przestępstw kryminalnych w 2021 r. w stosunku do stanu sprzed roku zmniejszyła się o 4,4% (724 zdarzenia), a przeważające wśród nich przestępstwa przeciwko mieniu wzrosły o 1,2% (149 zdarzeń). W porównaniu z 2014 r. przestępstw kryminalnych było o 23,6% mniej, w tym przeciwko mieniu o 26,8% mniej. Jednocześnie w 2021 r. odnotowano o 4,6% mniej przestępstw gospodarczych niż w 2020 r. i o 4,7% więcej niż siedem lat temu. Liczba przestępstw drogowych wyniosła 3,0 tys. i w stosunku do 2020 r. zwiększyła się o 4,0%, jednak poziom z 2014 r. nie przekroczyła (mniej o 17,9%).

Zagrożenie przestępczością mierzone liczbą stwierdzonych przestępstw na 1000 ludności w 2021 r. ukształtowało się na poziomie 18,0 przestępstw (5 lokata w kraju) wobec 18,5 przed rokiem.

Skuteczność walki z przestępczością ma wpływ na poczucie bezpieczeństwa ludności. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2014–2021 wzrósł z poziomu 68,4% do 72,5% i był wyższy niż w kraju o 1,3 p. proc. Bardzo wysoka m.in. była wykrywalność przestępstw przeciwko rodzinie i opiece (100,0%), bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (99,2%), przestępstw narkotykowych (95,0%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu (92,1%). Największa wykrywalność sprawców przestępstw występowała w województwie lubelskim (80,1%), świętokrzyskim (77,5%) i w podlaskim (76,7%), a najniższa w pomorskim (62,5%) oraz mazowieckim (63,6%).

W powiatach województwa w 2021 r. wskaźnik zagrożenia przestępczością mierzony liczbą przestępstw na 1000 ludności, tak jak rok wcześniej, największy był w Elblągu (25), powiecie nidzickim (23) oraz ostródzkim i ełckim (po 20), natomiast najmniejszy w powiatach gołdapskim (12), lidzbarskim i oleckim (po 13). Najwyższa skuteczność walki z przestępczością występowała w powiatach: piskim, ełckim, oleckim i nowomiejskim, gdzie wskaźnik wykrywalności przestępstw był powyżej 80% i wynosił odpowiednio 84,7%, 82,6%, 82,2% oraz 81,7%.

Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2021 r.
Map 36. Crime risk in 2021

Stan bezpieczeństwa publicznego obrazuje także sytuacja na drogach, która w 2021 r. poprawiła się w porównaniu do poprzednich lat w przypadku wypadków drogowych i ich ofiar, zwłaszcza ofiar śmiertelnych. W 2021 r. odnotowano 0,9 tys. wypadków drogowych, tj. o 11,5% mniej niż rok wcześniej i o 44,1% mniej niż w 2014 r. W wyniku wypadków w 2021 r. zginęło 96 osób, a 1 074 osoby zostały ranne i było to w porównaniu do stanu sprzed roku w przypadku ofiar śmiertelnych o 19 osób mniej, natomiast w przypadku rannych o 112 poszkodowanych mniej. W 2021 r. doszło do 15,5 tys. kolizji, tj. o 1,7 tys. (12,7%) więcej niż rok wcześniej.

Pomimo poprawy bezpieczeństwa na drogach województwa mierzonego liczbą wypadków drogowych przypadających na 100 tys. ludności, wskaźnik wypadków (65,2 w 2021 r. wobec 73,2 w 2020 r. i 113,8 w 2014 r.) pozostaje wyższy od przeciętnego w kraju (59,8), plasując województwo na 12 pozycji wobec pierwszego w rankingu województwa podlaskiego (37,0).

Kolejnym miernikiem oceniającym poziom bezpieczeństwa jest liczba ofiar śmiertelnych, a także osób rannych w przeliczeniu na 100 wypadków. W 2021 r. poziom wskaźnika zabitych w porównaniu z rokiem poprzednim poprawił się, na każde 100 wypadków, tak samo jak przeciętnie w kraju, śmierć poniosło 10 osób (rok wcześniej 11). Najmniej ofiar śmiertelnych odnotowano w województwie małopolskim (6 na 100 wypadków), a najwięcej w podlaskim (18 na 100 wypadków). Nieco inaczej było z rannymi, których liczba w przeliczeniu na 100 wypadków zwiększyła się ze 114 w 2020 r. do 117 w 2021 r., co uplasowało województwo na 11 pozycji w kraju. Najwięcej rannych na 100 wypadków było w lubuskim i łódzkim (po 120), a najmniej w lubelskim (108).

Najwyższą skłonność do nieprzestrzegania przepisów kodeksu ruchu drogowego wewnątrz województwa w 2021 r., tak samo jak przed rokiem, zaobserwowano w powiecie olsztyńskim, gdzie liczba wypadków na 100 tys. ludności była znacząco wyższa niż średnia województwa i wyniosła 97 wobec 65, niewiele niższą wartość wskaźnika zanotowano w powiecie oleckim (89). Najbezpieczniejsza sytuacja na drogach była w Elblągu (47) i w powiatach działdowskim oraz elbląskim (po 48).

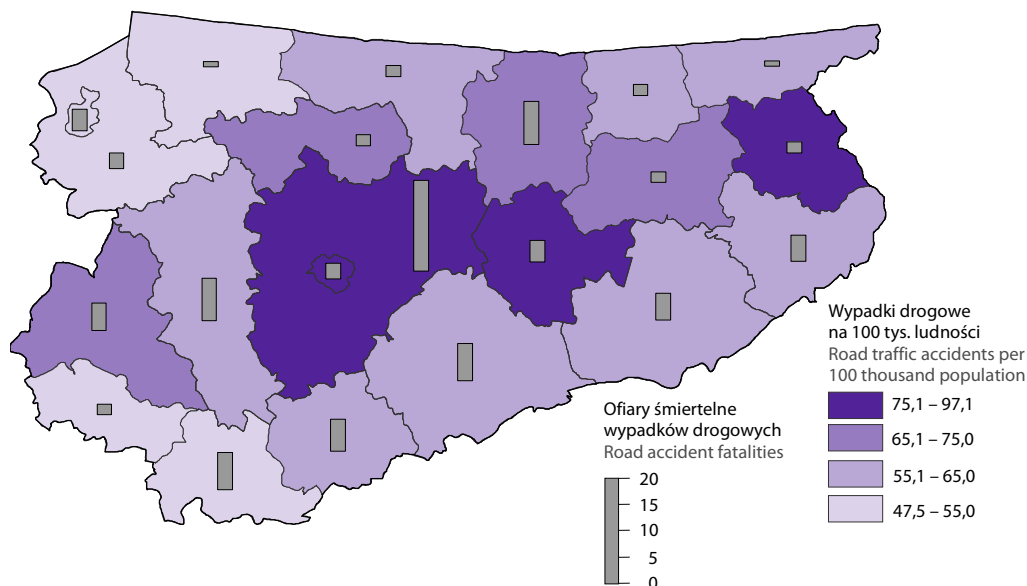
Najtragiczniejsze konsekwencje niedostosowania się do przepisów ruchu drogowego ponieśli kierowcy powiatów nidzickiego, działdowskiego i kętrzyńskiego, gdzie na 100 wypadków zginęło odpowiednio 32, 23 i 20 osób. Mimo jednego z wyższych wskaźników wypadków najmniejszą liczbą ofiar śmiertelnych na 100 wypadków zanotowano w Olsztynie (2 osoby na 100 wypadków). Liczba rannych na 100 wypadków najwyższa była w powiecie gołdapskim (153), a najniższa była w bartoszyckim (97).

Tablica 28. Wypadki drogowe oraz ich skutki

Table 28. Road accidents and their effects

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Wypadki Accidents	1 725	1 535	1 040	920
Ofiary śmiertelne Fatalities	168	140	115	96
Ranni Injured persons	2 338	1 869	1 186	1 074

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2021 r.
Map 37. Road safety in 2021

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2021 r. w województwie dostęp do Internetu w domu posiadało 90,2% gospodarstw domowych (z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata), w tym 87,4% przez łącze szerokopasmowe i było to odpowiednio o 1,0 p. proc. i o 2,2 p. proc. mniej niż w roku poprzednim. W ciągu roku wzrosła popularność szerokopasmowych łączy mobilnych, które w 2021 roku stosowane były przez 67,9% gospodarstw domowych wobec 55,2% w 2020 r. Odsetek osób korzystających z Internetu pozostał na poziomie sprzed roku (86,6%). Regularne korzystanie z Internetu (co najmniej raz w tygodniu) deklarowało 82,3% osób w wieku 16–74 lata, wobec 80,9% w 2020 r. Najwyższy odsetek osób regularnie korzystających z Internetu odnotowano w województwie mazowieckim (89,9%), a najniższy w województwie świętokrzyskim (74,2%).

Bez dostępu do Internetu w województwie pozostawało 9,8% gospodarstw domowych, wobec 7,6% w kraju (największy odsetek gospodarstw tego rodzaju był w województwie świętokrzyskim – 13,5%, a najmniejszy w dolnośląskim – (5,6%).

W ostatnich trzech miesiącach 2021 r. czynnościami najczęściej wykonywanymi za pośrednictwem Internetu przez osoby w wieku 16–74 lata było wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (66,4%), korzystanie z poczty elektronicznej (66,1%), czytanie on-line wiadomości, gazet lub czasopism (65,4%), znaczny był także udział korzystających z serwisów społecznościowych (60,6%) oraz osób, które wyszukiwały informacji o zdrowiu (45,5%). W związku z pandemią COVID-19 i wprowadzonym z tego powodu systemem pracy zdalnej w ciągu ostatnich 3 miesięcy 2021 r. odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z możliwości pracy zdalnej w województwie wynosił 15,7% wobec 19,5% w kraju.

Tablica 29. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

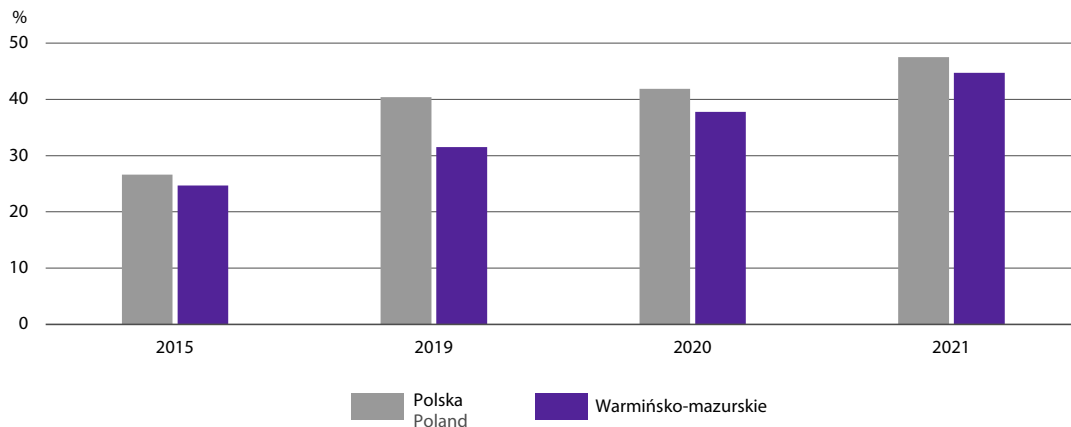
Table 29. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	76,9	91,2	90,2
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet	71,7	86,6	86,6
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	64,8	80,9	82,3

Osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy stanowiły w 2021 r. 44,7% populacji osób w wieku 16-74 lata (w kraju 47,5%). W porównaniu z poprzednim rokiem było to o 6,9 p. proc. więcej i o 20 p. proc. więcej niż w 2015 r. Największy odsetek osób korzystających z Internetu do kontaktów z organami administracji publicznej odnotowano w mazowieckim (55,3%), a najmniejszy w lubelskim (35,9%). Warmińsko-mazurskie uplasowało się na 9 pozycji w kraju (przed rokiem 11 pozycja). Wśród mieszkańców województwa najczęstszą formą korzystania z e-administracji było wysyłanie wypełnionych formularzy (35,9%).

Wykres 38. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

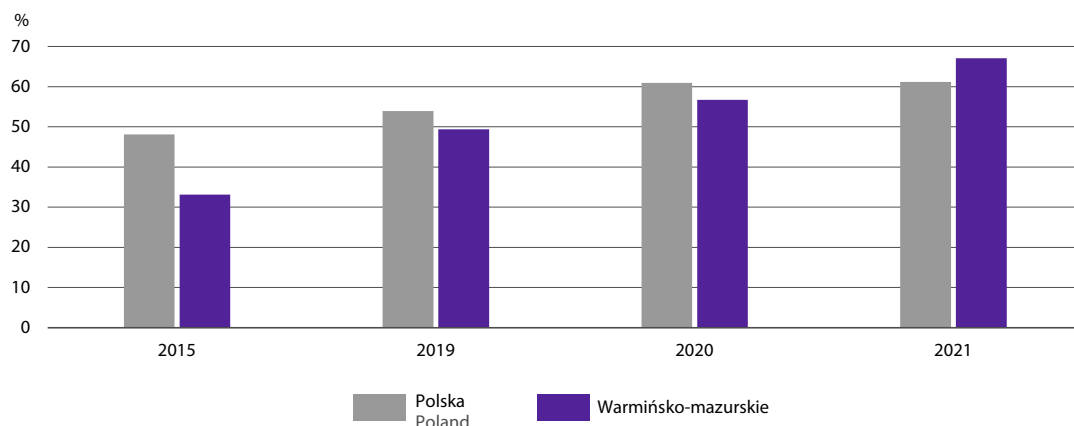
Chart 38. Individuals using e-government services during the last 12 months

W ciągu 2021 r. zakupów przez Internet dokonywało 67,1% mieszkańców województwa w wieku 16-74 lata (wzrost o 10,4 p. proc. w porównaniu do 2020 r. i o 34 p. proc. więcej niż w 2015 r.), wobec 61,2% w kraju.

Wykres 39. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 39. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

Aktywność społeczna

Social activity

W stosunku do 2020 r. wzrosła liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych.

W 2020 r. aktywną działalność prowadziło 3,6 tys. rejestrowych organizacji non-profit (w tym 0,3 tys. to organizacje pożytku publicznego), co stanowiło 25 organizacji na 10 tys. ludności, w kraju tyle samo.

W 2021 r. w rejestrze REGON wpisanych było 5,2 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 0,8 tys. fundacji. W stosunku do roku poprzedniego liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w województwie wzrosła o 1,0%, a fundacji o 5,6%. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego widoczne było zróżnicowanie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu terytorialnym. Według stanu w końcu 2021 r., podobnie jak rok wcześniej, najwięcej ich funkcjonowało na terenie Olsztyna (1 090, tj. 18,1%). Podobnie jak w roku 2020, najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych funkcjonowało w powiatach gołdapskim (107, tj. 1,8%) i nidzickim (115, tj. 1,9%).

Wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł w 2021 r. 43,0. Najwyższy wskaźnik dotyczył Olsztyna (64,2), a najniższy powiatu działdowskiego (33,2).

W 2020 r. aktywną działalność prowadziło 3,6 tys. rejestrowych organizacji non-profit (tj. mających osobowość prawną stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), co stanowiło 3,8% ogółu organizacji w kraju, wobec 3,9% w 2018 r. Wśród nich najczęściej było typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – 1,5 tys., następnie ochotniczych straży pożarnych – 0,5 tys. (odpowiednio 41,7% i 13,8% ogółu organizacji w województwie). Trzecią co do wielkości grupą były fundacje – 0,4 tys. z 10,9% udziałem. W 2020 po raz pierwszy w badanej zbiorowości uwzględnione zostały koła gospodyń wiejskich działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 2256), których było 0,3 tys. (8,0%).

W 2020 r. 85,4% rejestrowych organizacji non-profit w województwie prowadziło wyłącznie nieodpłatną działalność statutową. Pozostałe 14,6% jednostek deklarowało prowadzenie odpłatnej działalności statutowej lub gospodarczej, w tym 1,7% stanowiły organizacje pozyskujące środki z obu tych źródeł.

Według stanu na koniec 2020 r. aktywne organizacje rejestrowe zrzeszały około 0,2 mln członkostw osób fizycznych, a połowa organizacji zrzeszała nie więcej niż 23 członków (w kraju 28).

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

Tablica 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

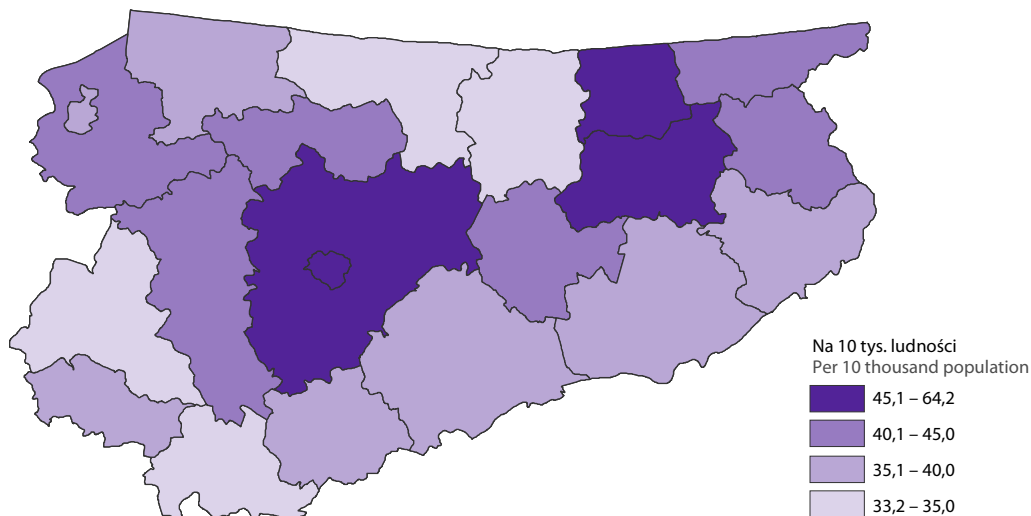
Table 30. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total	4 335	5 459	5 943	6 037
Na 10 tys. ludności Per 10 thousand population	30	38	42	43

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2021
As of 31 December

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Produkt krajowy brutto w latach 2011–2020 stopniowo wzrastał i według wstępnych szacunków osiągnął poziom 60 465 mln zł. W województwie dynamika wzrostu w porównaniu do poprzedniego roku była wyższa niż w kraju, podobnie jak w 2016 r. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniósł 42 566 zł i był wyższy o 4,1% w porównaniu do 2019 r.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. produktu krajowego brutto w cenach bieżących osiągnęła poziom 60 465 mln zł i wzrosła w porównaniu do 2019 r. o 3,7%. W kraju dynamika wzrostu PKB w porównaniu do poprzedniego roku była niższa i wyniosła 1,5%. Podobna sytuacja miała miejsce w 2016 r. Udział województwa warmińsko-mazurskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB w 2020 r. ukształtował się na poziomie 2,6%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w 2019 r., natomiast o 0,1 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa warmińsko-mazurskiego osiągnął w 2020 r. wartość 42 566 zł. W porównaniu do 2019 r. wskaźnik ten wzrósł o 4,1%, a w porównaniu do 2010 r. o 55,7%. Tempo jego wzrostu było szybsze niż w kraju. Było to powodem mniejszej różnicy między średnią krajową a wojewódzką niż w poprzednim roku. W 2010 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie był niższy o 27,2% od średniej krajowej, w 2019 r. o 31,6%, a w 2020 r. o 29,8%. Pod względem wartości produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w województwie w 2020 r. był niższy o 18,1 tys. zł od średniej krajowej, co uplasowało województwo warmińsko-mazurskie na 14 miejscu. Najwyższą lokatę wśród województw zajęło mazowieckie (98 237 zł) i dolnośląskie (67 148 zł), a najniższą lubelskie (41 315 zł) i podkarpackie (41 937 zł).

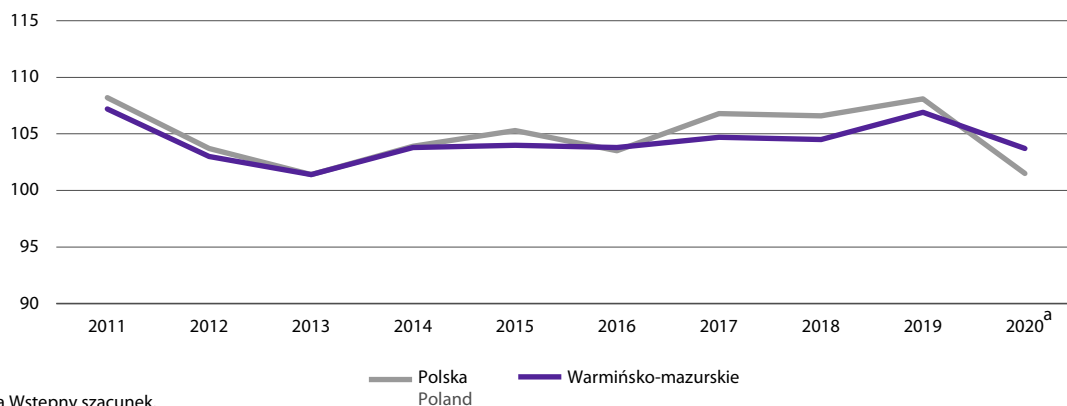
W latach 2014–2018 wartość PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej (PPS), kształtowała się na poziomie 49% średniej wypracowanej w 28 krajach Unii Europejskiej. W 2019 r. w porównaniu do średniej z 27 krajów UE (bez Wielkiej Brytanii) wskaźnik ten wyniósł 50%, a w 2020 r. według wstępnych danych 53%. W Polsce w 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 76%.

Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

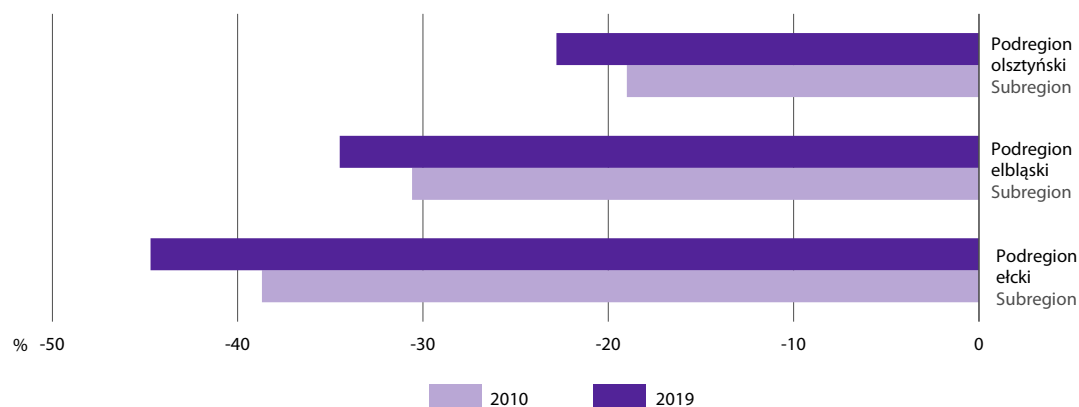
a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Największa część wytworzonego w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 r. produktu krajowego brutto powstała w podregionie olsztyńskim (48,4%), podregion elbląski wygenerował 35,2%, a najmniej ełcki 16,3%. W porównaniu do 2010 r. zmniejszył się udział podregionu ełckiego o 0,6 p. proc. i elbląskiego o 0,2 p. proc. na rzecz wzrostu udziału podregionu olsztyńskiego o 0,7 p. proc. Udział podregionu olsztyńskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB w 2019 r. wyniósł 1,2% i zmalał o 0,1 p. proc. w porównaniu do 2010 r.

Podobnie kształtowała się wielkość PKB na 1 mieszkańca. W podregionie olsztyńskim w 2019 r. wskaźnik ten był najwyższy i osiągnął poziom 46 090 zł, w elbląskim 39 122 zł i w ełckim 33 026 zł. W porównaniu do średniej wojewódzkiej podregion olsztyński uzyskał wartość wyższą o 12,7%, natomiast elbląski i ełcki niższą odpowiednio o 4,3% i o 19,2%. W porównaniu do 2010 r. we wszystkich podregionach odnotowano wzrost wartości PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca: w olsztyńskim o 51,5%, elbląskim o 50,0% i ełckim o 43,5%. W 2019 r. w porównaniu do średniej krajowej podregion olsztyński uzyskał wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca niższą o 22,8%, elbląski o 34,5% i ełcki o 44,7%, a w 2010 r. także niższą odpowiednio o 19,0%, o 30,6% i o 38,7%.

Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 41. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

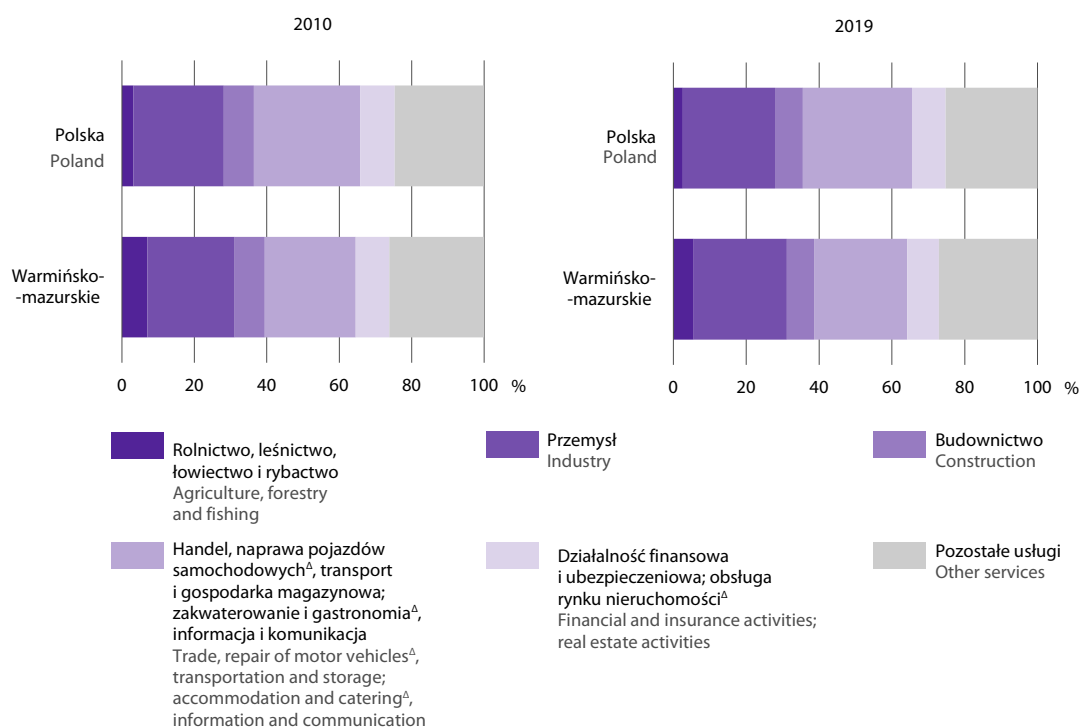

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W warmińsko-mazurskim w 2019 r. wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca na poziomie podregionów wyniósł 10,9%. Był to jeden z trzech najniższych wskaźników w kraju, nieprzekraczający 11,0%. W porównaniu do 2010 r. wzrósł on o 1,2 p. proc. W 2019 r. najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w regionie warszawskim stołecznym (40,8%) i w województwie małopolskim (39,0%), a najniższą w województwie lubuskim (0,8%) i świętokrzyskim (10,3%).

Wytworzona w 2019 r. w województwie warmińsko-mazurskim wartość dodana brutto w cenach bieżących osiągnęła poziom 51 252 mln zł, tj. więcej o 7,4% niż w 2018 r. W województwie największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto miały pozostałe usługi (27,1%) oraz przemysł i handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (po 25,6%), natomiast najmniejszy rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,6%). W latach 2018–2019 zmiany w strukturze tworzenia wartości dodanej brutto kształtowane były przez wzrost udziału handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości (po 0,4 p. proc.) i pozostałych usług (o 0,1 p. proc.) oraz spadek udziału przemysłu (o 0,5 p. proc.), budownictwa (o 0,3 p. proc.) i rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 0,1 p. proc.). W porównaniu do 2010 r. zwiększył się udział przemysłu (o 1,5 p. proc.), pozostałych usług (o 0,9 p. proc.), handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 0,5 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 1,4 p. proc.), budownictwa (o 0,9 p. proc.) i działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości (o 0,6 p. proc.). W 2019 r. udział województwa warmińsko-mazurskiego w generowaniu krajowej wartości dodanej brutto wyniósł 2,5%.

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity (current prices)

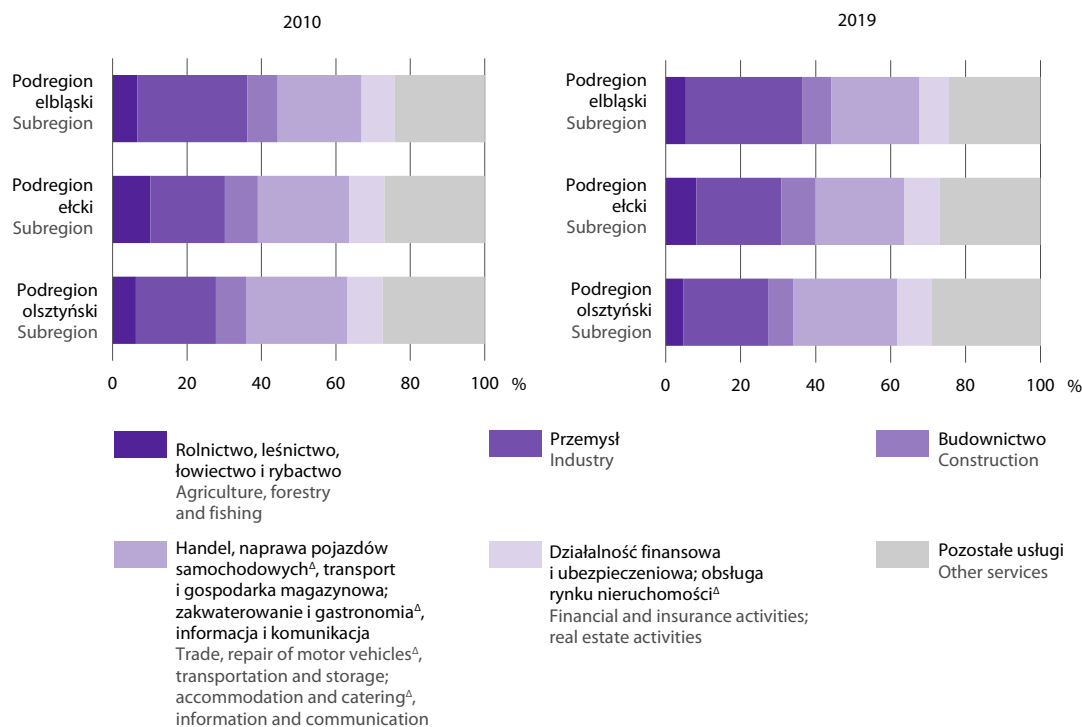
Wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego wyniosła w 2019 r. w warmińsko-mazurskim 114 188 zł i była wyższa o 40,2% od uzyskanej w 2010 r. i o 6,4% od uzyskanej w 2018 r. W porównaniu do średniej krajowej w 2019 r. była ona niższa o 13,5%. Podobnie wskaźnik ten był niższy w 2010 r. (o 11,5%) i w 2018 r. (o 13,1%).

W podregionie elbląskim w 2019 r. najbardziej znaczący udział w tworzeniu wartości dodanej brutto miał przemysł (31,3%), pozostałe usługi (24,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (23,6%). Natomiast najmniej znaczący udział miało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,4%), budownictwo (7,6%) i działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (7,9%). W zestawieniu z 2010 r. zwiększył się udział przemysłu (o 1,6 p. proc.), handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 1,1 p. proc.), i pozostałych usług (o 0,3 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 1,3 p. proc.), działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości (o 1,1 p. proc.) oraz budownictwa (o 0,6 p. proc.).

W podregionie ełckim w 2019 r. największy udział w wytworzonej wartości dodanej brutto miały pozostałe usługi (26,9%), handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (23,8%) i przemysł (22,7%). Natomiast najmniejszy udział miało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (8,2%), budownictwo (9,0%), oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (9,4%). W porównaniu do 2010 r. zwiększył się udział przemysłu (o 2,7 p. proc.) i budownictwa (o 0,1 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 1,9 p. proc.), handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 0,7 p. proc.) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości (o 0,2 p. proc.). Udział pozostałych usług pozostał na tym samym poziomie.

W 2019 r. największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto podregionu olsztyńskiego miały pozostałe usługi oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (odpowiednio 29,2% i 27,8%), natomiast najmniejszy rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (4,8%) i budownictwo (6,7%). Znaczący udział miał także przemysł (22,5%). Udział działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości wyniósł 9,1%. W porównaniu do 2010 r. zwiększył się udział pozostałych usług (o 1,8 p. proc.), przemysłu (o 1,0 p. proc.) i handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 0,5 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz budownictwa (po 1,4 p. proc.), a także działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości (o 0,4 p. proc.).

Wykres 43. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 43. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

Najwyższą wydajność pracy mierzoną wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2019 r. uzyskano w podregionie olsztyńskim (120 114 zł). Była ona wyższa o 7,9% od uzyskanej w 2018 r. i o 41,1% od uzyskanej w 2010 r. W porównaniu do średniej uzyskanej w Polsce w 2019 r. była ona niższa o 9,0%.

Niższą niż w podregionie olsztyńskim wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2019 r. uzyskano w podregionie elbląskim. Wyniosła ona 111 721 zł i była wyższa o 5,0% od uzyskanej w 2018 r. i o 40,1% niż w 2010 r. W porównaniu do średniej uzyskanej w kraju w 2019 r. była ona niższa o 15,4%.

Najniższą wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2019 r. uzyskano w podregionie ełckim (103 936 zł). W porównaniu do 2018 r. wzrosła ona o 5,5%, a do 2010 r. o 37,4%. W porównaniu do średniej uzyskanej w Polsce w 2019 r. była ona niższa o 21,3%.

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W kwietniu 2022 r. tylko w przetwórstwie przemysłowym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury ukształtował się na plusie, ale mimo to był mniej korzystny niż w kwietniu 2021 r. W sekcji Informacja i komunikacja utrzymał się on na poziomie kwietnia ub.r. W pozostałych prezentowanych obszarach gospodarki wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury uzyskał wartość ujemną.

Największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

W kwietniu 2022 r. w przetwórstwie przemysłowym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie plus 5,2 (przed miesiącem minus 1,2, w kwietniu 2021 r. plus 11,7).

W województwie diagnozy oraz przewidywania dotyczące portfela zamówień (krajowego i zagranicznego), produkcji i sytuacji finansowej były korzystniejsze niż w poprzednich miesiącach.

Wzrosły bariery utrudniające prowadzenie działalności zgłaszane przez przedsiębiorstwa. Z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej w kwietniu 2022 r. borykało się 61,6% firm (w kwietniu 2021 r. 47,6%), kosztami zatrudnienia 58,4% (40,1%), a z niedoborem wykwalifikowanych pracowników 47,7% (43,2%).

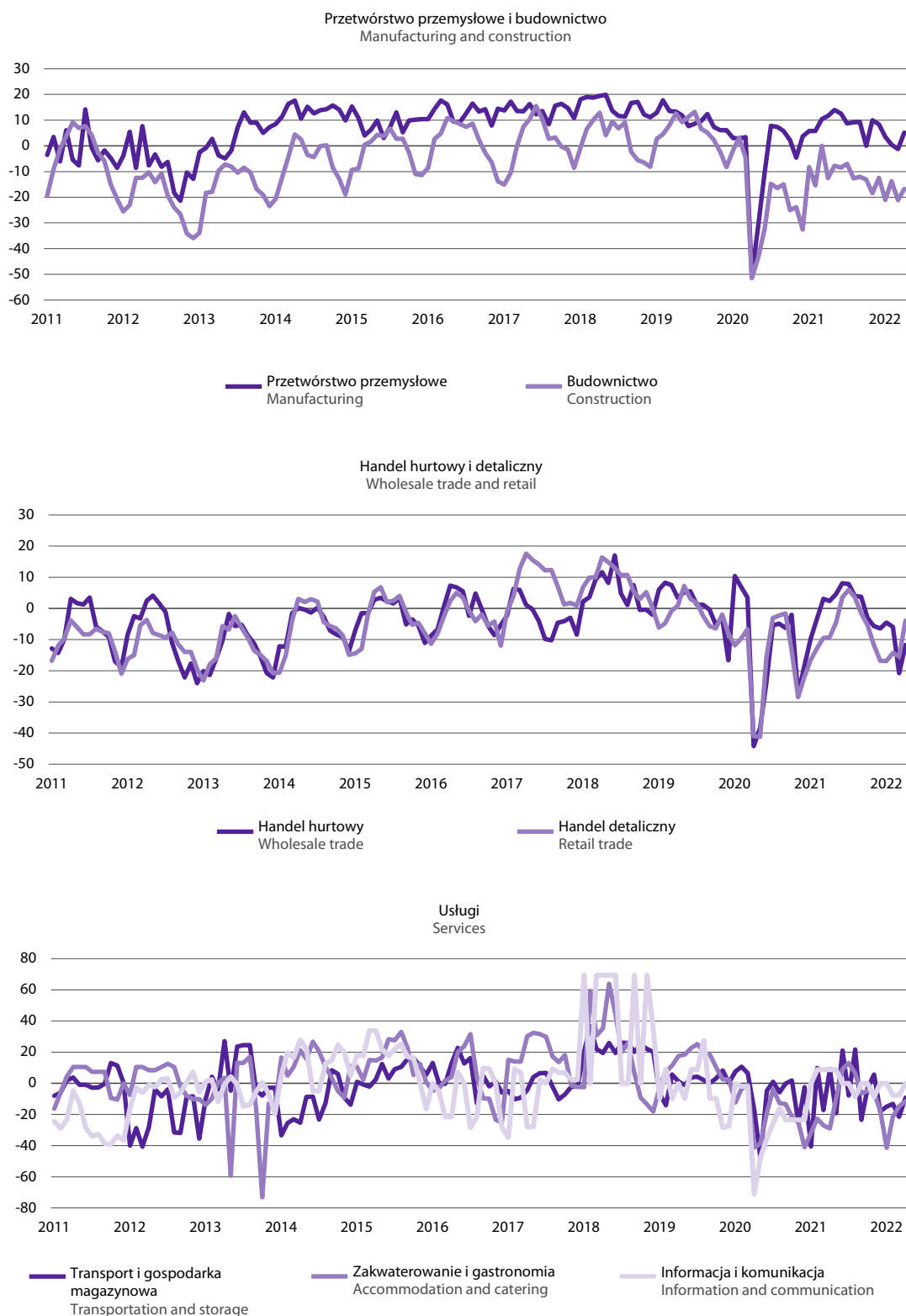
Przedsiębiorcy przewidują niewielkie zmniejszenie zatrudnienia.

Tablica 31. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności

Table 31. General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	01 2011	01 2016	01 2021	01 2022	04 2022	04 2022 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-3,5	10,4	5,8	3,5	5,2	-11,5
Budownictwo Construction	-19,4	-8,6	-8,3	-21,0	-16,7	-15,4
Handel hurtowy Wholesale trade	-12,9	-8,8	-9,6	-4,5	-11,7	0,9
Handel detaliczny Retail trade	-16,8	-11,4	-16,5	-16,9	-3,9	-7,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-8,0	13,0	-40,6	-15,0	-9,3	-5,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	-16,3	-4,8	-31,8	-41,4	-11,5	-4,0
Informacja i komunikacja Information and communication	-24,5	0,0	0,0	0,0	0,0	14,1

Wykres 44. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Chart 44. General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie kształtował się na poziomie minus 16,7 (przed miesiącem minus 21,2, w kwietniu 2021 r. minus 12,6).

W kwietniu 2022 r. mało korzystne były diagnozy oraz przewidywania w zakresie portfela zamówień, produkcji budowlano-montażowej na rynku krajowym. Bardziej niekorzystna niż w okresach ubiegłych była sytuacja finansowa przedsiębiorstw budowlanych.

W porównaniu z kwietniem 2021 r. największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa budowlane zgłaszające bariery związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (83,4% w kwietniu br., 65,9% w kwietniu 2021 r.). Nadal pesymistyczne były bariery dotyczące kosztów zatrudnienia (z 57,5% w 2021 r. do 72,4% w 2022 r.). Wzrosło również znaczenie bariery – trudności wynikające z niedoboru wykwalifikowanych pracowników (z 33,0% do 44,4%).

W przedsiębiorstwach handlu hurtowego w kwietniu 2022 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 11,7 (minus 20,8 w marcu 2022 r. i plus 2,4 w kwietniu 2021 r.).

W tym okresie diagnozy i prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej przedstawiały się nieco lepiej niż w miesiącach poprzednich. Firmy przewidywały spadek zamówień towarów u dostawców (w kwietniu 2021 r. wzrost) oraz zmniejszenie zatrudnienia. Przedsiębiorcy prognozowali, że ceny towarów będą nadal rosły.

W województwie w kwietniu 2022 r. 4,7% przedsiębiorstw handlu hurtowego deklarowało, że nie napotyka na problemy w prowadzeniu bieżącej działalności (2,7% w marcu 2022 r., 6,1% przed rokiem).

Największe trudności sygnalizowane przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (79,9% w kwietniu br., 64,3% przed rokiem). W województwie w skali roku zmniejszyło się m.in. odczuwanie uciążliwości wynikających ze zbyt dużej konkurencji na rynku (z 21,8% w 2021 r. do 12,0%). Zwiększyła się bariera dotycząca niedoboru pracowników (z 8,0% do 25,5%).

W przedsiębiorstwach handlu detalicznego w kwietniu 2022 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 3,9 (minus 15,4 przed miesiącem i minus 9,3 w kwietniu 2021 r.).

Dla kwietnia 2022 r. diagnozy i prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej były dla handlu detalicznego mniej negatywne niż w miesiącach poprzednich. Przedsiębiorcy zapowiadali, że zamówienia towarów u dostawców mogą być nadal ograniczane. Przewidują również redukcję zatrudnienia.

W województwie 6,2% przedsiębiorstw handlu detalicznego deklarowała, że nie napotyka na problemy w prowadzeniu bieżącej działalności (2,3% przed rokiem). Nadal największe trudności sygnalizowane przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (61,5% w kwietniu br., 58,3% w analogicznym miesiącu ub.r.) oraz kosztami zatrudnienia (69,4%, 65,1%). Firmy skarżyły się również na niedostateczny popyt (34,1%, 44,0%) i wysokie odsetki bankowe (33,6%, 8,2%).

W ujęciu rocznym spadło znaczenie bariery m.in. uciążliwości związanych ze zbyt dużą konkurencją na rynku (z 41,2% do 34,9%) i niedoboru pracowników (z 19,0% do 15,2%).

W sekcji Transport i gospodarka magazynowa w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 9,3 (minus 21,5 w marcu 2022 r. i plus 9,1 w kwietniu 2021 r.).

Zarówno diagnozy, jak i przewidywania dotyczące popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw były mniej pesymistyczne niż w miesiącach poprzednich. Przedsiębiorcy przewidywali spadek zatrudnienia.

Brak barier w prowadzeniu bieżącej działalności deklarowało 3,0% przedsiębiorstw sekcji Transport i gospodarka magazynowa.

Największe trudności wskazywane przez firmy zgłaszające bariery związane były w dalszym ciągu z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (59,9% w kwietniu br., 49,2% przed rokiem). Zmniejszyły się trudności wynikające z niedostatecznego popytu (z 35,0% w kwietniu 2021 r. do 27,4% w br.).

W województwie w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w sekcji Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne kształtował się na poziomie minus 11,5 (minus 14,8 w marcu br., minus 29,0 w kwietniu 2021 r.).

Wskazywany przez firmy wskaźnik trudności związany z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej wzrósł z 18,6% w kwietniu 2021 r. do 88,2% w br. Znacznie wzrósł również wskaźnik bariery – niedostateczny popyt (z 24,1% do 70,8%) oraz koszty zatrudnienia (z 27,9% do 77,2%). W porównaniu z kwietniem ub.r. wzrosła również uciążliwość bariery związanej z niedoborem wykwalifikowanych pracowników (z 7,4% w 2021 r. do 31,2% w 2022 r.).

W kwietniu 2022 r. przedsiębiorcy planują wzrost zatrudnienia (w kwietniu 2021 r. spadek).

W kwietniu wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie informacji i komunikacji kształtował się na poziomie roku poprzedniego (minus 7,7 w marcu br., plus 8,8 w kwietniu 2021 r.).

Diagnozy i prognozy popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej dla przedsiębiorstw nie zmieniły się w stosunku do formułowanych w kwietniu 2021 r. W kwietniu br. kierujący przedsiębiorstwami nie przewidywali opóźnień płatności za wykonane usługi. Firmy zapowiadały utrzymanie dotychczasowego zatrudnienia.

Bariera związana z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej, którą w kwietniu 2021 r. wskazywało 7,0% przedsiębiorstw, wzrosła do 43,7%. Zmniejszyła się bariera dotycząca niedoboru wykwalifikowanych pracowników (9,0% w kwietniu br., 24,6% w kwietniu 2021 r.). Przedsiębiorcy wskazywali na wysokie koszty zatrudnienia (87,8%, 55,6%).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W województwie w końcu grudnia 2021 r. w rejestrze REGON wpisanych było więcej podmiotów gospodarki narodowej niż w 2020 r. i 2010 r. (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie).

W latach 2010–2021 dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów sektora prywatnego stanowiła w 2021 r. 96,1% zbiorowości ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W województwie warmińsko-mazurskim w końcu grudnia 2021 r. w rejestrze REGON wpisanych było 140,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Liczba podmiotów zarejestrowanych w województwie stanowiła 2,9% ogółu podmiotów zarejestrowanych w kraju. W odniesieniu do grudnia 2020 r. liczba podmiotów wzrosła o 3,2% (w kraju wzrost o 3,7%), a do 2010 r. o 18,3% (w kraju o 23,7%).

Do sektora prywatnego należało 96,1% (w kraju 95,6%) podmiotów gospodarczych, tj. 135,3 tys. W relacji do stanu z 2020 r. ich liczba wzrosła o 3,3% (wobec wzrostu o 19,2% w stosunku do 2010 r.). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 74,9% podmiotów sektora prywatnego. Ponad połowa podmiotów sektora prywatnego (57,9%) skupiała się w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (18,4%), budownictwo (15,4%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, przetwórstwo przemysłowe (po 8,1%) oraz obsługa rynku nieruchomości (7,9%).

Sektor publiczny obejmował 4,9 tys. podmiotów, czyli o 0,1% mniej niż w roku poprzednim (do 2010 r. spadek o 10,8%). Najwięcej jednostek tego sektora prowadziło działalność w sekcji obsługa rynku nieruchomości (40,5% ogółu podmiotów sektora publicznego), a następnie edukacja (29,5%). Wymienione sekcje skupiały 70,0% jednostek prawnych należących do sektora publicznego.

W ogólnej liczbie podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (101,4 tys. podmiotów). Stanowiły one 72,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w województwie (w 2020 r. – 71,9%, 2010 r. – 73,7%). W porównaniu do stanu z końca 2020 r. liczba ich wzrosła o 3,4% (do 2010 r. wzrost o 15,6%).

Wśród podmiotów pod względem formy prawnej, oprócz osób fizycznych rejestr obejmował 39,4 tys. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (28,0% zarejestrowanych podmiotów). Ich liczba w skali roku wzrosła o 2,8% (do 2010 r. – wzrost o 25,8%). Rejestr zawierał: 9,9 tys. spółek handlowych (o 7,9% więcej niż przed rokiem), 6,6 tys. spółek cywilnych (na poziomie 2020 r.), 1 przedsiębiorstwo państwowe (w 2020 r. – 1). Ponadto w rejestrze REGON wpisanych było 5,2 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost o 1,0%), 0,8 tys. fundacji (wzrost o 5,6%), 0,5 tys. spółdzielni (spadek o 0,4%).

**Tablica 32. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

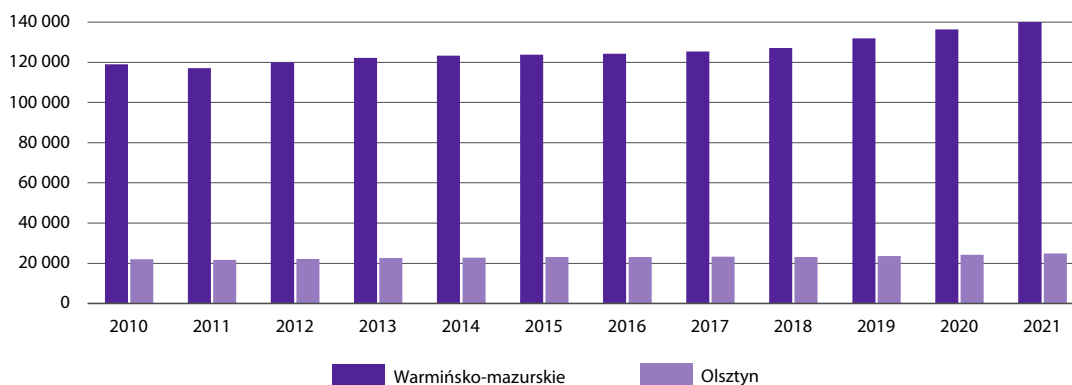
Table 32. Entities of the national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	119 028	123 876	136 403	140 765	2,9
Sektor publiczny Public sector	5 514	5 440	4 927	4 920	4,4
Sektor prywatny Private sector	113 514	117 942	130 999	135 323	2,9
Z liczby ogółem: Of total number:					
spółki companies	12 632	14 724	15 780	16 524	1,9
fundacje foundations	263	505	763	806	2,5
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organisations	4 072	4 954	5 180	5 231	4,3
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	87 743	87 422	98 104	101 408	2,9

Spośród ujętych w rejestrze spółek handlowych 84,7% stanowiły spółki kapitałowe (w 2020 r. – 83,3%, 2010 r. – 84,1%), a 15,3% to spółki osobowe (w 2020 r. – 16,7%, 2010 r. – 15,9%). Wśród spółek kapitałowych przeważały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (8,2 tys.), które stanowiły 83,6% ogółu zarejestrowanych spółek handlowych (w 2020 r. – 82,2%, 2010 r. – 81,9%). Według stanu w końcu grudnia 2021 r. w rejestrze figurowało 801 spółek z udziałem kapitału zagranicznego (w 2020 r. – 791, 2010 r. – 945), tj. o 1,3% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 15,2% mniej niż w roku 2010.

**Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 45. Entities of the national economy
As of 31 December

Spośród ujętych w 2021 r. w rejestrze REGON spółek handlowych najwięcej było spółek z udziałem kapitału prywatnego krajowego, które stanowiły 90,1% ogółu zarejestrowanych spółek handlowych w województwie warmińsko-mazurskim (w 2020 r. – 89,8%, w 2010 r. – 90,1%). Liczba spółek z tego rodzaju kapitałem wzrosła zarówno do roku 2020, jak i do 2010 (odpowiednio: o 8,3% i o 63,2%). W porównaniu z 2020 r. odnotowano również wzrost liczby spółek handlowych z udziałem kapitału Skarbu Państwa (o 5,6%, do 2010 r. spadek o 44,1%), zagranicznego (odpowiednio: o 1,3%, spadek o 15,2%). Spadła liczba spółek z udziałem kapitału państwowych osób prawnych (o 5,9%, do 2010 r. spadek o 39,2%), samorządu terytorialnego (odpowiednio: o 3,3%, wzrost o 14,3%).

O poziomie przedsiębiorczości na danym obszarze świadczy wskaźnik przedsiębiorczości, który może być wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 ludności zamieszkującej dany obszar. W 2021 r. na 1000 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego przypadało 100 podmiotów gospodarki narodowej (w 2020 r. – 96). W kraju wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 127 (w 2020 r. – 122).

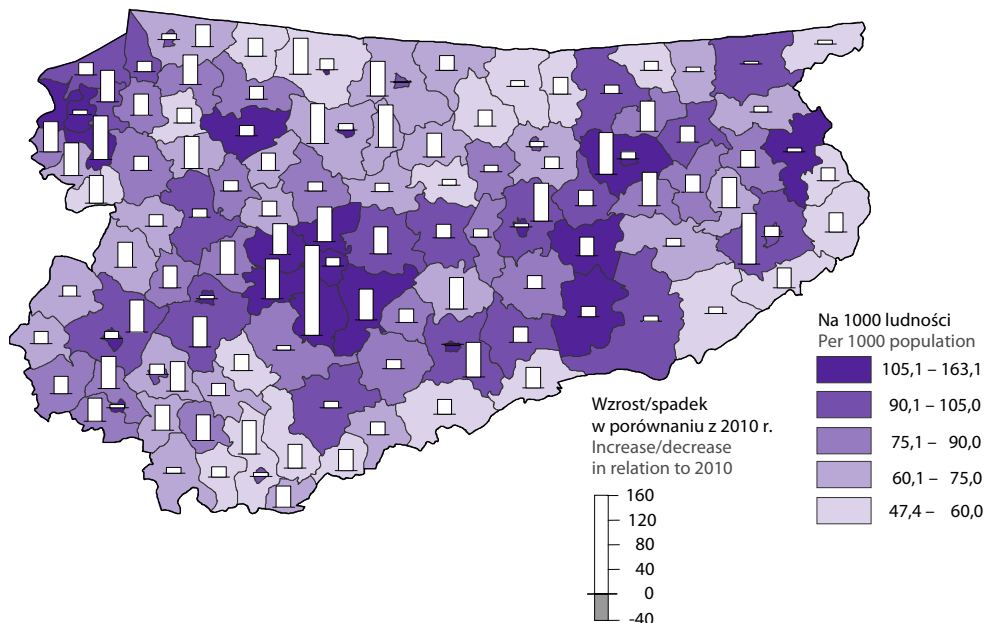
Biorąc pod uwagę wskaźnik przedsiębiorczości, największą aktywnością gospodarczą w województwie wykazali się mieszkańcy Olsztyna (146) i Elbląga (118) oraz powiatów: giżyckiego (114), mrągowskiego (113) i olsztyńskiego (106). Najniższy natomiast wskaźnik przedsiębiorczości charakteryzował powiaty działdowski (75) i nidzicki (79).

Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Entities of the national economy in 2021

As of 31 December

W 2021 r. w strukturze podmiotów gospodarczych według sekcji PKD dominowały podmioty w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ – 24,9 tys. podmiotów (wzrost o 0,8% w stosunku do 2020 r. i spadek o 14,6% do 2010 r.), budownictwo – 20,9 tys. (wzrost o 6,9% i o 48,6%), obsługa rynku nieruchomości^Δ – 12,7 tys. (wzrost o 2,1% i o 27,0%), przetwórstwo przemysłowe – 11,0 tys. (wzrost o 2,5% i o 12,6%).

Największy wzrost liczby podmiotów w skali roku odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 13,5%), zakwaterowanie i gastronomia (o 8,1%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (o 7,3%) oraz budownictwo (o 6,9%). W stosunku do 2010 r. największy wzrost dotyczył sekcji:

wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (o 159,7%), informacja i komunikacja (o 82,5%), administrowanie i działalność wspierająca ^Δ (o 61,3%), budownictwo (o 48,6%).

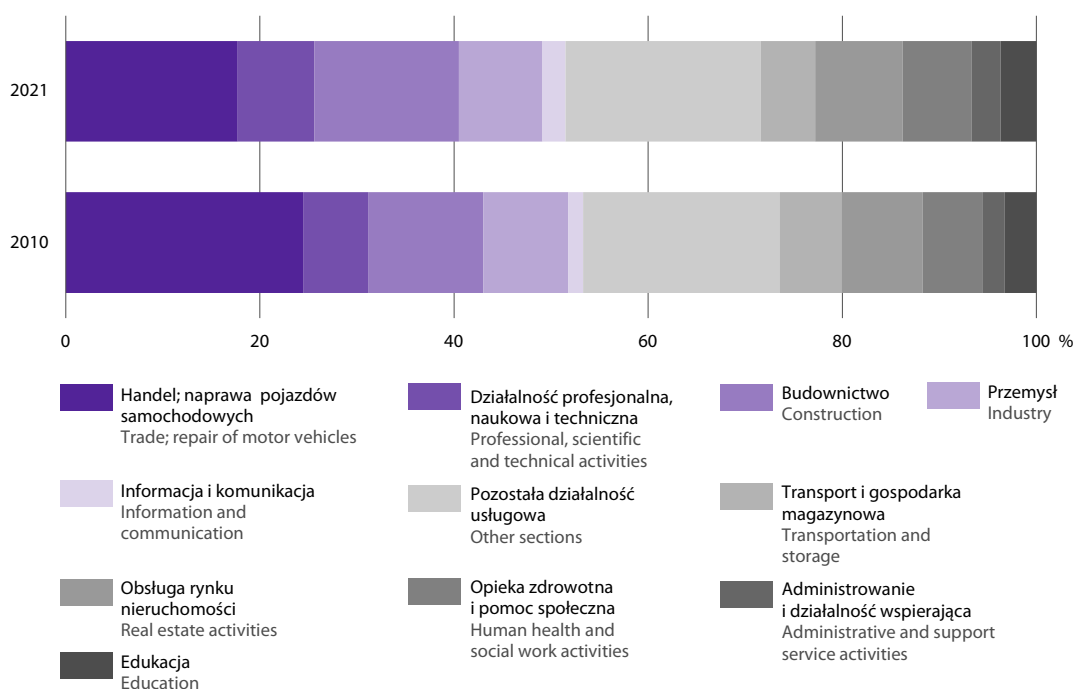
Spadek liczby podmiotów w stosunku do 2020 r. miał miejsce w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o 3,5%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 1,0%). W porównaniu z 2010 r. spadek liczby podmiotów odnotowano w sekcjach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 20,1%), handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ (o 14,6%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 9,5%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowa zabezpieczenia społeczne (o 4,8%).

Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego widoczne było zróżnicowanie liczby podmiotów w ujęciu terytorialnym. Według stanu w końcu 2021 r., podobnie jak w latach 2010–2020, najczęściej podmiotów gospodarczych funkcjonowało na terenie Olsztyna (17,7% ogółu podmiotów wpisanych do rejestru REGON), Elbląga (9,8%) i powiatu olsztyńskiego (9,7%). Podobnie jak w latach 2010–2020, najmniej podmiotów funkcjonowało w powiatach: węgorzewskim (1,4% ogółu podmiotów wpisanych do rejestru REGON), gołdapskim (1,6%) i nidzickim (1,8%).

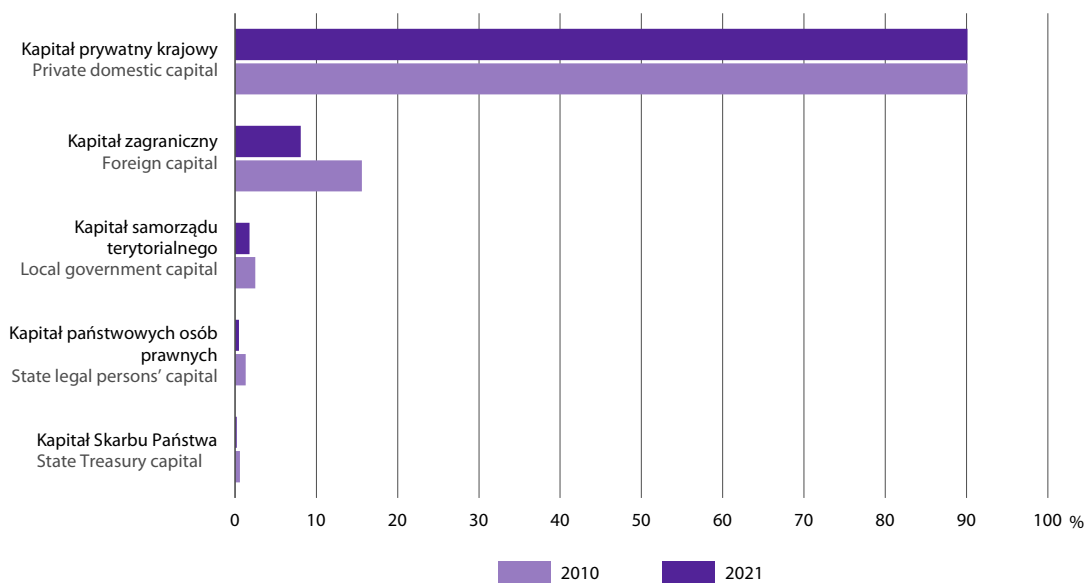
W 2021 r. w województwie do rejestru REGON wpisano 11,1 tys. nowych podmiotów gospodarczych, tj. o 6,1% więcej niż przed rokiem (o 18,6% mniej w porównaniu z 2010 r.), w tym 9,6 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, 1,1 tys. spółek, 135 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 70 fundacji i 6 spółdzielni. Wpisane podmioty rozpoczynały działalność związaną głównie z budownictwem (24,4% ogółu nowych podmiotów), handlem i naprawami (15,0%), przetwórstwem przemysłowym (8,2%), działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (7,8%).

W 2021 r. z rejestru REGON województwa warmińsko-mazurskiego wykreślono 6,5 tys. podmiotów gospodarczych, tj. o 13,9% więcej niż w 2020 r. (o 31,3% mniej w porównaniu z 2010 r.), w tym 5,9 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, 334 spółki, 81 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 28 fundacji i 8 spółdzielni. Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano

w sekcjach: budownictwo (20,6% ogółu wykreślonych podmiotów w 2021 r.), handel; naprawa pojazdów samochodowych (20,4%), przetwórstwo przemysłowe (8,8%).

Wykres 47. Udział spółek z udziałem poszczególnych rodzajów kapitału w liczbie spółek handlowych ogółem
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 47. Share of companies by types of capital in the total number of commercial companies
As of 31 December

a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

a Data of the number of companies by type of capital should not be sum up, because they list companies by the presence of each type of capital in them, and not by their predominating capital.

Na koniec 2021 r. w rejestrze REGON figurowało 17,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej z zawieszoną działalnością gospodarczą, tj. o 10,2% więcej niż w roku poprzednim. Osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było 16,6 tys., tj. o 10,2% więcej niż w 2020 r. Najwięcej podmiotów z zawieszoną działalnością odnotowano w budownictwie – 4,5 tys. (25,8% ogółu podmiotów z zawieszoną działalnością), handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 2,9 tys. (17,0%), przetwórstwie przemysłowym – 1,5 tys. (8,6%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 1,3 tys. (7,7%).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W ciągu 2020 r. w warmińsko-mazurskim wartość nakładów krajowych brutto na działalność B+R w porównaniu z rokiem poprzednim była mniejsza o 1,6%.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. były mniejsze niż w 2019 r. i wyniosły 324,0 zł, wobec 327,9zł.

Nakłady na działalność B+R w 2020 r. jak i w 2019 r. finansowane były głównie środkami zewnętrznymi. Zwiększył się wskaźnik pracujących w B+R przeliczonych na 1000 osób aktywnych zawodowo z 3,8 osób w 2019 r. do 3,9 osób w 2020 r.

W analizowanym okresie innowacje wprowadzał większy odsetek przedsiębiorstw przemysłowych niż usługowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W ciągu 2020 r. w warmińsko-mazurskim wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R wyniosła 460,2 mln zł i zmniejszyła się w skali roku o 1,6%. Udział województwa stanowił 1,4% ogółu nakładów wewnętrznych poniesionych w kraju wobec 1,5% w poprzednim roku.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

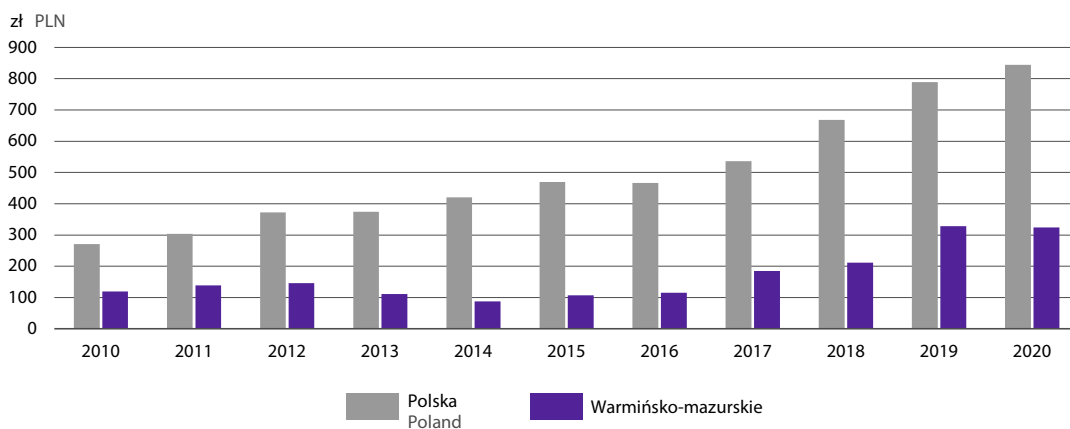
Table 33. Intramural expenditures^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	173,8	154,3	467,6	460,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	136,4	81,1	.	240,9
Przedsiębiorstw Business enterprise	19,4	27,9	.	137,6
Szkolnictwa wyższego Higher education	14,1	12,3	.	16,5
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	0,1	0,3		0,7
Reszta świata Rest of the world	3,8	32,7	43,6	64,4

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2020 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 324,0 zł (mniej o około 1% w porównaniu do roku poprzedniego), co nie miało wpływu na zmianę lokaty województwa w porównaniu do roku poprzedniego (12 pozycja). W kraju przeciętna wartość tego wskaźnika wyniosła 844,8 zł na osobę i była wyższa od zanotowanej w 2019 r. o 7,1%.

Wykres 48. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
 Chart 48. Intramural expenditures^a on research and development per capita

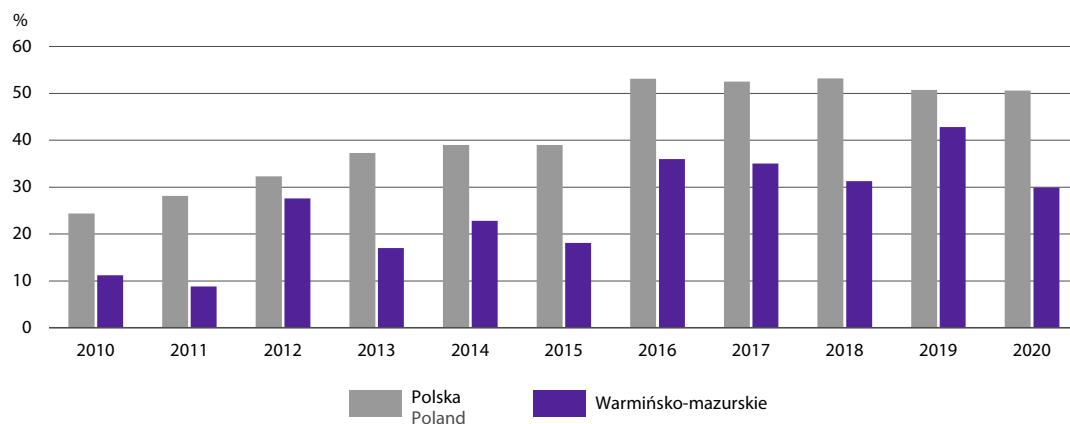

a Bez amortyzacji środków trwałych.
 a Excluding depreciation of fixed assets.

Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R w warmińsko-mazurskim finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R ogółem wyniósł 29,2% wobec 42,8% w 2019 r. i 11,2% w 2010 r. W kraju w 2020 r. środki sektora przedsiębiorstw stanowiły 50,6%.

Wykres 49. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 49. Share of intramural expenditures on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

W 2020 r. nakłady na działalność B+R finansowane były głównie środkami zewnętrznymi (67,1%), przed rokiem również przeważał ten rodzaj środków, jednak przy mniejszym udziale (56,1%). Wartość środków zewnętrznych w 2020 r. była o 17,8% wyższa niż w 2019 r., a środków wewnętrznych niższa o 26,3%.

Tablica 34. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
 Table 34. Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2020 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	303,2	467,6	460,2	1,2
nakłady finansowe ze środków: expenditures financed by:				
Wewnętrznych Internal funds	97,9	205,4	151,4	0,9
Zewnętrznych External funds	205,3	262,2	308,7	1,9
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	180,1	213,3	.	.

a Bez amortyzacji środków trwałych.

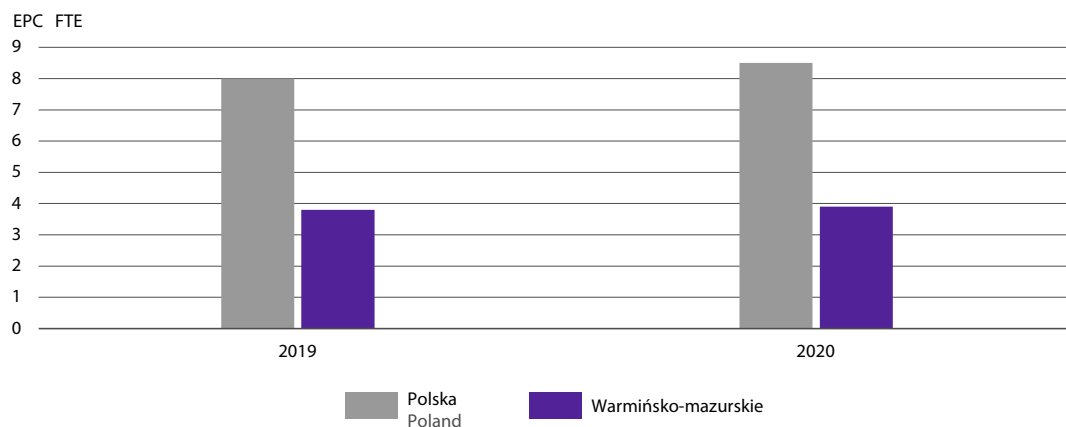
a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Personel wewnętrzny B+R (mierzony w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2020 r. wyniósł blisko 4 tys. osób, a na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie stanowił 3,9 EPC (3,8 EPC w 2019 r.) wobec 8,5 EPC w kraju. Ten niewielki wzrost wpłynął na poprawę lokaty warmińsko-mazurskiego z 14 na 12 pozycji w kraju. Najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowało się województwo mazowieckie i małopolskie (odpowiednio 17,1 EPC i 13,4 EPC), a najniższą lubuskie i świętokrzyskie (odpowiednio 2,3 EPC i 2,4 EPC).

Wykres 50. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
 Chart 50. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2020 r. w porównaniu do stanu sprzed roku wzrosła liczba badaczy w personelu wewnętrznym (w EPC) w województwie o 2,5% wobec 4,4% wzrostu w kraju. Liczba badaczy na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2020 r. była taka sama jak w 2019 r. i wyniosła 2,7 (w kraju wzrost z 5,9 do 6,1), co uplasowało warmińsko-mazurskie na 13 pozycji w kraju.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Przeciętny udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie wyniósł w 2020 r. 31,1% wobec 15,8% w 2019 r. i plasował województwo na 4 pozycji w kraju, gdzie przeciętnie wyniósł 31,2%. W warmińsko-mazurskim w 2020 r. innowacje (nowe lub znacząco ulepszone produkty lub procesy biznesowe) wykazało 28,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 33,1% przedsiębiorstw usługowych, wobec odpowiednio 19,7% i 11,8% w 2019 r.

Największy odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wystąpił m.in. w działach: Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (100,0%), Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych (80,0%), Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami (66,7%) oraz Produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej nie sklasyfikowana (54,7%). Udział podmiotów innowacyjnych w usługach największy był w działach: Telekomunikacja oraz Działalność usługowa w zakresie informacji (po 100,0%), Informacja i komunikacja (68,4%) oraz Działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne (66,7%).

Nakłady na działalność innowacyjną poniesione w 2020 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniosły 314,8 tys. zł, a w przedsiębiorstwach usługowych – 57,7 tys. zł. W porównaniu do poprzedniego roku wartość nakładów na działalność innowacyjną zarówno w przedsiębiorstwach przemysłowych jak i w przedsiębiorstwach usługowych zmniejszyła się odpowiednio o 5,1% i 14,9%.

Tablica 35. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji

Table 35. Innovative enterprises by types of introduced innovations

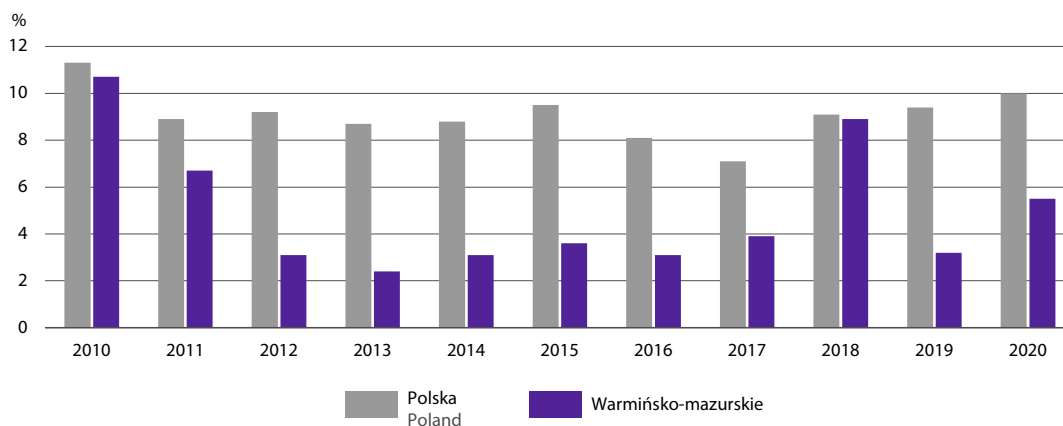
Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2017–2019	2018–2020	2018–2020 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	18,6	16,3	19,7	28,9	31,5
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	11,7	13,2	13,4	15,6	18,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	14,2	12,7	14,5	23,9	26,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	8,7	6,3	11,8	33,1	30,8
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	3,0	3,2	6,5	17,9	12,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	6,8	4,7	11,7	30,6	27,6

a W latach 2008–2010, 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
a In the years 2008–2010, 2013–2015 the data relate to process innovations.

W 2020 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w przychodach ogółem wyniósł w przedsiębiorstwach przemysłowych 5,5%, a w usługowych 3,0%, wobec odpowiednio 10,0% i 4,6% w kraju.

Wykres 51. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

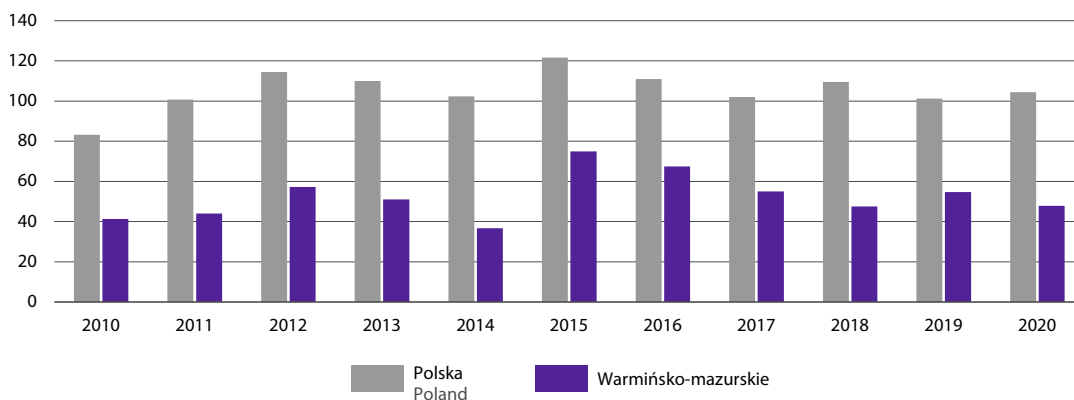
Chart 51. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales

Na podstawie danych Urzędu Patentowego w 2020 r. dokonano 68 zgłoszeń wynalazków, 19 zgłoszeń wzorów użytkowych oraz udzielono 25 patentów. W porównaniu z 2010 r. wzrosła liczba wynalazków (o 8 zgłoszeń) oraz udzielonych patentów (o 7), natomiast liczba zgłoszonych wzorów użytkowych była niższa (o 6 zgłoszeń).

Wykres 52. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 52. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Liczba zgłoszonych wynalazków oraz udzielonych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców województwa w 2020 r. wyniosła 47,9 i 17,6 wobec odpowiednio 104,5 i 58,9 przeciętnie w kraju, co uplasowało województwo w obu przypadkach na ostatniej pozycji w kraju.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

W 2021 r. udział przedsiębiorstw w województwie posiadających dostęp do Internetu był bliski 100%. Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe w województwie oraz przedsiębiorstw korzystających z otwartych danych publicznych w skali roku zmniejszył się.

W 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego zarówno w województwie jak i w kraju odnotowano zwiększenie udziału przedsiębiorstw korzystających z płatnych usług chmury obliczeniowej.

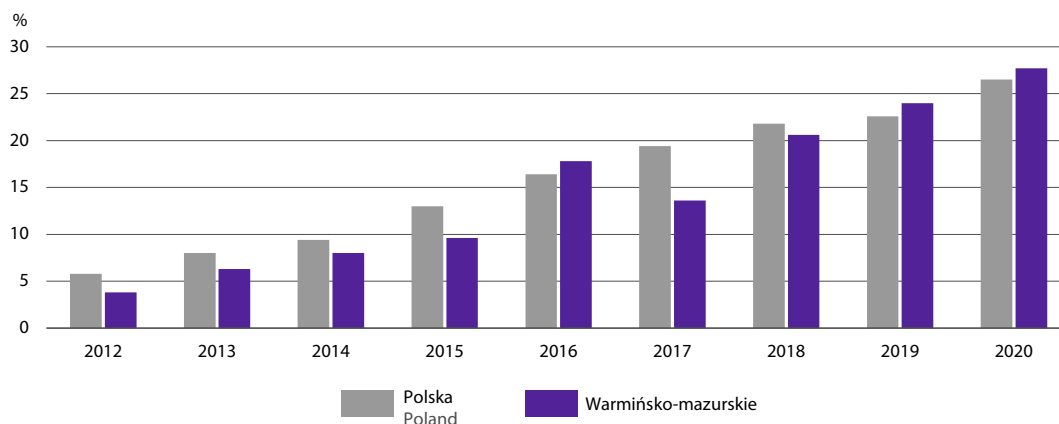
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W styczniu 2021 r. udział przedsiębiorstw w regionie wykorzystujących w pracy komputery mające dostęp do Internetu (z tego wszystkie szerokopasmowy) wyniósł 99,6%, wobec 95,3% w 2020 r. Był to najwyższy wskaźnik w kraju, najniższy odnotowano w opolskim – 96,1%, wobec 98,5% przeciętnie w kraju. Najczęściej (27,1%) były one wyposażone w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 30, ale nie mniej niż 100

Mbit/s”, (w kraju 24,9%). Znaczący (23,7%) był również udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczali większą przepustowość „przynajmniej 100, ale nie mniej niż 500 Mbit/s”, (w kraju 26,5%).

Wykres 53. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 53. Enterprises with Internet^a access

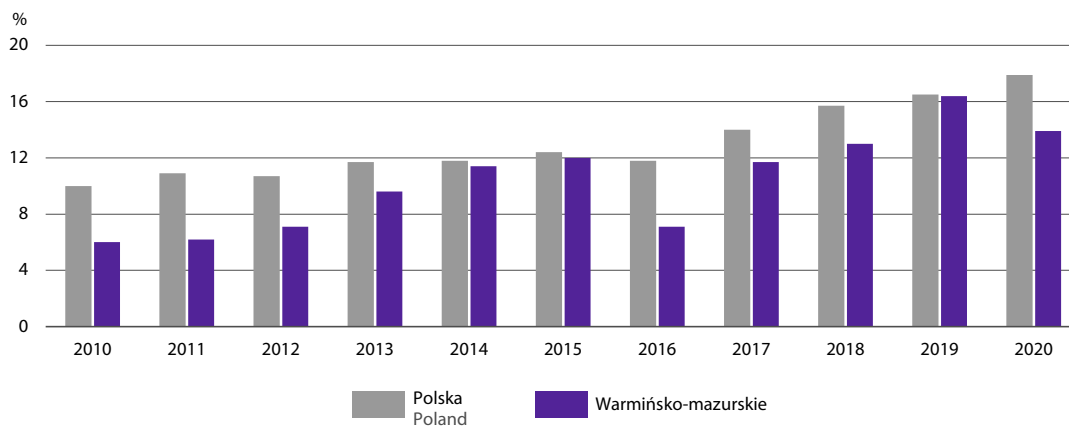

a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
a Internet access 30–100 Mbit/s.

Wykorzystanie urządzeń przenośnych pozwalających na mobilny dostęp do Internetu umożliwia pracę poza siedzibą przedsiębiorstwa. W 2021 r. 76,7% przedsiębiorstw (o 2,5 p. proc. więcej niż przed rokiem) wyposażyło swoich pracowników w urządzenia przenośne (np. komputery przenośne, smartfony) pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (przy średniej krajowej 78,6%). Własną stroną internetową w 2021 r. posiadało 66,5% przedsiębiorstw i był to o 3,9 p. proc. więcej niż w 2020 r. (w kraju 71,4%).

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji, która zapewnia automatyczne przetwarzanie). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 54. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 54. Enterprises receiving orders via computer networks

W 2020 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż poprzez sieci komputerowe w warmińsko-mazurskim wyniósł 13,9% (w kraju 17,9%) i w porównaniu do 2019 r. w województwie zmniejszył się o 2,5 p. proc., natomiast w kraju zwiększył się o 1,1 p. proc.

Sprzedaży elektronicznej za pośrednictwem stron internetowych lub aplikacji dokonało 10,2% przedsiębiorstw, a poprzez jedną internetową platformę handlową lub serwis aukcyjny 3,8% przedsiębiorstw.

Otwarte dane publiczne to dane wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

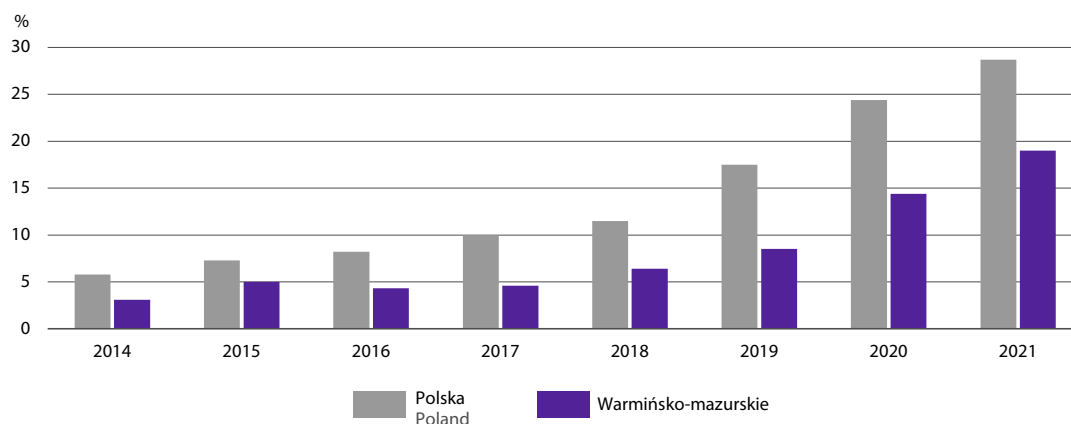
Możliwość wykorzystania danych udostępnianych przez administrację publiczną jest jedną z wielu korzyści, które wynikają z dostępu do Internetu. W 2020 r. w województwie z otwartych danych publicznych w celach biznesowych (dane instytucji i urzędów udostępniane zainteresowanym do wykorzystania i przetwarzania w dowolnym celu), korzystało 16,2% przedsiębiorstw wobec 17,6% przed rokiem (w kraju 17,3% tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w 2019 r.). Największe zainteresowanie wykazano danymi publicznymi z kategorii gospodarka i finanse (15,0%), a najmniejsze – informacjami z danych z zakresu kultury, sportu i turystyki (1,4%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 4,7% (kraj 3,5%).

Pod pojęciem **chmury obliczeniowej** rozumie się korzystanie ze skalowanych usług ICT za pomocą Internetu. Usługi mogą obejmować dostęp do oprogramowania, korzystanie z określonej mocy obliczeniowej, przechowywanie danych. Wymienione usługi:

- dostarczane są przy wykorzystaniu serwerów usługodawcy,
- mogą być skalowane w górę lub w dół (skalować można na przykład liczbę użytkowników czy też ilość przechowywanych danych,
- mogą być zmieniane lub dostosowywane na własne żądanie, to znaczy bez konieczności ingerencji usługodawcy,
- podlegają płatności w formie stałego abonamentu lub opłaty elastycznej skalkulowanej na podstawie ilości i rodzaju zakupionych usług.

W województwie warmińsko-mazurskim z płatnych usług chmury obliczeniowej korzystało w 2021 r. 19,0% przedsiębiorstw wobec 28,7% w kraju. W porównaniu do roku poprzedniego zarówno w województwie jak i w kraju odnotowano zwiększenie udziału tych przedsiębiorstw odpowiednio o 4,6 p. proc i o 4,3 p. proc. Spośród płatnych usług oferowanych w chmurze obliczeniowej najczęściej nabywano te związane z udostępnianiem poczty e-mail (13,4%), oprogramowaniem biurowym (10,2%) oraz z oprogramowaniem związanym z bezpieczeństwem ICT (7,4%), a także z oprogramowaniem finansowo-księgowym (6,8%).

Wykres 55. Przedsiębiorstwa korzystające z płatnych usług w chmurze obliczeniowej
 Chart 55. Enterprises using cloud computing payed services

Określenie **Internet rzeczy** (IoT) odnosi się do urządzeń lub systemów, nazywanych potocznie „inteligentnymi”, połączonych ze sobą za pośrednictwem Internetu. Zbierają one dane i wymieniają je między sobą; mogą być kontrolowane lub monitorowane przez Internet.

Przykładami takich urządzeń (systemów) są:

- inteligentne liczniki, inteligentne oświetlenie, inteligentne termostaty stosowane w celu optymalizacji zużycia energii,
- w przedsiębiorstwie – etykiety RIFD umieszczone wewnątrz produktu umożliwiającego jego śledzenie, czujniki śledzące ruch i stan techniczny pojazdów.

W możliwości podłączenia do Internetu wyposażanych jest coraz więcej urządzeń, co otwiera wiele nowych zastosowań w przedsiębiorstwach. W 2021 r. ponad 22% przedsiębiorstw w województwie wykorzystywało „inteligentne” urządzenia lub systemy połączone ze sobą za pośrednictwem Internetu i był to najwyższy wskaźnik w kraju, który wyniósł 18,7%. W porównaniu do 2020 r. udział przedsiębiorstw wykorzystujących technologie Internetu rzeczy zwiększył się zarówno w województwie jak i w kraju – odpowiednio o 6,4 p. proc i 2,1 p. proc.

Technologie Internetu rzeczy najczęściej wykorzystywane były w działaniach związanych z logistyką (np. czujniki monitorujące ruch pojazdów, produktów) – 14,9% i w zabezpieczanie pomieszczeń (np. inteligentne systemy alarmowe, inteligentne zamki, inteligentne kamery) – 12,7%.

Wykorzystywanie **mediów społecznościowych** odnosi się do korzystania przez przedsiębiorstwo z aplikacji opartych o technologie internetowe lub platformy komunikacyjne do łączenia, tworzenia i wymiany treści online z klientami, dostawcami i partnerami lub wewnątrz przedsiębiorstwa.

Rosnąca popularność mediów społecznościowych sprawiła, że są one coraz częściej wykorzystywane przez przedsiębiorstwa w sferze biznesowej, jako nowy kanał komunikacji do promowania swoich produktów i marek. Stają się także m.in. narzędziem służącym usprawnieniu komunikacji wewnątrz przedsiębiorstwa, umożliwiając wymianę opinii i pomysłów pracowników.

W 2021 r. prawie połowa (48,7%) przedsiębiorstw w warmińsko-mazurskim korzystała przynajmniej z jednego z mediów społecznościowych (w kraju 45,6%), co uplasowało województwo na drugiej pozycji w Polsce, po mazowieckim (54,1%). W porównaniu do 2019 r. odnotowano wzrost tego rodzaju przedsiębiorstw w województwie (o 11,8 p. proc.), jak i w kraju (o 9 p. proc.).

Tablica 36. Przedsiębiorstwa wykorzystujące media społecznościowe

Table 36. Enterprises using social media

Wyszczególnienie Specification		Przynajmniej jedno z wymienionych At least one of the following	Serwisy społecznościowe Social networks	Blogi lub mikroblogi Blogs or microblogs	Portale umożliwiające udostępnianie multimediów Multimedia contentsharing websites	Narzędzia Wiki Wiki tools
Polska	2019	36,6	35,4	5,8	13,3	2,5
Poland	2021	45,6	44,0	6,8	16,8	3,1
Warmińsko-mazurskie	2019	36,9	35,7	3,4	10,6	2,1
	2021	48,7	47,8	3,4	10,9	1,8

Najpopularniejszym narzędziem były serwisy społecznościowe (np. Facebook, LinkedIn, Google) – 47,8% przedsiębiorstw tej grupy oraz portale umożliwiające udostępnianie multimediów (np. YouTube, Instagram, TikTok, Flickr, Pinterest) – 10,9%.

Oprogramowanie ERP (ang. Enterprise Resource Planning) – rodzaj oprogramowania wspomagającego wymianę informacji między różnymi działami przedsiębiorstwa (np. działem produkcji, księgowością, działem sprzedaży).

Oprogramowanie CRM (ang. Customer Relationship Management) – rodzaj oprogramowania służącego do zarządzania informacjami o klientach. Oprogramowanie umożliwia m.in. przechowywanie danych kontaktowych klientów, tworzenie historii kontaktów z klientem, przygotowywanie indywidualnych ofert sprzedażowych.

Tablica 37. Przedsiębiorstwa wykorzystujące oprogramowanie ERP lub CRM

Table 37. Enterprises using ERP or CRM software

Wyszczególnienie Specification		Przedsiębiorstwa wykorzystujące oprogramowanie Enterprises using software		
		ERP ERP	CRM w celu zbierania i przechowywania informacji o klientach CRM to collecting and storing information about customers	CRM do analizy informacji o klientach w celach marketingowych CRM to analyze customer information for marketing purposes
Polska	2019	28,5	30,9	20,5
Poland	2021	31,9	31,7	21,3
Warmińsko-mazurskie	2019	17,6	22,6	16,4
	2021	22,6	24,0	15,9

W 2021 r. 22,6% przedsiębiorstw korzystało z oprogramowania ERP i 24,0% z CRM i w porównaniu do 2019 r. był to wzrost odpowiednio o 5,0 p. proc i o 1,4 p. proc. W kraju udział przedsiębiorstw wykorzystujących te rodzaje narzędzi wymiany informacji był nieco wyższy – z oprogramowania klasy ERP i CRM korzystała prawie jedna trzecia przedsiębiorstw. Co siódme przedsiębiorstwo w 2021 r. (w kraju co piąte) wykorzystywało oprogramowanie CRM do analizowania informacji o klientach w celach marketingowych.

Pandemia i wynikająca z niej konieczność wdrażania zdalnej pracy popartej odpowiednimi rozporządzeniami i zaleceniami sprawiła, że nowoczesne technologie stały się bardzo użyteczne w funkcjonowaniu przedsiębiorstw w dobie lockdownu.

W warmińsko-mazurskim w 2021 r. prawie 25% przedsiębiorstw deklaroowało wzrost poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w swojej działalności w porównaniu z 2019 r. Spośród przedsiębiorstw deklaruujących wzrost poziomu wykorzystania technologii ICT, najczęściej wskazywano na zwiększenie liczby spotkań online przy zastosowaniu komunikatorów internetowych – 18,9%. Prawie 12% podmiotów deklaroowało wzrost odsetka pracowników posiadających zdalny dostęp do poczty elektronicznej firmy, a 13,8 % – wzrost odsetka pracowników ze zdalnym dostępem do systemów i aplikacji przedsiębiorstwa innych niż poczta elektroniczna.

Pandemia w największym stopniu przyczyniła się do zwiększenia liczby służbowych spotkań za pośrednictwem Internetu (18,6%) oraz do wzrostu odsetka pracowników posiadających zdalny dostęp do aplikacji lub systemów przedsiębiorstwa oraz poczty email – odpowiednio 12,1% i 9,7%. W skali kraju tendencje były podobne.

Pod względem terytorialnym najwyższy odsetek podmiotów, w których wzrósł poziom wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych wystąpił w mazowieckim – 49,8%, przy czym z powodu sytuacji pandemicznej – 47,9%, najniższy natomiast w warmińsko-mazurskim – odpowiednio 24,1% i 21,8% wobec 35,5% i 33,5% w kraju.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2021 r. notowano poprawę wyniku finansowego brutto i netto uzyskanego przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe zarówno w porównaniu do poprzedniego roku, jak i do 2010 r.

Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe również poprawiły się w porównaniu do 2010 r. i w porównaniu do 2020 r.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2021 r., w których liczba pracujących przekraczała 49 osób, prowadzących księgi rachunkowe ukształtowały się na poziomie 48 893,2 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były o 23,0% wyższe, a koszty ich uzyskania wyniosły 45 892,4 mln zł i wzrosły o 20,5%. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był większy niż kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na poprawę wskaźnika poziomu kosztów w skali roku z 95,8% do 93,9%, tj. o 1,9 p. proc. (w kraju zanotowano jego poprawę o 2,3 p. proc. z 95,6% do 93,3%).

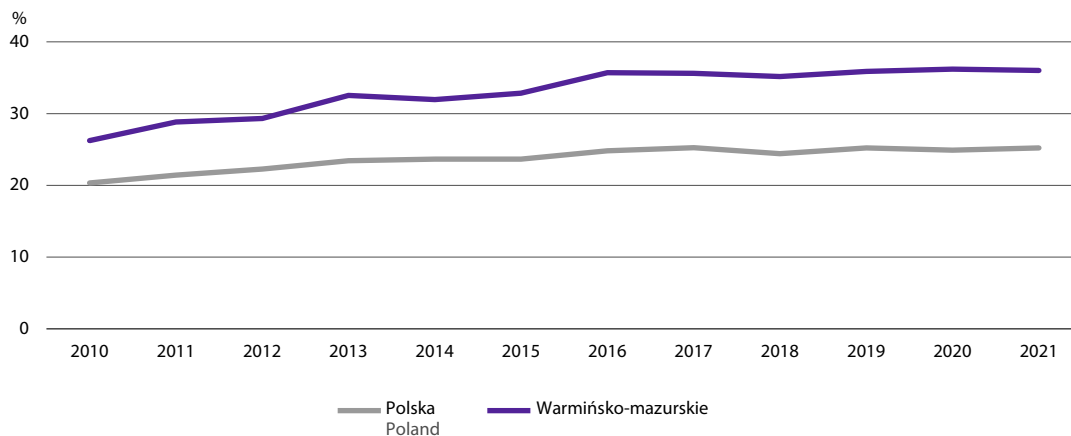
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 47 708,3 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 23,7%. Koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów był wyższy niż przed rokiem o 22,2% i wyniósł 45 116,7 mln zł. W ujęciu wartościowym największy wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów notowano w przetwórstwie przemysłowym i w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w przedsiębiorstwach powyżej 49 pracowników była w 2021 r. wyższa o 23,1% niż w 2020 r. (w Polsce wyższa o 25,1%). Udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem wyniósł 36,0%, podczas gdy w 2020 r. był nieco wyższy (36,2%). W latach 2010–2021 udział ten był wyższy w warmińsko-mazurskim niż średnio w kraju. W 2021 r. w Polsce wskaźnik ten wyniósł 25,2%, a w 2020 r. 24,9%. Największy udział eksportu osiągnięto w województwie w 2020 r., a w Polsce w 2017 r., 2019 r. i w 2021 r.

Wykres 56. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 56. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

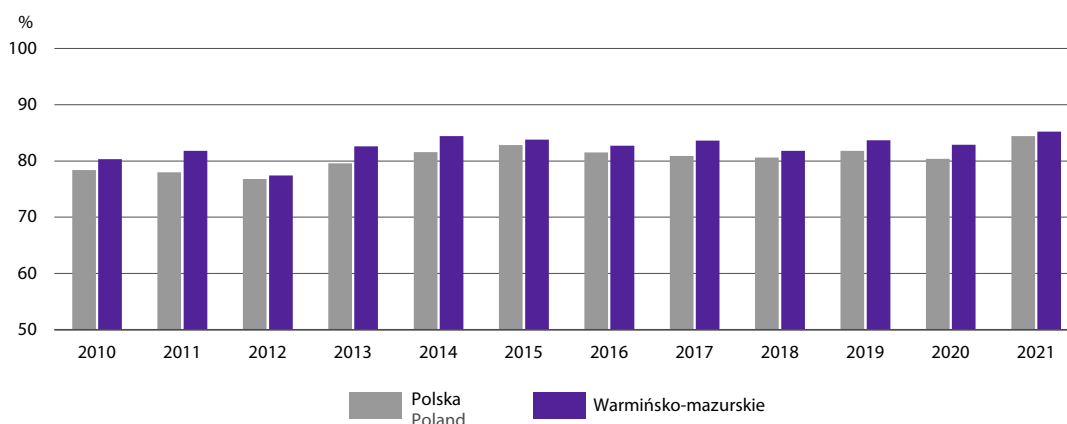
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekraczała 49 osób, prowadzących księgi rachunkowe był w 2021 r. o 59,2% wyższy niż przed rokiem i wyniósł 2 591,6 mln zł. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej poprawił się o 22,0% i osiągnął wartość 427,3 mln zł. Lepszy niż przed rokiem był także wynik na operacjach finansowych (minus 18,2 mln zł, wobec minus 305,2 mln zł w 2020 r.), co było następstwem wzrostu przychodów finansowych (o 29,6 mln zł, tj. o 8,0%) przy jednoczesnym spadku kosztów finansowych (o 257,4 mln zł, tj. o 38,1%).

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 3 000,7 mln zł i był wyższy o 1 328,0 mln zł (tj. o 79,4%) od uzyskanego w 2020 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym zwiększyły się w skali roku o 19,9% do 360,7 mln zł. Zmalała relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto – z 13,6% do 10,9%. Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2 640,1 mln zł i był wyższy o 1 268,0 mln zł (tj. o 92,4%) w porównaniu z uzyskanym rok wcześniej; zysk netto zwiększył się o 52,6%, natomiast strata netto zmniejszyła się o 45,3%.

W 2021 r. zysk netto wykazało 85,2% badanych przedsiębiorstw wobec 82,9% przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zwiększył się z 87,6% do 93,8%. W latach 2010–2021 udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych był wyższy w warmińsko-mazurskim niż średnio w kraju. W 2021 r. różnica ta wyniosła 0,8 p. proc. (rok wcześniej 2,5 p. proc.). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto w 2021 r. odnotowało 88,3% przedsiębiorstw (w 2020 r. 87,1%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji stanowił 94,9% (rok wcześniej 87,9%).

Wykres 57. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 57. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W badanych przedsiębiorstwach odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Poprawiły się wskaźniki rentowności – obrotu brutto (z 4,2% w 2020 r. do 6,1% w 2021 r.) i obrotu netto (odpowiednio z 3,5% do 5,4%), a także wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,2% w roku poprzednim do 5,4% w 2021 r.). Zmalał wskaźnik płynności finansowej zarówno I stopnia z 31,2% w 2020 r. do 27,5% w 2021 r., jak i II stopnia odpowiednio z 96,9% do 92,9%. W latach 2011–2012 pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów w porównaniu do poprzedniego roku, przez następne 2 lata poprawił się, w 2015 r. pogorszył się, znów przez 2 kolejne lata poprawił się, w latach 2018-2019 ponownie się pogorszył, natomiast w 2020 r. i w 2021 r. znów się poprawił. Jedną z najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2021 r. było zakwaterowanie i gastronomia (wskaźnik rentowności obrotu netto 9,7%).

W kraju w 2021 r. w odniesieniu do poprzedniego roku poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe: wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (o 2,3 p. proc.) i netto (o 2,0 p. proc.), a wskaźnik poziomu kosztów zmniejszył się o 2,3 p. proc. Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów uległ poprawie (zwiększył się o 1,0 p. proc.). Zwiększył się wskaźnik płynności I stopnia (o 0,2 p. proc.) i wskaźnik płynności II stopnia (o 4,2 p. proc.).

Tablica 38. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
 Table 38. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,5	96,1	95,8	93,9	93,3
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,6	4,6	4,2	5,4	5,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,5	3,9	4,2	6,1	6,7
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	3,8	3,3	3,5	5,4	5,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	21,5	25,0	31,2	27,5	44,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	108,2	105,7	96,9	92,9	107,6

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2021 r. 17 256,4 mln zł i była o 19,5% wyższa niż w końcu grudnia 2020 r., w tym wzrosły zapasy o 31,2%, należności krótkoterminowe o 17,3%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe o 10,1% i inwestycje krótkoterminowe o 3,5%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych obniżył się udział należności krótkoterminowych (z 40,7% do 40,0%), inwestycji krótkoterminowych (z 19,4% do 16,8%) i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,0% do 2,8%), zwiększył się natomiast udział zapasów (z 36,9% do 40,5%). W strukturze zapasów zmalał udział półproduktów i produktów w toku (z 14,9% do 14,8%), produktów gotowych (z 22,0% do 20,5%) i towarów (z 26,7% do 23,8%), zwiększył się natomiast udział materiałów (z 34,3% do 39,0%).

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi – relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła 61,1% (rok wcześniej 62,0%). Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2021 r. wyniosły 14 821,7 mln zł i były o 15,4% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 28,9% ogółu zobowiązań (wobec 30,3% w grudniu 2020 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 4 286,3 mln zł i była o 10,3% większa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 10 535,4 mln zł i w skali roku były wyższe o 17,7%, w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług były wyższe o 31,9% oraz z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń o 22,8%, natomiast z tytułu kredytów i pożyczek niższe o 13,4%.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

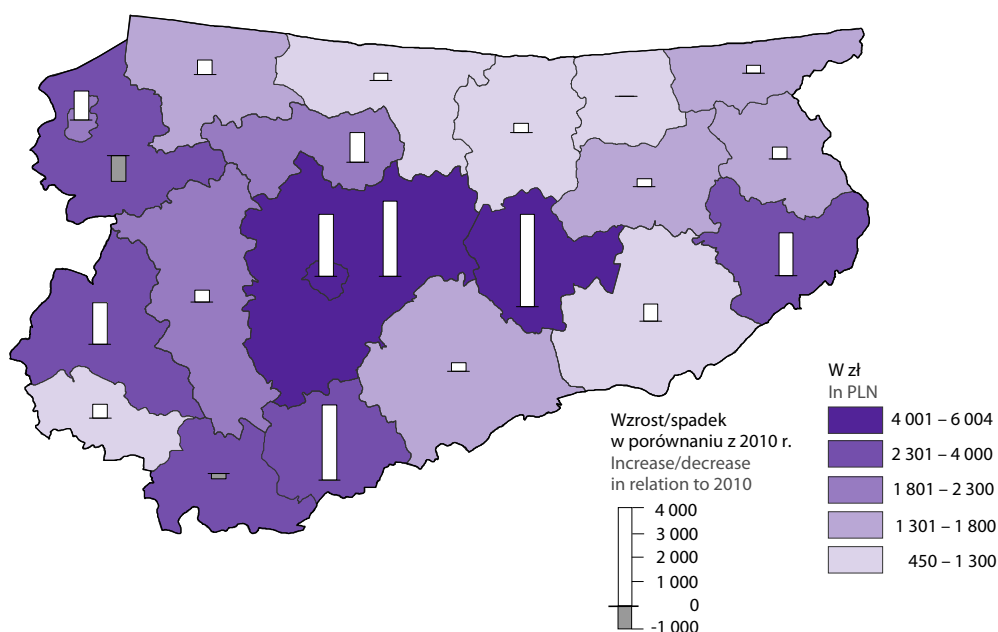
Investment outlays of enterprises

W 2021 r. nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa niefinansowe zatrudniające powyżej 49 pracujących, mające siedzibę na terenie województwa, były wyższe zarówno w porównaniu do 2020 r., jak i do 2010 r.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2020 r. przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, których liczba pracujących przekracza 9 osób (wg lokalizacji inwestycji), wyniosły 3 915,2 mln zł i były niższe od zrealizowanych rok wcześniej o 17,0%, natomiast o 66,1% wyższe niż 10 lat wcześniej.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady w 2020 r. wyniosły 2 756 zł i były o 16,7% niższe niż w 2019 r., natomiast o 70,0% wyższe niż w 2010 r. Najwyższe nakłady na 1 mieszkańca osiągnięto w Olsztynie (6 004 zł) i w powiecie mrągowskim (4 677 zł), natomiast najniższe w powiecie węgorzewskim (450 zł) i bartoszyckim (739 zł). Największy wzrost nakładów na przestrzeni 10 lat nastąpił w powiecie mrągowskim (o 3 357 zł) i olsztyńskim (o 2 740 zł). Spadek nakładów nastąpił jedynie w powiecie elbląskim (o 943 zł) i działdowskim (o 202 zł).

Mapa 40. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 40. Investment outlays per capita in 2020

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

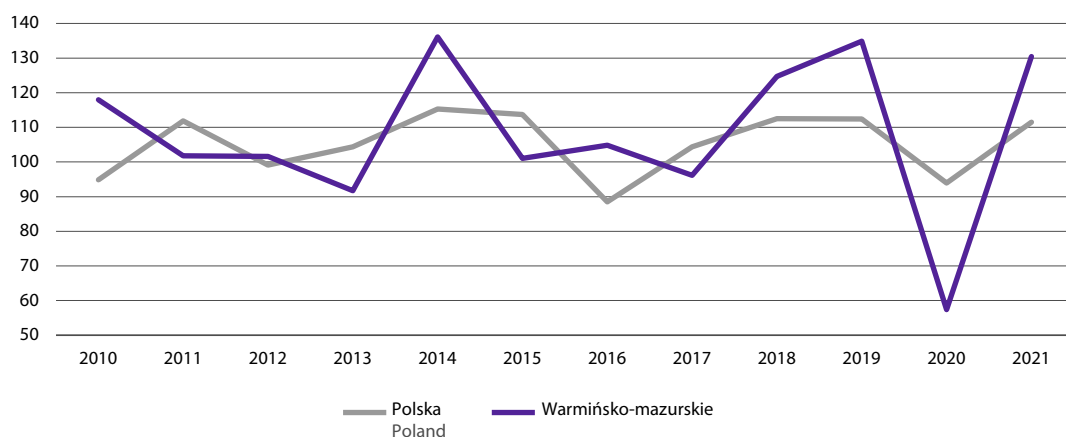
Nakłady inwestycyjne zrealizowane w 2021 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe powyżej 49 pracujących, mające siedzibę na terenie województwa warmińsko-mazurskiego osiągnęły wartość 1 811,1 mln zł i były (w cenach bieżących) o 30,4% wyższe niż w 2020 r. W Polsce również wzrosły nakłady w porównaniu do poprzedniego roku, jednak na niższym poziomie (o 11,5%). Udział województwa w nakładach krajowych wyniósł 1,1%.

Wykres 58. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady na budynki i budowle zwiększyły się o 16,1%. Nakłady na zakupy zwiększyły się o 38,6%, przy czym nakłady na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie były wyższe o 38,2% i na środki transportu wyższe o 40,9%. Udział zakupów w nakładach ogółem wyniósł 67,9% (przed rokiem 63,9%). Największą część nakładów przeznaczono na zakup maszyn, urządzeń technicznych, narzędzi i wyposażenia (58,7%). Udział tego rodzaju zakupów wzrósł o 3,3 p. proc. w porównaniu do udziału rok wcześniej.

Tablica 39. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)

Table 39. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1 093,0	1 427,4	1 388,8	1 811,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,2	1,0	0,9	1,1
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	41,0	35,4	36,0	32,0
zakupy purchases	58,3	64,5	63,9	67,9
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	49,9	57,0	55,4	58,7
środków transportu transport equipment	8,4	7,5	8,5	9,2

Wzrost nakładów miał miejsce m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 26,3%) i w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 19,1%). Spadek nakładów odnotowano m.in. w informacji i komunikacji (o 1,2%).

W 2021 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 70,0% ogółu poniesionych nakładów). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z 2020 r. zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa zajmujące się m.in. wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,3 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział nakładów przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie m.in. przetwórstwa przemysłowego (o 2,3 p. proc.).

W 2021 r. rozpoczęto 631 inwestycji, tj. o 20,2% więcej niż rok wcześniej. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 898,4 mln zł i była o 62,5% wyższa niż w 2020 r. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 13,7% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (rok wcześniej 17,1%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim, w porównaniu do 2020 r., lepiej plonowały ziemniaki i buraki cukrowe. Natomiast plony zbóż oraz rzepaku i rzepiku obniżyły się.

W czerwcu 2021 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej i drobiu, natomiast zmniejszyło się pogłowie bydła i owiec.

W województwie w 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim obserwowano wzrost skupu ziemniaków oraz spadek skupu ziarna zbóż, żywca rzeźnego ogółem i mleka.

W 2021 r. w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost cen skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego i drobiowego oraz mleka. Natomiast niższe były ceny skupu ziemniaków i żywca rzeźnego wieprzowego.

W warmińsko-mazurskim w 2020 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała zarówno wyższa wartość produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. W skali roku zanotowano także wzrost produkcji końcowej i towarowej.

Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2021 r. wyniosła 374,2 tys. ha i była o 7,3% większa niż w roku poprzednim, natomiast w porównaniu z notowaną w 2010 r. o 9,1% mniejsza. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2021 r. osiągnęły poziom 42,8 dt z ha i były niższe o 9,9% w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim, natomiast wzrosły o 2,6% w porównaniu do 2010 r. W 2021 r. plony w województwie były o 0,5% wyższe w odniesieniu do średnich plonów w kraju. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie oszacowano na 1 601,6 tys. ton, czyli o 3,2% mniej niż przed rokiem i o 6,7% mniej niż w 2010 r.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2021 r. wyniosła 94,9 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 10,3% oraz w stosunku do 2010 r. o 37,5%. W omawianym roku plony wyniosły 31,5 dt z ha i były niższe od średniego poziomu w kraju o 1,9%. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej były niższe o 3,1%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. wyższe o 50,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie oszacowano na 299,2 tys. ton i były one większe o 7,1% od uzyskanych w 2020 r. oraz dwukrotnie większe od notowanych w 2010 r.

W 2021 r. ziemniaki zasadzono na powierzchni 6,2 tys. ha (bez powierzchni w ogrodach przydomowych), czyli większej o 7,2% niż w roku poprzednim. W omawianym roku z 1 ha zebrano 323 dt ziemniaków, czyli o 2,1% więcej niż w poprzednim roku. W odniesieniu do średnich w kraju uzyskane plony były wyższe o 7,7%. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 199,5 tys. ton i była o 9,5% większa od zbiorów z 2020 r.

Powierzchnia buraków cukrowych w 2021 r. była większa zarówno w porównaniu do roku wcześniejszego (o 10,5%), jak i w porównaniu do 2010 r. (o 38,4%). Plony buraków cukrowych zebranych z 1 ha wyniosły 609 dt. Wyższe (o 14,6%) niż rok wcześniej plony także przyczyniły się do wzrostu zbiorów w porównaniu do ubiegłorocznych. Zebrano 285,0 tys. t buraków cukrowych, tj. o 26,6% więcej niż w 2020 r. W odniesieniu do 2010 r. plony były wyższe o 17,6%, a zbiory były większe o 62,7%.

Tablica 40. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
 Table 40. Yields of selected agricultural crops

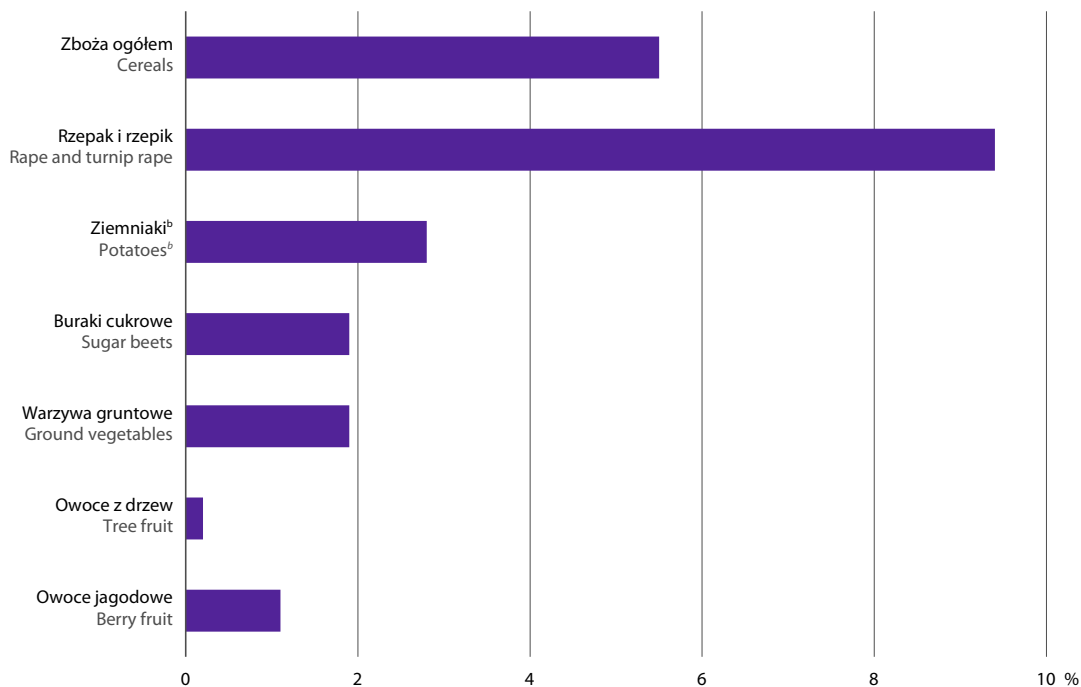
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	41,0	39,5	48,5	45,1	46,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	41,7	39,7	47,5	42,8	42,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	49,0	49,1	55,8	48,4	50,7
żyto rye	34,8	29,3	36,8	34,8	33,1
jęczmień barley	44,8	31,4	41,8	38,1	41,8
owies oats	26,1	27,5	34,6	32,1	31,4
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	20,9	25,6	32,5	31,5	32,1
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	238	190	316	323	300
Buraki cukrowe Sugar beets	518	568	525	609	610

a Bez uprawy w ogródach przydomowych.
 a Excluding kitchen gardens.

Wśród podstawowych ziemiopłodów rolnych największy udział w produkcji krajowej w 2021 r. miał rzepak i rzepik (9,4%) i zboża ogółem (5,5%). Stosunkowo mały natomiast był udział województwa w produkcji buraków cukrowych (1,9%) i ziemniaków (2,8%). Najmniejszy udział warmińsko-mazurskiego odnotowano w uprawach ogrodniczych. Od producentów z województwa pochodziło jedynie 0,2% zbiorów owoców z drzew, 1,1% owoców jagodowych i 1,9% warzyw gruntowych.

Wykres 59. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2021 r.

Chart 59. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2021

^a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

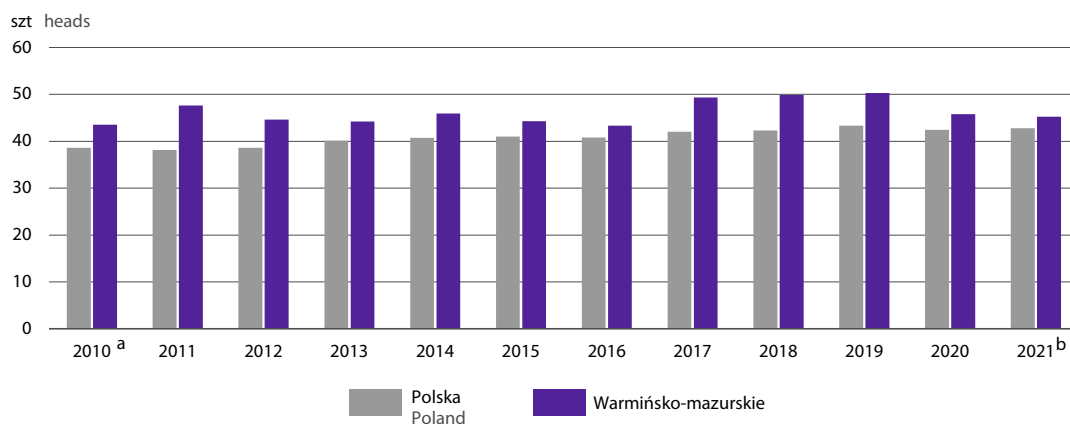
Pogłowie zwierząt przyjęto według danych z badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu 2021 r. i w porównano do wyników badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu 2020 r. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

Według danych z badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu 2021 r., pogłowie bydła w województwie liczyło 484,7 tys. szt., co stanowiło 7,6% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do wyników z 2020 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 1,5% (w Polsce wzrost o 0,9%). W odniesieniu do 2010 r. odnotowano wzrost pogłowia bydła zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 11,4% i o 11,5%).

W 2021 r. w ogólnym pogłowiu bydła 43,8% stanowiły krowy, w tym 79,5% – krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 37,3% i 88,5%). Niższy w województwie niż w kraju udział krów mlecznych w stadzie bydła świadczył o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję nie tylko mleka, ale i mięsa. W 2021 r. obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła 45,2 szt. (w kraju 42,8 szt.) W latach 2010–2021 warmińsko-mazurskie charakteryzowało się wyższą obsadą bydła niż średnio w Polsce.

Wykres 60. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca

Chart 60. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

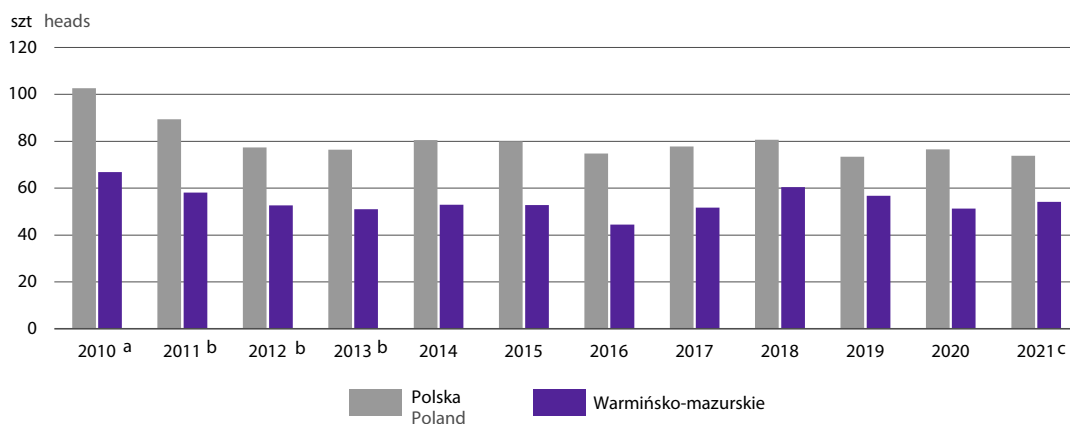
Pogłowie trzody chlewnej według danych z badania reprezentacyjnego przeprowadzonego w czerwcu 2021 r. w województwie ukształtowało się na poziomie 581,9 tys. szt. (w tym 39,6 tys. szt., tj. 6,8% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 5,3%. W odniesieniu do stanu z czerwca 2020 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 6,0% (w Polsce zanotowano spadek o 3,5%). W porównaniu z 2010 r. spadek pogłowia wyniósł 13,2% (w kraju – spadek o 27,6%). Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. wyniosła 54,2 szt. (w kraju 73,8 szt.). W latach 2010–2021 warmińsko-mazurskie charakteryzowało się niższą obsadą trzody chlewnej niż średnio w Polsce.

Wykres 61. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 61. Pigs density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b As of the end of July. c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

W 2021 r. stado owiec według danych z badania reprezentacyjnego liczyło 15,4 tys. szt., co stanowiło 5,3% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem w województwie pogłowie owiec zmalało o 3,4%, natomiast w Polsce wzrosło o 0,5%. W odniesieniu do 2010 r. stado owiec w województwie warmińsko-mazurskim zwiększyło się o 43,0% (w kraju zwiększyło się o 10,7%). W 2021 r. obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1,4 szt. (w kraju 1,9 szt.).

Według danych z badania reprezentacyjnego stado drobiu w województwie w czerwcu 2021 r. ukształtowało się na poziomie 10,2 mln szt. i stanowiło 5,3% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie wzrosła o 9,4% (w kraju – zmalała o 11,5%). Warmińsko-mazurskie charakteryzowało się najwyższym pogłowiem indyków. W 2021 r. było 5,3 mln szt. indyków, co stanowiło 34,3% pogłowia w kraju. W 2021 r. obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 946,0 szt. (w kraju 1 272,4 szt.).

W 2021 r. skupiono 628,1 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego). Podobnie jak w roku poprzednim stanowił on 7,1% skupu ogólnokrajowego. W latach 2010–2016 udział producentów z województwa warmińsko-mazurskiego w skupie w kraju stopniowo malał, w latach 2017–2018 wzrastał, a w latach 2019–2020 znów zmalał. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 16,6% i w porównaniu z 2010 r. niższy o 14,3% (w kraju odpowiednio spadek o 16,2% i wzrost o 8,3%). W omawianym roku w województwie skupiono 411,3 tys. ton pszenicy, tj. o 16,8% mniej niż w poprzednim roku i o 19,8% mniej niż w 2010 r. Skup żyta wyniósł 47,2 tys. ton i zmniejszył się o 36,3% w odniesieniu do 2020 r. oraz o 44,0% w stosunku do 2010 r.

Skup ziemniaków ogółem w 2021r. ukształtował się na poziomie 64,7 tys. ton, co stanowiło 3,1% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków ogółem o 22,7%, a w porównaniu z 2010 r. wzrost ponad siedmiokrotny (w kraju odnotowano wzrost o 7,4% w odniesieniu do poprzedniego roku i w stosunku do 2010 r. wzrost o 82,0%). W ciągu roku wzrósł udział ziemniaków jadalnych w ziemniakach skupionych ogółem (z 42,2% do 49,5%).

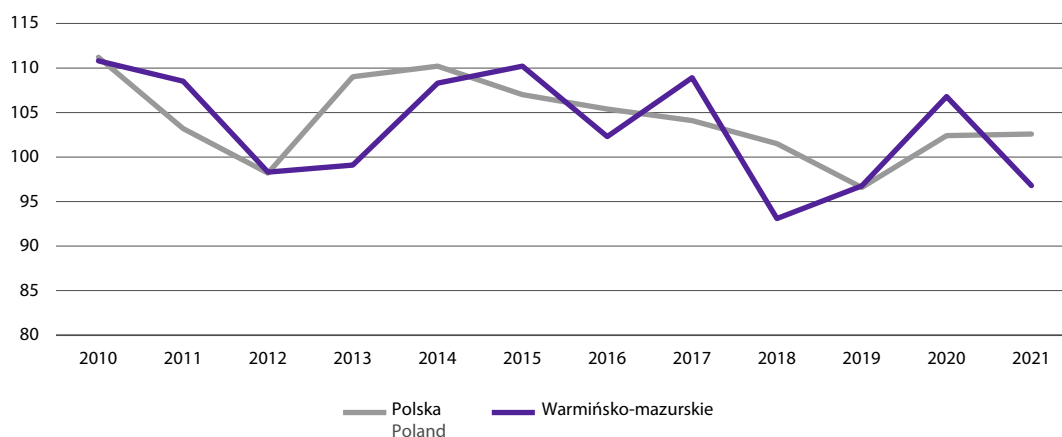
W 2020 r. skupiono 412,3 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 3,2% mniej niż przed rokiem, natomiast o 30,8% więcej niż w 2010 r. Stanowiło to 6,3% skupu ogólnokrajowego. W skali kraju odnotowano wzrost skupu żywca rzeźnego o 2,6% w odniesieniu do 2020 r. i w stosunku do stanu sprzed jedenastu lat wzrost o 47,2%.

Wykres 62. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 62. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

Previous year=100

Skup żywca wołowego (bez cieląt) ukształtował się na poziomie 32,0 tys. ton i stanowił 4,3% skupu ogólnokrajowego. Podaż bydła ogółem była większa o 5,0% niż przed rokiem i o 30,0% niż w 2010 r. W ciągu ostatniego roku skupiono 146,0 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 13,4% więcej niż w roku poprzednim i o 51,0% więcej niż jedenaście lat wcześniej. Udział województwa w ogólnopolskim skupie trzody chlewnej wyniósł 5,7%. Żywca drobiowego skupiono 234,3 tys. ton, co stanowiło 7,2% ogółu żywca drobiowego skupionego w kraju. Było to o 12,2% mniej niż w roku poprzednim, natomiast więcej o 21,3% w porównaniu z 2010 r. Większość skupionego żywca drobiowego stanowiły indyki (68,2%).

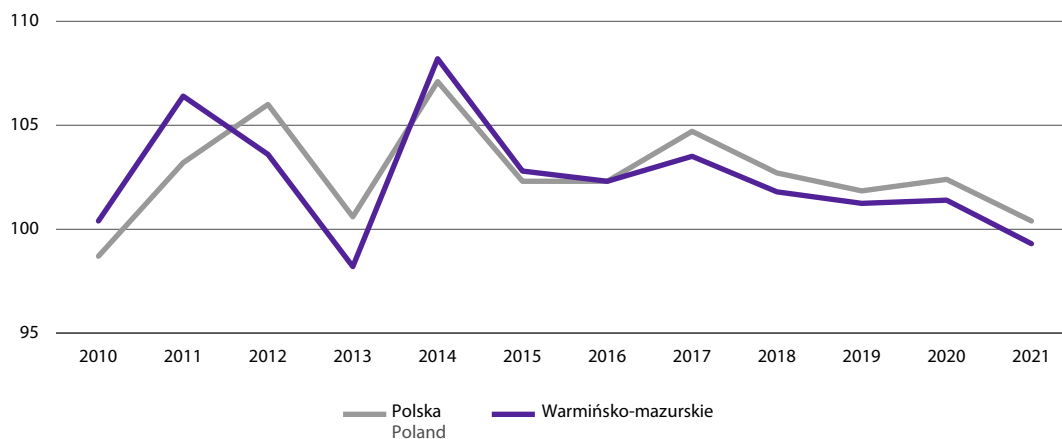
W 2021 r. skup mleka krowiego wyniósł 932,6 mln litrów, tj. mniej o 0,7% niż przed rokiem, natomiast więcej o 32,2% niż jedenaście lat wcześniej. W skali kraju zanotowano wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 0,4% i w porównaniu z 2010 r. o 38,8%. Skup wojewódzki stanowił 7,7% skupu w kraju.

Wykres 63. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 63. Indices of cows' milk procurement

Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej (bez ziarna siewnego) w województwie w 2021 r. wyniosła 97,63 zł za 1 dt (w kraju – 96,76 zł) i była o 29,0% wyższa niż przed rokiem i w porównaniu z 2010 r. wyższa o 59,6%. Cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 73,99 zł za dt (w kraju – 75,36 zł), tj. o 40,6% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2020 r. i o 68,0% wyższym niż w 2010 r. Za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 52,98 zł za dt (w kraju – 60,61 zł), tj. o 22,7% mniej niż przed rokiem i o 5,8% mniej niż w 2010 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 7,63 zł za kg (w kraju również 7,63 zł). Zwiększyła się ona o 24,4% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku i w odniesieniu do 2010 r. o 78,5%. Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,67 zł za kg (w kraju 4,79 zł), tj. o 9,7% niższą niż w 2020 r., natomiast o 16,4% wyższą w porównaniu z zanotowaną jedenaście lat wcześniej. Cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,02 zł za kg (w kraju – 4,18 zł). Była ona wyższa o 14,2% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 17,5% wyższa niż w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,59 zł (w kraju – średnio 1,57 zł). Było to więcej o 13,5% niż przed rokiem i o 44,4% więcej niż jedenaście lat wcześniej.

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 12,2% (w cenach stałych), o czym zadecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna (o 20,7%) i produkcja zwierzęca (o 6,8%). W analizowanym roku udział warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,1%. W strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja zwierzęca. Jej udział w produkcji globalnej województwa wyniósł 58,8%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. 31,0% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 69,0%. Wartość produkcji końcowej w 2020 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, była o 9,2% wyższa, wskutek wzrostu produkcji roślinnej o 14,4% i produkcji zwierzęcej o 7,1%. W towarowej produkcji rolniczej nastąpił także wzrost produkcji ogółem (o 9,1%), przy wzroście wartości produkcji roślinnej (o 15,6%) i zwierzęcej (o 7,0%). W 2020 r. udział województwa warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 5,0%, a towarowej 4,9%.

Przemysł Industy

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wystąpił wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. W kolejnych kwartalnych okresach narastający wzrost dynamiki produkcji sprzedanej odnotowano tylko w II i III kwartale 2021 r. W I kwartale dynamika sprzedaży była niższa niż w analogicznym okresie 2020 r. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła wydajność pracy, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

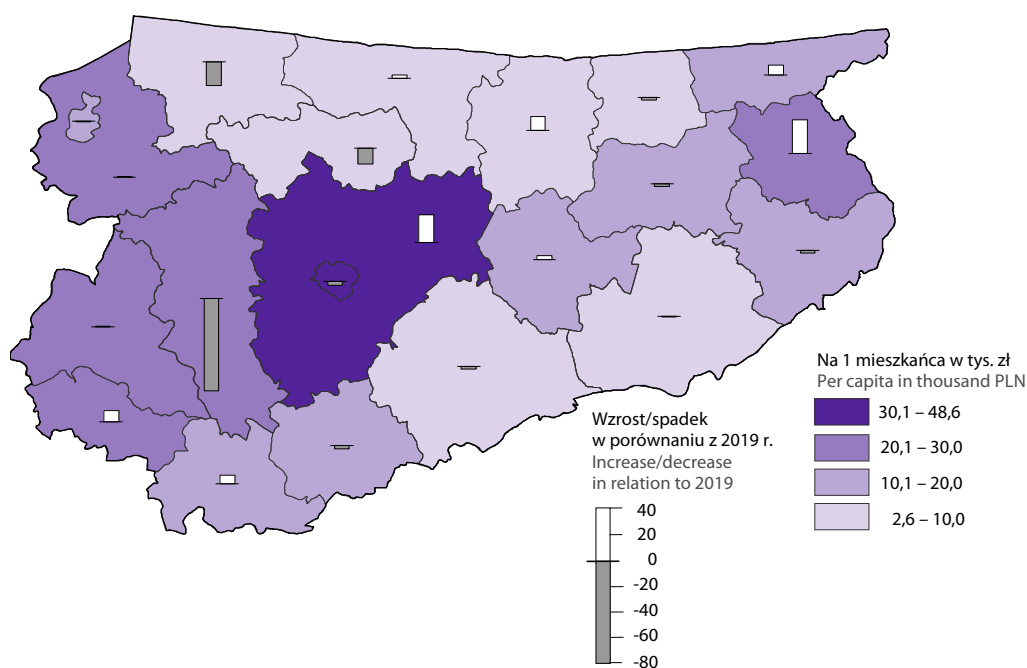
Produkcja sprzedana budownictwa zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego. Mniejsza niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie wystąpił wzrost wydajności pracy w budownictwie, przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Wzrosła natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz budów rozpoczętych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była większa niż w roku 2020 i mniejsza niż w 2010.

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących 10 osób i więcej produkcja sprzedana przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. osiągnęła wartość 30 578,2 mln zł i była jedną z najniższych w kraju (14 lokata). Badaniem były objęte 1 103 podmioty sekcji tworzących „Przemysł”. Produkcja sprzedana województwa stanowiła 2,1% produkcji krajowej (w 2019 r. 2,4%). Była ona niższa (w cenach stałych) o 16,5% w stosunku do roku poprzedniego (w kraju spadek o 1,0%). Spadek produkcji zanotowano w dwóch sekcjach przemysłu, tj. w przetwórstwie przemysłowym (o 17,5%, w kraju spadek o 1,0%), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,4%, spadek o 1,9%). W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji oraz w górnictwie i wydobywaniu obserwowano wzrost produkcji odpowiednio o 4,4% i o 4,3% (w kraju wzrost o 6,9% i spadek o 7,0%). Spadek produkcji sprzedanej wystąpił w 15 (spośród 28) działach przemysłu. W województwie największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu miał Olsztyn (22,3%) oraz powiat olsztyński (20,2%), najmniejszy (poniżej 1,0%) wystąpił w powiatach: węgorzewskim, braniewskim, bartoszyckim, lidzbarskim. W stosunku do 2019 r. obserwowano spadek udziału w produkcji sprzedanej przemysłu w powiecie ostródzkim (o 16,2 p. proc.). W powiatach: braniewskim, lidzbarskim i węgorzewskim udział produkcji nie zmienił w stosunku do 2019 r., a w pozostałych 17 powiatach województwa wystąpił jego wzrost, największy w powiecie olsztyńskim (o 6,0 p. proc.) i Olsztynie (o 2,6 p. proc.).

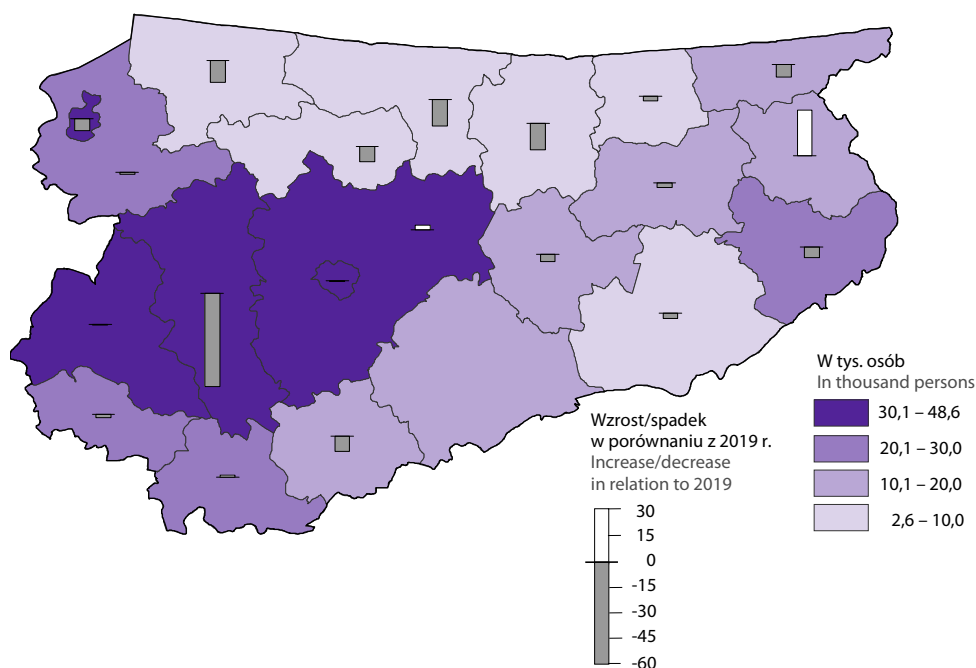
Produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa osiągnęła w 2020 r. wartość 21,5 tys. zł (ceny bieżące) i była mniejsza niż w 2019 r. o 14,2% i większa w porównaniu z 2015 r. o 13,7% (w kraju odpowiednio 37,7 tys. zł, spadek o 2,3%, wzrost o 24,1%). Była ona jedną z najniższych w kraju (15 lokata, w 2019 r. i w 2015 r. 12 lokata). Większą od produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca województwa osiągnięto w powiecie olsztyńskim (48,6 tys. zł), Olsztynie (39,6 tys. zł), w powiatach: ostródzkim (25,6 tys. zł), elbląskim (24,8 tys. zł) i oleckim (22,0 tys. zł). Najniższą produkcję sprzedaną na 1 mieszkańca uzyskano w powiecie węgorzewskim (2,6 tys. zł), następnie w powiecie braniewskim (3,4 tys. zł). W porównaniu z 2019 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca odnotowano w 10 powiatach województwa. Największy wzrost dotyczył powiatu oleckiego (o 25,2%), następnie olsztyńskiego (o 20,9%). W 11 powiatach wystąpił spadek produkcji sprzedanej, największy w powiecie ostródzkim (o 69,9%).

Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2020 r.
Map 41. Sold production of industry (current prices) in 2020

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących 10 osób i więcej) w 2020 r. wyniosło 78,1 tys. osób i było o 10,9% niższe niż przed rokiem. Na spadek wpłynęło zmniejszenie przeciętnego zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (o 12,1%). Przeciętne zatrudnienie było mniejsze również w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 3,0%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 0,2%). Natomiast w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji odnotowano wzrost o 3,0%. W 17 powiatach województwa wystąpił spadek przeciętnego zatrudnienia, największy w powiecie ostródzkim (o 55,3%). Wzrost odnotowano w 3 powiatach, w tym największy w powiecie oleckim (o 27,3%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle spadło o 2,2%. Spadek odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 3,7%), w górnictwie i wydobywaniu (o 2,1%), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,8%). Wzrost wystąpił w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 21,6%).

Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.
Map 42. Average paid employment in industry in 2020

Wydajność pracy w przemyśle na 1 zatrudnionego w 2020 r. wyniosła 391,6 tys. zł była o 4,1% niższa niż przed rokiem i wyższa o 14,4% w porównaniu z rokiem 2015. Największą produkcję sprzedaną na 1 zatrudnionego osiągnięto w Olsztynie (629,7 tys. zł), następnie w powiecie olsztyńskim (570,2 tys. zł). Najniższa wydajność pracy (poniżej 200 tys. zł na 1 zatrudnionego) dotyczyła powiatów: bartoszyckiego, węgorzewskiego i braniewskiego. W 2020 r. w 7 powiatach województwa warmińsko-mazurskiego wydajność pracy była niższa niż w roku poprzednim. Największy spadek wystąpił w powiecie ostródzkim (o 33,2%). Wzrost wydajności pracy notowano w 13 powiatach, w tym największy w powiecie kętrzyńskim (o 30,5%). Znaczny wzrost odnotowano również w powiecie bartoszyckim (o 20,3%) i olsztyńskim (o 18,4%).

W latach 2016–2019 notowano w województwie wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w odniesieniu do roku poprzedniego. Największy wzrost (o 7,6%) osiągnięto w 2017 r. (w kraju wzrost o 6,6%). W następnych latach tempo wzrostu produkcji stopniowo słabło. W 2018 r. wyniosło 4,7% (w kraju wzrost o 5,8%), a w 2019 r. 3,9% (w kraju wzrost o 4,0%). W 2020 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej w stosunku do 2019 r. (o 15,5%, w kraju spadek o 1,0%). W roku 2021 produkcja sprzedana przemysłu była o 13,0% wyższa niż przed rokiem (w kraju wzrost o 14,8%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. w województwie osiągnęła wartość 39 918,6 mln zł (w cenach bieżących) i stanowiła, podobnie jak w 2020 r., 2,1% produkcji krajowej. W województwie warmińsko-mazurskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających 2021 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w stosunku do analogicznych okresów roku ubiegłego zanotowano w II i III kwartale. Po notowanym w I kwartale 2021 r. spadku produkcji sprzedanej o 11,1% w skali roku, w kolejnych okresach narastających zaobserwowano – w I półroczu wzrost o 17,8%, a w okresie trzech kwartałów o 14,5%.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 41. Przemysł

Table 41. Industry

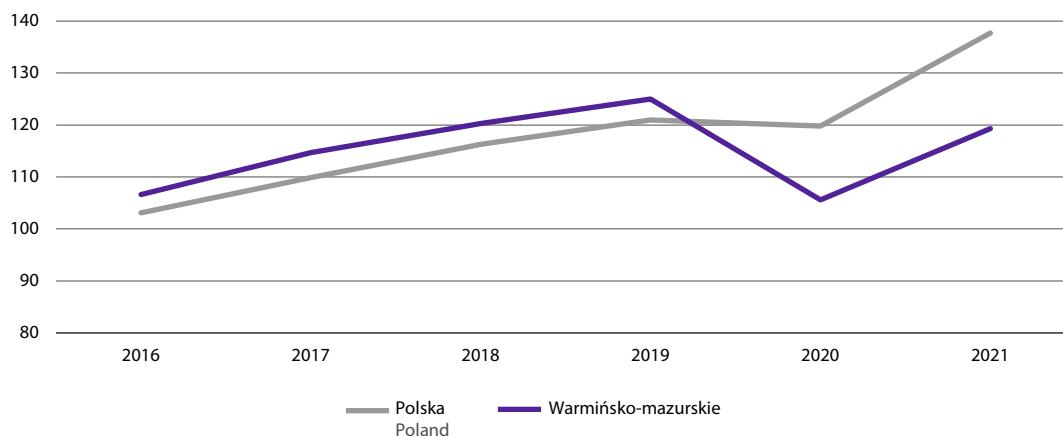
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	21 921,4	28 616,9	32 431,6	39 918,6
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,3	2,4	2,1	2,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in%	94,7	94,8	93,3	93,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	77,6	79,5	79,1	80,7

Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 64. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

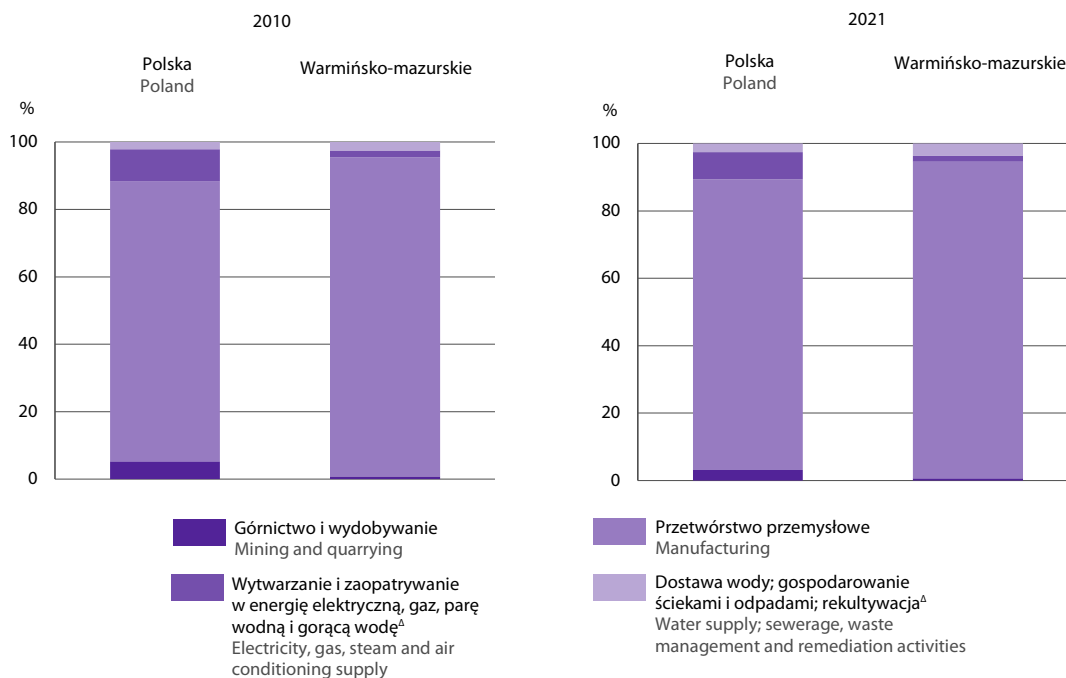

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w 2021 r. był wynikiem zwiększenia produkcji sprzedanej przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym – o 13,4% (w kraju wzrost o 14,1%). Wartość produkcji sprzedanej w tej sekcji wyniosła 37 461,1 mln zł i stanowiła 93,8% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w województwie (w kraju 86,2%). W województwie warmińsko-mazurskim większą niż przed rokiem sprzedaż notowano również w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 12,5% (w kraju wzrost o 29,3%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 6,8% (w kraju wzrost o 10,7%). Spadek produkcji sprzedanej wystąpił w sekcji górnictwo i wydobywanie – o 9,0% (w kraju wzrost o 2,8%).

W analizowanym okresie wyższy niż w ub. roku poziom produkcji sprzedanej wystąpił w 20 (spośród 22 występujących w województwie) działach przetwórstwa przemysłowego. Wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) m.in. produkcja: wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (wzrost o 22,8%), wyrobów z metali^a (o 19,8%), mebli (o 19,0%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 12,1%). Produkcja artykułów spożywczych, której udział w przetwórstwie przemysłowym był w województwie największy (stanowił 24,7%) wzrosła o 3,2%.

Wykres 65. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 65. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie warmińsko-mazurskim towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia (o 2,0%, w kraju wzrost o 0,4%).

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 80,7 tys. osób i stanowiło 3,0% przeciętnego zatrudnienia przemysłu krajowego. W przetwórstwie przemysłowym zatrudnienie wyniosło 72,8 tys. osób i stanowiło 90,2% zatrudnienia w przemyśle województwa warmińsko-mazurskiego. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji zatrudnionych było 5,6 tys. osób (7,0% zatrudnienia przemysłu ogółem), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 1,7 tys. osób (2,1%), a w górnictwie i wydobywaniu – 0,5 tys. osób (0,7%).

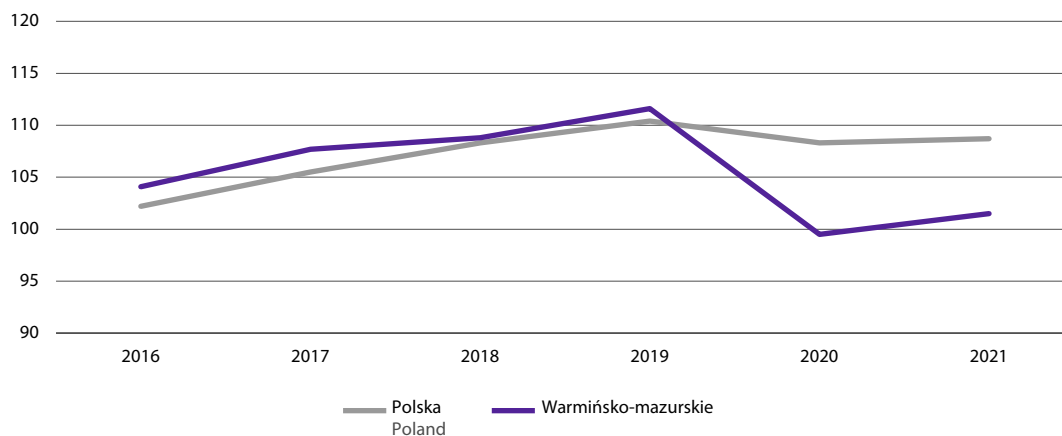
W dwóch sekcjach przemysłu przeciętne zatrudnienie było wyższe niż w 2020 r. W górnictwie i wydobywaniu zatrudnienie wzrosło o 4,2% (w kraju spadek o 2,3%) oraz przetwórstwie przemysłowym o 2,3% (wzrost o 0,6%). W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji^Δ przeciętne zatrudnienie utrzymało się na poziomie z 2020 r. (w kraju wzrost o 1,8%), a w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ odnotowano spadek o 3,6% (spadek o 2,7%).

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

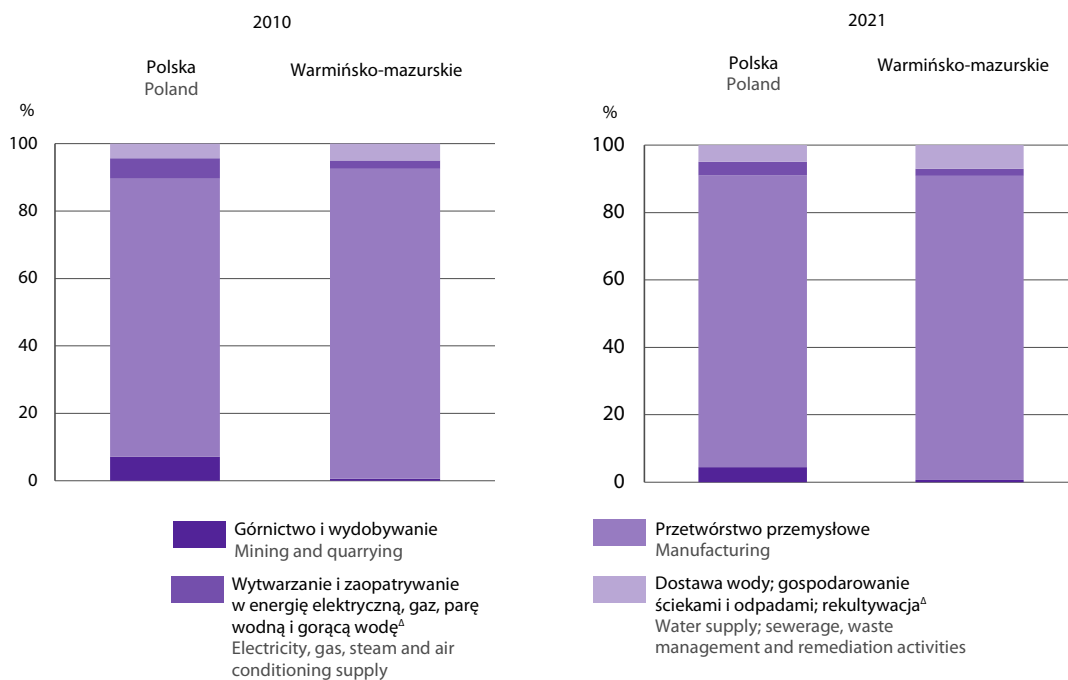
Chart 66. Indices of average paid employment in industry

2015=100

Wykres 67. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 67. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła w 2021 r. 495,0 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 10,7% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (w kraju 684,1 tys. zł – wzrost o 14,4%). Największą wydajność uzyskano w przetwórstwie przemysłowym – 514,8 tys. zł na 1 zatrudnionego w tej sekcji, następnie w górnictwie i wydobywaniu – 504,0 tys. zł, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^a – 405,8 tys. zł, a w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – 264,8 tys. zł.

Budownictwo Construction

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 5 001,7 mln zł i była o 2,4% większa w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2020 r. wzrost o 18,6%). Wartość produkcji sprzedanej była jedną z najniższych w kraju i plasowała województwo warmińsko-mazurskie na 14 miejscu. W skali kraju zanotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w 2021 r. o 13,7%, a w 2020 r. o 0,4%. Produkcja sprzedana budownictwa w województwie stanowiła 1,7% (w 2020 r. – 1,8%) sprzedaży krajowej w tej sekcji.

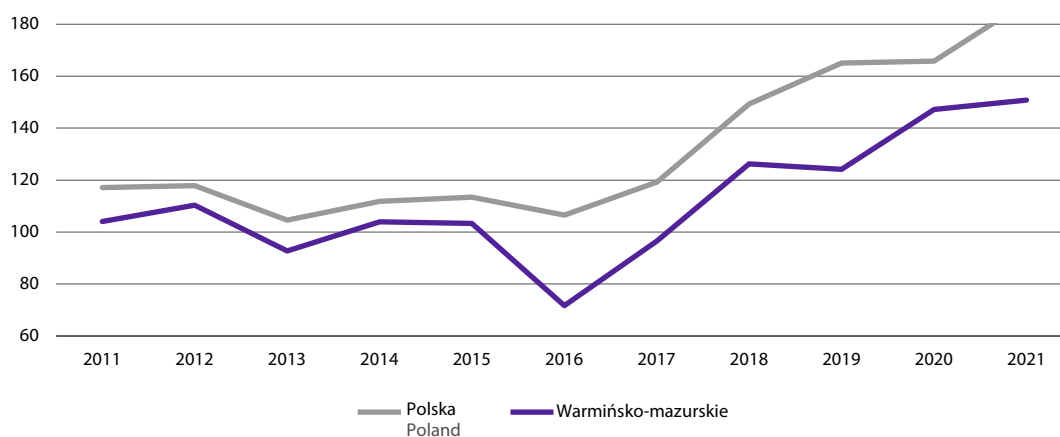
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 42. Budownictwo
Table 42. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	3 317,4	3 430,8	4 884,4	5 001,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,1	1,9	1,8	1,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in%	66,0	66,6	56,2	47,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	14,1	11,0	10,9	10,8

Wykres 68. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010=100

Chart 68. Indices of sold production of construction (current prices)
2010=100

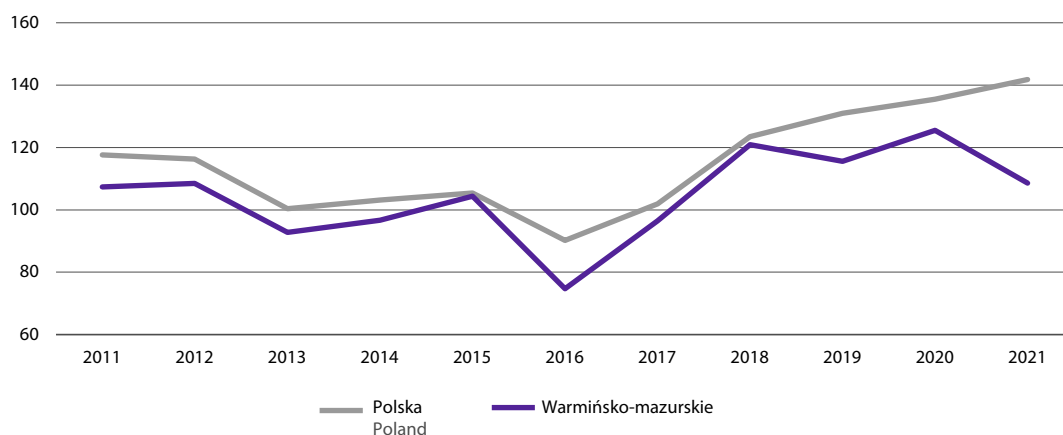

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2021 r. wyniosła 2 374,7 mln zł (w 2020 r. – 2 744,1 mln zł) i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 13,5% (w kraju wzrost o 4,6%). Stanowiła ona 47,5% produkcji sprzedanej budownictwa ogółem (w kraju 38,7%). Natomiast w 2020 r. produkcja budowlano-montażowa była o 8,5% wyższa niż w 2019 r. i stanowiła 56,2% produkcji sprzedanej budownictwa ogółem w województwie (w kraju odpowiednio wzrost o 0,4%, 40,8%). W 2021 r. spadek produkcji budowlano-montażowej dotyczył wszystkich działów budownictwa. W przedsiębiorstwach, których podstawowym rodzajem działalności są roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków odnotowano spadek produkcji budowlano-montażowej o 22,2% (w 2020 r. wzrost o 16,2%), w dziale „budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej” – o 8,6% (spadek o 3,4%), a w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi – o 3,4% (wzrost o 8,7%).

Wykres 69. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010=100

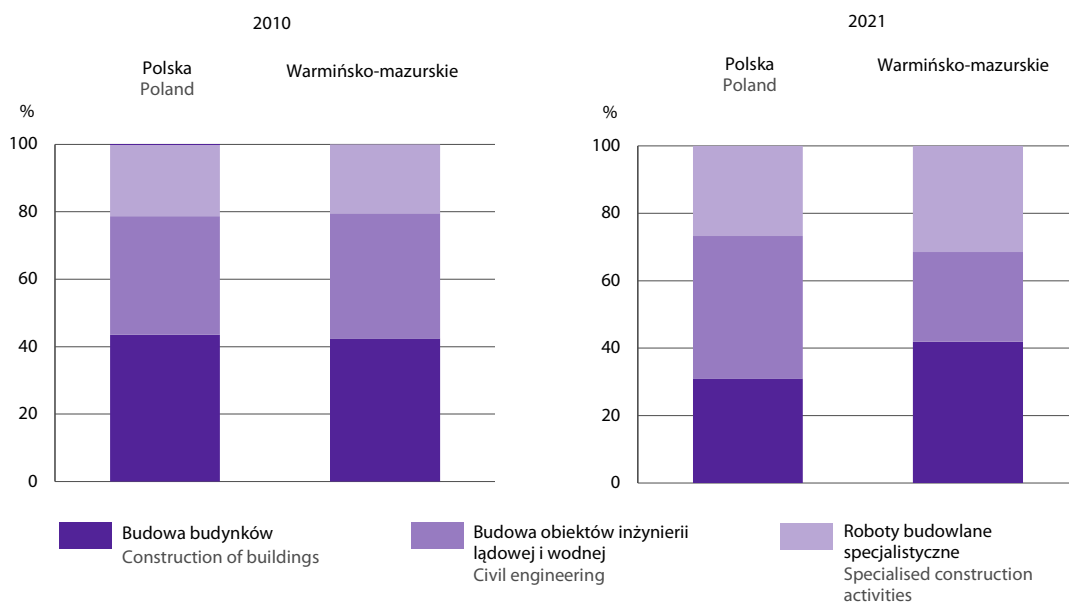
Chart 69. Indices of construction and assembly production (current prices)
2010=100

W 2021 r. jednostki zajmujące się wznoszeniem budynków posiadały największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej województwa i stanowiły 41,9% wartości tej produkcji (w 2020 r. – 46,6%, w 2010 r. – 42,4%). Udział przedsiębiorstw wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne wyniósł 31,5% (odpowiednio 28,2%, 20,4%), a podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej 26,6% (odpowiednio 25,2%, 37,2%).

Wykres 70. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)

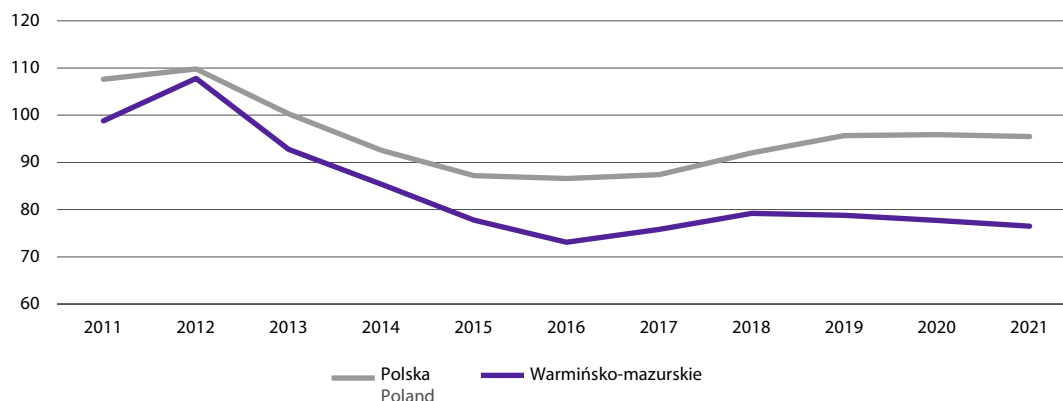
Chart 70. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie ukształtowało się na poziomie 10,8 tys. osób i stanowiło 2,5% (w 2020 r. – 2,6%, w 2010 r. – 3,2%) przeciętnego zatrudnienia budownictwa krajowego. Przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się w skali roku o 1,7% (w kraju spadek o 0,4%), a w porównaniu z 2010 r. o 23,6% (w kraju spadek o 4,5%).

Wykres 71. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2010 = 100

Chart 71. Indices of average paid employment in construction
2010 = 100

Wydajność pracy w budownictwie na 1 zatrudnionego w 2021 r. wyniosła (w cenach bieżących) 465,0 tys. zł i była (w cenach bieżących) o 4,1% wyższa niż przed rokiem (w 2020 r. – 446,6 tys. zł, wzrost do 2019 r. o 20,3%).

W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. oddano do użytkowania 5 885 mieszkań, co w porównaniu z 2020 r. oznacza spadek o 8,9% (w kraju wzrost o 6,4%) i wzrost w stosunku do 2010 r. o 23,7% (wzrost o 72,9%). Mieszkania oddane na terenie województwa stanowiły 2,5% mieszkań oddanych do użytkowania w kraju (w 2020 r. – 2,9%, w 2010 r. – 3,5%). Mniej mieszkań niż przed rokiem przekazano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (spadek o 24,9%). Liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się w budownictwie zakładowym (wzrost 14-krotny), społecznym czynszowym (o 84,6%), indywidualnym (o 15,7%).

W miastach, podobnie jak w latach 2010 i 2020, przybyło więcej nowych mieszkań niż na wsi. Stanowiły one 54,7% ogółu mieszkań oddanych w województwie w 2021 r. (w 2020 r. – 65,4%, w 2010 r. – 63,3%). W 2021 r. liczba mieszkań oddanych w miastach spadła w stosunku roku poprzedniego o 23,8% (w 2020 r. wzrost o 19,5%), a w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 6,9%. Na wsi liczba oddanych mieszkań odpowiednio: wzrost o 19,3% (w 2020 r. spadek o 0,9%) i wzrost o 52,6%.

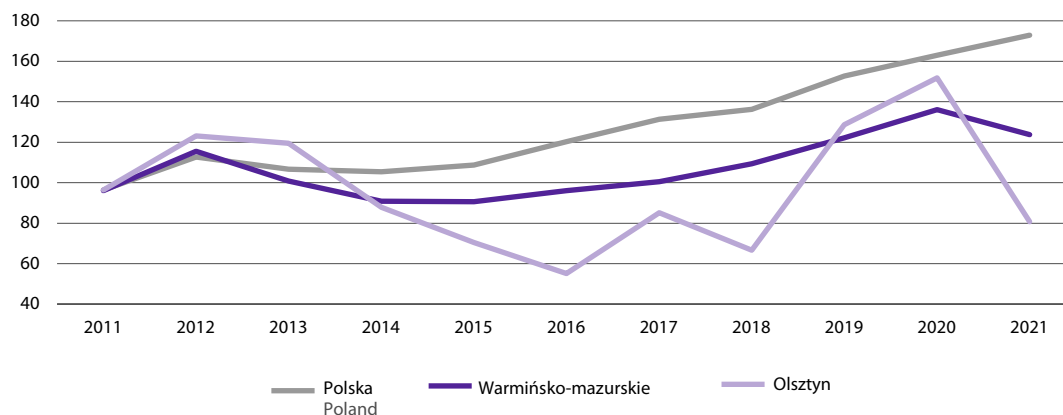
W 2021 r. najwięcej mieszkań przekazano w powiecie olsztyńskim (1 070) i Olsztynie (802), a najmniej w powiecie węgorzewskim (35).

Mniej mieszkań niż rok wcześniej oddano w dziesięciu powiatach województwa. Największy spadek liczby oddanych mieszkań zaobserwowano w powiecie giżyckim (spadek o 62,1%). Wzrost liczby mieszkań wystąpił w jedenastu powiatach, największy w powiecie gołdapskim (o 124,1%).

W 2021 r., podobnie jak w roku poprzednim, dominowało budownictwo na sprzedaż lub wynajem, które stanowiło 55,0% ogółu mieszkań oddanych w województwie. W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania, w porównaniu z 2020 r., zwiększył się udział mieszkań realizowanych przez inwestorów indywidualnych (o 8,9 p. proc.), budownictwa komunalnego (o 1,4 p. proc.), zakładowego (o 0,6 p. proc.), spółdzielni mieszkaniowych (o 0,4 p. proc.) oraz budownictwa społecznego czynszowego (o 0,4 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 11,7 p. proc.).

Wykres 72. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2010 = 100

Chart 72. Indices of the number of dwellings completed
2010 = 100

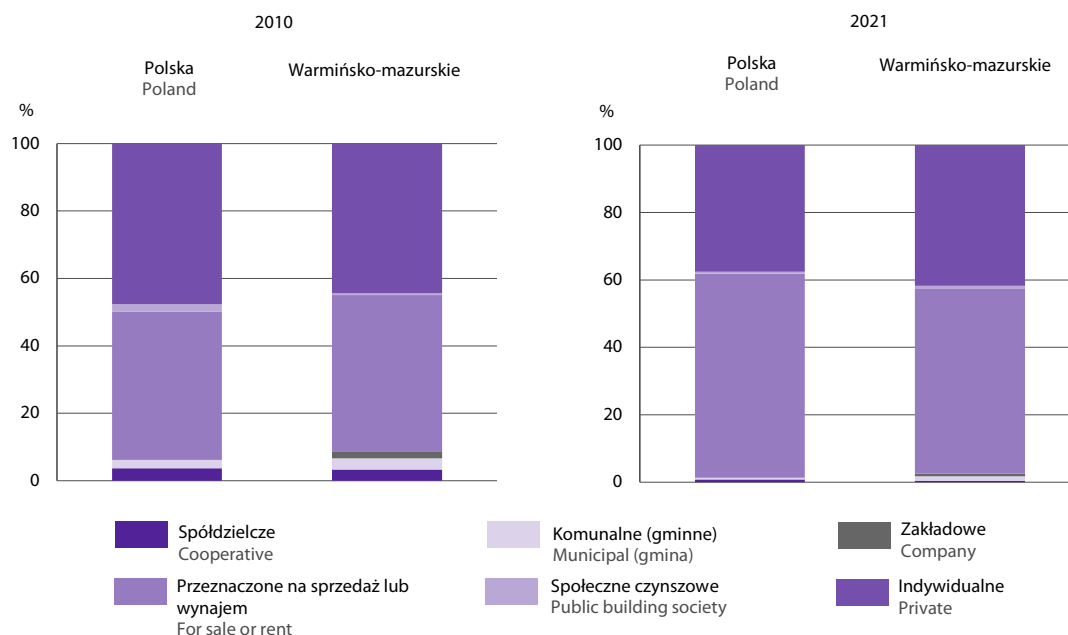

Tablica 43. Budownictwo mieszkaniowe

Table 43. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,3	3,0	4,6	4,2	6,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	96,2	95,9	84,5	91,9	92,8
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project per 1000 population	4,3	4,6	5,4	7,7	8,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings in which construction has begun per 1000 population	2,8	3,0	5,0	5,5	7,3

Wykres 73. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa^a
Chart 73. Dwellings completed by forms of construction^a

a Od 2018 r. uległ zmianie zakres danych gromadzonych dla form budownictwa „indywidualne” oraz „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Zmiana polega na włączeniu efektów budownictwa „indywidualnego realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem” do efektów budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Obowiązujące definicje: – budownictwo indywidualne – realizowane przez osoby fizyczne (bez względu na to, czy prowadzą działalność gospodarczą), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora, – budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – realizowane w celu osiągnięcia zysku przez różnych inwestorów.
 a Since 2018 the scope of data for “the private construction” and “the construction designated for sale or rent” has been changed. The results of “the private construction designated for sale or rent” are included into “the construction designated for sale or rent”. Applicable definitions: – private construction – realized by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designated for the own use of the investor, – construction for sale or rent – realized in order to achieve a profit by various investors.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego w 2021 r. wyniosła 91,9 m² (w kraju 92,8 m²) i była większa w stosunku do roku poprzedniego o 7,4 m², tj. o 8,8% (w kraju wzrost o 4,1 m², tj. o 4,6%), a w porównaniu z 2010 r. mniejsza o 4,3 m², tj. o 4,5%, (w kraju spadek o 13,3 m², tj. o 12,5%). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego przez inwestorów indywidualnych wyniosła 139,8 m² i zwiększyła się o 1,2 m² w porównaniu z 2020 r. Mieszkania pozostałych inwestorów były mniejsze od przeciętnej powierzchni mieszkania oddanego w województwie.

Przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego poza budownictwem indywidualnym wyniosła w 2021 r. 57,7 m² (w 2020 r. – 58,1 m²). W stosunku do 2020 r. spadła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań przekazanych przez budownictwo zakładowe (o 51,8 m²) oraz społeczne czynszowe (o 2,0 m²). Większe niż rok wcześniej były mieszkania zrealizowane przez deweloperów (wzrost o 0,1 m²). Mieszkania na wsi, wybudowane głównie przez inwestorów indywidualnych (72,4%), były znacznie większe od mieszkań wybudowanych w miastach. Średni metraż 1 mieszkania oddanego w 2021 r. na wsi wyniósł 115,7 m² i był o 43,5 m² większy od przeciętnego mieszkania wybudowanego w mieście (72,2 m²).

W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. największe mieszkania oddano w powiatach węgorzewskim (165,8 m²) i braniewskim (143,0 m²), a najmniejsze w Olsztynie (66,1 m²).

Wskaźnik wielkości mieszkań, wyrażony liczbą izb w 1 mieszkaniu wyniósł w województwie 3,9 (w 2020 r. 3,8). W miastach, gdzie mieszkania były znacznie mniejsze od średniej w województwie, wskaźnik wyniósł 3,3 (w 2020 r. 3,2), natomiast na wsi 4,6 (w 2020 r. 4,9). Mieszkanie zrealizowane w budownictwie indywidualnym zawierało średnio 5,3 izb. W pozostałych formach budownictwa wskaźnik ten w 2021 r. przedstawiał się następująco: budownictwo zakładowe – 4,0, przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – 2,9, społeczne czynszowe – 2,8, spółdzielcze – 2,6 i komunalne – 2,3. Mieszkanie oddane w 2021 r. w kraju miało (podobnie jak w województwie) przeciętnie 3,9 izb (w miastach 3,2, na wsi 5,1).

W 2021 r., podobnie jak w 2020 r., wszystkie nowo oddane mieszkania były wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, tj. wodociąg, kanalizację oraz centralne ogrzewanie. Mieszkania nie posiadające gazu sieciowego oraz instalacji do centralnego dostarczania ciepłej wody stanowiły odpowiednio 85,8% i 54,5% (w 2020 r. – 78,5% i 55,7%) nowo wybudowanych mieszkań.

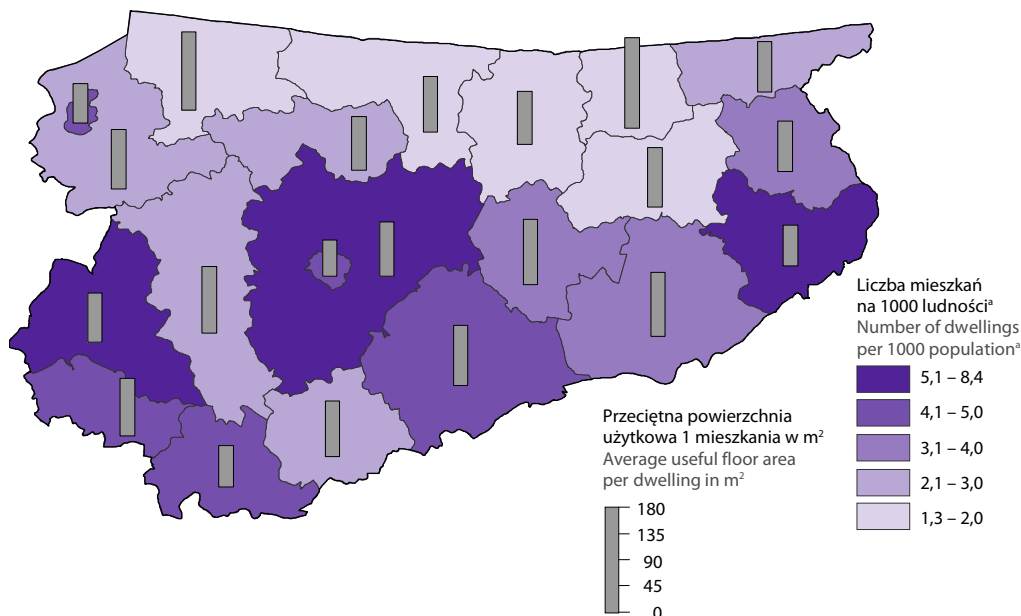
Jednym z mierników intensywności budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2021 r. wskaźnik ten wyniósł w województwie 4,2 (w kraju 6,2) i był niższy od ubiegłorocznego (w 2020 r. – 4,5). Przy czym jego wartość w miastach (3,9) była niższa niż na wsi (4,6). W kraju osiągnął on wartość dla miast 6,6, dla wsi 5,5.

Najwięcej mieszkań w województwie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oddano w powiecie olsztyńskim (8,4) i ełckim (6,4). Natomiast najniższy wskaźnik charakteryzował powiat kętrzyński (1,3).

Innym miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 nowo zawartych małżeństw. W 2021 r. wskaźnik ten wyniósł w województwie 1 050 (w kraju 1 396) i był niższy od osiągniętego w 2020 r. (1 358). W miastach przyjął wartość 954 (w kraju 1 494), a na wsi 1 194 (w kraju 1 249).

Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 nowo zawartych małżeństw oddano w powiecie olsztyńskim (2 149), ełckim (1 495) i iławskim (1 268), a najmniej w powiatach: braniewskim (460), węgorzewskim (467) i kętrzyńskim (500).

Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r.
Map 43. Dwellings completed in 2021

a Ludność według stanu w dniu 30 czerwca.
a Population as of 30 June.

Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w 2021 r., wyniosła 10,9 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 40,6% (w kraju wzrost o 23,6%). W stosunku do 2010 r. odnotowano w województwie wzrost wydanych pozwoleń o 75,4% (w kraju wzrost o 95,0%).

Pozwolenia wydane na budowę mieszkań oraz zgłoszenia dokonane z projektem budowlanym w województwie w 2021 r. stanowiły 3,2% pozwoleń wydanych w kraju (w 2020 r. – 2,8%, w 2010 r. – 3,5%).

W 2021 r. najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań wydano w powiecie olsztyńskim (1 772) i Olsztynie (1 563). Stanowiły one 30,7% ogółu wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń w województwie. Najmniej pozwoleń wydano w powiecie gołdapskim (71).

W stosunku do roku poprzedniego wzrost liczby wydanych pozwoleń wystąpił w szesnastu powiatach województwa. Największy odnotowano w powiatach: bartoszyckim (ponad 4-krotny wzrost), następnie w mrągowskim (o 197,5%), kętrzyńskim (o 163,8%) i Olsztynie (o 145,4%). Spadek liczby rozpoczętych mieszkań odnotowano w pięciu powiatach. Największy spadek dotyczył powiatu nowomiejskiego (o 52,0%).

W ciągu minionego roku inwestorzy budownictwa mieszkaniowego zgłosili rozpoczęcie budowy 7,8 tys. mieszkań, tj. o 8,4% więcej niż w roku 2020 (w kraju wzrost o 23,9%). W porównaniu z 2010 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się w województwie o 91,9% (w kraju wzrost o 75,5%). Mieszkania, których budowę rozpoczęto w 2021 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego stanowiły 2,8% ogółu mieszkań rozpoczętych w kraju (w 2020 r. – 3,2%, w 2010 r. – 2,6%).

W województwie w 2021 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. Stanowiły one odpowiednio 51,2% i 47,9% mieszkań ogółem rozpoczętych w województwie. Więcej mieszkań niż w 2020 r. rozpoczęło budownictwo komunalne (ponad 5-krotny wzrost), inwestorzy indywidualni (o 31,4%) Spadek odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 6,8%).

Najwięcej mieszkań rozpoczęto w powiecie olsztyńskim (1 862). Stanowiły one 24,0% ogółu mieszkań, których budowę rozpoczęto na terenie województwa. Najmniej mieszkań rozpoczęto w powiecie gołdapskim (47).

W stosunku do roku 2020 wzrost rozpoczętych mieszkań wystąpił w piętnastu powiatach województwa, najwyższy w powiatach: bartoszyckim (3,5-krotny wzrost), ełckim (o 140,0%) i kętrzyńskim (o 101,4%). Spadek liczby rozpoczętych mieszkań wystąpił w sześciu powiatach, największy w powiecie ostródzkim (o 70,8%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W roku 2021 w województwie warmińsko-mazurskim, w odniesieniu do roku poprzedniego, wzrosła sprzedaż detaliczna oraz hurtowa (w 2020 r. spadek sprzedaży detalicznej i wzrost hurtowej).

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 9,0%, natomiast w 2020 r. (w odniesieniu do 2019 r.) była niższa o 0,7%. W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się odpowiednio: wzrost o 12,9% i spadek o 2,6%.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W 2021 r. w kolejnych kwartalnych okresach narastających notowano wzrost sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących) w skali roku. Po notowanym w I kwartale wzroście sprzedaży o 1,6%, w kolejnych okresach narastających zaobserwowano – w I półroczu wzrost o 7,3%, a w okresie trzech kwartałów o 9,9%. W 2020 r. wzrost sprzedaży detalicznej towarów zanotowano tylko w I kwartale (o 8,0%). W I półroczu wielkość sprzedaży pozostała na poziomie roku 2019, a w okresie trzech kwartałów zaobserwowano spadek o 0,5%.

Tablica 44. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 44. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

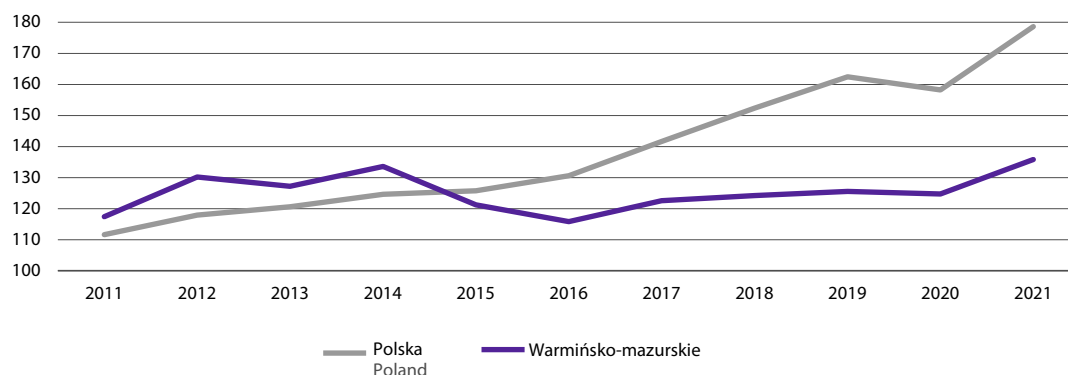
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	104,5	90,8	99,3	109,0	112,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	98,4	98,3	87,6	118,8	113,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	121,6	99,9	113,6	103,0	122,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	98,9	93,8	104,4	102,8	104,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	100,6	83,5	98,4	103,0	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	114,9	103,7	68,7	192,9	132,0
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	91,5	97,8	106,6	73,6	109,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	122,6	83,9	94,4	123,0	110,8
Pozostałe Others	107,8	71,5	104,2	101,8	112,4

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 74. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2010 = 100

Chart 74. Indices of retail sales of goods (current prices)
2010 = 100

W odniesieniu do 2020 r. wzrost sprzedaży uzyskano m.in. w grupach: „tekstylia, odzież, obuwie” – o 92,9% (w 2020 r. w odniesieniu do 2019 r. spadek o 31,3%), „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” – o 23,0% (spadek o 5,6%), „pojazdy samochodowe, motocykle, części” – o 18,8% (spadek o 12,4%). Spadek sprzedaży wystąpił m.in. w grupie „meble, RTV, AGD” – o 26,4% (wzrost o 6,6%).

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2021 r., podobnie jak w roku poprzednim, największy udział w województwie miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych – 27,8% (w 2020 r. 29,4%). Przedsiębiorstwa zajmujące się głównie handlem pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami stanowiły 21,6% sprzedaży detalicznej towarów (w 2020 r. 19,8%), a sprzedające paliwa 13,0% (13,7%).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim wartość sprzedaży hurtowej towarów w jednostkach handlowych była o 42,5% większa od poziomu zanotowanego przed rokiem, a w 2020 r. (w odniesieniu do 2019 r.) mniejsza o 0,1%. W kraju zanotowano wzrost sprzedaży w 2021 r. o 22,5% i spadek w 2020 r. o 0,9%.

W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż w województwie wzrosła o 61,9% (w 2020 r. spadek o 1,5%). W skali roku największy wzrost wartości sprzedaży hurtowej wystąpił w sprzedaży narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, urządzeń i dodatkowego wyposażenia – o 61,8% (w 2020 r. wzrost o 32,3%) oraz półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu – o 57,2% (spadek o 14,6%). Spadek sprzedaży odnotowano m.in. w sprzedaży hurtowej: wyrobów włókienniczych, odzieży, obuwia – o 38,7% (w 2020 r. spadek o 5,1%), produktów rolnych i żywych zwierząt – o 37,1% (wzrost o 59,0%), żywności – o 24,2% (spadek o 50,9%). W kraju sprzedaż hurtowa zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe była w 2021 r. wyższa o 21,8% w stosunku do roku poprzedniego, a w 2020 r. o 0,3% w porównaniu z 2019 r.

W strukturze sprzedaży hurtowej realizowanej przez przedsiębiorstwa hurtowe w 2021 r., największy udział w województwie miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż hurtową półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (w 2021 r. – 43,0%, 2020 r. – 47,7%) oraz napojów alkoholowych i bezalkoholowych (odpowiednio 30,9%, 11,3%). Sprzedaż hurtowa żywności stanowiła 3,5% (w 2020 r. 6,5%) sprzedaży hurtowej.

Transport

Transport

W latach 2010–2020 w województwie przybyło 1,7 tys. km dróg publicznych o twardej nawierzchni. W 2020 r. drogi o nawierzchni ulepszonej stanowiły 91,4% długości dróg o nawierzchni twardej.

W 2020 r. regularna komunikacja autobusowa międzymiastowa prowadzona była na 277 liniach krajowych. W ogólnej liczbie linii krajowych dominowały linie podmiejskie. Liczba autobusów eksploatowanych przez jednostki transportu samochodowego w komunikacji krajowej była mniejsza niż w roku poprzednim. Na koniec 2020 r. w komunikacji autobusowej nie funkcjonowały linie międzynarodowe.

W 2020 r. komunikacja miejska w województwie realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych większej niż w 2019 r. Liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych została na poziomie roku poprzedniego. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono więcej pasażerów niż w roku 2019.

W stosunku do 2019 r. długość linii kolejowych nie uległa zmianie.

W 2020 r. przewóz ładunków żegluga śródlądową był większy niż w roku minionym. Spadła natomiast liczba przewiezionych pasażerów.

W porcie Elbląg obroty ładunkowe były większe niż w 2019 r. W kategorii ładunków masowych suchych dominowały węgiel i koks. W skali roku zanotowano wzrost obrotów ładunków masowych suchych i spadek pozostałych ładunków drobnicowych.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Na koniec 2020 r. długość dróg publicznych w województwie wyniosła 22 244,7 km i stanowiła 5,2% dróg publicznych w kraju. Dróg o nawierzchni twardej było 14 334,1 km (64,4% dróg publicznych w województwie), z tego dróg krajowych – 1 325,7 km (9,2% dróg o nawierzchni twardej w województwie), a samorządowych – 13 008,4 km, tj. 90,8% (drogi wojewódzkie – 1 929,5 km, powiatowe – 6 919,3 km, gminne – 4 159,6 km). Drogi ekspresowe stanowiły 1,7% długości dróg o twardej nawierzchni i wyniosły 241,2 km.

Od 2010 r. długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie zwiększyła się o 1,7 tys. km, tj. o 13,4% (w stosunku do 2019 r. wzrost o 328,9 km, tj. o 2,3%). Drogi o nawierzchni ulepszonej (13 101,0 km) stanowiły 91,4% długości dróg o nawierzchni twardej i były o 1,4 tys. km dłuższe niż w roku 2010 (wzrost o 11,7%). W stosunku do 2019 r. długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej wzrosła o 241,1 km (o 1,9%). W latach 2010–2020 r. przybyło w województwie 183,5 km dróg ekspresowych (wzrost ponad 4-krotny). Drogi ekspresowe w województwie warmińsko-mazurskim stanowiły 9,5% ogółu dróg ekspresowych w kraju (w 2019 r. – 9,9%, w 2010 r. – 8,6%).

W 2020 r. dróg o nawierzchni gruntowej było 7 910,5 km i stanowiły one 35,6% dróg publicznych województwa warmińsko-mazurskiego (w kraju 27,1%). Większość z nich to drogi gminne, których długość wyniosła 6 467,0 km, tj. 81,8% ogólnej długości dróg gruntowych. Pozostałe 18,2% to drogi powiatowe o długości 1 443,5 km. Od 2010 r. długość dróg o nawierzchni gruntowej zmniejszyła się o 2,0 tys. km, tj. o 20,3% (w skali roku ubyło 259,9 km, tj. 3,2%).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1376, 1595, z 2022 r. poz. 32, 655) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

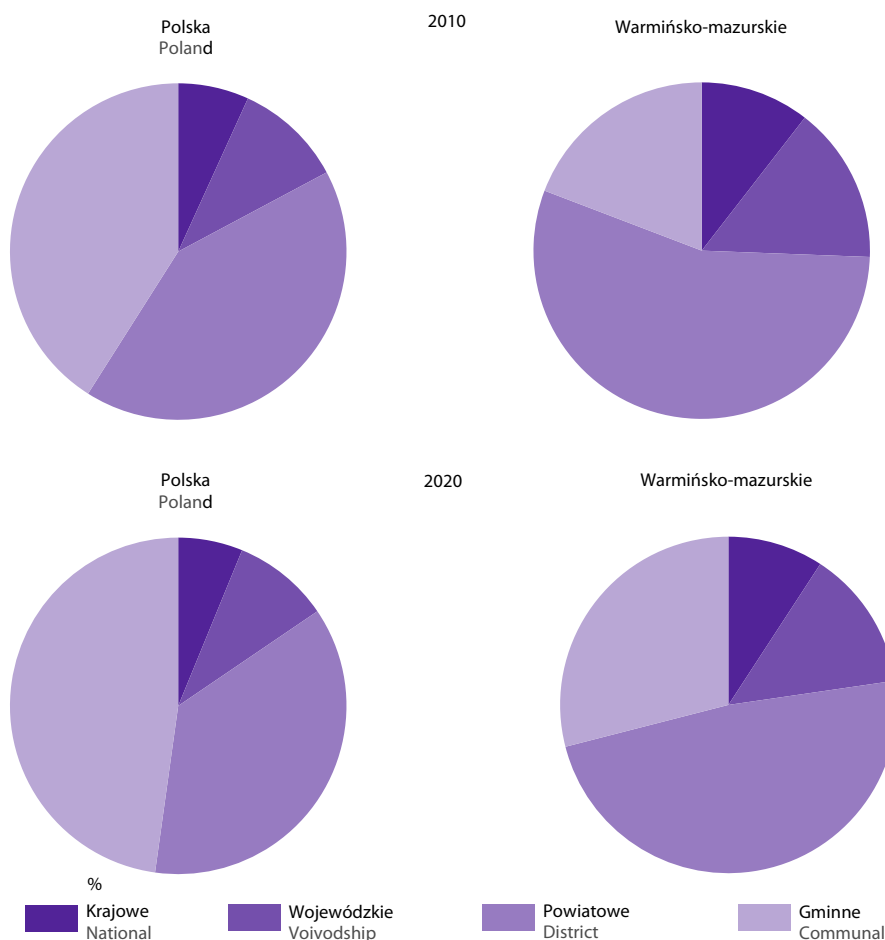
W 2020 r. ogólna gęstość dróg o nawierzchni twardej wyniosła 59,3 km na 100 km² powierzchni województwa i była najniższą wartością w kraju (w kraju 100,3 km). W 2019 r. wskaźnik ten osiągnął wielkość 57,9 km (w kraju 98,2 km), a w 2010 r. 52,3 km (w kraju 87,6 km). Na 100 km² województwa przypadało: 5,5 km dróg krajowych, 8,0 km wojewódzkich, 28,6 km powiatowych i 17,2 km gminnych. Wskaźnik gęstości dróg ekspresowych osiągnął wielkość 10,0 km na 1000 km² powierzchni województwa.

Wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej, jak i gruntowej, wykazywał duże zróżnicowanie terytorialne. Największe zagęszczenie dróg o nawierzchni twardej wystąpiło w powiatach grodzkich: Olsztynie (265,6 km) i Elblągu (223,9 km), a najmniejsze w powiatach gołdapskim (30,0 km) i piskim (31,8 km). Natomiast największe zagęszczenie dróg o nawierzchni gruntowej dotyczyło Olsztyna (91,1 km) oraz powiatu oleckiego (72,0 km). W powiatach: piskim, elbląskim i Elblągu odnotowano najmniejsze zagęszczenie dróg o tego rodzaju nawierzchni (odpowiednio 11,2 km, 16,5 km i 17,3 km).

Wykres 75. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 75. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

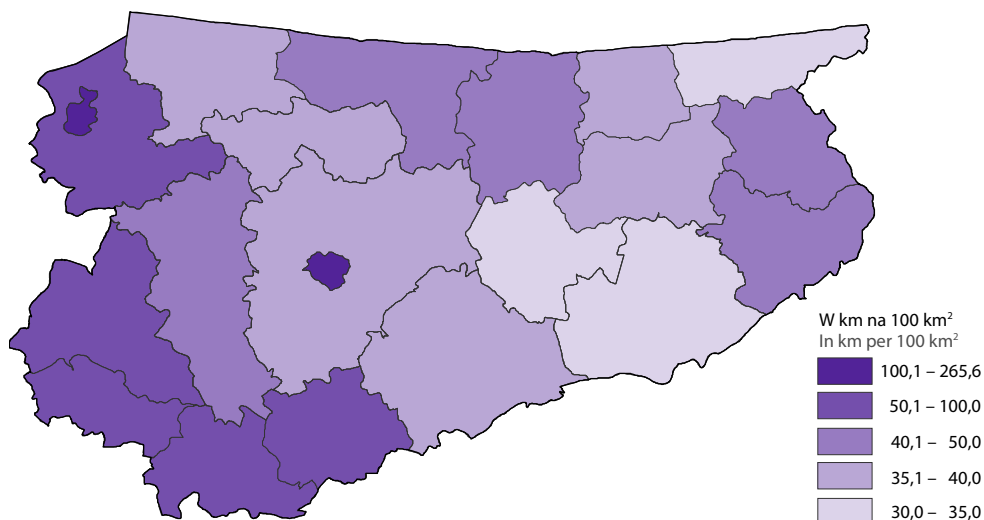
Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 44.

Improved hard surface communal and district roads in 2020

As of 31 December

Tablica 45. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 45.

Public roads by types of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	22 569,0	22 740,1	22 175,7	22 244,7
O nawierzchni twardej Hard surface	12 644,0	13 340,1	14 005,2	14 334,1
ulepszonej improved	11 730,8	12 379,2	12 859,9	13 101,0
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	9 925,0	9 400,0	8 170,4	7 910,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Tablica 46. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 46. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	12 644,0	13 340,1	14 005,2	14 334,1
na 100 km ² per 100 km ²	52,3	55,2	57,9	59,3
O nawierzchni ulepszonej With improved surface	11 730,8	12 379,3	12 859,9	13 101,0
Ekspresowe Expressways	57,7	140,5	241,2	241,2

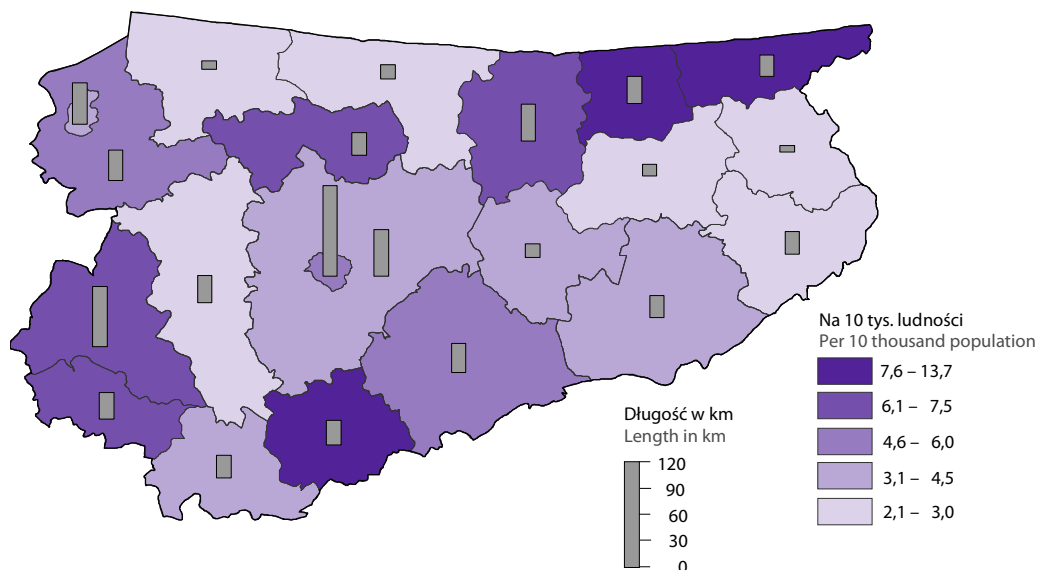
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2020 r. ścieżki rowerowe w województwie warmińsko-mazurskim liczyły ponad 677 km i stanowiły 3,9% długości ścieżek w kraju. Od 2015 r. przybyło w województwie blisko 196 km ścieżek dla rowerów (wzrost o 40,6% i o 6,8% w stosunku do 2019 r.). Najdłuższe ścieżki powstały w Olsztynie (101,1 km), powiecie iławskim (66,9 km), olsztyńskim (52,2 km) i Elblągu (46,2 km). W stosunku do 2015 r. jest to wzrost odpowiednio o 39,4%, o 27,2%, ponad 4,5-krotny i o 13,0%. Najkrótsze ścieżki były w powiatach oleckim (7,0 km) i braniewskim (9,2 km). Od 2015 r. najwięcej dróg dla rowerzystów powstało w powiecie olsztyńskim (41,0 km), Olsztynie (28,6 km) i powiecie ostródzkim (21,7 km).

W 2020 r. ogólna gęstość ścieżek rowerowych wyniosła 2,8 km na 100 km² powierzchni województwa (w kraju 5,5 km) i był to najniższy wskaźnik w kraju. Największe zagęszczenie ścieżek rowerowych wystąpiło w Olsztynie (114,5 km) i Elblągu (57,9 km). Ponad 4 km ścieżek na 100 km² wybudowano w powiatach: iławskim, węgorzewskim i nowomiejskim. Najmniejsze zagęszczenie (poniżej 1,0 km na 100 km²) wystąpiło w powiecie braniewskim i oleckim.

W przeliczeniu długości ścieżek rowerowych na liczbę mieszkańców wskaźnik dla województwa wyniósł 4,8 km na 10 tys. osób (w kraju 4,5 km) i był wyższy od wskaźnika z 2015 r. (2015 r. 3,4 km, w kraju 2,8 km). Najwyższy wskaźnik dotyczył powiatu węgorzewskiego, gdzie długość ścieżki rowerowej na 10 tys. mieszkańców wyniosła blisko 13,7 km, a najniższy powiatu oleckiego (2,1 km).

Mapa 45. Ścieżki rowerowe w 2020 r.
Map 45. Bicycle paths in 2020

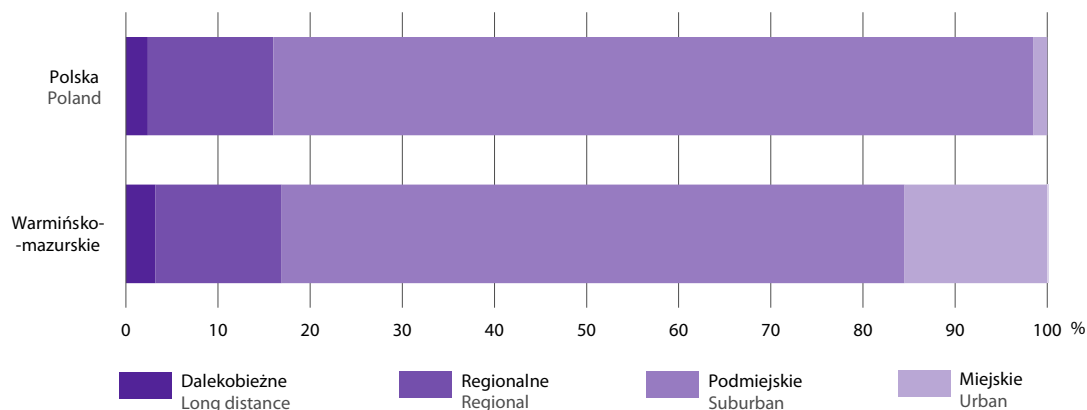
W 2020 r. regularna komunikacja autobusowa międzymiastowa w województwie prowadzona była na 277 liniach krajowych (2019 r. – 368, 2010 r. – 881) o długości 11,4 tys. km (2019 r. – 17,9 tys. km, 2010 r. – 56,1 tys. km). W ogólnej liczbie linii krajowych dominowały linie podmiejskie, które stanowiły 67,5% (w 2019 r. – 65,8%, w 2010 r. – 61,6%). Liczba autobusów eksploatowanych przez jednostki transportu samochodowego w komunikacji krajowej wyniosła 245 i była o 16,4% mniejsza niż w 2019 r. (spadek do 2010 r. o 61,3%). W 2020 r. komunikacją międzymiastową przewieziono 2 556 tys. pasażerów, tj. o 59,2% mniej niż przed rokiem i o 86,3% w stosunku do roku 2010. Dominujący udział w przewozach pasażerów komunikacją krajową miały przewozy komunikacją regularną (w 2020 r. – 89,2% przewozów ogółem, w 2019 r. – 87,4%, w 2010 r. – 86,2%). W stosunku do roku poprzedniego w komunikacji regularnej odnotowano spadek przewozów z biletami jednorazowymi o 49,7% (w stosunku do 2010 r. spadek o 77,2%) oraz spadek przewozów z biletami miesięcznymi szkolnymi o 70,9% (spadek o 92,1%) i z biletami miesięcznymi pracowniczymi o 48,1% (spadek o 91,5%). W komunikacji regularnej specjalnej nastąpił wzrost w przewozach pracowniczych o 18,9% (w 2010 r. – nie było takich przewozów) natomiast w przewozach szkolnych odnotowano spadek przewozów do 2019 r. o 67,0%, a do 2010 r. o 87,4%.

Wykres 76. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 76. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020

As of 31 December

Na koniec 2020 r., podobnie jak w 2019 r., w województwie nie funkcjonowała żadna linia międzynarodowa. W ramach komunikacji międzynarodowej w ciągu roku nie dokonano przewozów pasażerów (w 2019 r. 2,7 tys. osób).

W 2020 r. komunikacja miejska w województwie realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych większej o 0,2% niż w 2019 r. Długość linii komunikacyjnych wyniosła 1 357 km, z czego 1 297 km stanowiły linie autobusowe, a 59 km – tramwajowe. W 2020 r., podobnie jak w roku poprzednim, tabor miejski obejmował 296 autobusów i 43 tramwaje (w 2019 r. odpowiednio: 313 i 40). Liczba autobusów komunikacji miejskiej oraz tramwajów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych pozostała na poziomie 2019 r. Tabor komunikacji miejskiej przewiózł w 2020 r. ponad 44 mln pasażerów, tj. o 32,1% mniej osób niż w 2019 r. i o 39,7% w porównaniu z 2010 r.

Tablica 47. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 47. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	.	1 243,5	1 353,5	1 356,5
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	.	1 182,7	1 294,3	1 297,3
linii tramwajowych tram lines	.	61,0	59,2	59,2
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	313	304	296	296
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oh which adapted to carry people with disabilities	189	268	277	277
tramwaje trams	40	41	43	43
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oh which adapted to carry people with disabilities	6	24	24	24
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	31 073	29 758	29 563	29 487
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oh which adapted to carry people with disabilities	19 036	26 756	27 968	27 909
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	5 502	5 724	6 763	6 656
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oh which adapted to carry people with disabilities	792	4 486	4 461	4 461
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	73,6	53,8	65,4	44,4
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	50,6	37,3	45,9	31,3

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

W 2020 r. długość linii kolejowych eksploatowanych wyniosła w województwie 1 138 km i stanowiła 5,9% sieci krajowej. W stosunku do roku poprzedniego długość linii kolejowych nie uległa zmianie (w kraju wzrost o 0,1%). W porównaniu z rokiem 2010 ubyło 6,3% (77 km) linii kolejowych (w kraju spadek o 4,0% – 806 km). Linie jednotorowe stanowiły w województwie 73,6%, a linie dwu- i więcej torowe – 26,4%. Linie kolejowe zelektryfikowane osiągnęły długość 504 km. Gęstość linii kolejowych wyniosła 4,7 km na 100 km² powierzchni województwa (w kraju 6,2 km).

W 2020 r. w transporcie śródlądowym w województwie warmińsko-mazurskim w stosunku do 2019 r. wzrosła zarówno ilość przetransportowanych towarów, jak i wykonana praca przewozowa.

W województwie w 2020 r. żeglugą śródlądową przewieziono ponad 84 tys. ton ładunków, a w ujęciu pracy przewozowej wykonano 9,0 mln t km. Wartości te były większe niż przed rokiem odpowiednio o 44,0 tys. ton (o 108,9%) i o 4,6 mln t km (o 106,3%). Ogół przewiezionych ładunków dotyczył przewozów międzynarodowych (z Rosją). W porównaniu z 2019 r. przewozy były większe o 107,9%, a praca przewozowa o 105,6%. Wzrost dotyczył przewozów ładunków importowanych (ponad 8-krotny wzrost). Eksport ładunków żeglugą śródlądową zmalał o 22,2%.

Dane o **przewozach ładunków żegluga śródlądową** dotyczą transportu ładunków na drogach wodnych śródlądowych i na wodach morskich dokonanego taborem żeglugi śródlądowej.

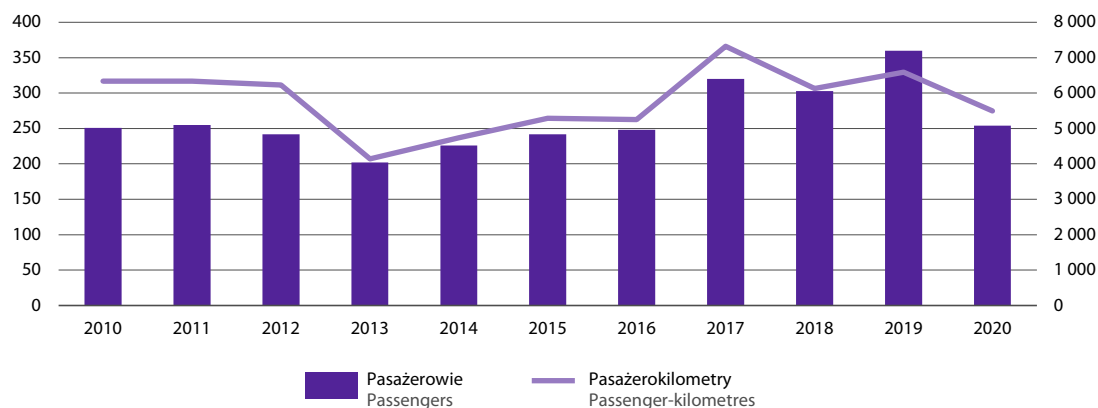
Tablica 48. Przewozy ładunków żegluga śródlądową według relacji przewozów
Table 48. Inland waterways transport of goods by origin/destination

Lata Years	Województwo lub kraj Voivodship or country		Tony Tonnes	Tonokilometry Tonneskilometres
	skąd from	dokąd to	w tys. in thousands	
Przewozy krajowe ^a Domestic transport ^a				
2010	Warmińsko-mazurskie	Pomorskie	35	964
2015	-	-	-	-
2019	-	-	-	-
2020	Warmińsko-mazurskie	Pomorskie	0,4	30,4
Przewozy międzynarodowe – export International transport – export				
2010	-	-	-	-
2015	Warmińsko-mazurskie	Rosja	55,9	5 612,1
2019	Warmińsko-mazurskie	Rosja	33,3	3 625,4
2020	Warmińsko-mazurskie	Rosja	25,9	2 791,0
Przewozy międzynarodowe – import International transport – import				
2010	-	-	-	-
2015	Rosja	Warmińsko-mazurskie	32,9	3 909,2
2019	Rosja	Warmińsko-mazurskie	7,1	749,2
2020	Rosja	Warmińsko-mazurskie	58,1	6 202,0

a Wymieniono województwa, w których w latach 2010-2019 przewozy wyniosły co najmniej 4 tys. ton, a w roku 2020 co najmniej 400 ton.

a There are listed those voivodships, where in 2010–2019 transport amounted to at least 4 thousand tonnes, and in 2020 at least 4 hundred tonnes.

Wykres 77. Przewozy pasażerów żegluga śródlądową
Chart 77. Inland waterways transport of passengers

Liczba pasażerów przewiezionych żegluga śródlądową wyniosła 253,7 tys. i była mniejsza o 26,7% w porównaniu z 2019 r. (w kraju spadek o 49,9%).

Wykonana przy przewozach pasażerów praca przewozowa spadła w porównaniu z 2019 r. o 16,7% (w kraju spadek o 44,8%). Średnia odległość na jaką przewieziono 1 pasażera wyniosła w województwie 21,6 km (w kraju 14,2 km) i wzrosła w stosunku do 2019 r. o 18,0% (w kraju wzrost o 10,2%).

W 2020 r. w porcie morskim Elbląg obroty ładunkowe wyniosły 82,3 tys. ton, tj. o 0,7% mniej niż w 2019 r. oraz o 56,8% więcej w stosunku do 2010 r. W 2020 r., podobnie jak w latach 2019 i 2010, w Elblągu zrealizowano zaledwie 0,1% obrotów ładunkowych w polskich portach morskich.

Informacje o **obrotach ładunkowych** pochodzą od przedstawicieli statków zawijających do portów morskich i są pozyskiwane za pośrednictwem urzędów morskich – kapitanatów, bosmanatów w zakresie wymaganym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/42/WE z dnia 6 maja 2009 r. (DZ. U. WE L 141 z 6 czerwca 2009 r.) w sprawie sprawozdań statystycznych w odniesieniu do przewozu rzeczy i osób drogą morską. Dane te nie uwzględniają: statków o pojemności brutto (GT) mniejszej niż 100; ładunku bunkru (tj. paliwa dla statków); obrotu wewnątrz krajowego, z wyjątkiem kabotażu, tj. ładunków przewożonych drogą morską pomiędzy polskimi portami morskimi; wagi własnej załadowanych i wyładowanych kontenerów i jednostek ro-ro służących do transportu towarów.

Kategorie ładunkowe realizowane w porcie Elbląg to ładunki masowe suche (62,5% obrotów ładunkowych ogółem) oraz pozostałe ładunki drobnicowe (37,4%). W kategorii ładunków masowych suchych 96,8% stanowiły węgiel i koks, a 3,2% produkty rolne (np. zboża, soja). W skali roku zanotowano wzrost obrotów ładunków masowych suchych (o 6,2%) i spadek pozostałych ładunków drobnicowych (o 10,7%). Porównując z 2010 r. wystąpił wzrost odpowiednio o 55,8% i o 57,9%.

Energia

Energy

W województwie na koniec 2020 r. moc zainstalowana i osiągalna w elektrowniach była wyższa niż w latach 2019 i 2010.

Odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej stosunku do 2019 r. i wzrost do 2010 r.

W 2020 r. gospodarstwa domowe zużyły więcej prądu niż w roku poprzednim i w 2010.

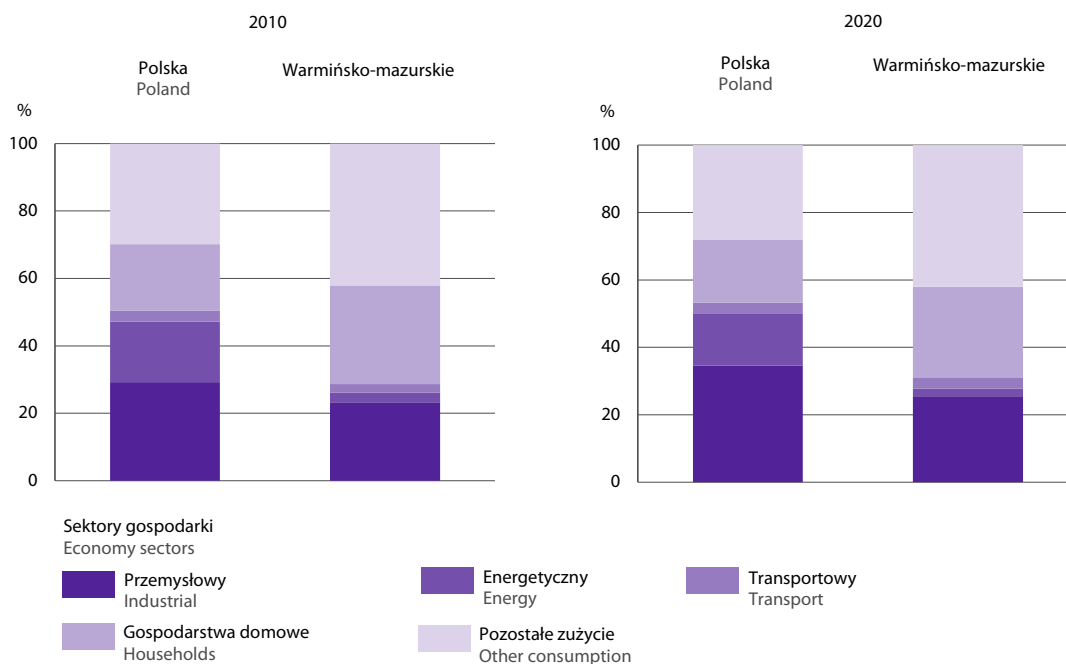
Na koniec 2020 r. było zarejestrowanych mniej odbiorców energii elektrycznej niż rok wcześniej i więcej niż w 2010 r.

Średnie zużycie prądu przez 1 mieszkańca województwa było większe niż 2019 r. i 2010 r.

W 2020 r. 1 odbiorca zużył średnio więcej energii elektrycznej niż w roku 2019 i mniej niż w 2010.

Na koniec 2020 r. moc zainstalowana w elektrowniach w województwie wyniosła 729,1 MW, a moc osiągalna – 675,9 MW, co stanowi wzrost odpowiednio o 22,9% oraz o 18,4% w stosunku do roku poprzedniego (w kraju wzrost o 9,20% i o 7,4%). W porównaniu z 2010 r. moc zainstalowana i moc osiągalna wzrosły w województwie ponad 5-krotnie (w kraju wzrost o 43,6% i o 37,9%). W 2020 r. moc zainstalowana, podobnie jak osiągalna, w elektrowniach województwa warmińsko-mazurskiego stanowiły 1,4% mocy zainstalowanej (osiągalnej) w elektrowniach krajowych.

Wykres 78. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
 Chart 78. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2020 r. w województwie wyprodukowano 1 485,8 GWh energii elektrycznej, co stanowi 0,9% produkcji krajowej. Był to spadek w stosunku do 2019 r. o 2,6% (w kraju spadek o 3,6%) i ponad 4-krotny wzrost do roku 2010 (w kraju wzrost o 0,2%). Zużycie energii elektrycznej w województwie stanowiło 2,3% zużycia krajowego.

W województwie 87,1% (1 294,0 GWh) wytworzonej energii elektrycznej pochodziło z odnawialnych nośników energii (w kraju 17,9%). W stosunku do roku poprzedniego udział ten był większy o 1,4 p. proc., a do 2010 r. większy o 48,3 p. proc. (w kraju odpowiednio wzrost o 2,4 p. proc. i o 11,0 p. proc.).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 49. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 49. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	487,6	484,5	531,2	525,2
miasta urban areas	310,1	312,3	341,1	340,3
wieś rural areas	177,6	172,2	190,1	184,8
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1 050,2	942,5	1 029,5	1 055,8
miasta urban areas	594,2	510,5	541,0	566,4
wieś rural areas	456,0	432,0	488,5	489,4
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2 153,5	1 945,2	1 938,1	2 010,4
miasta urban areas	1 916,2	1 634,7	1 586,1	1 664,4
wieś rural areas	2 568,0	2 508,2	2 569,7	2 647,6

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

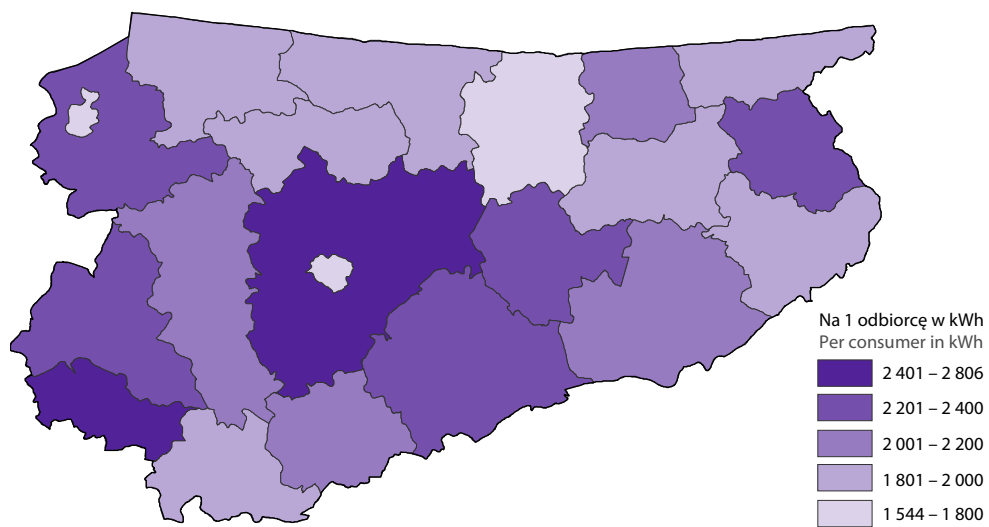
a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

W 2020 r. gospodarstwa domowe zużyły ogółem 1 055,8 GWh energii elektrycznej, tj. 3,3% zużycia krajowego. Było to o 2,6% więcej niż w roku ubiegłym (w kraju wzrost o 3,0%) i o 0,5% więcej niż w 2010 r. (w kraju wzrost o 5,9%). Średnio mieszkaniec województwa zużył w ciągu roku 743,3 kWh (w kraju 822,2 kWh) energii elektrycznej, przy czym mieszkaniec wsi zużył o 25,2% więcej prądu niż mieszkaniec miasta. W stosunku do 2019 r. i 2010 r. zużycie prądu przez mieszkańca województwa wzrosło o 3,0% (w kraju wzrost odpowiednio o 3,1% i o 6,4%).

W 2020 r. na terenie województwa zarejestrowanych było 525,2 tys. odbiorców energii elektrycznej. Średnie zużycie prądu na 1 odbiorcę wyniosło 2 010,4 kWh (w kraju 1 996,0 kWh), tj. więcej o 3,7% niż w roku ubiegłym (w kraju wzrost o 1,6%) i o 6,6% mniej w porównaniu z 2010 r. (w kraju spadek o 5,0%). Odbiorca mieszkający na wsi zużył o 59,1% prądu więcej niż odbiorca mieszkający w mieście (w kraju więcej o 41,9%). Odbiorca w mieście zużył mniej energii elektrycznej (podobnie jak w 2019 r. i 2010 r.) od średniej krajowej, natomiast odbiorca mieszkający na wsi zużył jej więcej. Największe zużycie prądu na 1 odbiorcę odnotowano w powiatach nowomiejskim (2 805,8 kWh) i olsztyńskim (2 618,1 kWh), a najmniej w Elblągu (1 543,6 kWh) oraz Olsztynie (1 579,4 kWh).

Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r.
Map 46. Consumption of electricity in households in 2020

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W latach 2011–2020 dochody wszystkich razem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wyższe w porównaniu do roku poprzedniego. W 2020 r. wzrósł udział dochodów własnych w dochodach ogółem w porównaniu do poprzedniego roku i udział dotacji inwestycyjnych.

W warmińsko-mazurskim w 2020 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego dysponowały łącznymi dochodami w wysokości 11 267,6 mln zł, tj. o 11,1% (o 1 127,5 mln zł) większymi niż w 2019 r. i o 81,4% (o 5 055,7 mln zł) większymi niż w 2010 r. Wszystkie rodzaje samorządów województwa dysponowały większymi dochodami niż w roku poprzednim. Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego stanowiły 3,7% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego w kraju.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym okresie dochody ogółem wzrastały z 4 272 zł w 2010 r. do 7 111 zł w 2019 r. i do 7 932 zł w 2020 r. W Polsce w 2020 r. wartość ta osiągnęła poziom 7 950 zł. Warmińsko-mazurskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju. Wśród województw najwyższe dochody na 1 mieszkańca osiągnęło województwo mazowieckie (9 125 zł) i pomorskie (8 372 zł), a najniższe śląskie (7 427 zł) i łódzkie (7 435 zł). Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. uzyskały budżety miast na prawach powiatu (7 168 zł). Niższe od nich były dochody w budżetach gmin (5 729 zł) i powiatów (1 626 zł), a najniższe w budżecie województwa (615 zł).

Tablica 50. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

Table 50. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4 272	5 459	7 111	7 932	39,7
Gminy ^a Gminas ^a	2 886	3 432	5 190	5 729	40,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3 835	5 917	6 886	7 168	47,8
Powiaty Powiats	1 049	1 101	1 384	1 626	35,1
Województwo Voivodship	358	642	473	615	27,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

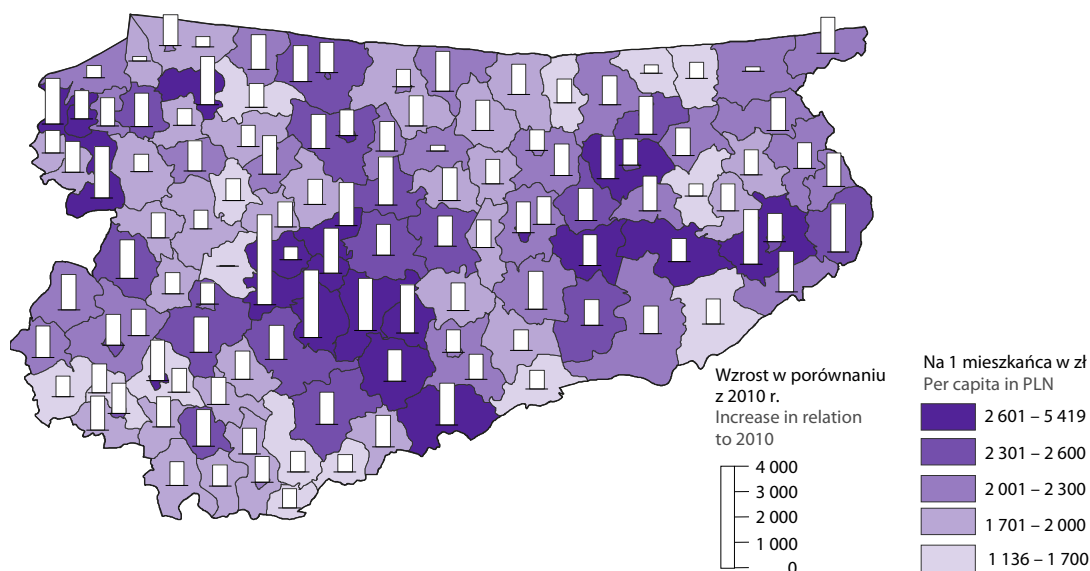
W strukturze ogółem dominowały dochody własne (39,7%), które wyniosły 4 473,3 mln zł i wzrosły w porównaniu do 2019 r. o 12,1%. Udział dotacji w dochodach ogółem wyniósł 33,6%. Kwota dotacji osiągnęła poziom 3 790,2 mln zł i była wyższa o 12,3% niż w roku poprzednim. Subwencja ogólna osiągnęła poziom 3 004,1 mln zł (o 8,3% więcej niż w 2019 r.) i stanowiła 26,7% dochodów ogółem. Ze względu na rodzaj jednostki największy udział w dochodach ogółem miały gminy 57,4% (6 471,3 mln zł), następnie miasta na prawach powiatu 18,5% (2 085,5 mln zł) i powiaty 16,3% (1 837,0 mln zł). Najmniejszymi dochodami dysponował samorząd województwa 873,7 mln zł (7,8% dochodów wszystkich jednostek ogółem).

Największy udział w dochodach własnych wszystkich budżetów miały gminy (57,9%). Kolejne udziały to miasta na prawach powiatu (22,3%) i powiaty (14,4%). Najmniejszy udział miał budżet województwa (5,4%). Rozpatrując strukturę poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego, najwyższym udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem charakteryzowały się miasta na prawach powiatu (47,8%). Mniejszy udział wykazały gminy (40,0%) i powiaty (35,1%), a najmniejszy budżet województwa (27,6%). W sumie udział dochodów własnych w dochodach ogółem wyniósł 39,7% i w ciągu lat 2010–2020 wahał się od 37,8% w 2010 r. do 40,1% w 2015 r. W porównaniu do 2019 r. udział ten zwiększył się o 0,3 p. proc.

Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w warmińsko-mazurskim wyniosły w 2020 r. 3 149 zł. W porównaniu do 2010 r. były one wyższe o 95,2% i w porównaniu do 2019 r. o 12,5%. Spośród gmin i miast na prawach powiatu najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. uzyskano w gminie Stawiguda (5 419 zł) i Gietrzwałd (5 243 zł), natomiast najniższe w gminach Janowiec Kościelny (1 136 zł) i Banie Mazurskie (1 314 zł). W porównaniu do 2010 r. we wszystkich gminach i miastach na prawach powiatu zanotowano wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca. Największy wzrost nastąpił w gminie Gietrzwałd (o 3 521 zł dochodów własnych na 1 mieszkańca) i Stawiguda (o 2 652 zł).

Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.

Map 47. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2020

^a Dochody własne obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue include funds received under the gmina and powiat parts.

Większość dotacji, jakie otrzymały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego w 2020 r., stanowiły dotacje celowe (80,3%). Wyniosły one 3 043,6 mln zł i były o 12,1% wyższe niż w 2019 r. i dwuipółkrotnie wyższe niż w 2010 r. Najwięcej dotacji celowych wpłynęło do budżetów gmin (70,6%), mniej do miast na prawach powiat (17,2%) i powiatów (9,8%), a najmniej do budżetu województwa (2,4%). W grupie dotacji celowych największy udział, wynoszący 95,6%, stanowiły dotacje z budżetu państwa w kwocie 2 910,1 mln zł. Udział ten w porównaniu z 2019 r. był mniejszy o 0,2 p. proc. Na zadania z zakresu administracji rządowej przeznaczono 2 591,1 mln zł, tj. o 15,2% więcej niż rok wcześniej. Na zadania własne przeznaczono 312,1 mln zł, tj. o 9,6% mniej niż w 2019 r., a na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej przypadało 7,0 mln zł, tj. o 4,2% więcej w ujęciu rocznym.

Czynnikiem dynamizującym rozwój regionu były dotacje inwestycyjne. Stanowiły one część wszystkich ośmiu typów dotacji wykazywanych w sprawozdaniach i wyniosły w 2020 r. we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego 653,2 mln zł. Były one większe od ubiegłorocznych o 14,8% i w porównaniu do 2010 r. większe o 37,7%. Największy udział miały budżety gmin (38,7%) i budżet województwa (35,0%), mniejszy udział miały budżety miasta na prawach powiatu (13,9%) i budżety powiatów (12,4%). Spośród typów dotacji inwestycyjnych najczęściej pochodziło z programów finansowanych z udziałem środków europejskich (81,4%). Więcej informacji o zagadnieniach związanych z dotacjami na realizację projektów europejskich znajduje się w podrozdziale 7.4.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W porównaniu do poprzedniego roku, jak i 2010 r. wydatki wszystkich razem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wyższe. Zmalał udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem zarówno w porównaniu do 2019 r., jak i w porównaniu do 2010 r.

W 2020 r. łączne wydatki ponoszone przez samorzady terytorialne w warmińsko-mazurskim zamknęły się w kwocie 10 829,2 mln zł i były wyższe o 56,4% (o 3 906,0 mln zł) niż w 2010 r. i o 6,7% (o 676,4 mln zł) w porównaniu do 2019 r. Udział wydatków bieżących w ogółem wyniósł 83,6%, a majątkowych 16,4%. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosły wydatki bieżące (o 7,1%), które wyniosły 9 054,8 mln zł i wydatki majątkowe (o 4,6%), które osiągnęły wartość 1 774,4 mln zł. Większość wydatków majątkowych (95,8%) przeznaczona była na inwestycje. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wydatki ogółem wyniosły 7 623 zł (średnio w kraju 7 802 zł), co dało 6 lokatę. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca uzyskało województwo mazowieckie (9 242 zł) i pomorskie (8 154 zł), a najniższe opolskie (7 076 zł) i świętokrzyskie (7 240 zł). Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniosły 1 197 zł i były wyższe niż rok wcześniej o 5,0%.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wszystkich jednostek w 2020 r. wyniósł 15,7%. Największy udział odnotowano w budżecie województwa (45,1%), mniejszy w budżetach powiatów (17,7%) i gmin (14,3%), a najmniejszy miast na prawach powiatu (6,1%). W analizowanych latach udział ten był najmniejszy w 2016 r. i wyniósł 8,8%. Największy udział zanotowano w 2010 r. i stanowił on 26,2% wydatków ogółem.

Tablica 51. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

Table 51. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4 761	5 477	7 120	7 623	15,7
Gminy ^a Gminas ^a	3 302	3 335	5 209	5 515	14,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4 373	6 403	6 872	6 929	6,1
Powiaty Powiats	1 091	1 075	1 381	1 543	17,7
Województwo Voivodship	372	658	472	592	45,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

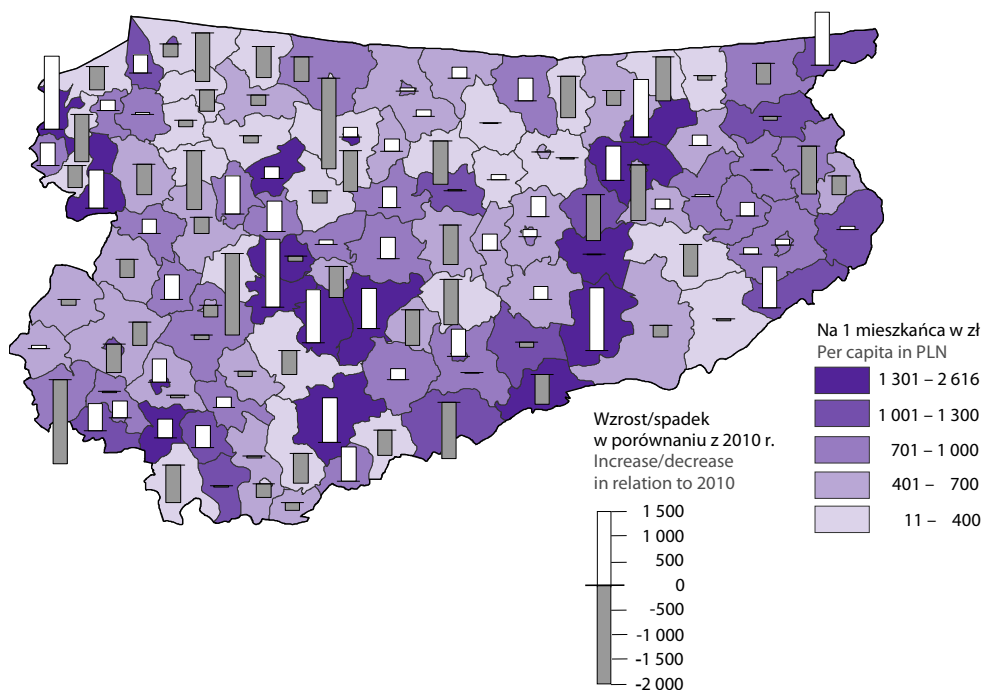
Największe środki budżetowe znajdowały się w dyspozycji samorządów gmin. W 2020 r. wydatki gmin województwa wyniosły 6 230,0 mln zł (57,5% łącznych wydatków samorządów). W porównaniu do 2019 r. wydatki samorządów gmin wzrosły o 5,5%. W strukturze wydatków gmin według działów największym odsetkiem charakteryzował się dział rodzina (28,5%) oraz oświata i wychowanie (27,0%).

Przeciętne wydatki gmin na 1 mieszkańca osiągnęły w 2020 r. poziom 5 515 zł i były wyższe o 5,9% niż w roku 2019. Najwyższymi wydatkami na 1 mieszkańca w 2020 r. charakteryzowała się gmina wiejska Stawiguda (8 450 zł) i gmina miejsko-wiejska Mikołajki (7 371 zł), a najniższymi gmina miejska Działdowo (4 379 zł) i gmina wiejska Banie Mazurskie (4 559 zł).

W 2020 r. powiaty grodzkie przeznaczyły na wydatki 2 016,0 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowiło 6 929 zł. Wydatki na 1 mieszkańca w Olsztynie wyniosły 7 620 zł, a w Elblągu 5 933 zł. Samorząd Olsztyna najwięcej przeznaczył na oświatę i wychowanie (35,4%), podobnie jak i Elbląga (32,7%).

Wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wśród gmin i miast na prawach powiatu przekroczyły 2 000 zł w trzech gminach: wiejska Stawiguda (2 616 zł), miejsko-wiejska Mikołajki (2 285 zł) i wiejska Elbląg (2 075 zł). Najniższe wydatki inwestycyjne poniżej 100 zł na 1 mieszkańca odnotowano w trzech gminach: wiejskiej Godkowo (11 zł), miejskiej Górowo Iławeckie (45 zł) i wiejskiej Wilczęta (97 zł). W porównaniu do 2010 r. wzrost wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca miał miejsce w 53 jednostkach, w tym największy w gminie wiejskiej Elbląg (o 1 414 zł) i gminie wiejskiej Gietrzwałd (o 1 309 zł). Spadek odnotowano w 63 jednostkach, w tym największy w gminie miejskiej Górowo Iławeckie (o 1 749 zł) i gminie wiejskiej Biskupiec (w powiecie nowomiejskim o 1 623 zł).

Mapa 48. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 48. Investment expenditures of budgets of gminas^a per capita in 2020

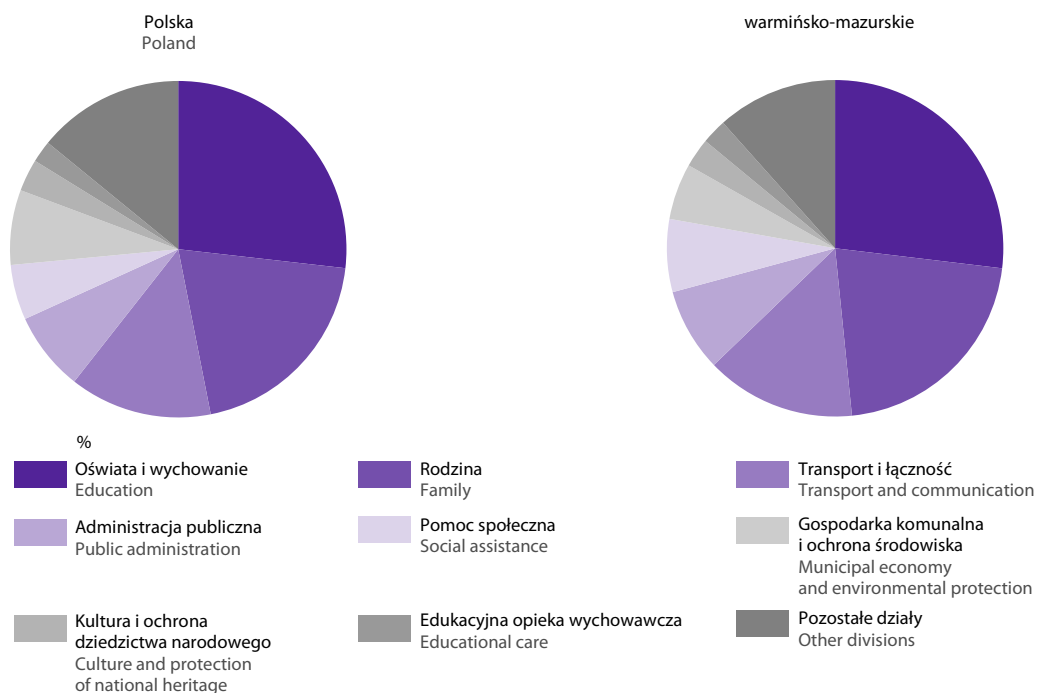
^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiatów.

Powiaty ziemskie dysponowały środkami na wydatki w wysokości 1 742,8 mln zł ogółem, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca 1 543 zł. W strukturze wydatków według działów największym odsetkiem charakteryzował się dział oświata i wychowanie (28,6%) oraz transport i łączność (20,8%).

Samorząd województwa wydał w 2020 r. 840,4 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca były to środki w wysokości 592 zł. Najwięcej przeznaczono na transport i łączność (57,7%) oraz administrację publiczną (11,5%).

W strukturze wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w województwie i w Polsce w 2020 r. dominowały wydatki na oświatę i wychowanie (odpowiednio 26,9% i 26,8%). Drugie pod względem wielkości były wydatki w dziale rodzina (odpowiednio 21,5% i 20,1%). Natomiast na trzecim miejscu był transport i łączność (odpowiednio 14,4% i 13,7%).

Wykres 79. Wydatki budżetowe według działów w 2020 r.
Chart 79. Budgetary expenditure by divisions in 2020

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W prawie wszystkich latach pomiędzy 2010 r. a 2020 r. budżety łącznie wszystkich jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem. Wyjątkiem był 2016 r. i 2020 r., w których zanotowano nadwyżkę.

Po deficycie z 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły 2020 r. nadwyżką łącznie 438,4 mln zł. Rok wcześniej deficyt wyniósł 12,8 mln zł. Przyczyniła się do tego nadwyżka we wszystkich rodzajach jednostek. Największą nadwyżkę odnotowano w gminach i wyniosła ona 241,2 mln zł. Mniejszą nadwyżkę odnotowano w powiatach i wyniosła ona 94,3 mln zł, w miastach na prawach powiatu 69,5 mln zł, a najmniejszą w budżecie województwa 33,4 mln zł.

W analizowanych latach łączny wynik budżetów przeważnie zamykał się deficytem. Największy deficyt wystąpił w 2010 r. i wyniósł 711,4 mln zł. Oprócz 2020 r., jedynie w 2016 r. wystąpiła nadwyżka w wysokości 416,4 mln zł i w gminach wyniosła ona 170,8 mln zł, w miastach na prawach powiatu 157,9 mln zł, w województwie 52,6 mln zł i w powiatach 35,2 mln zł. W porównaniu do poprzedniego roku notowano zmniejszenie deficytu w latach 2011–2013, zwiększenie w 2014 r., ponowne zmniejszenie w 2015 r. Po jednym roku nadwyżki, budżet w 2017 r. zamknął się deficytem, który zwiększył się w następnym roku, w 2019 r. deficyt uległ zmniejszeniu, natomiast w 2020 r. uzyskano nadwyżkę.

Tablica 52. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 52. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-711,4	-25,3	-12,8	438,4
Gminy ^a Gminas ^a	-479,4	111,9	-21,2	241,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-161,8	-143,8	4,2	69,5
Powiaty Powiats	-49,1	29,7	3,6	94,3
Województwo Voivodship	-21,0	-23,1	0,7	33,4

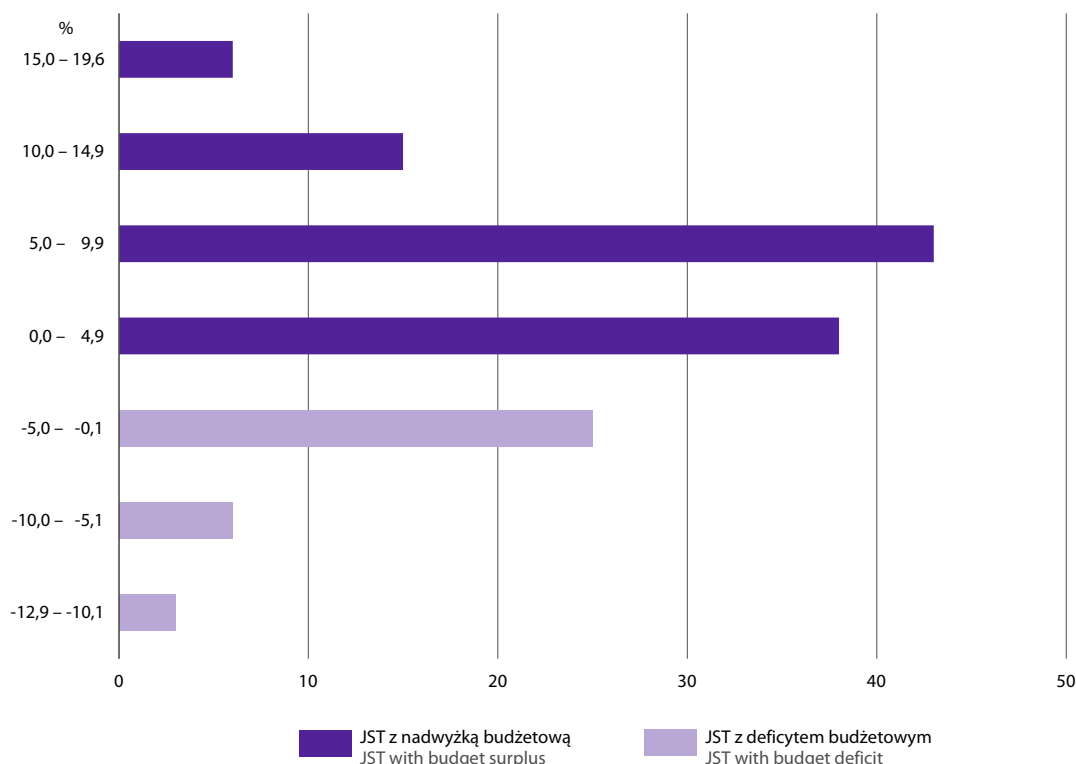
a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 3,9%. W budżetach gmin relacja ta wyniosła 3,7%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. nadwyżka budżetów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego osiągnęła wartość 309 zł. Największą nadwyżkę osiągnięto w miastach na prawach powiatu (239 zł), mniejszą w gminach 214 zł i powiatach (83 zł), a najmniejszą w budżecie województwa (24 zł).

Wykres 80. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2020 r.

Chart 80. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2020

Na 136 jednostek samorządu terytorialnego w województwie w 102 wystąpiła nadwyżka budżetowa, co stanowiło 75,0% ogółu. W sześciu jednostkach nadwyżka była większa niż 15,0% dochodów. Deficyt odnotowały 34 jednostki (25,0%), przy czym w trzech deficyt był większy niż 10,0% dochodów.

Zadłużenie samorządów, którego źródłem finansowania są: kredyty i pożyczki, papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne, według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. wyniosło ogółem 3 048,8 mln zł i było wyższe niż w 2019 r. o 2,0%. Największe wartościowo zadłużenie nastąpiło w gminach (1 692,3 mln zł), mniejsze w miastach na prawach powiatu (609,0 mln zł) oraz w powiatach (401,3 mln zł) i w województwie (346,2 mln zł). Zwiększenie zadłużenia w porównaniu do roku poprzedniego nastąpiło w powiatach (o 7,7%) i gminach (o 4,5%). Zmniejszenie zadłużenia w porównaniu do 2019 r. odnotowano w budżecie samorządu województwa (o 4,4%) i miast na prawach powiatu (o 4,2%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. zadłużenie budżetów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego osiągnęło wartość 2 152 zł. Największe było w miastach na prawach powiatu (2 101 zł), mniejsze w gminach (1 502 zł) i powiatach (356 zł), a najmniejsze w województwie (244 zł).

Tablica 53. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 53. Debt of local government units in 2020

As of 31st December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2019=100
Ogółem Total	3 048,8	2 152	27,1	102,0
Gminy ^a Gminas ^a	1 692,3	1 502	26,2	104,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	609,0	2 101	29,2	95,8
Powiaty Powiats	401,3	356	21,8	107,7
Województwo Voivodship	346,2	244	39,6	95,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

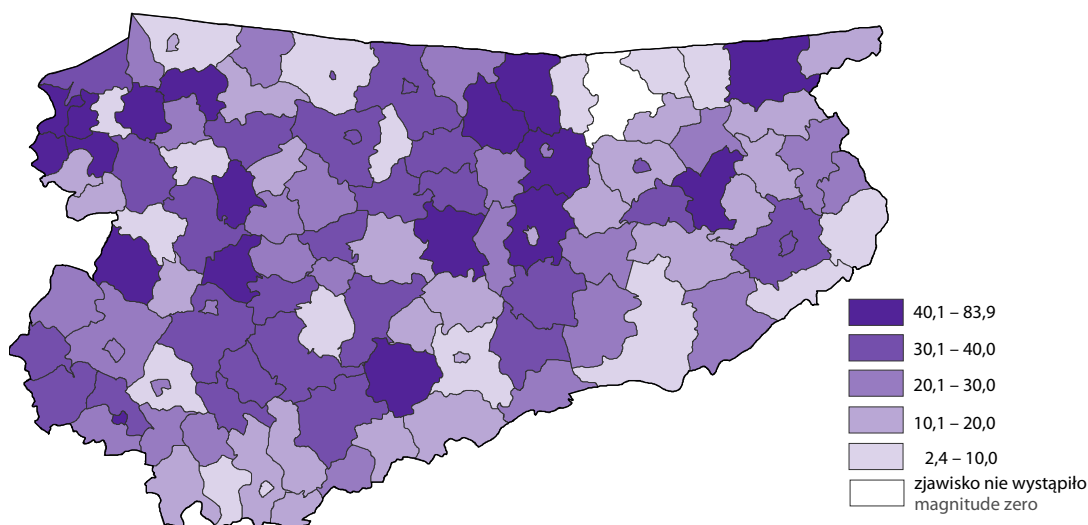
Relacja zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 27,1%. W budżecie województwa relacja ta była najwyższa i wyniosła 39,6%. W miastach na prawach powiatu wyniosła ona 29,2%, w gminach 26,2%, a w powiatach 21,8%, czyli najmniej. Wśród gmin i miast na prawach powiatu najwyższym wskaźnikiem charakteryzowała się gmina wiejska Elbląg (83,9%) i gmina miejsko-wiejska Korsze (60,3%). Najniższy wskaźnik uzyskała gmina wiejska Banie Mazurskie (2,4%) i gmina miejsko-wiejska Pisz (2,9%). Gmina miejsko-wiejska Węgorzewo nie miała w 2020 r. żadnego zadłużenia.

Mapa 49. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 49. Debt of gminas in % of revenue in 2020

As of 31st December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Województwo korzystało z możliwości, jakie dawały programy operacyjne. Do końca 2021 r. wartość całkowita projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 27 120,4 mln zł, w tym środki UE stanowiły 61,5%. Udział warmińsko-mazurskiego w całkowitej wartości dofinansowania w Polsce wyniósł 4,9%.

Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, do środków europejskich zaliczamy zarówno fundusze pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, jak i środki pozaunijne, których źródłem są: Norweski Mechanizm Finansowy, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu UE został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r. Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz Funduszu Spójności przypada na krajowe programy operacyjne, niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast mniejsza ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO) oraz PO Polska Wschodnia. W okresach programowania 2007–2013 oraz 2014–2020 dodatkowe niewielkie środki były kierowane do obszarów przygranicznych w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna. Poza polityką spójności i Umową Partnerstwa 2014–2020 znajdują się środki przyznane Polsce przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Dysponentami tych funduszy są ministrowie właściwi dla rolnictwa i gospodarki morskiej.

Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek. Dotacje celowe pozyskane z UE w ramach perspektywy finansowej 2014–2020 są wykazywane przez samorządy w §205 klasyfikacji budżetowej (zadania bieżące) oraz §625 (zadania inwestycyjne). Pozostałe otrzymane dotacje europejskie zalicza się do analogicznych §200 i §620.

Poniżej przedstawione zostaną wartości całkowite umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa, m.in. według takich programów jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny.

Wartość całkowita projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego do końca 2021 r. wyniosła 27 120,4 mln zł i stanowiła 4,9% całkowitej wartości dofinansowania w Polsce. Ze środków UE pochodziło 16 685,1 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość całkowita projektów wyniosła 19 298 zł.

Najwięcej środków (39,4%) pochodziło z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Było to 10 684,5 mln zł, w tym 7 297,9 mln zł dofinansowano ze środków UE. Udział województwa w wartości tego programu w kraju wyniósł 5,4%. Średnio na 1 mieszkańca przypadło 7 603 zł.

Drugi pod względem wielkości udział dotyczył Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (37,8%). Wyniósł on 10 249,0 mln zł, w tym 53,9% zostało dofinansowane ze środków unijnych. W przeliczeniu na 1 mieszkańca były to środki wynoszące 7 293 zł. Program stanowił 4,7% programów wszystkich województw.

Mniejszy udział w wartości projektów województwa miał Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (10,4%). Jego wielkość to 2 808,8 mln zł, w tym 1 557,1 mln zł to środki z UE. W przeliczeniu na 1 mieszkańca była to kwota 1 999 zł. Udział województwa w krajowym programie wyniósł 3,6%.

Tablica 54. Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2021 r.^a

Table 54. The total project value including the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to end the 2021^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem^a Total^a	27 120,4	16 685,1	4,9	19 298
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	10 249,0	5 524,8	4,7	7 293
Inteligentny Rozwój Smart Growth	2 808,8	1 557,1	3,6	1 999
Polska Cyfrowa Digital Poland	253,5	148,5	1,7	180
Polska Wschodnia Eastern Poland	2 650,1	1 743,0	20,6	1 886
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	474,6	413,8	1,9	338
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	10 684,5	7 297,9	5,4	7 603

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

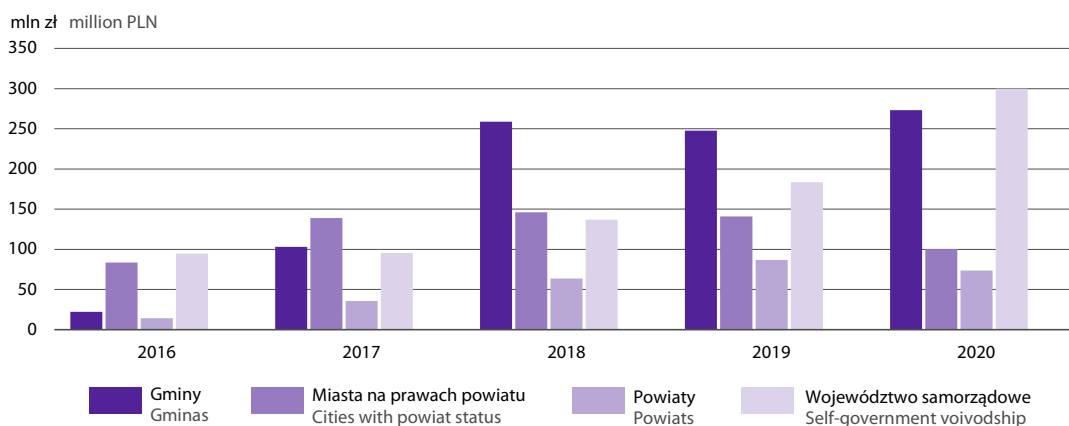
a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2021 was adopted.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Z racji swojego położenia w województwie znalazły się środki także z Programu Polska Wschodnia. Wartość całkowita projektów z tego programu wyniosła 2 650,1 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 1 886 zł. Stanowiło to 9,8% wszystkich programów województwa. Dofinansowanie ze środków wspólnotowych wyniosło 65,8%. Spośród wszystkich województw wschodnich na warmińsko-mazurskie przypadło 20,6% wartości programu.

Najmniejszy udział w programach wojewódzkich miał Program Operacyjny Polska Cyfrowa (0,9%) i Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (1,7%). Wartość całkowita wyniosła odpowiednio 253,5 mln zł (w tym 58,6% to dofinansowanie ze środków UE) i 474,6 mln zł (w tym 87,2% dofinansowano ze środków wspólnotowych). Udział województwa w porównaniu do kraju wyniósł w Programie Polska Cyfrowa 1,7%, a w Programie Wiedza Edukacja Rozwój 1,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca projekty zrealizowane do końca 2021 r. wyniosły odpowiednio 180 zł i 338 zł.

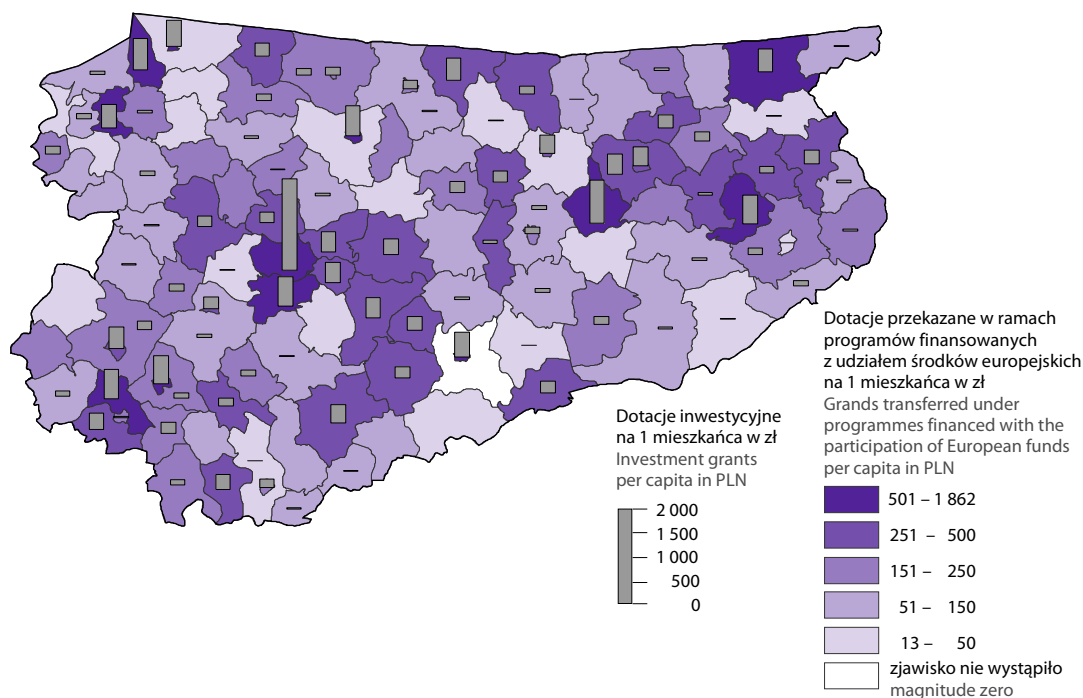
Wykres 81. Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich
Chart 81. Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects

Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich (paragrafy 200, 620, 205, 625) wyniosła w 2020 r. 746,5 mln zł, co stanowiło 19,7% dotacji ogółem. Dotacje te wzrosły w ujęciu rocznym o 13,3%, a w porównaniu do 2016 r. zwiększyła się prawie trzyipółkrotnie. Najwięcej otrzymał budżet województwa (40,1%) i budżety gmin (36,6%), mniej miasta na prawach powiatu (13,4%), a najmniej budżety powiatów (9,9%). Spośród nich 531,6 mln zł (71,2%) to dotacje inwestycyjne. W porównaniu do 2019 r. zwiększyły się one o 15,5%. W latach 2016-2020 wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich zwiększała się corocznie. Taka tendencja wzrostowa charakteryzowała samorząd województwa. Podobnie było w gminach, z wyjątkiem 2019 r., w którym zanotowano spadek w stosunku do poprzedniego roku. W powiatach zanotowano spadek otrzymanych dotacji jedynie w 2020 r. W miastach na prawach powiatu tendencja spadkowa notowana była od 2019 r.

W 2020 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca samorządy otrzymały dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620, 205, 625) w wysokości 526 zł, w tym inwestycyjne 374 zł. Spośród gmin i miast na prawach powiatu tylko dwie gminy przekroczyły próg 1 000 zł dotacji na 1 mieszkańca: Jonkowo (1 862 zł) i Ryn (1 050 zł). Natomiast w czterech gminach wartość ta nie osiągnęła 20 zł na 1 mieszkańca. Dotacji tych nie wykazała jedna gmina. Tylko jedna gmina Jonkowo (1 847 zł) przekroczyła próg 1 000 zł dotacji inwestycyjnych ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich na 1 mieszkańca. Bez dotacji inwestycyjnych było 26 gmin.

Mapa 50. Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
 Map 50. Grants for gminas^a per capita in 2020

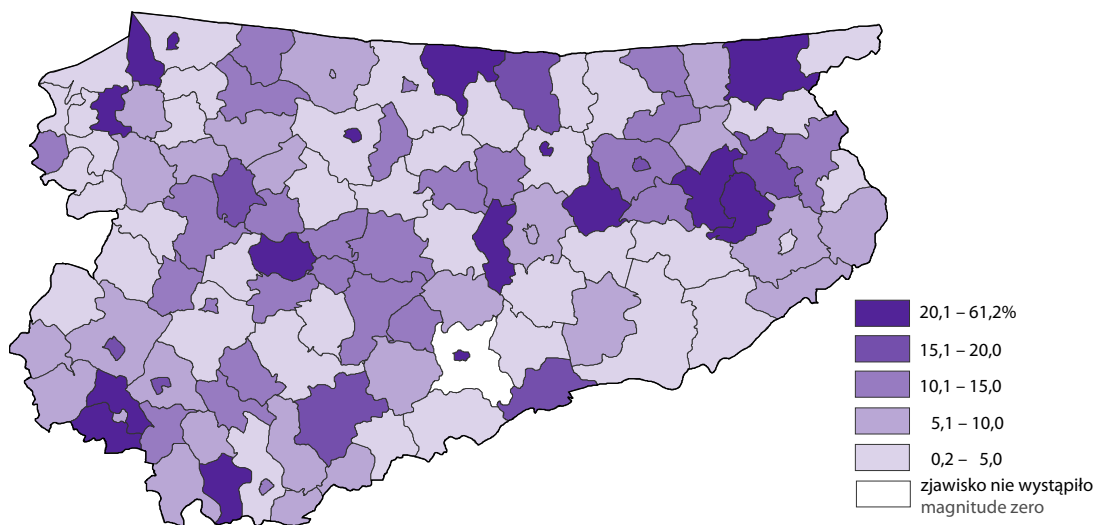

a Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. Data relate to grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 of the classification of budgetary revenue and expenditure.

Relacja wartości dotacji na projekty unijne do dochodów własnych wyniosła w 2020 r. dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ogółem 16,7%. Średni poziom tej relacji był na zbliżonym poziomie w miastach na prawach powiatu (10,0%), gminach (10,5%) i powiatach (11,4%). Natomiast w budżecie samorządu województwa dotacje europejskie przekroczyły wartość dochód własny i osiągnęły poziom 124,2%. Spośród gmin i miast na prawach powiatu najwyższą relację wartości dotacji na projekty unijne do dochodów własnych w 2020 r. wykazała gmina Jonkowo (61,2%) i Ryn (43,0%), natomiast najniższą Stawiguda (0,2%) i Wielbark oraz gmina wiejska Elbląg (po 0,5%). Jedna gmina nie wykazała dotacji na projekty unijne.

Mapa 51. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach^a w 2020 r.
 Map 51. Ratio of the value of subsidies for European projects to own revenue of gminas^a in 2020

^a Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

^a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. Data relate to grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 of the classification of budgetary revenue and expenditure.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie warmińsko-mazurskim

Selected data on Warmińsko-Mazurskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	402 206,6	390 364,6	421 931,5	344 179,7	259 184,8	278 817,9
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	119 316,3	112 580,1	81 320,4	88 406,4	129 591,2	71 481,4
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,032	0,031	0,032	0,031	0,031	0,031
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	6,5	8,6	8,4	13,9	14,1	13,9
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,95	1,25	0,63	-0,21	0,59	-0,51
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,85	10,15	9,87	9,41	9,66	9,10
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,86	-2,06	-1,78	-2,55	-2,47	-
Wskaźnik starości demograficznej w %	11,7	12,0	12,4	12,8	13,4	14,1
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^a	594	637	631	671	728	589
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale w %	47,8*	48,5*
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 4 kwartale w %	53,2*	52,8*
Stopa bezrobocia według BAEL w 4 kwartale w %	10,1*	8,0*
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	230	266	159	134	83	67
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	2 739,09	2 848,17	2 978,59	3 049,13	3 212,76	3 345,93
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	299,7	297,5	296,4	294,0	290,6	291,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1 428,63	1 501,12	1 588,21	1 669,55	1 734,11	1 789,53
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1 108,44	1 102,05	1 109,95	1 108,97	1 229,74	1 280,51
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	14,3	13,2	13,5	14,0	12,8	11,9
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	19	22	26	31	38	42
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	332,4	335,5	339,5	343,5	347,1	350,9
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	30,8	30,6	30,4	30,5	30,8	31,5
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,1	6,4	6,4	6,6	6,6	6,6
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1 287	1 189	1 209	1 207	1 205	1 214

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c łącznie z poradami nocnej i świątecznej opieki
a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including
than 9 persons. c Including doctor's consultation for night and holiday health care.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
84 115,1	118 164,1	191 187,5	256 490,2	256 546,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection in thousand PLN (current prices)
25 472,5	30 213,3	53 261,1	77 603,8	36 739,8	.	Outlays on fixed assets in water management in thousand PLN (current prices)
0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
16,9	18,0	19,5	22,1	30,6	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste collected in %
-0,44	0,08	-0,90	-1,39	-3,27	-5,88	Natural increase per 1000 population
9,35	10,13	9,56	9,05	8,52	7,47	Live births per 1000 population
-2,07	-1,91	-2,45	-2,63	-1,47	-1,82	Net migration for permanent residence per 1000 population
14,7	15,3	15,9	16,6	17,2	17,8	Old age ratio in %
714	776	817	836	838	.	Children aged 3–6 in pre-primary establishments per 1000 children aged 3–6 ^a
.	.	.	50,2*	52,2*	53,5	Employment rate by LFS in 4th quarter in %
.	.	.	51,6*	53,5*	55,5	Activity rate by LFS in 4th quarter in %
.	.	.	2,9*	2,4*	3,7	Unemployment rate by LFS in 4th quarter in %
40	33	20	22	23	22	Registered unemployed persons per job offer
3 495,50	3 680,49	3 916,71	4 142,65	4 400,23	4 863,90	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b in PLN
292,6	293,3	303,4	306,3	309,1	308,8	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
1 824,03	1 880,42	1 964,46	2 062,43	2 182,02	2 337,06	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1 371,79	1 496,15	1 554,81	1 597,18	1 884,05	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
10,9	9,6	8,7	8,0	7,2	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
53	57	69	86	92	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
354,8	358,6	363,4	369,0	375,1	.	Dwelling stocks per 1000 population
31,4	31,0	32,1	32,1	32,5	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³
6,9	6,9 ^c	7,0 ^c	7,1 ^c	6,2 ^c	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
1 191	1 212	1 236	1 244	1 275	.	Population per out-patient health care unit

przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dane zdrowotnej.

children in units performing health care activities throughout the school year. b Data concern economic entities employing more

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	95,5	97,0	97,1	95,9	95,5	96,1
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	3,8	2,8	2,3	3,4	3,9	3,3
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1 093,0	1 113,0	1 130,8	1 037,2	1 411,3	1 427,4
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	118,0	101,8	101,6	91,7	136,1	101,1
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^b na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	119,5	138,4	146,1	111,5	87,3	107,0
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,5	117,4	110,9	97,7	108,0	90,8
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	38,9	39,9	39,9	40,7	41,2	41,7
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	38,8	70,6	74,4	72,3	78,7	83,4
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	37,8	38,1	38,7	38,3	38,2	40,1
Gminy ^d	40,4	41,6	42,8	43,0	43,9	44,5
Miasta na prawach powiatu	50,3	47,6	49,7	50,4	51,9	50,8
Powiaty	25,0	24,4	22,8	23,9	25,5	26,8
Województwo	22,6	24,3	21,5	20,1	15,9	18,8
Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	474,4	576,7	511,3	730,5	1 005,9	994,7
Gminy ^d	194,6	219,5	148,1	123,2	145,0	150,6
Miasta na prawach powiatu	109,1	171,1	131,9	162,2	153,3	301,2
Powiaty	95,7	77,2	76,7	88,1	97,2	105,9
Województwo	75,0	108,9	154,6	357,0	610,4	436,9
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	26,2	22,6	19,0	19,9	23,2	22,5
Gminy ^d	26,4	22,6	16,7	12,5	14,8	13,3
Miasta na prawach powiatu	26,4	22,7	17,7	19,5	17,4	30,4
Powiaty	22,1	16,6	12,8	14,8	15,7	14,1
Województwo	34,4	35,8	44,7	56,1	65,1	54,8
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	-711,4	-280,2	-157,0	-0,7	-34,3	-25,3
Gminy ^d	-479,4	-210,2	-45,1	91,7	1,7	111,9
Miasta na prawach powiatu	-161,8	-52,0	-44,8	-41,9	-4,3	-143,8
Powiaty	-49,1	4,3	-2,4	-13,2	-4,0	29,7
Województwo	-21,0	-22,3	-64,7	-37,3	-27,7	-23,1

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane na prawach powiatu. e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern of investment grants.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
95,8	95,4	96,2	96,5	95,8	93,9	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
3,6	3,9	3,2	3,0	3,5	5,4	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
1 495,5	1 438,6	1 793,5	2 418,9	1 388,8	1 811,1	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
104,8	96,2	124,7	134,9	57,4	130,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
115,0	184,5	211,8	327,9	324,0	.	Intramural expenditure on research and development ^b per capita in PLN (current prices)
95,5	105,8	101,5	101,0	99,3	109,0	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
42,0	42,9	43,8	44,5	45,8	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area
83,7	87,2	82,8	85,7	87,1	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %
39,4	38,1	38,9	39,4	39,7	.	Total
39,0	37,8	38,3	39,2	40,0	.	Gminas ^d
51,9	49,9	51,4	49,3	47,8	.	Cities with powiat status
28,5	28,9	29,5	33,7	35,1	.	Powiats
29,2	25,2	27,9	24,9	27,6	.	Voivodship
						Total investment grants ^e for local government units in million PLN
277,3	397,9	629,9	569,2	653,2	.	Total
70,8	133,1	297,4	249,0	252,5	.	Gminas ^d
86,8	128,9	139,7	123,7	90,9	.	Cities with powiat status
54,8	76,2	104,4	73,1	81,3	.	Powiats
64,8	59,8	88,4	123,3	228,5	.	Voivodship
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
8,8	13,4	19,1	16,0	15,7	.	Total
8,9	13,4	19,4	15,2	14,3	.	Gminas ^d
6,0	11,6	17,1	11,6	6,1	.	Cities with powiat status
10,7	14,5	17,9	18,9	17,7	.	Powiats
12,1	16,0	25,5	28,9	45,1	.	Voivodship
						Result of budgets of local government units in million PLN
416,4	-26,4	-395,1	-12,8	438,4	.	Total
170,8	-71,7	-280,6	-21,2	241,2	.	Gminas ^d
157,9	57,8	-58,3	4,2	69,5	.	Cities with powiat status
35,2	-1,8	-13,7	3,6	94,3	.	Powiats
52,6	-10,7	-42,4	0,7	33,4	.	Voivodship

dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast economic entities employing more than 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all types

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Olsztynie

Selected data on Olsztyn

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:						
gazowych	451 034	402 828	409 523	407 878	374 302	385 283
pyłowych	197	174	158	104	90	98
Odpady wytworzone ^a w tys. t	97,2	121,6	97,8	100,0	103,8	68,8
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	306	311	299	277	272	315
Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	175,4	175,4	174,6	174,7	173,8	173,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,35	1,76	1,02	0,81	1,41	0,70
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-2,32	-1,58	-0,21	-0,62	-0,30	-0,30
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	48,8	49,9	51,9	53,7	56,2	58,9
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w %	5,8	5,8	8,0	9,5	11,7	12,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 grudnia)	6,9	7,2	8,4	8,4	6,8	5,8
Udział długotrwale bezrobotnych w %	36,5	39,1	42,1	47,0	51,5	50,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	109	149	88	55	112	53
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,46	2,43	2,38	2,34	2,30	2,28
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^b	863	842	851	888	955	778
Liczba osób na 1 przychodnię	1 512	1 253	1 239	1 188	1 159	1 105
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	9,2	10,0	10,4	10,6	10,6	11,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1000 ludności	61,5	57,6	59,0	62,3	55,9	49,9
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	51	50	81	95	118	127
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	125	124	127	130	131	133
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	88	86	87	88	88	88
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	11	12	12	14	15	16
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^c w %	3,6	2,0	1,7	4,0	4,4	2,7
Nakłady inwestycyjne ^d na 1 mieszkańca (ceny bieżące, w zł)	3 740	3 091	3 545	3 991	4 671	4 408
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,7	5,5	7,0	6,8	5,0	4,0
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w zł	2 100	2 215	2 514	2 745	2 952	3 449
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca w zł	1 155	1 239	778	872	1 037	3 056

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a During the year. Excluding municipal waste. b In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education concern economic entities employing more than 49 persons. d Data concern economic entities employing more than 9 persons.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
						Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in tonnes/year:
408 019	393 028	417 268	401 671	372 629	.	gaseous pollutants
78	102	93	90	83	.	particulate pollutants
77,0	74,5	145,5	94,6	70,0	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
372	315	336	299	265	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
173,0	173,1	172,4	172,0	171,2	169,8	Population (as of 31 December)
0,82	2,20	2,27	0,28	-1,34	-4,02	Natural increase per 1000 population
0,20	-0,78	-2,40	-2,30	-2,00	-1,61	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
61,7	64,3	67,3	69,7	71,4	72,8	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
14,4	13,2	15,3	19,7	20,3	.	Percent of children up to the age of 3 attending nurseries and children's club in %
5,1	4,5	3,5	2,7	3,4	2,3	Registered unemployment rate in % (as of 31 December)
50,0	50,7	44,2	40,9	37,3	41,3	Share of long-term unemployed persons in %
26	26	9	7	35	14	Registered unemployed persons per job offer
2,26	2,23	2,20	2,16	2,12	.	Population per dwelling in dwelling stocks
952	1 030	1 063	1078	1 046	.	Children aged 3–6 in pre-primary establishments per 1000 children aged 3–6 ^b
1 018	1 030	1 014	988	968	.	Population per out-patient department
11,4	11,7	11,7	11,8	10,4	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
45,7	41,4	39,8	35,9	32,8	.	Beneficiaries of social assistance at domicile per 1000 population
146	131	175	218	224	.	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
134	135	134	138	142	146	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
87	86	88	91	93	96	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
18	18	16	17	19	21	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
3,1	3,9	3,4	3,2	4,5	5,2	Net turnover profitability indicator ^c in %
3 771	4 172	5 471	5 924	6 004	.	Investment outlays ^d per capita (current prices, in PLN)
3,2	4,9	3,8	7,4	8,8	4,7	Dwellings completed per 1000 population
3 328	3 327	3 606	3 844	3 875	.	Own revenue of gminas per capita in PLN
298	803	1 612	1 002	567	.	Property expenditure of gminas per capita in PLN

zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny przekracza 49 osób. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

units and pre-primary centres; including children in units performing health care activities throughout the school year. c Data

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Elbląg	Olsztyn	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. w tonach/rok:			Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2020 in tonnes/year:
gazowych	288 910	372 629	gaseous pollutants
pyłowych	56	83	particulate pollutants
Odpady wytworzone ^a w 2020 r. w tys. t	121,3	70,0	Waste generated ^a in 2020 in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2020 r. w kg	260	265	Mixed municipal waste collected per capita in 2020 in kg
Ludność ^b w 2021 r.	117 390	169 793	Population ^b in 2021
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	-8,40	-4,02	Natural increase per 1000 population in 2021
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	-1,32	-1,61	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2021
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2021 r.	70,3	72,7	Non-working age population per 1000 persons of working age ^b in 2021
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2020/21	1032,9	1046,2	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2020/21 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2021 r. w %	6,6	2,3	Registered unemployment rate ^b in 2021 in %
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2021 r. w %	48,7	41,3	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2021 in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2021 r.	47	14	Registered unemployed persons per job offer ^b in 2021
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2020 r.	1 501	968	Population per out-patient department ^b in 2020
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2020 r.	8,7	10,4	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2020
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. w %	524	328	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 in %
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych w 2020 r. w %	19,5	20,3	Percent of children up to the age of 3 attending nurseries ^c and children's club in 2020 in %
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2020 r.	205	224	Places in nurseries ^c and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2020
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2020 r.	2,47	212	Population per dwelling in dwelling stocks ^b in 2020
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2021 r.	118	146	Entities of the national economy ^b per 1000 population in 2021
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2021 r.	82	96	Natural persons conducting economic activity ^b per 1000 population in 2021
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2021 r.	18	21	Commercial companies ^b per 1000 population in 2021
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^d (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	2 278	6 004	Investment outlays in enterprises ^d (current prices) per capita in 2020 in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r.	4,6	4,7	Dwellings completed per 1000 population in 2021
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	2 784	3 875	Own revenue of the city budget per capita in 2020 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	485	567	Property expenditure of the city budget per capita in 2020 in LN

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i żłobkami przykładowymi. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including nursery wards and workplace nurseries. d Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location